

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

60. aastakäik

21. märts 2017

Sisukord

I Resolutsioonid, soovitused ja arvamused

RESOLUTSIOONID

Regioonide komitee

Täiskogu 119. istungjärk 10.–12. oktoobril 2016

2017/C 088/01	Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon teemal „Mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamine“ . . .	1
2017/C 088/02	Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon „2016. aasta Euroopa poolaasta ja 2017. aasta majanduskasvu analüüs“	4
2017/C 088/03	Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon „Euroopa kultuuripärandi aasta 2018“	7

ARVAMUSED

Regioonide komitee

Täiskogu 119. istungjärk 10.–12. oktoobril 2016

2017/C 088/04	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide lihtsustamine kohalike ja piirkondlike omavalitsuste seisukohast“	12
2017/C 088/05	Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Riigiabi ja üldist majandushuvi pakkuvad teenused“	22
2017/C 088/06	Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Euroopa tööstuse digitaliseerimine“	28
2017/C 088/07	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa pilvandmetöötuse algatus ja IKT standardimise prioriteedid digitaalsel ühtsel turul“	34
2017/C 088/08	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Käibemaksu tegevuskava – Ühtse ELi käibemaksuala suunas“	39

2017/C 088/09	Euroopa Regioonide Komitee arvamused „Ülemaailmse kliimakokkuleppe saavutamise — territoriaalne lähenemisviis COP22-le Marrakechis“	43
2017/C 088/10	Euroopa Regioonide Komitee arvamused „ELi jalgrattasõidu tegevuskava“	49

III Ettevalmistavad aktid

REGIOONIDE KOMITEE

Täiskogu 119. istungjärk 10.–12. oktoobril 2016

2017/C 088/11	Euroopa Regioonide Komitee arvamused teemal „Euroopa e-valitsuse tegevuskava 2016-2020“	54
2017/C 088/12	Euroopa Regioonide Komitee arvamused „Euroopa sotsiaalõiguste samm“	59
2017/C 088/13	Euroopa Regioonide Komitee arvamused „Euroopa naabruspoliitika läbivaatamine“	64
2017/C 088/14	Euroopa Regioonide Komitee arvamused „Lennundustrateegia“	69
2017/C 088/15	Euroopa Regioonide Komitee arvamused „Euroopa hoiuste tagamise skeem“	74
2017/C 088/16	Euroopa Regioonide Komitee arvamused teemal „ELi ringmajanduse loomise tegevuskava“	83
2017/C 088/17	Euroopa Regioonide Komitee arvamused teemal „ELi kütte- ja jahutusstrateegia“	91

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

REGIOONIDE KOMITEE

TÄISKOGU 119. ISTUNGJÄRK 10.–12. OKTOOBRIIL 2016

Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon teemal „Mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamine“

(2017/C 088/01)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE,

- võttes arvesse komisjoni teatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) läbivaatamine/muutmine. Tulemustele keskenduv ELi eelarve“ (COM(2016) 603 final)⁽¹⁾ ja sellega kaasnevaid dokumente;
- võttes arvesse komitee arvamust teemal „Mitmeaastase finantsraamistiku vahehindamine“⁽²⁾;

1) võtab teadmiseks Euroopa Komisjoni 14. septembril 2016 esitatud üksikasjaliku ettepaneku mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise kohta;

2) toetab läbivaatamist käsitlevate läbirääkimiste sidumist ELi 2017. aasta eelarve menetlusega. See ajakava võimaldab läbivaatamise tulemused õigel ajal vastu võtta ja jätab aega järgmise, 2020. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku arutamiseks;

3) kahetseb, et Euroopa Komisjon ei lähe piisavalt kaugele, esitades üksnes nüüdseks juba oma piiri saavutanud **mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise**, mitte täieulatusliku muutmise, mis võimaldaks ELil tegeleda oma praeguste probleemidega ja tagada, et ELi eelarve keskmeks oleksid tugeva Euroopa lisaväärtusega püsivat majanduskasvu ja töökohtade loomist võimaldavad valdkonnad. Komitee ootab, et järgmise mitmeaastase finantsraamistikuga astutaks suur samm ELi eelarve ajakohastamise suunas ja võimaldataks ELil lahendada nii tulevasi probleeme kui ka tegeleda tekkinud uute prioriteetidega;

4) võtab teadmiseks, et kõnealune läbivaatamine peegeldab Euroopa Komisjoni **tulemustele keskenduva ELi eelarve** lähenemisviisi, ent on mures selle pärast, et ilmselt on kavandatud assigneeringute muudatuste peamine kriteerium olnud ELi programmide kasutamise määr. Komitee kordab oma pakkumist Euroopa Liidu institutsioonidele osaleda aktiivselt kõigi ELi programmide tõhususe ja mõjususe hindamise protsessis;

5) on kindlalt vastu mitmeaastast finantsraamistikku käsitlevas teatises jäetavale muljele, et programmid, mille eelarvet täidetakse koostöös liikmesriikidega, ei toimi, ning rõhutab, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide uute määruste vastuvõtmisel tekkinud viivitustele ja väga keerukale programmitöö menetlusele vaatamata on käivitunud enam kui 200 000 projekti ja eraldatud on 46 miljardit eurot Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahendeid kaasrahastatavatele projektidele, mille väärtus on 68 miljardit eurot;

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52016DC0603>

⁽²⁾ Arvamus Cdr 9/2016.

- 6) hoiatab sellega seoses, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide võimalik maksete peatamine Hispaania ja Portugali ning kõigi teiste liikmesriikide puhul kahjustab programmide rakendamist. Komitee tuleb meelde, et a) ta on avaldanud vastuseisu makromajanduslike tingimuste kohaldamisele, sest need seavad linnad ja piirkonnad ebasoodsasse olukorda; b) tekiks vastuolu karistuste juba kohaldatud tühistamisega, mis on ette nähtud määruses (EL) nr 1173/2011 eelarvejärelvalve tõhusa rakendamise kohta euroalal; c) sellega rikutaks ELi lepingu artiklis 5 ja protokollis nr 2 sätestatud proportsionaalsuse põhimõtet. Seepärast nõuab komitee, et võimaliku maksete peatamise kohaldamise korral oleks see null, võttes arvesse majanduslike ja sotsiaalseid tingimusi, töötust ja peatamise mõju nende majandusele, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1303/2013 (ühisätete määrus) artiklis 23;
- 7) on väga mures ELi eelarve **tsentraliseerimise** suundumuse pärast, mis oleks selgelt vastuolus kohalikele ja piirkondlikele probleemidele sihipärase lahenduste leidmisega. Samuti avaldaks nende programmide vähendamine, mille eelarvet täidetakse koostöös liikmesriikidega, negatiivset mõju ELi lepingust tulenevale majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse kohustusele ning subsidiaarsuse, partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtetele;
- 8) kahetseb, et mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamisse on hõlmatud ühtekuuluvuspoliitika rahastamispaketi kohandamine; kuigi kohandamine on vastavalt mitmeaastase finantsraamistiku määruse artiklile 7 kohustuslik, ei tohiks selle suhtes toimuda edasisi läbirääkimisi;
- 9) toetab põhimõtteliselt ettepanekut **laiendada ja tugevdada Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi**, mille kohta koostab komitee eraldi arvamuse. Komitee ootab edasisi parendusi täiendavuse, geograafilise ja valdkondliku katvuse ja läbipaistvuse alal ning kordab nõudmist hinnata asjakohaselt Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi tulemusi, eriti selle koostoimet Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja nende senise panusega territoriaalsesse ühtekuuluvusse. Samuti jääb komitee ootama tihedat koostööd Euroopa Parlamendiga Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi rakendamise kontrollimisel, lootuses, et piirkonnad kaastakse tihedamalt juhtimisse, et tagada funktsionaalne integratsioon ühtekuuluvuspoliitikaga;
- 10) toetab **programmi „Horisont 2020“ ja Euroopa ühendamise rahastu programmide** rahaliste vahendite suurendamist, kuid rõhutab, et see ei korva Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi loomisel programmis „Horisont 2020“ ja Euroopa ühendamise rahastus tehtud algseid eelarvekärpeid;
- 11) võtab teadmiseks Euroopa Komisjoni ettepaneku finantsmääruse läbivaatamise kohta ja tema kavatsuse lihtsustada eeskirju, et tegeleda ühtekuuluvuspoliitika haldusliku keerukuse ja vigadega seotud probleemidega, eriti seoses selliste programmide rakendamisega, mille eelarvet täidetakse koostöös liikmesriikidega, ja suurema koostoimega toetuste ja rahastamisvahendite vahel. Komitee käsitleb läbivaatamist üksikasjalikult eraldi arvamuses;
- 12) toetab **noorte tööhõive algatuse** ja programmi „Erasmus+“ eelarveassigneeringute suurendamist, ent väljendab kahetsust, et puuduvad algatused pikaajalise tööpuuduse käsitlemiseks;
- 13) võtab teadmiseks Euroopa Komisjoni kavandatud paindlikkuse meetmeid, eriti **Euroopa Liidu kriisireservi** loomist, et kasutada ära vabanenud assigneeringud, samuti maksete koguvaru iga-aastaste ülemäärade kõrvaldamist ja ühtekuuluvuspoliitika rahastamispaketi tehnilise kohandamise sihipärase kasutamist. Komitee tunnustab neid meetmeid õigete sammudena selles suunas, et praeguste kriisidega saaks tegeleda paindlikuma ELi eelarve abil;
- 14) avaldab kahetsust selle üle, et Euroopa Komisjon ei soovi läbivaatamisel täiendavaid meetmeid, mille abil tegeleda mitme kriisiga ELis, mis seonduvad ühise põllumajanduspoliitikaga, sh tootmise koondumine, suurenenud ülemaailmne konkurents, töötajate arvu vähenemine ja maaelu süvenev hääbumine, millega Euroopa põllumajandustootjad, tarbijad ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused praeguse programmitöö perioodi lõpuni silmitsi seisavad;
- 15) **2015. aastal Pariisis sõlmitud** kaugleulatuvate eesmärkidega **ülemaailmse kliimakokkuleppe** valguses tuleb komitee meelde eesmärki kulutada **20 % ELi vahenditest** kliimaprojektidele ja -meetmetele, ent rõhutab, et tegemist on minimaalse määraga ja et arvatavasti on vaja edasisi jõupingutusi tagamaks, et selleni on võimalik jõuda 2020. aastaks;
- 16) toetab **üksikasjalikku keskpika perioodi prognoosi**, milles käsitletakse maksete võlgnevusega seotud probleeme kehtivas mitmeaastases finantsraamistikus. Komitee on siiski mures edasiste maksete pärast, võttes arvesse püsivaid viivitusi nende programmide rakendamisel, mille eelarvet täidetakse koostöös liikmesriikidega. Komitee juhib tähelepanu liikmesriikide ja nõukogu kohustusele teha aastaelarvetes kättesaadavaks piisavad makseassigneeringud, et ELil oleksid vahendid praeguste probleemide lahendamiseks;

17) on mures, et vaatamata sellele, et pagulas- ja rändekriisiga tegelemiseks suurendatakse rubriikide 3 ja 4 vahendeid ning luuakse Euroopa Liidu kriisireserv ja **paindlikkuspuhver**, ei ole kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku vahendid piisavad selleks, et tulla toime ELi eelarve kasvavate nõudmistega seoses pagulaste ja rändajate vastuvõtmise, jaotamise ja integratsiooniga või nende kaitsmisega nende päritoluriikides. Komitee tuletab seoses sellega meelde, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kanda on keskne vastutus rändajate vastuvõtmisel ja integreerimisel ning seega oleks neile nende probleemidega tegelemisel palju abi otsesest juurdepääsust asjakohastele ELi rahastamisvõimalustele. Komitee hoiatab, et suurem paindlikkus ei ole lahendus ebapiisavatele rahalistele ressurssidele;

18) võtab teadmiseks ettepaneku luua **Euroopa Säästva Arengu Fond** ning käsitleb seda teemat üksikasjalikumalt eraldi arvamuses;

19) võtab teadmiseks, et Ühendkuningriigi võimalik väljaastumine Euroopa Liidust võib avaldada mõju kehtivale mitmeaastasele finantsraamistikule. Komitee on mures paljude ELi programmide käimasolevale rakendamisele avalduvate tagajärgede pärast ning soovib kaasata komitee varajases etapis edasistesse aruteludesse praeguse mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise üle;

20) kiidab heaks peatüki „**Järgmine mitmeaastane finantsraamistik**“, mis on esmane panus laiemasse arutellu ELi eelarve tuleviku üle. Komitee kutsub ELi institutsioone üles pidama Euroopa linnade ja piirkondadega varajast dialoogi järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ulatuse, struktuuri ja vahendite üle ning koostab ettenähtud ajal oma ettepanekud kõnealuse teema kohta;

21) teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Komisjonile, Euroopa Parlamendile, nõukogule ja Euroopa Ülemkogu eesistujale.

Brüssel, 12. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon „2016. aasta Euroopa poolaasta ja 2017. aasta majanduskasvu analüüs“

(2017/C 088/02)

Esitanud PESi, EPP, ALDE ja EA fraktsioon

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE,

- võttes arvesse 2016. aasta Euroopa poolaastat käsitlevaid peamisi dokumente, milleks on iga-aastane majanduskasvu analüüs, riikide aruanded, riiklikud reformikavad ja riigipõhised soovitused;
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi raporti projekti majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta ja 2016. aasta prioriteetide rakendamise kohta (2016/2101(INI));

Investeeringute taaskäivitamine

1. tuletab meelde, et majanduskriisi ja eelarve konsolideerimise meetmete tõttu vähenesid avaliku ja erasektori investeeringud ELis 2007. aastaga võrreldes umbes 15 %, mõnes liikmesriigis isegi 50 %; rõhutab, et aastate jooksul kogunenud alainvesteeringud (nn investeerimislõhe) on peamine takistus Euroopa konkurentsivõimele ja ühtekuuluvusele ning järelikult ka ELi võimekusele tagada jätkusuutlik majanduskasv ja töökohtade loomine;
2. toonitab, et 40 % 2016. aasta riigipõhistest soovitustest käsitleb investeeringuid mõjutavaid takistusi, mida kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad aidata kõrvaldada, ⁽¹⁾ sh avaliku halduse kehv kvaliteet ja puudulik kooskõlastamine, ebakõla kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ülesannete ja rahaliste vahendite vahel, erasektori investeeringute jaoks koormav regulatiivne keskkond, korrupsioon ning oskustööjõu ja asjakohase transporditaristu puudumine; teatab, et neid küsimusi käsitletakse komitee peatses arvamuses teemal „Investeeringulõhe ületamine: kuidas lahendada probleemid?“;
3. tuletab meelde deklaratsiooni „Investeeringud, mis ühendavad“, ⁽²⁾ mis võeti vastu 9. juulil 2016 Bratislavas Euroopa piirkondade ja linnade seitsmendal tippkohtumisel ning milles keskenduti linnade, piirkondade ja maakohtade tohutu kasutamata potentsiaali ees seisvate takistuste kõrvaldamise tähtsusele ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rollile innovaatilise taristu ja teenuste pakkumisel, et edendada investeeringuid ja parandada ELi kodanike elukvaliteeti;
4. nendib kahetsusega, et ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsusi käsitletud hiljutises uuringus ⁽³⁾ tajus ligi 60 % vastajatest viimase kaheteistkümne kuu jooksul avaliku ja erasektori investeeringute vähenemist või paigalseisu, mis kinnituse leidmise korral tähendaks, et majanduskriisiga alguse saanud alainvesteeringute trend jätkub;
5. toonitab, et komitee sama uuringu andmetel on avaliku sektori investeeringute rahastamine jätkuvalt problemaatiline ligikaudu kahes kolmandikus omavalitsustes, osaliselt nende vähese suutlikkuse tõttu selliseid investeeringuid õigesti kavandada, rahastamisvahendeid kasutada, Euroopa Investeerimispanngale projekte esitada ning avaliku ja erasektori partnerlustes osaleda;
6. väljendab rahulolu Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI) esimeste positiivsete tulemuste üle, eelkõige seoses selle VKEde rahastamisvahendiga; samas kutsub üles parendama EFSI täiendavust taristu ja innovatsiooni rahastamisvahendi puhul, aga ka EFSI geograafilist tasakaalu, innustades muu hulgas koostama piirkondlikke investeerimisstrateegiaid ja kasutama investeerimisplatvorme, tagamaks, et EFSIst saavad kasu kõik, eriti just vähem arenenud piirkonnad;
7. toetab põhimõtteliselt ettepanekut laiendada ja tugevdada Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi, mille kohta koostab komitee eraldi arvamuse. Komitee ootab edasisi parendusi täiendavuse, geograafilise ja valdkondliku katvuse ja läbipaistvuse alal ning kordab nõudmist hinnata asjakohaselt Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi tulemusi, eriti selle koostoimet Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja nende senise panusega territoriaalsesse ühtekuuluvusse. Samuti jääb komitee ootama tihedat koostööd Euroopa Parlamendiga Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi rakendamise kontrollimisel;

⁽¹⁾ Euroopa Regioonide Komitee „2016 European Semester, Territorial analysis of the Country-specific Recommendations“, strateegia „Euroopa 2020“ järelevalveplatvormi juhtkomitee aruanne.

⁽²⁾ <http://www.cor.europa.eu/bratislavasummit/>

⁽³⁾ Euroopa Regioonide Komitee uuring „Investeeringutakistused kohalikul ja piirkondlikul tasandil“, juuli 2016.

8. rõhutab, et kolm neljandikku komitee läbiviidud investeerimistakistuste uuringule vastajatest ei teadnud EFSI pakutavatest võimalustest ega selle investeerimisplatvormidest. Nii neid kui ka teisi asjaomaseid sidusrühmi tuleks paremini teavitada;
9. märgib, et väiksemad piirkonnad ja omavalitsused ning piirkonnad, kus valitsevad rasked ja püsivad ebasoodsad looduslikud või demograafilised tingimused, näiteks väga hõreda asustusega põhjapoolseimad piirkonnad, saared ja mägipiirkonnad, ei saa sageli EFSI võimalusi kasutada, kuna toetatud investeeringu alammäära künnised on kõrged; loodab, et EFSI läbivaatamisel seda künnist vähendatakse;
10. rõhutab, et Euroopa investeerimisnõustamise keskuse kaudu tuleb parandada kohaliku ja piirkondliku tasandi projektide potentsiaalsete elluviijate tehnilist suutlikkust, eelkõige investeerimisplatvormide kavandamise ja loomise valdkonnas;
11. rõhutab, et piirkondlikes investeerimisstrateegiates peaks ära kasutama teadmist, et majanduslikud ja tehnoloogilised muutused muudavad kiiresti meie ühiskonda ja territooriume; toonitab sellega seoses vajadust edendada investeeringuid vähese CO₂-heittega ja ringmajandusse ning toetada jagamismajandust ja ühistarbimist, vähendades nii innovatiivse tegevuse arendamise kulusid, edendades kodanikele avaliku ja erasektori teenuste osutamist ning tõhustades avaliku sektori tööd;
12. juhhib tähelepanu sellele, kui võrd oluline on ergutada kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi kasutama aruka spetsialiseerumise strateegiaid ja ühiste strateegiliste arenguprioriteetide puhul Euroopa partnerlusi;
13. rõhutab, et ühtekuuluvuspoliitika jääb ELi peamiseks investeerimisvahendiks, eelkõige vähem arenenud liikmesriikides ja piirkondades; soovib näha suuremat täiendavust EFSIga;
14. tuletab meelde oma arvamust mitmeaastase finantsraamistiku vahehindamise kohta, milles sedastatakse, et maksete assigneeringute puudumine finantsraamistikus 2014–2020 võib seada ohtu komisjoni suutlikkuse täita oma kohustusi, mille tagajärjeks on maksetega hilinemine koos kaasneva negatiivse mõjuga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetatavate rakenduskavade elluviimisele;
15. on seisukohal, et seoses struktuurifondide rahastamise läbivaatamisega tuleks riikide valitsustel lubada eraldada osa ELi rahalistest vahenditest hüdrokeoloogiliste probleemidega alasid toetavatele projektidele ning samuti abiprojektidele suurte looduskatastroofide korral;

Struktuurireformide läbiviimine ja vastutustundlik eelarvepoliitika

16. toonitab, et üle poole 2016. aastal 26 liikmesriigile suunatud riigipõhistest soovitustest on territooriumipõhised, st seotud mõnd piirkonda või linna teistest rohkem puudutava probleemiga ja/või sõltub nende rakendamine riigi tasandist madalamast valitsustasandist;
17. tuletab meelde, et komitee tõi oma arvamuses „ELi vastus demograafilistele väljakutsetele“ esile seose, mis peab valitsema demograafiliste muutuste ja Euroopa Semestri vahel, ning rõhutas vajadust viimase territoriaalse mõõtme järele. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peaksid olema Euroopa poolaasta raames demograafiliste probleemide lahendamiseks võetavates meetmetes peamised osalised ning nendega tuleb arvestada liikmesriikidele antavates soovitustes kõnealuste katsumuste lahendamiseks;
18. rõhutab, et komitee on ühtekuuluvuspoliitika rakendamise puhul olnud järjekindlalt vastu makromajanduslikule tingimuslikkusele, nagu on sätestatud ühissätete määruse artiklis 23, sest nõnda karistatakse linnu ja piirkondi liikmesriigi suutmatuse eest tulla toime stabiilsuse ja kasvu paktist tulenevate kohustustega; on sellega seoses mures, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest Hispaaniale ja Portugalile vahendite eraldamise peatamine mõjutab negatiivselt rakenduskavade elluviimist, mis on juba niigi märkimisväärselt viibinud. Sama vastuoluline oleks tühistada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames rakendatavad sanktsioonid (määrus nr 1173/2011 eelarvejärelvalve tõhusa rakendamise kohta) ning kaaluda sanktsioone ühissätete määruse artikli 23 alusel. Komitee tõstab samas esile vajaduse tugevama majandusjuhtimise järele riigi tasandil, mis on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhusa kasutamise eeltingimus;
19. kordab oma üleskutset, et struktuurifondide ja ühtekuuluvusfondi raames tehtavad kohalike ja piirkondlike omavalitsuste investeeringud jäetaks ELi riikide eelarvepuudujäägi ja võla arvutamisel välja;

20. rõhutab, et peaaegu 40 % 2016. aastal 20 liikmesriigile suunatud riigipõhistest soovitustest käsitles eelkõige riigi tasandist madalama tasandi haldussuutlikkust struktuurireformide ja investeerimistakistuste kõrvaldamise osas; nendib, et täiendavat haldussuutlikkust tuleb luua eelkõige tõhusamate haldusstruktuuride loomise teel; tuletab meelde kavandatud struktuurireformi tugiprogrammi kohta esitatud ettepanekut, et ühes strateegiadokumendis tuleks seada prioriteetid ja kriteeriumid kõigi ELi rahastatavate suutlikkuse suurendamise meetmete koordineerimiseks;
21. rõhutab, et komisjon peaks kaaluma ettepanekut euroala fiskaalvõimekuse kohta viia ellu antitsükilist poliitikat ja kiirendada majanduse elavdamist, ning annab teada, et võtab lähikuudel vastu selletemalise arvamuse;
22. tunnistab sotsiaalsete ja tööturu probleemide käsitlemise olulisust; toetab komisjoni kavatsust kaasata sotsiaalsed näitajad makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlusse;

Euroopa poolaasta ja 2017. aasta majanduskasvu analüüs

23. täheldab riigipõhiste soovitude madalat rakendamismäära ja märgib, et kõik valitsustasandid peaksid tegema suuremaid jõupingutusi olukorra parandamiseks; nendib, et osa probleeme nõuab pikaajalisi ponnistusi, millele osutab asjaolu, et ligikaudu kolm neljandikku 2016. aasta territooriumipõhistest soovitustest olid esitatud juba 2015. aastal ning kaks kolmandikku möödunud aastal esitatud soovitustest juba 2014. aastal;
24. rõhutab, et nii selle aasta riiklikest reformikavadest kui ka riigipõhistest soovitustest nähtub, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine Euroopa poolaastal piirdub enamasti poliitika rakendamisega, ehkki nad peaksid osalema partneritena ka poliitika kujundamisel; toonitab, et nende varajane kaasamine suurendaks märkimisväärselt soovitude rakendamise määra, aitaks leida lahenduse suurenevatele piirkondlikele erinevustele, suurendaks vastutuse võtmist kohapeal ja tugevdaks usaldust nii liikmesriikides kui ka riikide vahel;
25. kavatseb esitada ettepaneku käitumisjuhendi kohta kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamiseks Euroopa poolaastasse, võttes arvesse riiklike erinevusi ja hoolikalt vältides ebavajalikku halduskoormust, andes nii panuse parema valitsemise lähenemisviisi. See tähendab, et käitumisjuhendis võetakse arvesse liikmesriikide mitmekesisust ja erinevat põhiseaduslikku korda;
26. nõuab, et 2017. aasta majanduskasvu analüüsis keskendutaks eelkõige demograafilistele probleemidele, mis juhivad tähelepanu ka vajadusele majandus- ja finantspoliitiliste meetmete järele sisserändajate nõuetekohaseks ja tasakaalustatud integreerimiseks ELi territooriumil;
27. rõhutab, et Euroopa poolaastal peaks viitama pikaajalisele mitmetasandilisele poliitikaraamistikule, milleks praegu on strateegia „Euroopa 2020“; toetab Euroopa Komisjoni väljakuulutatud ELi säästva arengu poliitikameetmete peatset kaardistamist ja tõstab esile vajaduse viia ELi tulevane majanduskasvu strateegia kooskõlla ajakohastatud territoriaalse visiooniga;
28. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile, Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Ülemkogu eesistujale ja ELi Nõukogu eesistujariigile Slovakkiale.

Brüssel, 12. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon „Euroopa kultuuripärandi aasta 2018“

(2017/C 088/03)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE,

— võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut Euroopa kultuuripärandi aastat käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse kohta ⁽¹⁾;

I. POLIITILISED SOOVITUSED

1. väljendab heameelt Euroopa Komisjoni ettepaneku üle nimetada 2018. aasta Euroopa kultuuripärandi aastaks ning nõustub nii selleks aastaks seatud üldiste kui ka konkreetsete eesmärkidega;
2. leiab, et kultuuripärandile pühendatud Euroopa aasta kujutab endast väärtuslikku võimalust suurendada kohalikul tasandil teadlikkust vajadusest kaitsta kultuuripärandit, teadvustada sellest laiemat üldsust ning anda panus üleeuroopaliste ühiste eesmärkide saavutamisse ⁽²⁾. Lisaks peaks Euroopa aasta edendama parimate tavade tutvustamist sellistes valdkondades nagu tõhusate juhtimissüsteemide väljatöötamine linnaarengu ja maastiku muutumisega seotud riskide leevendamiseks ning omavoliliste väljakaevamiste ja ebaseadusliku kultuuriväärtustega kauplemise vastane võitlus;
3. kutsub üles kasutama terviklikku ja tulevikkuvaatavat lähenemisviisi 2018. aasta muutmisel Euroopa kultuuripärandi aastaks, nähes selles ka võimalust kinnitada taas meie motot „Ühinenud mitmekesisuses“. Komitee kinnitab oma kavatsust toetada Euroopa kultuuripärandi aastat 2018. Sellega seoses väljendab komitee oma valmisolekut anda samuti panus Euroopa aasta 2018 raames moodustatavasse Euroopa juhtrühma. Rühma moodustamise ettepaneku on teinud Euroopa Komisjon;
4. tunnistab, et kultuuripärandi tähtsustamine ja meelepidamine aitab eurooplastel suurendada vastastikust mõistmist, annab inspiratsiooni loovuseks ja edendab kodanikuaktiivsust. Seepärast on kultuuri ja kultuuripärandi edendamine oluline, et tugevdada identiteeti ja demokraatlikke väärtusi Euroopas ning anda panus sotsiaalsesse ja majanduslikku ühtekuuluvusse. Sellega seoses on vaja käsitada looduskaitsealasid kultuuripärandi osana;
5. tunneb heameelt, et kultuuri tunnustatakse kohaliku ja piirkondliku arengu vahendina ning et väärtustatakse mitmetasandilise valitsemise ja kultuuripärandi haldamise innovaatilisi mudeleid. Komitee rõhutab siiski, et koordinaatorite määramine liikmesriigi tasandil peab täielikult vastama iga liikmesriigi juhtimisstruktuuridele, hõlmates föderaalset struktuure ja/või seadusandlike volitustega piirkondi ja linnu;
6. kinnitab taas maastike tähtsust loodus- ja kultuuripärandi põhielemendina, millel on tugev mõju Euroopa kodanike kultuurilisele identiteedile. Komitee leiab seetõttu, et Euroopa kultuuripärandi aasta 2018 üldeesmarke võiks rikastada kooskõlas Euroopa maastikukonventsiooni ja Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskavaga, hõlmates neisse tugeva territoriaalse arengu komponendi jätkusuutliku kultuuriturismi edendamist sisaldavate kohalike ja piirkondlike kultuuristrateegiate näol;
7. loodab, et Euroopa kultuuripärandi aasta 2018 ajendab suurendama kultuurivaldkonna väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele COSME programmi raames saadaolevaid rahalisi vahendeid;
8. loodab, et 2018. aastal mängib turism – eelkõige kultuuri- ja pärimusturism – olulist rolli, kuna see on praegu Euroopas üks kiiremini kasvavaid majandussektoreid, mis hoogustab üleilmset majanduskasvu ja arengut, loob miljoneid töökohti, suurendab eksporti ja investeeringuid ning muudab inimeste elusid;
9. toonitab kultuuri olulisust turistide ligimeelitamise keskse tegurina ja rõhutab ühelt poolt vajadust edendada Euroopa kultuuri- ja looduspärandit meie mitmekesisust kätkevatel piirkondades, linnades ja maakohtades ning teiselt poolt vajadust tagada parem ligipääs raskesti juurdepääsetavatele piirkondadele, nagu maa-, mägi- ja saarepiirkonnad;
10. tuletab meelde, et uue ELi linnade tegevuskava eesmärk on parandada elukvaliteeti linnades ja arendada välja uus „linnalik“ valitsemistava, ning toonitab, et partnerlusi tuleks luua ka muudes integreeritud poliitilist lähenemisviisi vajavates küsimustes, nagu kultuuri- ja turismimõõtme arvestamine linnaarengus, uued kaasavad osalusvormid, innovatsioon ja arukad linnad ⁽³⁾;

⁽¹⁾ COM(2016) 543 (final).

⁽²⁾ COR-2014-05515-00-00-AC-TRA.

⁽³⁾ COR-2015-05511-00-01-AC-TRA.

11. tõstab esile kultuuripärandi ja maaelu arengu omavahelise tiheda seose ning kutsub maapiirkondi üles pöörama oma arengustrateegiates rohkem tähelepanu kultuuripärandile, sest see aitab kindlustada ja luua töökohti, toetada põllumajandusettevõtteid, kaitsta kultuurimaastikke, toetada maapiirkondade kunsti ja käsitööd;
12. kordab Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse võimalikku eelist mitmetasandilise valitsemise projektides kasutamisel, võimaldades kaasata kõik asjaomased osalised piiriülese piirkonna või euroregiooni juhtimisse⁽⁴⁾ ning ergutada koostööd kultuurivaldkonnas, sealhulgas materiaalne ja mittemateriaalne kultuuripärand koos ülekanduva positiivse mõjuga teistele sektoritele, nagu turism ja tööstus;
13. kinnitab taas oma toetust Euroopa kultuuripealinnade ja Euroopa kultuuripärandi märgise algatustele, Euroopa pärimuspäevadele ja ELi kultuuripärandi auhinnale ning toonitab vajadust tugeva koostoime järele Euroopa aasta 2018 raames elluviidava tegevusega;
14. märgib, et kuigi Euroopa tasandi tegevuse kaasrahastamine Euroopa aasta toetuseks on kooskõlas olemasolevate programmide ja olemasolevate võimalustega prioriteetide seadmiseks iga-aastasel või mitmeaastasel alusel, määrab iga asjaomase aasta poliitiline rõhuasetus suures osas selleks võimaldatava eelarve suuruse. See toob kaasa rahastamisvahendite märkimisväärse kõikumise aastate lõikes, mis võib ohustada aasta eesmärkide saavutamist;
15. kordab, et globaliseerivas maailmas võib kultuur määrata ka koha atraktiivsuse ja selle konkurentsivõime ettevõtjate, investorite ning loovate ja ettevõtlike üksikisikute jaoks;
16. leiab, et Euroopa kultuuripärandi aasta 2018 on oluline teetähis ELi rahvusvaheliste kultuurisuhete strateegia edendamisel⁽⁵⁾;
17. peab kiiduväärseks, et pärandi rolli puhul välissuhetes keskendutakse Lähis-Idale, kuna seda piirkonda on rängalt tabanud kultuurivara tahtlik hävitamine teatud konfliktipiirkondades. Komitee nõustub, et kultuurialast koostööd tuleb püüda teha ka Euroopa naabruspoliitika ja idapartnerluse riikidega;
18. toonitab, kui oluline on, et noored tunnustaksid, mõistaksid ja hindaksid oma pärandit ja näeksid seda osana oma identiteedist. Seoses sellega kutsub komitee üles kasutama Euroopa kultuuripärandi ja selle mitmekesisuse edendamisel noorte ja laste seas ennetavat lähenemisi. Komitee soovib seepärast lisada koolide õppekavasse Euroopa kunsti-, muusika-, teatri- ja filmihariduse elemendid, et parandada teadmisi maailmajao materiaalsest ja mittemateriaalsest kultuuripärandist;
19. kinnitab taas, kuivõrd oluline on kultuurialaste ja loovate oskuste omandamine noores eas nii haridussüsteemi raames kui ka vabal ajal, et noored põlvkonnad saaksid täiel määral ära kasutada kultuurile ligipääsemise uusi vorme⁽⁶⁾;
20. leiab, et ligipääs on Euroopa kultuuripärandi aasta 2018 eduks määrava tähtsusega. Ligipääsu parandamine on oluline lähtepunkt ka osaluse suurendamiseks⁽⁷⁾;
21. kinnitab oma taht osaleda tervikliku teabevahetusstrateegia väljatöötamisel, samuti asjaomaste konverentside, ürituste ja algatuste korraldamisel ning valmisolekut vahendada suhtlemist kodanike ja sidusrühmadega;
22. soovib Euroopa Liidus näha aktiivsemat meedia-, audio-visuaal- ja IT-poliitikat, mille eesmärk on edendada Euroopa kultuuri- ja keelepärandit;
23. on seisukohal, et luua tuleb maailma kultuuripärandi hulka kuuluvate Euroopa linnade võrgustik, käsitada neid linnu kõigi Euroopa kodanike ühise pärandina ja võtta erimeetmeid nende kaitsmiseks ja tutvustamiseks;

⁽⁴⁾ CDR371-2011_FIN_AC.

⁽⁵⁾ JOIN(2016) 29 (final).

⁽⁶⁾ CDR 2391/2012 fin.

⁽⁷⁾ CDR3952-2013_00_00_TRA_AC.

24. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Komisjonile, Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Ülemkogu eesistujale ja ELi nõukogu eesistujariigile Slovakkiale.

II. MUUDATUSETTEPANEKUD

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus Euroopa kultuuripärandi aasta kohta

Muudatusettepanek 1

Põhjendus 0

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<i>Euroopa Liit toetab inimväärikuse, vabaduse, võrdsuse ja solidaarsuse jagamatute ja universaalsete põhiväärtuste säilitamist ja arendamist, austades Euroopa rahvaste kultuuride, keelte ja tavade mitmekesisust, nagu on sedastatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta preambulis.</i>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 2

Põhjendus 4

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Nagu Euroopa Komisjon rõhutas oma teatistes „Euroopa kultuuripärand – ühtse lähenemisviisi suunas“,⁽⁸⁾ tuleb kultuuripärandit käsitada kui ühisvara ja ühishüve, mida säilitatakse tulevaste põlvkondade jaoks ja mille kaitse on kõigi sidusrühmade ühine kohustus.</p> <p>⁽⁸⁾ Komisjoni 22. juuli 2014. aasta teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa kultuuripärand – ühtse lähenemisviisi suunas“, COM(2014) 477 (final).</p>	<p>Nagu Euroopa Komisjon rõhutas oma teatistes „Euroopa kultuuripärand – ühtse lähenemisviisi suunas“,⁽⁸⁾ tuleb kultuuripärandit käsitada kui ühisvara ja ühishüve, mida säilitatakse tulevaste põlvkondade jaoks ja mille kaitse on kõigi sidusrühmade ühine kohustus. Seda silmas pidades ei välistata ELi toimimise lepingu artiklis 36 impordi, ekspordi või transiitkaupade suhtes kehtestatud keelde või piiranguid, mis on põhjendatud kunstilise, ajaloolise või arheoloogilise väärtusega rahvuslike rikkuste kaitsmisega.</p> <p>⁽⁸⁾ Komisjoni 22. juuli 2014. aasta teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa kultuuripärand – ühtse lähenemisviisi suunas“, COM(2014) 477 (final).</p>

Motivatsioon

On oluline meelde tuletada, et kaupade suhtes, mis on osa rahvuslikust kultuurilisest rikkusest, ei kohaldata kaupade vaba liikumist käsitlevaid ELi eeskirju.

Muudatusettepanek 3

Põhjendus 11

<i>Komisjoni ettepaneku tekst</i>	<i>Komitee muudatusettepanek</i>
<p>Kultuuripärandil võib olla oluline roll kogukonna ühtekuuluvusele ajal, mil kultuuriline mitmekesisus Euroopa ühiskondades suureneb. Uutel osalusel põhinevatel ja kultuuridevahelistel lähenemisviisidel kultuuripärandipoliitikale ja haridusalastele algatustele, mis annavad kõigile kultuuripäranditele võrdse väärikuse, on potentsiaal suurendada usaldust, vastastikust tunnustamist ja sotsiaalset ühtekuuluvust.</p>	<p>Kultuuripärandil võib olla oluline roll kogukonna ühtekuuluvusele ajal, mil kultuuriline mitmekesisus Euroopa ühiskondades suureneb. Euroopa kultuuripärandi märgise saanud paikadel on tugev Euroopa mõõde, sest need valiti oma rolli eest Euroopa ajaloos. Sellisena sümboliseerivad nad Euroopa ideaale, väärtusi, ajalugu ja integratsiooni ning toovad Euroopa Liidu ja selle kodanikud üksteisele lähemale. Koos Euroopa kultuuripealinnadega suurendavad nad Euroopa kodanikes ühisesse kultuuriruumi kuulumise tunnet. Seepärast tuleb otsida täiendavust Euroopa kultuuripärandi aastaga. Uutel osalus- ja kultuuridevahelistel lähenemisviisidel kultuuripärandipoliitikale ja haridusalastele algatustele, mis annavad kõigile kultuuripäranditele võrdse väärikuse, austades samas kunsti vabadust kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 13, on potentsiaal suurendada usaldust, vastastikust tunnustamist ja sotsiaalset ühtekuuluvust.</p>

Motivatsioon

Nii Euroopa kultuuripärandi märgis kui ka Euroopa kultuuripealinnad on olulised vahendid kultuuripärandi edendamiseks kohalikul ja piirkondlikul tasandil ning neid tuleks otsuses asjakohaselt tunnustada. Sama kehtib kunsti vabaduse kohta, mis on Euroopa loovuse nurgakivi.

Muudatusettepanek 4

Artikli 2 lõike 2 punkt k

<i>Komisjoni ettepaneku tekst</i>	<i>Komitee muudatusettepanek</i>
<p>soodustada sünergilist toimet liidu ja liikmesriikide vahel, tugevdades algatusi, et hoida ära ebaseaduslik kauplemine kultuuriväärtustega.</p>	<p>soodustada sünergilist toimet liidu ja liikmesriikide vahel, tugevdades algatusi, et hoida ära omavolilised väljakaevamised ja ebaseaduslik kauplemine kultuuriväärtustega.</p>

Motivatsioon

Võimatu on hinnata kahju, mida põhjustab arheoloogiliste paikade hävitamine omavoliliste väljakaevamiste tagajärjel.

Muudatusettepanek 5

Artikkel 4

<i>Komisjoni ettepaneku tekst</i>	<i>Komitee muudatusettepanek</i>
<p>Kooskõlastamine riiklikul tasandil</p> <p>Iga liikmesriik määrab riikliku koordinaatori, kes korraldab liikmesriigi osalemist Euroopa aasta tegevuses. Koordinaator tagab asjakohast tegevuse koordineerimise riigi tasandil.</p>	<p>Kooskõlastamine liikmesriigi tasandil</p> <p>Iga liikmesriik määrab riikliku koordinaatori, kes korraldab liikmesriigi osalemist Euroopa aasta tegevuses, austades täielikult riiklikule, piirkondlikule ja kohalikele valitsustasandile antud volitusi. Koordinaator tagab asjakohast tegevuse koordineerimise riigi tasandil.</p>

Motivatsioon

Liikmesriikide koordinaatorite määramisel tuleb võtta täiel määral arvesse föderalseid struktuure ja riigi tasandist madalamaid valitsustasandeid.

Brüssel, 12. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

ARVAMUSED

REGIOONIDE KOMITEE

TÄISKOGU 119. ISTUNGJÄRK 10.–12. OKTOOBRI 2016

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide lihtsustamine kohalike ja piirkondlike omavalitsuste seisukohast“

(2017/C 088/04)

Raportöör: Petr Osvald (CZ/PES), Plzeňi linnavolikogu liige**POLIITILISED SOOVITUSED**

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. rõhutab, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid (ESIF) on üks väheseid ELi instrumente, millel on sadade tuhandete kõikjal Euroopas rakendatavate projektide kaudu otsene, konkreetne ja käegakatsutav mõju kodanike elukvaliteedile ning mis võib seega positiivselt mõjutada nende üldist suhtumist ELi eriti praegusel ajal, mil ELi populaarsus väheneb. Seepärast tuleks kõnealune vahend ka edaspidi säilitada ning seda vastavalt selle peamistele eesmärkidele ja põhimõtetele edasi arendada. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid ning eelkõige ühtekuuluvuspoliitika peaksid läbima analüüsi- ja täiustamisprotsessi, et suurendada selle tõhusust ja lisaväärtust selleks, et saavutada nii ELi ja strateegia „Euroopa 2020“ eesmärgid kui ka eesmärgid teistes kodanike elu jaoks olulistest valdkondades, parandades nende arusaama EList. Üks hea ja tähtis vahend selle saavutamiseks on lihtsustada kogu ESIFide rakendamise süsteemi ning suurendada selle paindlikkust;
2. hoiatab, et ESIFide kasutamine muutub keerulisemaks mitte ainult iga uue programmiperioodi jooksul, vaid peaaegu igal aastal. Seetõttu tervitab komitee soojalt regionaalpoliitika peadirektoraadi praeguse voliniku algatust, mille põhjal on komisjon asunud tõsiselt tegelema lihtsustamisega ning loonud selleks kõrgetasemelise töörühma ja kutsunud arutelus osalema täiendavaid partnereid. Lisaks märgib komitee, et tuleks uurida, kas lihtsustamine ei peaks hõlmama mitte ainult Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde, vaid kõiki ELi rahastamisprogramme ja poliitikavaldkondi;
3. väljendab heameelt tiheda koostöö üle nõukogu eesistujariikide Madalmaade ja Slovakkiaiga, et ühiselt arutada praktilisi viise ESIFide rakendamise lihtsustamiseks, ning soovib tulevastel eesistujariikidel sama tegevust jätkata ja võtta arvesse ühtekuuluvuspoliitika tuleviku üle peetavaid arutelusid;
4. sedastab, et lihtsustamise käigus tuleb keskenduda regionaalpoliitika kui ühtekuuluvuspoliitika aluseks oleva mõtte ja vaimu elluviimisele. Komitee märgib, et ühtekuuluvuspoliitika oma praeguses vormis kaugeneb järk-järgult regionaalpoliitikast ja küsimustega tegeldakse üha rohkem riigi tasandil, nagu nähtub näiteks tõigast, et teatavad partnerluslepingud põhinevad siseriiklikel reformiprogrammidel. Lisaks sõltub ühtekuuluvuspoliitika mitmest tingimusest, mille täitmist ei saa kohalik ja piirkondlik tasand ega muud abisaajad mitte mingil viisil mõjutada. Ühtekuuluvuspoliitika on muutumas järjest keerukamaks ja mitmetahulisemaks ning seda suuresti usalduse puudumise tõttu eri poliitiliste ja haldustasandite vahel. See keerukus omakorda aitab kaasa erinevuste suurenemisele piirkondade arengus;
5. juhib tähelepanu sellele, et komitee esindab kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, kes võivad osaleda ESIFide rakendamise juhtimisprotsessi eri etappidel ning eeskätt lõplike abisaajate, korraldusasutuste või sidusrühmadena. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rollist tulenevalt tuleks lihtsustamise protsessis juhinduda just nimelt nende seisukohtadest ja tähelepanekutest;

6. rõhutab, et lihtsustamise protsessi tõelise tulemuslikkuse tagamiseks peavad selles lisaks kõigile ESIFide kavandamise ja järelevalve eest vastutavatele Euroopa Komisjoni peadirektoraatidele, sh regionaal- ja linnapoliitika, tööhõive, põllumajanduse ja maaelu arengu, merendus- ja kalandusajade ning konkurentsi peadirektoraat, aktiivselt osalema ka teised ELi institutsioonid ja organid (nt auditiorganid jne). Süsteemi tuleb lihtsustada nii abisaajate kui ka haldusasutuste jaoks;

7. soovib lihtsustamisprotsessi raames pöörata erilist tähelepanu rakendusasutuste tegevust tõkestava halduskoormuse vähendamisele ning auditeerimise, aruandluse ja kulude tõendamise lihtsustamisele. Õigusraamistikku tuleks kohandada proportsionaalselt projektide ulatusega ja kooskõlas rakendussüsteemi tõhususega;

8. soovib läheneda lihtsustamisprotsessile süsteemselt ning peab seetõttu otstarbekaks töötada välja meetodika ja näitajad rakendamise ja edukuse hindamiseks. Seejuures tuleb eristada protsessi tulemusi, mille puhul saab kohe rakendada teadmisi ja väljapakutud lahendusi, tulemustest, mida kasutatakse järgmistel programmitöö perioodidel. Arvestades, et rakenduskavade elluviimine käib, ei ole ulatuslikud seadusandlikud muudatused õiguskindluse huvides praegusel programmitöö perioodil realistlikud. Siiski tuleks ette näha kohesed meetmed, muutes rakendamistavasid ja mitteõiguslikke nõudeid, parandades koostööd ja tõhustades suuniseid ning tehes väikseid kohandusi ühtekuuluvuspoliitika õigusraamistikus ja sellega seotud õigusaktides. Lihtsustamisprotsessi tuleks ka struktureerida teemavaldkonna (transport, keskkond jne), fondi ja selle sihtvaldkondade (ERDF, ESF jne), tasandi (üleriigiline, piirkondlik, linnad, kohalik, kogukonnad) ning osaleja (riigisektor, erasektor, VVO jne) järgi. Kõnealuse protsessi raames tuleb välja selgitada seosed ja mõju struktuuri sees ja väljaspool seda ning asetada rõhk institutsioonidevaheliste suhete lihtsustamisele rakendamisse kaasatud tasandite vahel;

9. soovib parandada eri fondide ja programmide kooskõlastamist riigi tasandil. Selle saavutamiseks tuleks programmitöö perioodil teostada strateegilist juhtimist ja kavandamist rõhuasetusega üldisel strateegilisel tegevusel;

Põhimõttelised küsimused ja kriteeriumid lihtsustamise eesmärgi määratlemiseks:

10. rõhutab, et selleks, et kogu lihtsustamisprotsessi saadaks edu, on oluline vastata järgmistele põhiküsimustele.

— Kelle jaoks lihtsustatakse?

Komitee on seisukohal, et sihtrühm on esmajoones lõplikud abisaajad ja alles seejärel ESIFide rakendamises osalevad teised asutused – suunaga alt üles, alustades kohalikest omavalitsustest, keda on volitatud tegutsema rakendusprogrammide rakendajate ja/või vahendusorganitena.

— Miks lihtsustatakse, milline on eesmärk?

Komitee usub, et lihtsustamise peamine eesmärk on kavandada ja rakendada loovaid projekte, mis aitavad kaasa piirkondlikule arengule, ühtekuuluvustundele ELis, konkurentsivõimele ja elukvaliteedi parandamisele, andes seega lõppkokkuvõttes panuse kogu ELi arengusse ja strateegia „Euroopa 2020“ eesmärkide saavutamisse. Lihtsustamise eesmärk ei seisne selles, et kulutada ESIFide raames vahendeid rohkem või lihtsamini, vaid selles, et projektid oleksid tõhusamad ja loominguilisemad ning nende kavandamine ja rakendamine muutuks abisaajate jaoks kasutajasõbralikumaks ja vähem riskantseks.

— Miks on süsteem muutunud nii keerulisemaks?

Komitee arvates on kasvava keerukuse põhjus eelkõige see, et süsteemi ühtlustamise eesmärgil on püütud lisada üldsuunistesse ja vormidesse kõik konkreetsed tähelepanekud ja andmed. Teine põhjus on korrupsiooni vastu võitlemine ja suurema läbipaistvuse tagamine iga hinna eest. Komitee leiab, et piisav rõhk ei ole olnud sellel, et uurida, kas konkreetsed (kuigi heade kavatsustega) meetmed ja sekkumised süsteemi avaldavad negatiivset mõju teistele meetmetele. Ühest konkreetselt juhtumist saadud kogemused ei pruugi ilmingimata toimida, kui neid kasutada teiste juhtumite puhul;

11. ei pea järgmisi meetmeid lihtsustamise alla kuuluvaks:

— üksnes eeskirjade ja suuniste lehekülgede arvu vähendamine.

Suunised ja eeskirjad peavad olema selgelt sõnastatud tagamaks, et need on arusaadavad ja üheselt tõlgendatavad;

- Euroopa Komisjoni ning eelkõige regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadi pädevuse ulatuse vähendamine.

Paljudel juhtudel on mõttekam, kui eeskirjade osas on koondatud pädevus asjaomase fondi eest vastutaval peadirektoraadil, et tagada ühtne, kogu ELi hõlmav lähenemine ja tõlgendamine, et vältida lahknevaid ja kooskõlastamata tõlgendusi ja lähenemiseviise teistel rakendustasanditel. Nii mõnigi takistus tekib just nimelt kooskõlastamatuse tõttu peadirektoraatide ja teiste ELi institutsioonide vahel (konkurentsi peadirektoraat, auditiorganid jne);

- täiendavate ühtlustavate dokumentide ja vormide koostamine.

Tuleb kontrollida, kas viimaste aastate jooksul on asjaomases sektoris astunud sammudega suudetud ka tegelikult suurendada tõhusust, ja anda neile sammudele hinnang. Kui soovitakse lihtsustada, tuleb suunised ja üldeeskirjad, mis ei aita kaasa tõhususe suurendamisele, ilmingimata tühistada ja ära kaotada ning rakendamisprotsess tuleb muuta vabamaks, mitte rangemaks;

12. on seisukohal, et lihtsustamine hõlmab järgmist:

- selliste eeskirjade kehtestamine, mis võimaldavad üldeesmärgi täitmiseks kasutada erinevaid ja senisest loovamaid lähenemiseviise ja projekte;
- vastastikuse usalduse põhimõtte loomine ja järgimine erinevate rakendamise osaliste vahel, luues tõelise usalduslepingu komisjoni, liikmesriikide ja nende piirkondade vahel struktuurifondide juhtimiseks ja kontrollimiseks ning pettustevastaseks võitluseks;
- uuesti suurema paindlikkuse andmine abisaajatele ning suurema mänguruumi võimaldamine rakendamiseks kohalikul ja piirkondlikul tasandil koos otsuste töösidemetega ja ulatuslikuma teabevahetuse võimaluse loomisega Euroopa Komisjoni ja abisaajate vahel, kui olukorda ei ole võimalik lahendada riiklikus kontekstis;
- suurema paindlikkuse tagamine (riiklike või piirkondlike) korraldusasutuste ja kohalike omavalitsuste (abisaajate või rakendusüksuste) vahelistes suhetes ning auditeerimiseeskirjade ja kontrollimeetmete, aruandluse ja kulude tõendamise lihtsustamine;
- proportsionaalsuse edendamine selliselt, et halduskoormuse suurus oleks pöördvõrdeline lisaks projektide ulatusele ka eelkõige antud abi suurusega;
- programmide arvu vähendamine – näiteks temaatiliste rakenduskavade arvu piiramine ja nende asendamine näiteks integreeritud rakenduskava arendamise abil;
- ühtse metodoloogilise keskkonna kontseptsioon – ühtsete reeglite kehtestamine kogu süsteemile. Strateegilise tegevuse tehniliste vahendite edasiarendamine, näiteks strateegiate andmebaasi kujul, mis oleks asjaomaseid dokumente, eesmärgi, vastutust ja näitajaid sisaldav teabesüsteem;
- kontrollisüsteemi tegevuse laiendamine eesmärgiga lihtsustada menetlust projektitaotlejate jaoks;
- muude strateegiatöö arendamise vahendite arendamine ja kasutuselevõtmine, näiteks strateegiate ja nende rakendamise kvaliteedi hindamine, strateegiate hierarhia, strateegilise tegevuse suutlikkuse arendamine avalikus halduses;
- ühtse terminoloogia arendamine ja rakendamine fondides;

13. rõhutab, et lihtsustamine on pidev protsess ega tohiks piirduda teatud hulga meetmete rakendamise või mõne aruande või arvamuse koostamisega;

14. märgib, et palju abisaajaid peab ESIFide kasutamist praegu riskantseks, kuna abisaajatel ei ole tagatist, et nad ei lange n-ö vääramatult jõe ohvriks, st et nende projektide rahastamist ei lõpetata ega lükata edasi Euroopa Komisjoni ja asjaomase liikmesriigi vaheliste vaidluste tõttu, kuna näiteks ei täideta seatud tingimusi või on rakenduskavas vigu. Isegi kui abisaaja on projekti eesmärgi ja mõju saavutanud, võidakse toetusi vähendada või edasi lükata ka mitmesuguste väiksemate vigade tõttu või sellepärast, et rakendamise ajal on projekti objektiivsetel põhjustel muudetud. Lisaks paljudele muudele ohtudele ähvardab abisaajaid ka see, et auditiorgani kontrollimise tulemusi mõne teise projekti kohta võidakse tagasiulatava jõuga kohaldada ka neile. Kõik see mõjutab ka taht ESIFide vahendeid tõhusalt kasutada. On hädavajalik asetada projekt ja selle juht taas ühtekuuluvuspoliitika keskmesse, luues abisaajale soodsad tingimused, eelkõige vähendades halduskoormust ja piirates projektijuhtide aruandlust vaid projekti elluviimisega seotud andmetega, muutes lihtsustatud kuluvõimalused üldkasutatavateks ja kaitstes nende mittekriseerimist kontrollide käigus ning nimetades projektijuhtidele kohustuslikud dokumendid, mis tuleb paberandjal säilitada teatud tähtajani;

15. peaks oluliseks lihtsustuseks seda, kui kõigi ELi fondide puhul kehtiksid samad rahastamiskõlblikkuse eeskirjad. Rahastamiskõlblike kulude määramise pädevus peaks aga ilmtingimata jääma riigi tasandile – see tuleks ühtlustada kõigis ELi liikmesriikides;

16. teeb ettepaneku anda mõnele juba olemas olevale institutsioonile või organile volitused tegutseda ESIFide eest vastutava ombudsmanina, kelle poole abisaajad võivad viimase võimalusena pöörduda, sest süsteemi keerukusest tingitult ja vaatamata jõupingutustele viia projekt ellu viisil, mis tagaks võimalikult suure mõju, leiavad arvukad abisaajad end paradoksaalsest ja problemaatilisest olukorrast, millel ei ole mitte üksnes laastav moraalne ja majanduslik mõju abisaajatele, vaid mis süvendab ka oluliselt avalikkuse negatiivset suhtumist ESIFidesse ja Euroopa Liitu tervikuna. Selle ametikoha eesmärk ei oleks mitte ainult teabevahetuse tagamine eelkõige regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadiga, vaid eeskätt ESIFidega seonduvate probleemide lahendamine kogu Euroopa Komisjoni ja teiste ELi asutuste raames. Selline ametikoht on ELi tasandil puudu, kuigi ESIFidega seonduvaid probleeme käsitleb rida teisi peadirektoraate ja ELi ameteid. Lisaks sellele tuleks samalaadsed ametikohad luua ka liikmesriikides, kus neid veel ei ole;

17. kordab taas, et on ülimalt oluline vältida tagasiulatava jõuga järeldusi. Küsimus on selles, et praeguseid otsuseid ega menetluste ja suuniste muudatusi ei tohiks olla võimalik kohaldada tagantjärele teistele projektidele ega käimasolevatele, juba hilisemas rakendusjärgus olevatele projektidele. Tagasiulatavuse vältimine on kiiresti kohaldatav meede, mis edendaks abisaajate õiguskindlust;

18. soovib teha lihtsustamise käigus muudatusi, mis võimaldaksid suuremat paindlikkust, kuna menetlused muutuvad üha keerulisemaks peamiselt selle tõttu, et konkreetsetest üksikutest projektidest tehtavatest järeldustest sünnivad üldsuuniste ja juhtnöörid. Sel eesmärgil tuleks moodustada ESIFide praktilise rakendamise ekspertidest koosnev töörihm, mis teeb muudatusettepanekuid ning arutab neid Euroopa Komisjoni ja teiste organitega;

19. juhib tähelepanu arvukatele vastuoludele Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide reguleeriva ELi õigusraamistiku ja siseriiklike õigusaktide vahel näiliselt küsimusega mitteseotud valdkondades, nt finantskontrolli või riigihanget käsitlevad seadused, mis põhjustab killustamist ja erinevate käsitusviiside järgimist eri liikmesriikides. Seetõttu soovib komitee, et ESIFide osas, mille puhul on tegemist ELi, mitte aga riiklike vahenditega, peaksid ESIFid reguleerivad ELi õigusnormid ja suuniste olema ülimuslikud nendega vastuolus olevate siseriiklike või kohasel juhul ELi õigusnormide suhtes, isegi kaasrahastamise juhul riiklikest või riigi tasandist madalama tasandi vahenditest, et vältida niiviisi ülereguleerimist;

20. teeb ettepaneku levitada nende riikide ja programmide häid tavasid, kelle veamäär on varem olnud ebaoluline või väike. Samal ajal tuleb kõigile riikidele tagada samad tingimused (isegi vaatamata sellele, et siseriiklikud õigusnormid on erinevad). Eri omavalitsusüksuste lähenemisviis on praegu sageli täiesti vastandlik. Seega tekib olukordi, kus ühe riigi puhul käsitatakse konkreetset lähenemisviisi nõuetekohase ja tavapärase menetlusena, ent mõne teise riigi puhul tõsise rikkumisena. Loomulikult ei muuda see asjaolu, et halduskoormuse suurus peab olema vastavuses projektide ulatuse, abi suuruse ja rakendusstruktuuri kvaliteediga;

21. märgib, et lihtsustamisprotsessi edu tagamiseks tuleb ära lahendada dilemma ühelt poolt korrupsioonivastaseks võitluseks ja veamäära vähendamiseks võetavate meetmete ning teiselt poolt lihtsustamiste ja halduskoormuse vähendamise vahel ESIFide raames. On vaja läbi vaadata rakendamise ja juhtimise sätted, mis asetavad pettuse ja tahtmatu vea samale pulgale. See põhjustab usaldamatust eri osalejate vahel ja ebaproportsionaalset halduskoormust projektijuhile. Individuaalsed meetmed, mis võetakse läbipaistvuse ning korrupsiooni- ja pettusevastase võitluse huvides kasutusele järk-järgult, muudavad süsteemi tervikuna väga keeruliseks. Tagantjärele tuleb analüüsida, millised kõnealustest meetmetest on tõepoolest tõhusad ning millised muudavad süsteemi üksnes keerukamaks ja karistavad ausaid abisaajaid tühiste vigade eest. Korrupsioonivastane võitlus ei peaks tähendama, et igasse abisaajasse suhtutakse *a priori* kahtlustavalt, vaid see peab põhinema usaldusel, koostööl ja selgel vastutusel. Kõnealune võitlus peab tuginema moraalsetele aluspõhimõtetele ja vastutusele saavutatava mõju eest, milleks abisaaja on kohustunud, ning mitte sellele, et töötada tuvastatud rikkumiste alusel välja mehaaniliselt kohaldatavaid eeskirju, mis sageli hoopis piiravad ebatõhusal viisil täiendavaid abisaajaid. Keskendumine üksnes vormiliste nõuete ja eeskirjade mehaanilisele täitmisele võib mõnel juhul viia täielikult põhjendamatu sihipärase või ebakorrekse rahastamiseni;

Problemaatika struktuur

22. juhib komitees ja teiste partneritega peetud aruteludele tuginedes tähelepanu peamistele lahendust ootavatele küsimustele.

Riigihanked

23. Kuigi on liikmesriike, kus hankemenetlused sujuvad ilma suuremate probleemideta, selgus lihtsustamist käsitlevatel tööstungitel, et mitme riigi esindajate arvates on fondide rakendamise üks peamisi probleeme just nimelt riigihanked. Seetõttu leiab komitee, et projektide elluviimisel Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide raames peaks kehtima selge üleeuroopaline riigihangete kord, mis oleks ülimuslik asjaomaste siseriiklike õigusaktide suhtes. Tegemist on eelkõige ELi ja mitte niivõrd riiklike vahenditega, mistõttu tuleks vahendite eraldamisel järgida üleeuroopalisi ja mitte siseriiklikke eeskirju. Lisaks peaksid riigihankemenetlused aitama kaasa võimalikult tõhusa lõpptoote loomisele. Selleks tuleks tellimuste erinevate liikide jaoks lubada teatud paindlikkust selle asemel, et hankija ja pakkuja täiesti mehaaniliselt siduda erinevate kohustuslike menetluste ja protsessidega. Muu hulgas tuleks tõsta riigihangete portaalis ja *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise läviväärtust.

24. Kuigi on liikmesriike, kus hankemenetlused sujuvad ilma suuremate probleemideta, selgus lihtsustamist käsitlevatel tööstungitel, et mitme riigi esindajate arvates on praegune süsteem väiksemate hankijate jaoks niivõrd keeruline ja riskantne, et nad ei suuda ise hankedokumente koostada, vaid peavad selleks kasutama spetsialiseerunud väliste ettevõtete teenuseid, kuigi see ei vabasta vastutusest mis tahes puuduste korral. Niimoodi sai loodud täiesti uus tegevusvaldkond. Paradoksaalne on see, et mõnel juhul on vaja välja kuulutada riigihange ka selle ettevõtte leidmiseks, kelle ülesandeks tehakse hankedokumentide koostamine.

25. Kuigi on liikmesriike, kus hankemenetlused sujuvad ilma suuremate probleemideta, selgus lihtsustamist käsitlevatel tööstungitel, et mitme riigi esindajate arvates tuleneb enamik vigu riigihankemenetlustes tõepoolest keerukatest eeskirjadest. Seetõttu on projektide elluviijad rahulolematud järeldustega, mis toimuvad sageli menetluse lõppjärgus, mil vigu ei ole enam võimalik parandada, kusjuures neil ei ole võimalust taotleda ajutist siduvat hinnangut. Sellest tulenevalt teeb komitee ettepaneku, et audiitori arvamused saadakse ja muid riigihankemenetlustega seotud kontrollid tehakse üldjuhul eelnevalt eesmärgiga ennetada võimalikke vigu, mis on iseäranis selles valdkonnas väga sagedased, ja seega vähendada finantskorrigeerimiste hulka.

26. Tuleb märkida, et hankemenetlust reguleerivate õigusnormide keskmes on hankijad, kes on karistatavad ja vastutusele võetavad ka väiksemate rikkumiste puhul, kuigi hanketulemusi mõjutavad sageli negatiivselt mitmesugused kokkulepped pakkujate ja hankijate vahel. Eelkõige valdkondades ja sektorites, kus turg on märkimisväärselt monopoliseeritud, ei täida praegune riigihangete süsteem oma otstarvet ja võib lõppkokkuvõttes olla isegi kahjulik. Seetõttu oleks asjakohane vaadata kogu süsteemi läbi ja kaaluda kogu süsteemi aluspõhimõtte täielikku ümberkuundamist. Kõnealune aspekt kajastub eelkõige väiksemates riikides, kus turu monopoliseerimine on palju suurem.

27. On oluline vaadata kiiresti läbi hiljuti avaldatud riigihankejuhised ESIFide valdkonnas (*Guide on public procurement*), sest neis viidatakse vanadele direktiividele ja mitte uutele riigihankedirektiividele, mis võeti vastu 2014. aastal ja jõustusid käesoleva aasta algupoolel. Seoses sellega on ülioluline korraldada uute suuniste sisendi suhtes asjakohane territoriaalse mõju hindamine, mis võimaldab kohaliku ja piirkondliku tasandi ekspertidel anda otsese panuse. See on ette nähtud parema õigusloome paketi, milles tunnistatakse komitee rolli keskse partnerina ELi ettepanekute kohaliku ja piirkondliku mõju paremal analüüsimisel.

Riigiabieeskirjade kohaldamine

28. Riigiabi valdkonnas on tingimused aastate jooksul oluliselt keerukamaks muutunud ja kuigi mõne programmi osas on viimasel ajal toimunud paranemine, jääb olukord abisaajate ja korraldusametite jaoks ikkagi väga keeruliseks. Praegu puudub selge riigiabi tõlgendus ning küsimus lahendatakse üksnes esitatud andmete ja järelduste alusel. Riigiasutustel, kes peavad tõlgendama, on sageli väga erinevad seisukohad ning nad ei ole valmis esitama selgesõnalisi siduvaid arvamusi. Paljudes riikides ei ole nad osa Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamise struktuurist ega kannu oma seisukohtade eest selget vastutust. Seetõttu oleks asjakohane integreerida kõnealused riiklikud ametiasutused rakendamisstruktuuridesse (riikides, kus see veel nii ei ole) ning kohustada neid väljendama selgeid seisukohti. Lisaks kujuneb mõnel juhul olukord isegi selliseks, et eraisikud on paradoksaalsel kombel avaliku sektori osalejatega võrreldes soodsamas olukorras (kuna nad ei pea kinni pidama teatavatest suunistest, eeskirjadest ja meetmetest). Kuigi avaliku sektori osalejad tegutsevad palju harvemini konkureerivate ettevõtjatena ja nende tegevus ei toimu kasumi saamise eesmärgil, on menetluskord nende jaoks sama kui eraettevõtjate jaoks.

29. Lisaks sellele on veel üks suur vastuolu riigiabi reguleerivate eeskirjade kohaldamisel. Riigiabi käsitlevad menetlused ei ole kohaldatavad Euroopa Komisjoni poolt keskselt hallatavatele programmidele (nt „Horisont 2020“, Euroopa ühendamise rahastu, Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond), küll aga ühtekuuluvuspoliitika raames ellu viidavatele projektidele. Seega ei hinnata projekte praktikas riigiabi seisukohast mitte projekti laadi järgi, vaid sõltuvalt sellest, kas vahendeid eraldab komisjon või liikmesriik ja millisest rahastamisallikast neid rahastatakse.

30. Selle taustal soovib komitee rõhutada, et ühtekuuluvuspoliitika aluspõhimõtte on võrdsete tingimuste tagamine vähem arenenud piirkondadele, pakkudes suuremat rahastamist ja suuremat kaasrahastamismäära ELi poolt. Ühtekuuluvuspoliitikat saaks seega käsitada ka turu tahtliku häirimisena. Seepärast on komitee seisukohal, et riigiabi käsitlevaid menetlusi ei tohiks ESIFide suhtes üldse kohaldada.

31. Erilist tähelepanu tuleb pöörata riigiabi kohaldamisele Euroopa territoriaalse koostöö programmide raames. Üldiselt ei ole riigiabi käsitlevate eeskirjade järgimiseks tehtavad jõupingutused proportsionaalsed konkurentsi moonutamise riskiga. Lisaks sellele tõlgendatakse riigiabi eri liikmesriikides sageli erinevalt ja eeskirju ei ole seega võimalik kohaldada asjakohase õiguskindlusega, mis muudab kvaliteetsete projektide elluviimise tihti võimatuks. Üks kiiresti rakendatavaid meetmeid ESIFide lihtsustamiseks peaks seetõttu seisnema selles, et riigiabi reguleerivate eeskirjade kohaldamisalast jäetakse välja ka Euroopa territoriaalne koostöö, nii nagu on tehtud näiteks programmi „Horisont 2020“ puhul.

32. Tõusetub ka selguse ja proportsionaalsuse küsimus. Arvestades mõne projekti väikest ulatust, iseäranis kohalikul tasandil, on oluline muuta selgemaks riigiabi eeskirjadest tehtavate erandite raamistik. Praegu tekib tihti segadus selle suhtes, millal ja kuidas vähese tähtsusega abi, üldhuviteenused, üldine grupierand ja piirkondliku riigiabi suunised toimivad. Euroopa Regioonide Komitee kutsub üles koostama juba käesoleval programmitöö perioodil paremad, kasutajasõbralikumad konsolideeritud juhendid ning olemasolevat raamistikku riigiabi eeskirjade peatse läbivaatamise käigus parandama ja lihtsustama.

33. Arvestades mõiste „ettevõtte“ määratluse käsituses toimunud muutust, tuleb tööhõive, innovatsiooni ja ettevõtluse toetamiseks piirkondades tõsta ka vähese tähtsusega abi eeskirjade kohaselt osutatava abi ülempiiri.

Kontroll ja audit

34. Vastuolud auditeerimismeetodites riiklikul ja Euroopa tasandil on ehk kõige suurem probleem Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamise protsessis. Korraldusasutused ning erinevad ELi ja riiklikud kontrolliasutused tõlgendavad samu eeskirju sageli erinevalt ning tehtud kontrollide eest ei võeta mingisugust vastutust. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide projektide puhul tuleks kindlaks määrata üksainus kontrollisüsteem (ühtne kontrollpunkt) liikmesriigi tasandil, mis esitab siduva arvamuse – muu hulgas riigihanke kohta – ja kannab selle eest ka vastutust. Lõplikul abisaajal peab olema ka õigus taotleda auditite tegemist veendumaks, et rakendamine on toimunud nõuetekohaselt ja et ka tulevikus ei teki ohte või et vajaduse korral oleks võimalik teha parandusi. See nõuab paindlikumat lähenemisviisi andmete jagamisele ja integreeritud IT-lahendustele, nagu elektroonilised vormid ja andmebaasid, mis on eeltingimus ühtse kontaktpunkti loomiseks, mis vähendaks abisaajatele ja korraldusasutustele eri vormide täitmisest põhjustatud koormust. Kasutajasõbraliku elektroonilise süsteemi üldkasutatavaks muutmine võimaldab piirata skaneeritavate ja allalaetavate dokumentide arvu. Seega tuleks eelistada selliste arvutirakenduste kasutust, mis võimaldavad otsida otse allikast abisaaja haldusandmeid (töötajad, käive, maksualaste ja sotsiaalsete nõuete täitmine jne). Kuid selleks on vaja eelnevat riskihindamist selle kohta, mida ja milliseid andmeid võib jagada, ning komisjoni, riiklike ja piirkondlike auditeerimisasutuste, samuti Euroopa Kontrollikoja osalemist algusest peale, võib-olla ka ühise auditi käsiraamatu koostamist, et vältida auditiküsimuste tekkimist hilisemas etapis. Praegu peetakse auditit repressiivseks jõustamise meetmeks. Üldiselt hõlmavad kontrollid vaid projektide haldamist ja menetluste mehhaanilist järgimist, kuid mis tahes kõrvalekalle toob paratamatult endaga kaasa sanktsioone, isegi kui kõrvalekalde ajend oli projekti tõhustamine või rahaline kokkuhoid või oli see tingitud ettenägematutest asjaoludest. Seetõttu teeb komitee ettepaneku, et kontrollijad keskenduksid tegelikule kulutasuvusele ning võtaksid arvesse vigade rahalist mõju ja konkreetset olukorda (rohkem proportsionaalsust auditites). Kontrollidele ja nõuetele vastavuse eeskirjadest tuleks lisada proportsionaalsuse põhimõtte, võimaldades tolerantsemat lähenemist väiksemate rikkumiste korral. Kontrollide puhul tuleks liikuda proportsionaalsema (vähem kohapealseid kontrolle paremaid tulemusi saavutanud programmide või rakendusasutuste puhul) ja tulemuspõhise lähenemisviisi suunas (nii et ühe külastuse jooksul saaks teha mitut liiki kontrolle, mis on eriti tähtis mitme rahastajaga programmide ja toimingute puhul) ning proportsionaalsema auditeerimise suunas, keskendudes vähem karistustele ning rohkem parendamisele ja ühtekuuluvuspoliitika laiemate eesmärkide saavutamise tagamisele. Kontrollijas tuleks näha partnerit probleemide lahendamiseks, kõige tulemuslikumate rakendamisviiside väljaselgitamiseks ja vigade parandamiseks. Selleks on vaja ka kardinaalset muutust kontrollijate suhtumises.

35. Haldus- ja kontrolliasutused peaksid töötama käsikäes alates programmide kavandamise etapist kuni nende lõpuleviimiseni, kuna see on ainus viis hoida ära samade eeskirjade erinevat tõlgendamist. Ühtne kontrollisüsteem või ühtne arusaam kontrollisüsteemist, mille poole me peaksime pürgima, peaks ära hoidma samade tegevuste mitmekordse kontrollimise, kuna erinevad kontrolliasutused peaksid reeglina tuginema üksteise arvamustele ja neid täiendama. Selles kontekstis soovib komitee laiendada määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 148 määratletud proportsionaalse kontrolli kohaldamisala, kohaldades seda lisaks kontrolliasutusele ja komisjonile ka kõigile kontrolliliikidele, sh neile, mida viivad ellu korraldus- ja sertifitseerimisasutused ning Euroopa Kontrollikoda. Üldisemalt tuleks kontrollides rohkem rõhku panna subsidiaarsusele. ELi kontroll peaks piirduma vaid ESIFide eeskirjade järgimise kontrollimisega. Liikmesriik ja selle korraldusasutused peaksid võtma endale ülesande kontrollida vastavust riiklike õigusnormidega (sh normid, mis lähtuvad ELi õigusaktidest). Kontrollimise käigus subsidiaarsuse põhimõtte kasutamise eeltingimus peab olema usalduslepingu loomine komisjoni ja iga liikmesriigi vahel.

36. Komitee soovib samuti tõsta 50 % läve, millest allapoole jäävat tehingut kontrollitakse ainult üks kord enne lõplike kulude esitamist.

37. Mitut partnerit hõlmavate projektide puhul on vastuvõetamatu, et ühe partneriga seoses tuvastatud õigusnormide rikkumise tõttu karistatakse kogu partnerlust või äärmuslikul juhul kogu programmi finantskorrektsiooniga.

38. Kuigi on liikmesriike, kus edasikaebuse menetlus sujub ilma suuremate probleemideta, võeti mitmes liikmesriigis määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 74 lõike 3 alusel kasutusele edasikaebuse menetlused, mis aga erinevad suuresti ega täida abisaaja seisukohast mitte alati oma ülesannet. Seetõttu tuleks nii liikmesriikide tasandil (kui see veel puudub) kui ka ELi tasandil luua üksainus arusaadav ja kiiresti toimiv edasikaebamise menetlus. Seda menetlust tuleks kohaldada mitte ainult auditi tulemuste, vaid ka kõigil tasanditel tehtavate otsuste puhul (nt riigiabi jne).

Ülereguleerimine (gold-plating)

39. Liikmesriikide tava puhul minna ELi õigusaktide ülevõtmisel riigi õigusesse kaugemale direktiivides sätestatud miinimumnõuetest on tegu ilmselt liikmesriikide ja mitte Euroopa Komisjoni probleemiga. Sellegipoolest leiab kõnealune protsess aset sellepärast, et komisjoni eeskirjad ja rakendussuunised seda võimaldavad. Kui eesmärk on kõnealust protsessi minimeerida, on vaja tugevdada komisjoni rolli kõnealuses valdkonnas: ta peab oma eeskirjades ja rakendussuunistes selgelt määratlema piirid, mida ei saa hiljem lõdvemaks ega karmimaks muuta. See puudutab muu hulgas riigihankeid ja auditeerimist. ESIFide vahendid on ELi vahendid, seetõttu peaks eeskirjad kindlaks määrama EL, mitte liikmesriigid.

40. Regulaatiivse koormuse suurenemine tuleneb ka sellest, et rakendussuuniseid töötatakse komisjonis paljudel juhtudel välja alles programmide rakendusetapis. Liikmesriigid ja korraldusasutused on seetõttu sunnitud välja töötama oma suuniseid, mis erinevad Euroopa Komisjoni poolt tagantjärele kehtestatudest. Seetõttu peavad ESIFE reguleerivad eeskirjad ja suunised valmima korraga ja mitte nii, et eeskirjade konkreetsete artiklite ja nende rakendamise kohta antakse selgitusi alles hiljem. Selle lähenemisviisi tulemuseks on sageli rohkem kui aasta pikkune viivitus rakenduskavade elluviimisel ja täiendav läbivaatamine, mis omakorda mõjutavad negatiivselt ESIFI kasutuselevõtu taset. Suuniste ja meetodite arvu ja mahtu tuleb oluliselt vähendada, ent mahu asemel tuleb pigem keskenduda nende selgusele ja asjakohasusele, et süsteem ei muutuks veelgi keerukamaks ja ebatõhusamaks. Need peaksid olema selged ja neid ei tohiks rakendamise käigus muuta. Mitte mingil juhul ei tohi neid kohaldada tagasiulatavalt.

Programmitöö ja temaatiline keskendumine

41. Oleks mõistlik kontrollida, millisel määral on asjakohane teha programmitööd ja tegeleda temaatilise keskendumisega. Praegu ulatub programmitöö rakendamine madalaima tasandini. Teematilise keskendumise raames tasuks seada teatavad üldeesmärgid ja määrata kindlaks peamised näitajad iga konkreetse eesmärgi rakendamise mõõtmiseks. Korraldusasutustele tuleks anda vabadust ise otsustada, milliste tegevustega soovivad nad kõnealused eesmärgid oma piirkonnas saavutada, mis võimaldaks võtta paremini arvesse piirkondade vajadusi seoses nende eripära ja nende ees seisvate probleemidega. Kui eesmärk seisneb tööhoive suurendamises, peaks olema ette nähtud vabadus selle üle otsustamisel, milliste vahenditega seda eesmärki saavutada. Mõnes piirkonnas võivad – olenevalt konkreetsest arengutasemest – teadusuuringute vallas tehtavad jõupingutused aidata kaasa eesmärkide saavutamisele, mõnes teises aga hoopis turismi valdkonnas. Iseäranis peaks piiriülese koostöö edendamisel, mille eesmärk on piirkondade integreerimine üle piiride, võtma arvesse asjaomase piiriülese piirkonna konkreetseid vajadusi ja võimaldama seega toetada olulisi tegevusi, mis lähevad kaugemale strateegial „Euroopa 2020“ põhinevate strateegiliste eesmärkide raamistikust. Selle kohta võib näiteks tuua nn väikeprojektide fondi, millest toetatakse inimestevahelisi algatusi, turismi edendamist või puuduvaid transporditühendusi. Üldiselt tuleks kaaluda, kas Euroopa territoriaalne koostöö tuleb allutada kõigile ESIFidele kohaldatavatele tingimustele. Tuleb tagada, et eraldatavate vahendite mahtu ei vähendataks.

42. Programmides tuleks võimaldada paindlikkust, et oleks võimalik asjakohaselt reageerida uutele olukordadele ja tehnika kiirele arengule. Siiski peab paindlikkus olema reaalne ehk programmi muutmise protsess peab olema piiratud ja täielikult lihtsustatud. Nii ei saa näiteks programmide tegeliku paindlikkusena käsitada nõudmist viia läbi uus keskkonnamõju strateegiline hindamine. Eespool nimetatud juhul tuleks näiteks keskkonnamõju strateegilist hindamist kaaluda üksnes juhtudel, kus programmi kohandamisega taotletakse konkreetseid märkimisväärse keskkonnamõjuga eesmärke, mis on sellistena juba varem kindlaks määratud.

43. Määrusega (EL) nr 1303/2013 võeti kasutusele kaks instrumenti, millega tagatakse integreeritud territoriaalne lähenemisviis, nimelt integreeritud territoriaalsed investeeringud ja ühised tegevuskavad, mis muudaksid võimalikuks teatud ala või piirkonna integreeritud arengu. Ent komisjon ei ole liikmesriike seni eriti julgustanud neid instrumente kasutama, muu hulgas sellepärast, et komisjon määratles need oma delegeeritud ja rakendusaktides suhteliselt ebamäärasel ja keerukal viisil. Kahe instrumendi ulatuslikuma rakendamise tulemus oleks järgmine:

— partnerlusel põhinev lähenemisviis arengupoliitika kujundamiseks konkreetsetes piirkondades;

— meetmete tõhus rakendamine vastavalt alt-üles-põhimõttele koos sünergiatega, mida on kergem saavutada väiksemas kohalikus piirkonnas;

- täiendav alus integreeritud projekti vahetuks heakskiitmiseks ning rahastamisvahendite otsene eraldamine tänu integreeritud lähenemisviisi eesmärkide ja põhjenduste selgemale määratlemisele;
- ühtekuuluvuspoliitika eesmärkide tõhusam ja tulemuslikum saavutamine.

44. Integreeritud territoriaalsete investeeringute (ITI) jaoks nõutakse haldusstruktuuride loomist, mis on täiesti sobimatu, arvestades kõnealusest vahendist jaotatavate summade mahtu. Nagu on toonitatud komitee arvamuses teemal „Kogukonna juhitud kohalik areng“, on ka iga fondi puhul, mida pealegi sageli haldavad eraldi korraldusasutused, nõutavate eraldi eeskirjade hulgal demotiveeriv mõju kogukonna juhitud kohalikule arengule väljaspool EAFRD-d. Selle tulemusena on need väga uuenduslikud integreeritud kohaliku arengu vahendid leidnud kohapeal vaid väga piiratud kasutust. Kõnealuste struktuuride rajamise vajadus ei muuda mitte ainult vahendi haldamist ebaproportsionaalselt kulukaks ega koorma projekti elluviijaid, vaid muudab ka märkimisväärselt keerulisemaks projektide rakendamise ja põhjustab olulisi viivitusi nende läbiviimisel.

45. Komitee märgib, et asjaolu, et ühtekuuluvuspoliitika eeskirju muudetakse iga seitsme aasta tagant või veelgi tihedamalt, ei ole aidanud ühtekuuluvuspoliitikat lihtsustada, vaid sellel on pigem olnud vastupidine mõju. Enam kui ühte programmitöö perioodi hõlmav õigusraamistik eeldab aga esmalt radikaalset lihtsustamist. Väiksemad, kasulikud muudatused ühtekuuluvuspoliitika rakendamise süsteemis on alati võimalikud ja tervitatavad, kuid põhjapanevamaid muudatusi tuleks teha harvemini ja need tuleks aegsasti ette valmistada. Selliste muudatuste mõju tuleks varem analüüsida ning kooskõlas partnerluse põhimõttega tuleks neid enne arutada asjaomaste partneritega, kelleks ei ole mitte ainult liikmesriigid, vaid ka kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, keda esindab Euroopa Regioonide Komitee.

Rahastamisvahendid

46. peab rahastamisvahendite kasutamist oluliseks elemendiks, mis aitab suurendada ESIFide programmide võimendavat mõju ning kombineerida ESIFide ja Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi finantsvahendeid. Siiski on kiiresti vaja lihtsustada ESIFide rahastamisvahendite ülesehitust, aruandlusnõudeid ja auditi eeskirju, nagu märgiti hiljutisel ühisel selleteemalises seminaril nõukogu eesistujariigi Slovakkiaiga⁽¹⁾;

47. soovib Euroopa Komisjonil uurida, miks ei kasuta enamik liikmesriike ikka veel kasutusvalmeid rahastamisvahendeid;

48. võtab teadmiseks Euroopa Kontrollikoja hiljuti avaldatud aruande „ELi eelarve täitmine rahastamisvahendite kaudu: programmitöö perioodil 2007–2013 saadud õppetunnid“ ja kutsub kontrollikoda lisaks hindama rahastamisvahendite kasutamist praegusel rahastamisperioodil;

Lõppsoovitused

49. võtab teadmiseks hiljuti avaldatud koondmääruse⁽²⁾ mis hõlmab ka muudatusi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide määrustes, eelkõige seoses rahastamisvahendite kasutamise lihtsustamisega ja lihtsustatud kuluvõimalustega Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmides;

- märgib, et käesolevas arvamuses ei saa anda täielikku hinnangut koondmääruses kavandatud muudatustele ning nende võimalikule positiivsele mõjule abisaajatele ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamise eest vastutavatele kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele;
- rõhutab vajadust analüüsida kõnealust mõju ja tagada, et lõplikud abisaajad ning kohalikul ja piirkondlikul tasandil fondide rakendamise eest vastutavad asutused saaksid kasu tegelikust lihtsustamisest ega kannataks praeguse olukorra veelgi keerulisemaks muutmise tõttu;
- märgib, et koondmäärust ei saa käsitleda eraldi, vaid seda tuleb analüüsida ja hinnata seoses selle mõjuga teistele ELi poliitikavaldkondadele ja riiklikele seadustele, millel võib olla suur mõju määruse kohapealse rakendamise tõhususele; palub võtta kiiresti vastu koondmääruses kavandatud muudatused, et tagada kohene mõju juba käesoleval rahastamisperioodil, parandades Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmide rakendamist;

⁽¹⁾ Üldasjade nõukogu 18. novembri 2015. aasta järeldustele tuginedes korraldas komitee koos nõukogu eesistujariikide Madalmaade ja Slovakkiaiga kolm seminari ühtekuuluvuspoliitika lihtsustamise teemal. Täiendavat teavet võib leida veebilehelt <http://cor.europa.eu/en/takepart/Pages/simplification-documents.aspx>.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, COM(2016) 605 final – 2016/0282 (COD).

50. teeb ettepaneku, et Euroopa Komisjon koguks ja jälgiks lihtsustamise eesmärgil n-ö halbu tavasid kasutavaid projekte. Selle abil saaks näitlikustada, miks on vaja lihtsustada ja muuta lähenemisviisi, ning see täiendaks ESIFide rakendamise parimate tavade vahetust. Arvestades Regioonide Komitee liikmete praktilisi kogemusi, peaks komitee olema kesksel kohal kõnealuses protsessis;

51. märgib, et Euroopa Komisjon avalikustas programmitöö perioodi 2014–2020 üksikuid fonde puudutavad põhimõttelised dokumendid alles nii hilja, et nende rakendamisega ei olnud võimalik alustada programmitöö perioodi alguses. Tekkisid pikad ooteajad ning ka probleemid üksikute rakenduskavade koordineerimisel. Tulevikus tuleks dokumendid avalikustada õigel ajal ja kõik korraga;

52. juhib uuesti tähelepanu konkreetsetele vahenditele, mis võivad tõepoolest aidata lihtsustada struktuuri- ja investeerimisfondide haldamist. Menetluste ühtlustamine, IT-vahendite kasutamise üldiseks muutmise ja e-haldus kuuluvad põhielementide hulka, mida tuleks kohaldada üldiselt kõnealuste fondide suhtes. Lisaks on muu hulgas oluline jätkata püüdlusi kasutada halduskoormuse vähendamist võimaldavaid standardkulusid ning lihtsustada aruandlust ja järelevalvet, et vältida täiendava halduskoormuse tekitamist abisaajatele ja kõnealuste vahendite haldamisse kaasatud eri asutustele;

53. juhib tähelepanu sellele, et kohalike ja piirkondlike omavalitsustega partnerluses tegutsemise põhimõtte ulatuslikuma ja eelkõige tõelise kohaldamise kaudu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kindlaksmääramisel ja kogu rakendamise protsessis saaks Euroopa Komisjon tagasisidet, mis kahtlemata aitaks oluliselt tõhustada ja lihtsustada rakendamise protsessi.

Brüssel, 11. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Riigiabi ja üldist majandushuvi pakkuvad teenused“

(2017/C 088/05)

Raportöör: Markus Töns (DE/PES), Nordrhein-Westfaleni liidumaa parlamendi liige

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. viitab käesoleva omaalgatusliku arvamusena järgmistele komisjoni algatustele: 1) komisjoni teatis riigiabi määratluse kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses;⁽¹⁾ 2) konsultatsioonimenetlus üldise grupierandi määruse laiendamise eelnõu kohta,⁽²⁾ mille kohaselt tuleks komisjoni senisest eelnevast riigiabikontrollist välja jätta teatav investeeringuteks ettenähtud riigiabi sadamatele ja lennujaamadele; 3) Euroopa Komisjoni kavandatud nn Almunia paketi läbivaatamine ning kehtivust kaotava üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antavat vähese tähtsusega abi reguleeriva määruse läbivaatamine;

2. kordab, et Euroopa riigiabi eeskirjad üldist majandushuvi pakkuvate teenuste kohta ei pea olema piiratud mitte ainult konkurentsipõhimõtetega, vaid peavad ka täielikult arvesse võtma aluslepingutes sätestatud liikmesriikide suurt otsustusvabadust määratlemisel, mis on üldist majandushuvi pakkuvad teenused, ning järgima kohaliku ja piirkondliku omavalitsuse, majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse ning neutraalsuse põhimõtteid liikmesriikide omandi õigusliku režiimi suhtes (Euroopa Liidu lepingu artikkel 3, Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 14, 106 ja 345 ning protokoll nr 26). Üldist majandushuvi pakkuvad teenused peavad kajastama erinevusi vajadustes, tarbijate eelistustes ja riigihangete süsteemis, mis võivad tuleneda liikmesriikide erinevast geograafilisest asendist, sotsiaalsetest või kultuurilistest oludest ja demokraatlikest protsessidest. Komitee tuletab meelde, et riigiabi kontrolli tohib läbi viia vaid juhul, kui riiklik, piirkondlik või kohalik üldist majandushuvi pakkuvate teenuste reguleerimine või rahastamine avaldab piiriülest või siseturu jaoks olulist mõju;

3. rõhutab üldist majandushuvi pakkuvate teenuste väljapaistvat rolli majanduskasvus ja tööhõives, samuti asjaolu, et üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamine on sageli eeltingimuseks täiendavatele avalikele ja erasektori investeeringutele. Seetõttu tuleb üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid vaadelda ka Euroopa investeeringute kava aspektist. Sellega seoses tuleb viidata komisjoni 2016. aasta majanduskasvu analüüsile, milles öeldakse, et „on oluline, et liikmesriigid edendaksid laialdasemalt sotsiaalseid investeeringuid muu hulgas tervishoidu, lastehoidu, eluasemetoetusesse ja taastusraviteenustesse, et tugevdada inimeste praegust ja tulevast suutlikkust osaleda tööturul, ning [...] sotsiaalne investeering annab aja jooksul majanduslikku ja sotsiaalset tulu, seda eelkõige seoses töö saamise võimaluste, töötasu ja tootlikkuse, vaesuse ennetamise ja sotsiaalse sidususe tugevdamisega“;

4. soovib seega veel kaaluda, kuidas tuleks üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid toetada kooskõlas riigiabi sätetega ELi vahenditest. Näiteks tuleks riigiabi eeskirjade rakendamist veelgi lihtsustada, üks võimalus selleks on kehtestada eeldus – mis on seotud selliste lihtsate kriteeriumitega nagu vastavus kinnitatud rakenduskavadele –, et EFSI rahastus on kooskõlas riigiabi eeskirjadega. Otse hallatavate ELi fondide, nagu nt Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond ja programm „Horisont 2020“, ning EFSI vahel vahetegemine riigiabiõiguse valdkonnas ei ole õigustatud, suurendab halduskoormust ja takistab rahastamisvahendite vahelist koostoimet, mille poole Euroopa Komisjon on ise püüelnud;

5. peab kahetsusväärseks, et komisjon keeldub jätkuvalt kohaldamast üldist majandushuvi pakkuvate teenustega seotud riigiabi eeskirjade õigusliku alusena Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 14, mis tagaks korraliku seadusandliku menetluse ning seega ka suurendaks õiguskindlust ja demokraatlikku legitimiisust;

⁽¹⁾ Vt 19. mai 2016. aasta teatis: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/notice_aid_en.html

⁽²⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-622_en.htm

6. märgib, et Euroopa reeglistik üldist majandushuvi pakkuvate teenustega seotud riigiabi kohta on kõnealuse küsimuse keerukuse, mõistete konkureerivate tõlgendamisvariantide ja pikaajalise korrigeerimise tõttu muutunud liiga mahukaks, üksikasjalikuks ja ebaülevaatlikuks. Abi andvate ametiasutuste ja ettevõtete halduskoormust tuleb veelgi vähendada ning komisjoni ressursid tuleks koondada riigiabi eeskirjade jõustamisele juhtudel, millel on siseturule kõige suurem mõju. Komitee rõhutab ka, et keerukad eeskirjad võivad viia ka selleni, et neid tuntakse ebapiisavalt ja seega ei kasutata üldist majandushuvi pakkuvate teenuste lihtsustamisvõimalusi. Seetõttu kutsub komitee komisjoni üles formuleerima riigiabi käsitlevaid teiseid ja mittesiduvaid õigusakte (määrusi, teatisi, suuniseid jne) rangemalt ja seal, kus võimalik, neid konsolideerima;

7. kordab oma põhimõttelist vastuseisu komisjoni täiendavate kvaliteedi- ja tõhususkriteeriumide lisamisele üldist majandushuvi pakkuvate teenuste rahastamise kokkusobivuse kontrollimisel. Kohalike ja piirkondlike riigiabi andjate otsustamisvabadust veelgi enam piiravad kvaliteedi- ja tõhususkriteeriumid ei kuulu põhimõtteliselt ELi toimimise lepingu konkurentsi peatükis määratletud komisjoni pädevuste hulka. Kvaliteeti ja tõhusust puudutavad otsused peavad jääma kohalike ja piirkondlike ametiasutuste pädevusse⁽³⁾;

8. rõhutab, et ELi kaubanduslepingutega ei reguleerita ELi, selle liikmesriikide ja nende piirkondlike ja kohalike omavalitsuste õigust teenuseid ise reguleerida, tagada ja toetada. Komitee ootab, et komisjoni poolt seoses Atlandi-ülese kaubandus- ja investeerimispartnerluse läbirääkimistega antud tagatised kehtiksid ka kõigi muude kaubanduslepingute läbirääkimiste suhtes, ja eelkõige, et ei piirataks riikide võimalusi võtta vastu või säilitada selliseid eeskirju, millega tagatakse teenuste kõrge kvaliteet ja kaitstakse selliseid olulisi avaliku huvi eesmärke nagu tervishoid, avalik julgeolek ja keskkonnakaitse, et ei sätestata teenuste erastamist, et avalik sektor saaks täiendada oma avalike teenuste valikut ning et oleks võimalik pakkuda selliseid avalikke teenuseid, mida varem osutasid eraõiguslikud teenuseosutajad⁽⁴⁾;

9. tuletab murega meelde, arvestades seoseid üldist majandushuvi pakkuvate teenuste ja avaliku sektori investeeringute vahel, et alates 2014. aasta septembrist kehtiva uue Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi raamatupidamisstandardite (ESA 2010) alusel ei erista Eurostat enam avalikke kulutusi ja avalikke investeeringuid. Lisaks tähendab nende standardite ülevõtmine siseriiklikku õigusse teatud liikmesriikides seda, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peavad rakendama investeeringute ülemmäärasid elaniku kohta aastas. Lisaks ei luba sellised ülemmäärad ka neil kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel, kellel on varuks rahalisi vahendeid, käivitada suuri üldist majandushuvi pakkuvate teenuste aspektist olulisi investeerimisprojekte. Komitee kutsub seega Euroopa Komisjoni üles esitama aruannet ESA 2010 rakendamise kohta⁽⁵⁾;

Teatis riigiabi mõiste kohta⁽⁶⁾

10. viitab sellele, et tegevuse „üldist majandushuvi pakkuva teenusena“ käsitamise õigus on tulenevalt väljakujunenud kultuurilistest ja poliitilistest süsteemidest ja kõnealuse tegevuse pideva arendamise vajadusest liikmesriikide pädevuses ning et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad täiesti iseseisvalt otsustada, milliseid teenuseid nad loevad üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks;

11. tervitab asjaolu, et komisjon avaldas 19. mail 2016 – kaks aastat pärast 2014. aasta esimese poolaasta konsultatsioonimenetlust riigiabi määratluse kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses – teatise, milles selgitatakse avaliku sektori investeeringute edendamist käsitlevate ELi riigiabieeskirjade kohaldamisala. Komitee tunnustab komisjoni kavatsust suunata oma ressursid sellele, et tagada riigiabieeskirjade kohaldamine juhtudel, mis avaldavad kõige suuremat mõju siseturule, kuid tunnustab samaaegselt, et teatises piiratakse riigiabi mõiste selgitamisega sellistes valdkondades, kus on juba olemas Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika. Seetõttu tõstatab komitee küsimuse kõnealuse lähenemisviisi liigse piiratuse kohta. Lähenemisviis võib olla vastuolus erinevate dünaamiliste arengusuundadega avaliku sektori investeeringute valdkonnas, nt seoses maksuküsimuste ja uute sotsiaalteenuste arenguga;

⁽³⁾ Vt Euroopa Regioonide Komitee 30. novembri 2012. aasta arvamus „ELi riigiabi ajakohastamine“, punkt 29.

⁽⁴⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-15-4646_en.htm

⁽⁵⁾ Euroopa Regioonide Komitee 3. detsembri 2014. aasta arvamus „Avaliku sektori kulutuste tõhususe parandamine ELi tegevusega hõlmatud valdkondades“ (BUDG-V-009) punkt 20.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2014_state_aid_notion/index_en.html

12. väljendab rahulolu selle üle, et teatistes kinnitati väljendi „ELi-sisese kaubanduse kahjustamine“ piiratust. Tegelikult – lähtuvalt 29. aprilli 2015. aasta seitsmest üksikotsusest ⁽⁷⁾ ja vastavalt esialgses komitee arvamuse eelõus esitatud nõudele – ei peaks abi kohalikule infrastruktuurile või kohalikele teenustele, mida teistes liikmesriikides peaaegu ei kasutata ja millel on minimaalne mõju piiriülestele investeeringutele, nüüd enam kuuluma ELi riigiabieeskirjade alla ⁽⁸⁾;

13. võtab teadmiseks komisjoni seisukoha, et avaliku sektori investeeringud infrastruktuuri ehitamiseks või kaasajastamiseks ei kujuta endast riigiabi, kui kõnealune infrastruktuur ei konkureeri otseselt teiste samalaadsete ehitistega. Komitee ei nõustu siiski komisjoni lihtsustatud vaatenurgaga, et see kehtib üldiselt maantee- ja raudteeinfrastruktuuri, siseveeteede ning veevarustus- ja kanalisatsioonivõrkude puhul, kuid mitte sellistes valdkondades nagu energia, lairibaühendus, lennujaamad või sadamad;

14. tervitab selgitust, et riiklikud vahendid mittekaubanduslikku laadi kultuuritegevusteks, mis on avalikkusele juurdepääsetavad tasuta või tasu eest, mis katab 50 % kuludest, ei kuulu riigiabiéeskirjade alla; see vähendaks oluliselt kohalike ja piirkondlike omavalitsuste mahukaid kontrolle, ehkki üksikjuhtumite puhul oleks kontroll endiselt vajalik, ning tagaks suurema õiguskindluse seoses kultuuri edendamise avalikest vahenditest;

15. ootab seetõttu Euroopa Komisjonilt selgitust, et kohalike teenuste puhul ei teki kaubanduse mõjutamise ohtu, ja loodab, et just nimelt kaebuse esitaja või komisjon peavad tõendama, et ühendusesisest kaubandust on mõjutatud või võidakse mõjutada;

16. eeldab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad tulevikus täie õiguskindlusega otsustada, milliseid tegevusi nad toetavad, ilma et eksiksid riigiabi eeskirjade vastu;

17. taunib 2016. aasta aprillis esitatud tegevuskava „Ühtse ELi käibemaksuala suunas“ raames, mille kohta Euroopa Regioonide Komitee koostab eraldi arvamuse, üldist majandushuvi pakkuvate teenuste käibemaksuvabastuse piiramist;

Üldine grupierandi määrus

18. rõhutab kehtiva üldise grupierandi määruse suuniste ⁽⁹⁾ – millesse on koondatud liikmesriikide ametiasutuste küsimused ja Euroopa Komisjoni vastused – kasulikkust, kuid märgib, et komisjoni vastustest ei saa mitte alati täielikku selgust liikmesriikide tõlgendamisprobleemides;

19. tervitab komisjoni algatust avada kuni 30. maini 2016 esimene konsultatsioon üldise grupierandi määruse uue läbivaatamise kohta, ⁽¹⁰⁾ et vabastada teavitamiskohustusest sadamate ja lennujaamade taristu jaoks antav abi, kuna ametiasutuste ja lõplike toetusesaajate halduskoormus väheneb seda rohkem, mida suurem on üldise grupierandi määruse kohaldamisala;

20. märgib siiski, et sadamate puhul puudub investeeringuteks ettenähtud abi kokkusobivuse kriteeriumide jaoks igasugune eelnev õiguslik alus, mis oleks komisjonil võimaldanud kokku koondada üksikjuhtumid suurema õiguskindluse põhjal, ning palub seetõttu komisjonil süvendada riigiabi olemasolu või puudumise teemat nii investeeringute liigi kui ka sadamate suuruse suhtes ja võtta arvesse sadamate töökorralduse eripärasusi liikmesriikides, arvestades ka nende avalikke ülesandeid;

21. märgib, et siseveesadamate sektoris ei pruugi liikmesriikide võetavate mitmesuguste meetmete puhul olla tegemist riigiabiga, kuna abisaaja ei tegele majandustegevusega või meetmed ei mõjuta liikmesriikide vahelist kaubandust. See võib teatavatel juhtudel nii olla siseveesadamate taristut toetavate abimeetmete puhul, mis on üksnes kohaliku iseloomuga, või on seotud selliste siseveesadamate taristuga, millel puudub otsene juurdepääs merele ja mis ei võimalda vahetada kaupu või pidada sidet teiste liikmesriikidega siseveeteede kaudu, ning mis ei moonuta konkurentsi;

⁽⁷⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4889_de.htm Hradec Králové avalikud haiglad/CZ (SA.37432), Medizinisches Versorgungszentrum Durmersheim/DE (SA.37904), Städtische Projektgesellschaft „Wirtschaftsbüro Gaarden“ (Kiel)/DE (SA.33149), Landgrafen-Klinik/DE (SA.38035), investeerimisabi Lauwersoogi sadamale/NL (SA.39403), Glenmore Lodge/UK (SA.37963), golfklubid liikmete omandis/UK (SA.38208).

⁽⁸⁾ Vt komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikele 1, punktid 196 ja 197.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/practical_guide_gber_en.pdf

⁽¹⁰⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2016_gber_review/index_en.html

22. nõuab üldises grupierandi määrukses erandi tegemist ka sadamatele või vähemalt teatavatele sadamaliikidele antavale tegevusabile, kooskõlas sellega, mida nõutakse teatavate lennujaamade puhul (vt käesoleva dokumendi punkt 28);
23. väljendab muret asjaolu pärast, et ka pärast sadamataristu lisamist üldisesse grupierandi määruksesse kuuluks iga avaliku sektori meede, mis on hõlmatud riigiabi määratlusega ja mida ei saa käsitada erandina, äärmiselt keerulisele hindamisele, mille puhul ei saa prognoosida, kas see kiidetakse otseselt aluslepingu alusel heaks. Seetõttu kutsub komisjon komisjoni üles esitama ettepaneku konkreetsete kõnealust abi käsitlevate suuniste vastuvõtmiseks juhuks, kui abi suurus ületab erandi tegemise ülempiiri;
24. toetab seoses investeerimisabiga piirkondlikele lennujaamadele selgesõnaliselt Euroopa Komisjoni lähenemist, et „teatamiskünnise kehtestamine riigiabi summast sõltuvalt ei ole asjakohane, kuna riigiabi mõju konkurentsile sõltub eelkõige lennujaama suuruselt, mitte investeringu ulatusest“;
25. loodab, et komisjon tagab piirkondlikele lennujaamadele antava riigiabi mõiste määratlemisel kooskõla kehtivate ELi õigusaktidega;
26. kordab oma varasemat seisukohta, et komisjon peaks keskenduma suurtele lennujaamadele ning et väikeste lennujaamade – reisijateveo mahuga kuni 300 000 reisijat aastas – riigiabi meetmed ei peaks kuuluma riigiabi sätete alla, sest need ei avalda liikmesriikidevahelisele kaubandusele märkimisväärset mõju, kuna sellised lennujaamad ei suuda struktuuriliselt katta tegevus- ja kapitalikulud ning kuna riigiabi piirdub reeglina üldist majandushuvi pakkuvate teenuste hüvitamisega⁽¹⁾ ning on mõeldud ohutu ja majanduslikult elujõulise õhustransporditaristu arendamise toetamiseks puudulike ühendustega piirkondades;⁽²⁾ sellise sättega peaks kindlasti kaasnema riigiabi andmist välistava piirmäära (praegu 200 000 reisijat aastas) märkimisväärne suurendamine lennujaamadele üldist majandushuvi pakkuva teenusena antava abi puhul, viies piirmäära tagasi enne üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva nn Almunia paketi vastuvõtmist kehtinud tasemele, st 1 miljon reisijat aastas; niisuguse meetme eeldus peab siiski olema see, et mõistlikku ühendust ei ole võimalik saavutada mõnel teisel viisil;
27. kahtleb, kas väikesed lennujaamad suudaksid leida investeerimisabi miinimumpiiri 25 % oma ressurssidest. Komitee kutsub sellega seoses komisjoni üles võtma arvesse, et reeglina ei ole selle riigiabi eesmärk suutlikkuse suurendamine, vaid see on seotud pigem infrastruktuuri vajadustega;
28. nõuab üldises grupierandi määrukses vabastust ka lennujaamadele antavale riigiabile, kuna komisjoni lennundus-suunised riigiabi kohta (2014. aasta suuniste punkt 112 jj) hõlmavad selgeid sätteid, näiteks seoses esmase rahastamispuudujäägiga, mida vabastuse korral on võimalik katta;
29. leiab, et kehtivad sätted sadamate ja lennujaamade kohta nii investeringuteks ette nähtud abi kui ka tegevusabi osas tuleks kohandada äärepoolseimate piirkondade olukorrale, pidades silmas nende piirkondade halba ligipääsetavust ja nende täielikku sõltuvust mere- ja lennundussektorist, mis hõlmavad ainust elujõulist transpordivõimalust nende isoleeritud piirkondade jaoks;
30. soovib seoses kultuurile ja kultuuripärandi säilitamisele antava investeerimis- ja tegevusabiga piirmäärade suurendamist 100 %, mitte 50 % nagu kavandatud läbivaadatud üldises grupierandi määrukses (vastavalt komisjoni poolt pakutud: 100-lt 150 miljonile eurole projekti kohta ja 50-lt 75 miljonile eurole ettevõtte kohta aastas). Komitee taotleb üldise grupierandi määrukses eeskirjade ja eeltingimuste senisest suuremat kooskõlastamist riigiabi mõistet käsitleva teatise tekstiga, kuna teatises on antud teavad, liikmesriikidelt heakskiidu saanud esmatahtsad selgitused, mis aga ei ole sama siduvad kui otseselt kohaldatav määrukses, nagu üldine grupierandi määrukses;
31. nõuab kooskõlas eelmises punktis taotletud piirmäära suurendamisega ühtlasi seoses kultuurile ja kultuuripärandi säilitamisele antava investeerimisabi ja tegevusabiga piirmäära suurendamist 1 miljonilt 2 miljonile eurole, millest allpool on võimalik kohaldada abi arvutamise meetodit vastavalt määrukses (EL) nr 651/2014 artikli 53 lõikele 8, st et abi osakaal võib moodustada kuni 80 % projekti abikõlblikest kuludest (meetodi asemel, millele on osutatud määrukses (EL) nr 651/2014 artikli 53 lõigetes 6 ja 7);

⁽¹⁾ Euroopa Regioonide Komitee 28. novembri 2013. aasta arvamus „Lennujaamadele ja lennuettevõtjatele antavat riigiabi käsitlevad ELi suunised“, COTER-V-043.

⁽²⁾ Vt Euroopa Komisjoni 23. juuli 2014. aasta otsus Angoulême'i lennujaama kohta: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-498_en.htm

32. kutsub komisjoni üles selgitama läbivaadatud üldises grupierandi määruises taristumeetmete riigiabi staatust. Vastavalt 1. oktoobri 2014. aasta otsusele Propapier/Eisenhüttenstadt⁽¹³⁾ tuleb üldiste taristumeetmete puhul alati kaaluda, ega riigiabi positiivne mõju regionaalarengule ei kaalu üles selle negatiivset mõju konkurentsile;

33. ootab, et üldise grupierandi määruise läbivaatamisega võrdsustataks spordi- ja mitmeotstarbelised vaba aja veetmise taristud nii, et ka mitmeotstarbelistele vaba aja veetmise taristutele antav tegevusabi summas kuni 2 miljonit eurot aastas tuleks eeskirjade kohaldamisalast välja jätta;

Üldist majandushuvi pakkuvad teenused

34. pooldab üldist majandushuvi pakkuvate teenuste mõiste dünaamilist laiendamist: uusi sotsiaalteenuseid, näiteks sotsiaalteenuseid, mis on seotud pagulaste ja sisserändajate esmase vastuvõtu ja integreerimisega, ja digitaalset infrastruktuuri piirkondades, kus täheldatakse turutõrkeid – nagu nt demograafiliste väljakutsetega silmitsi seisvates piirkondades –, võiks pidada üldise huvi osaks, sest need peavad kodanikele kogu riigis olema juurdepääsetavad; ka tulevasi ja uusi arenguid tuleb korrapäraselt asjakohaselt hinnata ja neid peab liikmesriikide tasandil olema samuti võimalik üldist majandushuvi pakkuvate teenuste alla liigitada, kui see on vajalik;

35. kritiseerib asjaolu, et komisjon hiljutises teatises üldist majandushuvi pakkuvate teenuste kohta püüdis laiendada oma kaalutusõigust küsimuses, mida saab määratleda üldist majandushuvi pakkuvate teenustena, viidates „tavalistele turutingimustele“⁽¹⁴⁾. See on vastuolus kohaliku ja piirkondliku omavalitsuse põhimõtetega ning on ka praktikas avaliku sektori asutuste jaoks tingimus, mida oleks peaaegu võimatu tõendada;

36. juhib tähelepanu asjaolule, et Altmarki kohtuotsuses sätestatud neljanda kriteeriumiga loodi ainult stiimul liikmesriikidele kasutada riigihankelepingute sõlmimise eeskirju üldist majandushuvi pakkuvatel teenustel põhineva lähenemise asemel. Tõepoolest seisavad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused silmitsi probleemiga, et neljanda Altmarki kriteeriumi teise alternatiivi jaoks, st tüüpilise, nõuetekohaselt juhitud ja vajalike vahenditega varustatud ettevõtte puhul ei ole olemas võrdlusalus – juhtudel, kui konkreetse sektoris ei tegutse ühtegi eraettevõtet. Seetõttu palub komitee komisjonil töötada Altmarki neljanda kriteeriumi täitmiseks välja üksikasjalikud suunised selle kohta, mida lugeda tüüpiliseks, nõuetekohaselt juhitud ja vajalike vahenditega varustatud ettevõtteks – muu hulgas turu-uuringute kaudu, mille abil saaks välja selgitada teatavad standardkulud –, et lihtsustada avaliku sektori asutustel Altmarki neljanda kriteeriumi täitmist ja vabastada nii konkreetne üldist majandushuvi pakkuv teenus riigiabi kontrollist;

37. peab üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamisel saadava mõistliku kasumi määratlust väga oluliseks, et iseäranis saaks ka stiimulite kaudu või tuvastatava mõistliku kasumiprotsendi suurendamise abil arvesse võtta asjaolu, et see kasum reinvesteeritakse sageli üldist majandushuvi pakkuvatesse teenustesse;

38. kordab taas oma nõudmist, et vähese tähtsusega riigiabi künnist tuleks tõsta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste toetuseks antava riigiabi eeskirjades. Üldist majandushuvi pakkuvatele teenustele antava abi vastuvõetavuse kontrollimise künnis peaks olema üks miljon eurot juhtumi kohta kolme majandusaasta jooksul. Sellest künnisest allpool ei loeta, et sellise abi puhul oleksid täidetud kõik kriteeriumid arvamaks, et tegemist on riigiabiga, kuna üldist majandushuvi pakkuvatele teenuste puhul sageli olemasoleva kohaliku suunitluse tõttu ei ole kaubanduse kahjustamise ja konkurentsi moonutamise ohtu, mis ohustaks siseturgu;

39. leiab, et üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitise teavitamiskohustusest vabastamise künnist vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõikele 3 tuleks tõsta kõigest 15 miljonilt eurolt aastas 2011. aastal kehtinud määrani, mis oli 30 miljonit eurot;

40. pooldab volitusdokumentide tavapärase kehtivuse pikendamist üle kümne aasta, et võtta paremini arvesse volitamise kulusid ja üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavate üksuste tehtavate investeeringute tasuvust;

⁽¹³⁾ Riigiabi register, konkurentsi peadirektoraat, SA.23827.

⁽¹⁴⁾ Vt punkt 48: „[...] ei oleks asjakohane hõlmata konkreetse avaliku teenuse osutamise ülesandega selliseid teenuseid, mida tavapärastes turutingimustes tegutsevad ettevõtjad juba pakuvad või mida nad saavad pakuda rahuldavalt ja üldsuse huvidega kooskõlas olevatel tingimustel (näiteks teenuse hind, objektiivsed kvaliteeditunnused, jätkuvus ja kättesaadavus), nagu need on määratlenud riik“.

41. pooldab samuti komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsuses sätestatud sotsiaalmajutuse mõiste laiendamist. Et tagada liikmesriikide lai kaalutlusruum sotsiaalmajutuse pakkumisel, osutamisel, rahastamisel ja korraldamisel ning et tagada demokraatlik valikuvabadus, tuleks tühistada sotsiaalmajutuse piiritus „ebasoodsas olukorras olevate isikute või vähem soodsas olukorras olevate ühiskonnarühmadega“. Õigus sobivale ja taskukohasele eluasemele tuleks rohkem tähelepanu keskmesse seada, kuna eluasemeturu suutmatuse rahuldada kõigi vajadusi eluaseme järele ei puuduta mitte üksnes isikuid, kellel ei ole üldse juurdepääsu eluasemele, vaid ka neid, kes elavad tervist ohustavates, ebasobivates või ülerahvastatud eluruumides, ning neid, kes maksavad suurema osa oma sissetulekust igakuiseks üüriks või laenumakseks;
42. soovib suutlikkuse suurendamist Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide vahel, et parandada teadmisi üldist majandushuvi pakkuvatele teenustele antava riigiabi kohta. Peab toimuma ka vahetu dialoog Euroopa Komisjoni ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel ja tuleb pakkuda abi;
43. kutsub liikmesriike üles looma koostöös Euroopa Komisjoniga asjakohased teabevahetus- ja kooskõlastamismehhanisme ning arendama välja suuniseid omavalitsuste jaoks, et hõlbustada üldist majandushuvi pakkuvate teenuste jaoks antava riigiabi keerukaid kontrole. Samuti ootab komitee, et liikmesriigid kaasaksid Almunia paketti käsitlevate riiklike aruannete koostamisel kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ja nende liitusid, et tagada nii üldist majandushuvi pakkuvate teenustega seotud konkreetsete raskuste ja väljakutsete realistlik kajastamine;
44. nõuab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste õiguskindluse tagamiseks, et kaebuse esitajatele kehtestataks viie aasta pikkune aegumistähtaeg alates hüvitise maksmise või investeerimise algusest. Siiani kehtinud tähtaeg, mille jooksul komisjon võis algatada abi tagasinõudmise otsuseni viiva menetluse – kümme aastat alates päevast, mil ebaseaduslik riigiabi läks abisaaja käsutusse –, mis reaalselt oli samuti aegumistähtaeg, on liiga pikk. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ning riigiabi saanud ettevõtted vajavad rohkem õiguskindlust. Kümne aasta pikkune aegumistähtaeg, millele lisandub menetluse jaoks vajalik aeg, nii et võib juhtuda, et tuleb tagasi nõuda 20 või 25 aastat varem antud abi, on ebaproportsionaalselt pikk ning kahjustab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning nende ettevõtete – kes sageli ei saa endale lubada õigusabi – olulisi vajadusi. Lisaks sellele toimib see vastupidiselt riigiabi tagastamise nõudmise eesmärgile, milleks on eelnevalt kehtinud konkurentsiolekorra taastamine;
45. peab vajalikuks, et kaebuse esitaja saab olla üksnes osapool, keda see majanduslikult otseselt puudutada võib. Senine kaebuse esitamise õigusega osapoolte ring, st „liikmesriik, isik, ettevõtja või ettevõtjate ühendus, kelle huve võib abi andmine mõjutada, eriti abi saaja, konkureerivad ettevõtjad ja ametiliidud“ vastavalt menetlusmääruse artiklile 20 koos artikli 1 punktiga h, on siiski liiga lai.

Brüssel, 11. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Euroopa tööstuse digitaliseerimine“

(2017/C 088/06)

Raportöör: Kieran McCarthy (IE/EA), Corki linnavalitsus**Viitedokument:** komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa tööstuse digitaliseerimine. Kuidas kasutada ühtse digitaalse turu kõiki võimalusi“

COM(2016)180 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Muutuste ja innovatsiooniühiskonna loomine: eelseisev väljakutse

1. tervitab Euroopa Komisjoni teatist „Euroopa tööstuse digitaliseerimine. Kuidas kasutada ühtse digitaalse turu kõiki võimalusi“ ning selles esitatud vajalike meetmete paketti, mis on suunatud digitaalse ühtse turu strateegiast tulenevate võimaluste rakendamisele. Euroopa tulevase majanduskasvu ja tööhõive väljavaated, aga ka sotsiaalne ühtekuuluvus sõltuvad üha enam võimest mõista, hõlmata ja kasutada kõiki innovatsiooniühiskonna aspekte oma piirkonnas;
2. toonitab, et Euroopa Liidu ühtset digitaalset turgu toetab selle 500 miljonit tarbijat ning et see on üks võimsamaid ELi, liikmesriikide ja nende piirkondade poliitikavahendeid, mis edendab innovatsiooni, majanduskasvu ja tööhõivet;
3. märgib, et tänu digitaalse tehnoloogia uutele põlvkondadele (näiteks suurandmetele) ning digitaalse tehnoloogia uutele ja erinevatele kasutusviisidele valdkondlike ja kohalike probleemide lahendamisel jätkub tööstusrevolutsioon. Euroopa tööstuse suur väljakutse seisneb selles, kuidas neid digitaalseid võimalusi täielikult ja sujuvalt enda kasuks tööle panna. Ei saa alahinnata traditsiooniliste ja mittetehnoloogiliste tööstusharude ettevõtjate, eelkõige VKEde võimalusi kasutada digitaliseerimist täielikult oma konkurentsivõime tõstmise ja tagamise vahendina;
4. tunnustab, et Euroopa Liidu IKT sektor esindab majanduses olulist osa, andes tööd rohkem kui 6 miljonile töötajale ja moodustades SKPst umbes 4%. Hiljutistes uuringutes on väidetud, et toodete ja teenuste digitaliseerimise abil, kui see võetakse täies ulatuses kasutusele, on võimalik lisada tööstuse tuludele Euroopas järgmise viie aasta jooksul enam kui 110 miljardit eurot aastas;

Kõikide sektorite lähenemine

5. nõustub, et ühtse digitaalse turu kõigi võimaluste kasutamiseks on eriti olulised kaks edutegurit: a) konkurentsivõimeline Euroopa digitaaltööstus ja b) era- ja avaliku sektori valmisolek vastavalt kohanduda, integreerides oma tegevusse vastavaid digitaalseid uuendusi, et tagada kõigile kodanikele teenuste kõrge kvaliteet. Komitee rõhutab, et oluline on ka regulatiivsete tõkete kaotamine, bürokraatia vähendamine ja ELi eeskirjade ajakohastamine;
6. toonitab, et igas suuruses ettevõtted kõikides piirkondades ja sektorites saavad tugineda IKT tugevatele külgedele, ehitades digitaalseid tööstusplatvorme selleks, et töötada välja digitaal tehnoloogiaid alates komponentidest seadmete ja tarkvarani, tarbijaturgudele ning veebi- ja andmeplatvormidel ning asjakohastes rakendustes ja teenustes;
7. rõhutab, et digitaalse ühtse turu strateegia, eeskätt selle digitaal majanduse kasvupotentsiaali maksimeerimise komponent, sisaldab kõiki peamisi liikumapanevaid jõude, mis peaksid aitama kaasa tööstuse digitaliseerimisele selliste valdkondade meetmete abil nagu andmemajandus, asjade internet, pilvandmetöötlus, oskused ja e-valitsus. Mitmesuguste tehnoloogiate lähenemine on digitaalsete muutuste liikumapanev jõud, seda eeskätt robotika, tehisintellekti ja 3D-printimise vallas;

8. julgustab jätkuvaid investeeringuid kolme valdkonna vahelise avaliku ja erasektori lepingulisse partnerlusse programmi „Horisont 2020“ raames: „Tuleviku tehased“ (FoF), „Jätkusuutlik töötlev tööstus ressursi- ja energiatõhususe abil“ (SPIRE) ja „Biotoorainel põhinevate tööstusharude ühissetevõte“ (BBIJU);

Erinevuste tunnistamine

9. tunnistab, et enamikul tööstusvaldkonna otsustajatest on keeruline otsustada, millal, kui palju ja millistesse tehnoloogiatesse investeerida. Ligikaudu 60 % suurtest tööstusettevõtetest ja enam kui 90 % VKEdest tunnevad, et nad sõrgivad digitaalsel innovatsioonil sabas;

10. rõhutab, et digitaaltehnoloogia kiire areng ja selle laiem kasutamine nõuavad hädasti ka olemasoleva regulatiivse raamistiku ajakohastamist selleks, et pidada sammu innovatsiooni enneolematu kiirusega;

11. nõustub, et rohkem tuleks tegutseda ka selle nimel, et hõlbustada suurte, ent killustatud Euroopa teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonitoimingute koordineerimist muudes peamistes digitaaltehnoloogia valdkondades;

12. rõhutab, et laiem arusaam sellest, et koostalitlusvõime on asjakohane mitte ainult avalikus halduses, vaid kõikides sektorites (nt tagamaks, et tarbija vabadust ei ohusta üksikute tehnoloogiaettevõtete omandisüsteemide kehtestatud piirangud), on oluline asjade interneti kasutamiseks ja pidevaks teabevahetuseks kõigi piirkondade vahel. Kehtivad selged nõuded, et ühtsed vormingud, standardid ja tehnilised kirjeldused peavad olema kättesaadavad;

13. peab oluliseks, et Euroopa Komisjon keskenduks õigusloome kvaliteedi programmis (REFIT) innovatsioonitõketele ja analüüsiks, kuidas neid saaks kõrvaldada või vähendada ühtse turu strateegias kirjeldatud uute reguleerivate lähenemisviiside abil. Sellega seoses rõhutab komitee, et kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi tuleb kohelda REFITi protsessis olulise partnerina, mitte sidusrühmana, arvestades et nemad jõustavad enamikku ELi tasandil tehtud otsuseid;

14. kutsub komisjoni üles tegema tihedamat koostööd igas suuruses tööstusharude ja ettevõtjate, kõigi valitsustasandite ja sidusrühmadega, et tuvastada ja kaotada regulatiivsed tõkked Euroopa tööstuse digitaliseerimise ees ning lihtsustada kehtivaid eeskirju;

15. väidab, et Euroopa tööstuse digitaliseerimiseks ja digitaalse ühtse turu jaoks on äärmiselt oluline tõhus IKT standardimise keskkond, mis võimaldab seadmeid ja teenuseid piiriülevalt ning tehnoloogiate vahel sujuvalt ühendada. Sellekohased jõupingutused peaksid strateegiliselt keskendumata standardite väljatöötamisega seotud viiele prioriteetsele valdkonnale: 5G, pilvandmetöötlus, asjade internet, andmetehnoloogiad ja küberjulgeolek;

16. toonitab, et digitaalse ühtse turu prioriteetsete IKT standardite abil peaks püüdma tagada õiglast investeeringutasuvust, et motiveerida ülemaailmselt teadus- ja arendustegevust ja innovatsiooni ning kannustada jätkusuutlikku standardimist, tagades tehnoloogiate laialdase kättesaadavuse avatud ja konkurentsipõhisel turul;

17. märgib, et arendamise, katsetamise ja standardimise traditsiooniline tsükkel ei ole kiiresti arenevate ja keerukate ühtesulanduvate tehnoloogiate jaoks mitmes tööstusvaldkonnas enam piisav;

18. juhib tähelepanu sellele, et töö digitaliseeritud majanduses tähendab ka üha suuremat rõhuasetust uutele oskustele ja suutlikkusele, sealhulgas suuremale loovusele, tõhusamale suhtlemisele ja kohanemisvõimele, mis eeldab väga suurt tööjõu oskuste täiustamist kõikidel tasanditel;

19. rõhutab, et asjade interneti ja suurandmete edasine areng sunnib ka kõiki ettevõtjaid ja üldsust kaaluma olulisi usalduse ja turvalisusega seotud küsimusi;

Sünergia vajaduse tunnistamine

20. soovib tungivalt teha kõik selleks, et luua kõnealuses valdkonnas tugevad keskendunud partnerlused piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil, mis tooksid kaasa märkimisväärseid erainvesteeringuid ja suure mõju konkurentsivõimele turustatavate toodete ja teenuste arengu kaudu; sellega kaasneks samuti kogemuste, teadmiste ja ideede tulutoov vahetamine nende partnerluste vahel, et kasutada ära koostoimet ja säästa jõupingutusi, luues isegi partnerluste võrgustiku;

21. julgustab jätkama riiklike ja piirkondlike innovatsioonipoliitika kujundajate tõhustatud koostöö lisaväärtuse uurimist, võttes arvesse „aruka spetsialiseerumise“ kontseptsiooni ja uusi piirkondadevahelisi alt ülespoole suunatud algatusi;

22. leiab, et julgustada tuleks avaliku ja erasektori investeeringuid, sealhulgas ettevõtete ja selliste institutsioonide nagu Euroopa Investeeringuspank (EIP – sealhulgas Euroopa investeeringute kava/EFSI kaudu) suuremat panustamist, ning kinnitada taas kord sünergiate olulisust programmi „Horisont 2020“, algatuste Startup Europe ja FIWARE, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ning piirkondlike ja riiklike poliitikavahendite vahel seoses ELi üldisemate konkurentsivõime ja ühtekuuluvuse eesmärkidega;

23. tunnustab ja tervitab Euroopa Komisjoni kavatsust suunata programmi „Horisont 2020“ investeeringud 500 miljoni euro ulatuses digitaalse innovatsiooni keskustele nende laialdaseks kasutuselevõtuks; kusjuures digitaalse innovatsiooni keskuste rahastamine tuleb tagada programmi „Horisont 2020“ teisest sambast „Juhtpositsioon tööstuses“ ega tohi jääda programmi „Horisont 2020“ ülejäänud osade eelarvevahendite kuludesse, ning rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on hea võimalus anda oma panus sellisel kujul pädevuskeskustesse ja tehnoloogilisse universaalteenusesse tööstuslike lõpptarbijate nimel; juhib tähelepanu sellele, et tippasemel teadus on endiselt otsustav kriteerium toetusesaajate valikul ning et teadmussiidres ja innovatsiooniprotsessis arvestatakse piisaval määral kõrgkoolide olulist rolli, et veelgi optimeerida programmi „Horisont 2020“ investeeringute mõju; seda silmas pidades tuleks eelkõige konkretiseerida ja vajadusel läbi vaadata digitaalse innovatsiooni keskuste tegevusega taotletud mõju;

24. kordab, et tuleks jätkata digitaalseteks investeeringuteks vajalike vahendite tagamist, kuna see on tulevikku suunatud ELi ühtekuuluvuspoliitika põhikomponent, ja investeeringud võiksid olla soovitatavalt suuremad kui Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 14 miljardit eurot, mis kulutati selleks ajavahemikul 2007–2013;

IKT sektori rahastamine meie piirkondades

25. viitab sellele, et interneti avatus ja infosisu ning teenuste pakkumise ja nõudluse muljet avaldav kasv on nüüd konkurentsivõime, majanduskasvu, sotsiaalse arengu ja innovatsiooni peamine liikumapanev jõud Euroopas. Püsivate taristupuudujääkide tõttu – eriti maapiirkondades, kus eraettevõtjad peavad seda tegevust kahjumlikuks – ei suuda paljud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused siiski praegu neid arenguid täielikult ära kasutada;

26. palub Euroopa Komisjonil toetada selliseid omavalitsusi finantseerimistegevustes, esiteks lubades jätkata Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamist esmajoones kõigi Euroopa piirkondade digitaalse taristu jaoks ning teiseks tunnustada tehnoloogilisi tõkkeid maa- ja hajaasustusega ning muude demograafiliste probleemidega piirkondade digitaalse arengu projektides, mida tuleks pidada üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks;

27. jagab endiselt Euroopa Parlamendi muret seoses mõjuga, mida avaldab Euroopa Ülemkogu 2013. aasta veebruari otsus vähendada eelarvet, mis on mõeldud Euroopa ühendamise rahastu raames digitaalsele taristule ja teenustele, 9,2 miljardilt eurolt ainult 1 miljardile eurole, mistõttu Euroopa Komisjon peab põhjalikult muutma oma plaane;

Innovatsiooni ja konkurentsivõime tugevdamine IKT taristu kaudu

28. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on võimalik edendada innovatsiooni ja konkurentsivõimet nõudluse ja pakkumise alaste lahenduste, sealhulgas lairibaühenduse, digitaalrajatuse, e-kaasatuse ja e-valitsuse kaudu. Lisaks tagavad nad hariduse- ja koolitusvõimalused, rakendavad ELi rahastamisalgatusi ja hõlbustavad kasulikku koostööd ja teabevahetust teiste riigiasutustega ka piiriülevalt;

29. tervitab võimalusi, mida pakutakse Euroopa Investeeringuspanga kaudu, kes on võtnud kohustuse suurendada oma laenude andmist kuni 2 miljardi euroni aastas lairibataristu jaoks ning kes on selgesõnaliselt rõhutanud kohaliku ja piirkondliku tasandi olulist rolli sellistes majanduskasvule orienteeritud investeeringutes; komitee rõhutab samuti, kui oluline on innustada kogukonna juhitud jõupingutusi, nagu kogukondlikud ettevõtted;

30. soovib tungivalt toetada ka uusi investeeringuvahendeid, et võtta kiiremini kasutusele taristu, mille abil suudetakse saavutada digitaalse tegevuskava lairibaühenduse kiiruse eesmärgid strateegia „Euroopa 2020“ Euroopa elemendi osas ning kiirendada 4G kasutuselevõttu täies ulatuses (ettevalmistuseks uuematele tehnoloogiatele, nagu näiteks 5G), säilitades samal ajal tehnoloogia neutraalsuse, samuti et võimaldada tõhusat konkurentsi võrguoperaatorite vahel;

E-valitsuse ja e-kaubanduse potentsiaali arendamine

31. rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused võivad seada prioriteediks anda inimestele digitaal- ja ettevõtlusoskusi, mis võimaldaksid neil kasutada täiel määral uusi tehnoloogiaid, mõista küberjulgeoleku küsimusi ja isikuandmete kaitse vajadust, suurendada oma tööalast konkurentsivõimet ning luua uusi ettevõtlusvõimalusi, sealhulgas suurandmete analüüsi kaudu;

32. leiab, et e-kaubandus on paljude väikeettevõtete puhul kasutamata jäänud võimalus, eelkõige liiga suurte kulude tõttu: internetis teevad oste 65 % Euroopa internetikasutajatest, kuid sellele märkimisväärselt suurele nõudmisele vastab vaid 16 % VKEdest, kes müüvad interneti teel – ja alla poolte neist tegelevad internetis piiriülese müügiga (7,5 %);

33. nõuab, et prioriteediks seataks e-kaubanduse takistustest (nt geoblokeerimisest) ja turvalise internetipõhise krediitkaardiga maksesüsteemi puudumisest tulenevate küsimuste lahendamine. Need küsimused tekitavad tarbetuid kulusid, pettuseriske ja probleeme võimalikele internetikauplustele, eriti neile, kes tegelevad piiriülese müügiga;

34. rõhutab Euroopa Komisjoni e-valitsuse tegevuskava tähtsust avalike teenuste ajakohastamisele digitaliseerimise kaudu – eriti seoses üksikisikute ja ettevõtete elektroonilise juurdepääsuga riigiasutustele, sõltumata füüsilisest asukohast – ja seetõttu rõhutab oma toetust koostalitlusvõimeliste ja mitmekeelsete piiriüleste avalike teenuste (eelkõige teabevahetuse) arendamisele, mis on funktsionaalne vahend tajutud ääremaisuse ületamiseks;

35. väidab, et kui kasutada e-valitsuse potentsiaali ühiskondliku kasu saamiseks, näiteks vähendada ökoloogilist jalajälge, edendada turismi või tõsta esile kultuuripärandi objekte, etendavad omavalitsused sageli suurt juhtrolli IKT-alaste võimaluste ja osalejate kindlaksmääramisel, tehnoloogiaalaste parimate tavade jagamisel, vahendite eraldamisel IKT vahenditesse investeerimiseks, edusammude mõõtmisel ja saavutuste tutvustamisel;

36. märgib, et kui ettevõtjad suurendavad oma e-oskusi ja nende kasutamist, siis suurenevad ka nende võimalused kasutada ametiasutustega suhtlemiseks e-lahendusi. Hästitoimiva e-valitsusega kaasneb võimalus pakkuda ettevõtjatele, organisatsioonidele ja erasikutele tõhusaid e-teenuseid ja digitaalseid protsesse, suurendades sellega juurdepääsetavust, lihtsustades haldusmenetlusi ja lühendades toimikute menetlemise aega riigiasutustes. Digitaliseerimise arenguga suurenevad avaliku sektori osalejate võimalused nii riiklikul, piirkondlikul kui ka kohalikul tasandil, vabastades vahendid selleks, et pühendada rohkem aega klienditeenindusele ja vähem aega haldusküsimustele ja kontrollile;

37. rõhutab, et e-valitsuse koostalitlusvõime nõuab mitte ainult süsteemi ühilduvust, vaid ka riigihalduse suutlikkust töötada tihedas koostöös infosüsteemidega, aga ka üldsuse teadlikkust võimalustest, mida pakuvad sellised süsteemid. Seetõttu soovib komitee lisada inimeste suutlikkuse, sh pidades silmas nii digitaaloskusi kui ka keeleoskust, ja teadlikkuse parandamise komponendid ISA² programmi, et koostalitluslahendused saaksid toetada riigihalduse ajakohastamist;

38. tervitab elektroonilise side siseturu jaoks kavandatud meetmeid, mille eesmärk on kiirendada dünaamilist ja jätkusuutlikku arengut kõikides majandussektorites ning luua uusi töökohti, samuti tagada autoriõigust reguleerivate õigusnormide ajakohastamine, võttes arvesse digirevolutsiooni ja tarbijate muutunud käitumist;

39. tunnistas potentsiaali, mis lähtub teadmiste vahetamise platvormi koostööst Euroopa Regioonide Komitee ning Euroopa Komisjoni teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi vahel, et edendada uusi teadustöö ja innovatsiooni lahendusi, innovaatilisi tooteid ja parimaid tavaid vastusena ühiskondlikele probleemidele, millega seisavad silmitsi Euroopa kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused;

Hariduse ja oskuste vastavuse tagamine tööturu nõudlusele

40. rõhutab, et mõni Euroopa digitaalse tegevuskava prioriteetidest – eelkõige need, mis tegelevad digitaalse kirjaoskuse ja oskuste puudujääkidega, samuti käest lastud võimalustega sotsiaalsete probleemide lahendamisel – on elukvaliteedi ning sotsiaalse ja majandustegevuse jaoks esmase tähtsusega küsimus, mida saab kõige paremini lahendada kohalikul ja piirkondlikul tasandil, et edendada tõhusamaid ja isikupärastatud teenuseid nii avalikkuse kui ka kohalike ettevõtete jaoks;

41. tunnistas, et IKT spetsialistidele on viimase kolme aasta jooksul Euroopas loodud enam kui miljon uut töökohta. Sellest hoolimata võib eeldada, et nõudmise kiirest kasvust johtuvalt on 2020. aastaks täitmata enam kui 800 000 töökohta selles sektoris;

42. soovib tungivalt edasi arendada Euroopa Komisjoni digitaalvaldkonna töökohtade edendamise suurt koalitsiooni – mitut sidusrühma hõlmavat üleeuroopalist algatust, et taastada tasakaal nende oskuste puudujääkide ja IKT sektori vabade töökohtade vahel asjakohase koolituse, õpipoisiõppe, õppepraktika, liikuvuse suurendamise ja/või teadlikkuse suurendamise meetmete kaudu, et julgustada noori selles valdkonnas õppima ja tööle asuma;

43. tuletab meelde, et just piirkondlikul tasandil on võimalik saada kõige täpsemat ja õigeaegset teavet piirkondlike tööturgude kohta ning just sel tasandil on kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel oluline roll oskuste tööturu nõudlusele mittevastavuse kindlaksmääramisel, toetades arengule vastavat ümberõpet ja kutsealast koolitust, ja investeringute innustamisel vastusena kohalikule nõudlusele;

44. kutsub koolitusteenuste osutajaid üles välja arendama sihipärasemaid IKT-alaseid koolituskontseptsioone. Tulevikus on tööks vaja sobivat kombinatsiooni põhioskustest ning pehmetest ja tehnilistest oskustest, eriti digitaaloskustest ja ettevõtlusspetsiifilistest oskustest, mida haridus- ja koolitussüsteem ei suuda veel pakkuda täies ulatuses. Seega oleks vaja luua haridus- ja koolitussüsteem, mille raames õpilased/üliõpilased keskenduvad rohkem praktilistele kui teoreetilistele aspektidele;

45. tunnustab Euroopa Komisjoni kavandatavat Euroopa uute oskuste tegevuskava loomist ja olulisust ning seda, kuidas selles esitatakse tööalase konkurentsivõime põhjalik raamistik, mis hõlmab ka vajadust digitaaloskuste ja neid täiendavate põhioskuste järele;

46. rõhutab, milline tohutu tähtsus on kodanikele ja töötajatele, õpilastele ning tööotsijatele digitaaloskuste ja -teadmiste andmisel, mis on osa digitaliseerimise ulatuslikust rakendamisest majanduses ja ühiskonnas;

47. kinnitades Euroopa noortevaldkonnas tehtavat koostööd (2010–2018), rõhutab vajadust töötada välja põhipakett, mille iga liikmesriik peaks tagama õpilastele, võimaldades juurdepääsu kiirele internetiühendusele haridussüsteemi raames, pakkudes nii noortele miinimumtagatise e-oskuste ja kvalifikatsioonide osas. Seda tuleks kohaldada mitte üksnes kohustusliku hariduse, vaid ka elukestva õppe raames, tänu uuenduslikele programmidele ja täiendõppele, mis ei jää maha tehnoloogia arengust;

48. hoiatab, et kui majanduslik ja tööhõive perspektiiv kõrvale jätta, siis ei tohi digitaal tehnoloogia üha suureneval mõjul, eriti noorte seas, lasta kahjustada inimese põhioskusi, näiteks kirjaoskust ja isikutevahelist suhtlemist;

49. järeldeb, et digitaalse tegevuskava jätkusuutliku rakendamisega seoses on vaja täiendavalt tunnustada ELi piirkondi. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on tegevuskava soovitud peamine sihtrühm ja neid tuleb vaadelda selle rakendamise põhihoova ja -partnerina.

Brüssel, 11. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa pilvandmetöötluse algatus ja IKT standardimise prioriteetid digitaalsel ühtsel turul“

(2017/C 088/07)

Raportöör: Anne Karjalainen (FI/PES), Kerava linnavolikogu liige

Viitedokument: Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „IKT standardimise prioriteetid digitaalsel ühtsel turul“

COM(2016) 176 final

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa pilvandmetöötluse algatus. Konkurentsivõimelise andme- ja teadmuspõhise majanduse ülesehitamine Euroopas“

COM(2016) 178 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Sissejuhatavad märkused

1. peab komisjoni pilvandmetöötluse ja IKT standardimise prioriteetide algatusi oluliseks, võttes eelkõige arvesse Euroopa positsiooni ülemaailmses digitaalmajanduses ja digitaalse ühtse turu strateegia eesmärkide saavutamist;
2. märgib, et andmete jagamisega seotud takistuste vähendamine suurendab oluliselt Euroopa ettevõtete konkurentsivõimet ja toob samas kasu ka kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele;
3. leiab, et komisjoni esitatud järkjärguline lähenemine Euroopa pilvandmetöötluse rakendamisele on asjakohane, ning on rahul, et selle raames saavad kõigepealt teadusringkonnad ning seejärel ettevõtted ja kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused osaleda nii andmete jagamises kui ka nende loomises;
4. jagab komisjoni seisukohta, et konkurentsivõimelist kõrgjõudlusega andmetöötlust on võimalik edendada vaid ühiste meetmete abil;
5. nõustub komisjoniga, et digiteerimisvõimaluste ärakasutamiseks ja piiriüleste teenuste osutamiseks tuleb tugevdada Euroopa IKT standardimise püüdlusi;
6. leiab, et IKT standarditest hoolimata tuleb jätta ettevõtetele ja avalikule sektorile ruumi arendada, omandada ja rakendada neist standardeist kõrvalekalduvaid innovaatilisi lahendusi;
7. märgib, et ühiste standardite väljatöötamine ja/või kasutuselevõtt on veel puudulik mitmes digitaalse ühtse turu seisukohalt keskses valdkonnas, nagu näiteks elektroonilises identifitseerimises, ning on jätkuvalt tõsiselt mures, et geograafilised erinevused kiire lairibaühenduse kättesaadavuses takistavad digitaalse ühtse turu väljakujundamist⁽¹⁾. Saarelisus on üks negatiivne geograafiline tegur, kuna saartel on vajadus kallima hinnaga merealuste kaablite järele;
8. kordab kõnealuses kontekstis oma üleskutset käsitleda lairibaühenduse arendamise projekte üldist majandushuvi pakkuvate teenustena⁽²⁾;
9. kinnitab, et Euroopa kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused arendavad meeeldi andmete jagamist ning teavitavad sellest, milliseid IKT-standardeid on vaja avalike teenuste arendamiseks⁽³⁾;

⁽¹⁾ Vt CdR 104/2010, CdR 65/2011, CdR 3597/2013, CdR 2646/2015 ja CdR 4165/2014.

⁽²⁾ CdR 2646/2015.

⁽³⁾ CdR 626/2012.

10. kutsub komisjoni üles tagama, et asjaomased riiklikud osalejad kõigis liikmesriikides võtavad piisavaid meetmeid avatud andmete pilvandmetöötluse ja üldisemalt andmete jagamise edendamiseks, kuna muidu on suur oht, et erinevused liikmesriikide vahel suurenevad kiiresti. Selline olukord ilmneks eriti kiiresti kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tegevuses;

11. nõustub komisjoniga, et kõigilt, nii suurtelt kui ka väikestelt avaliku või erasektori organisatsioonidelt oodatakse küberjulgeoleku riskide asjakohast ohjamist ning vajaduse korral sellega eduka toimetuleku väljendamist. Komitee kutsub üles töötama välja meetmed, mille abil arendada küberjulgeoleku alaseid oskusteadmisi kõigil vajalikel tasanditel ⁽⁴⁾;

12. toonitab üldjoontes, et digitaalse ühtse turu paljudest eelistest kasusaamiseks on vaja oskustööjõudu selle elluviimiseks. Seepärast väljendab komitee heameelt hiljuti vastu võetud Euroopa uute oskuste tegevuskava raames esitatud komisjoni ettepanekute üle, mille eesmärk on asetada rõhk digiharidusse ja -koolitusse investeerimisele, tagamaks, et kodanikel on digitehnoloogiale üleminekuks vajalikud oskused;

Koostalitlusvõime

13. märgib, et käesolevas arvamuses osutatud kahe teatise ühine nimetaja on koostalitlusvõime puudumine paljudes eri valdkondades, mistõttu ei ole vajalikud andmed teadlastele, tööstusele, avaliku sektori asutustele ja poliitikakujundajatele kättesaadavad;

14. juhib tähelepanu sellele, et koostalitlusvõime suurim takistus nii andmete jagamisel kui ka näiteks piiriüleste digiteenuste puhul on tavaliselt ebahühtlane andmearhitektuur ⁽⁵⁾;

15. soovib, et lisaks teatises kirjeldatud miinimumstandarditele ja lihtsatele metaandmetele kaalutaks ka näiteks piiriülestes teenustes vajalike Euroopa alusandmete määratlemist;

Standardimine

16. jagab komisjoni seisukohta, et praegune kontekst vajab eri valdkondade standardimisalast partnerlust, ning tõstab esile e-tervishoiu, milles inimese vastutuse suurendamine oma tervise eest vajab laiemat vaatenurka ⁽⁶⁾;

17. märgib, et e-tervishoid, intelligentsed transpordisüsteemid, arukas energia ja keskkonnahoidlik tootmistehnoloogia, mille komisjon teatises näidetena olulistest valdkondadest esile toob, on eriti olulised kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tegevuses ning et eesmärkide saavutamiseks on vaja omavalitsuste aktiivset osalust;

18. nõustub komisjoniga, et prioriteete tuleb korrapäraselt läbi vaadata, sest standardimisvajadused võivad väga kiiresti muutuda pidevate uuenduste tõttu näiteks heaoluteenuste valdkonnas;

19. peab oluliseks, et üleeuroopalises standardimises kasutatakse ulatuslikult ära ka ettevõtete patentidega seotud uuendused, ning toetab komisjoni jõupingutusi selgitada võrdväärse, tõhusa ja jõustatava litsentsimismenetluse põhielemente FRAND põhimõtete alusel;

20. märgib, et Euroopa kohaliku ja piirkondliku tasandi halduses kasutatakse juba praegu palju avatud lähtekoodiga tarkvara. Selle positiivsena käsitletava arengu jätkamiseks peaks komisjon selgitama eelkõige avatud lähtekoodi ja FRAND litsentsimistingimuste vahelist seost;

21. leiab, et Euroopa ja rahvusvahelise ametliku standardimise arendamise kõrval on vaja meetmeid, millega toetatakse teiste standardite koostamisega tegelevate organisatsioonide koostatud IKT tehniliste spetsifikatsioonide ja laialdaselt aktsepteeritud heade tavade positsiooni;

⁽⁴⁾ CdR 1646/2013.

⁽⁵⁾ CdR 5514/2014.

⁽⁶⁾ CdR 5514/2014.

22. peab vältimatult vajalikuks töötada välja menetlusviisid tagamaks, et standardite lõppkasutajate, nii ettevõtete kui ka avaliku sektori vajadused on teada standardimiskavade koostamise ajal;

23. väljendab suurt heameelt komisjoni ettepaneku üle toetada Euroopa spetsialistide ulatuslikumat osalemist IKT rahvusvahelises standardimises, kuna ülemaailmselt ühtsed menetlused on väga olulised nii Euroopa digiteerimisvaldkonna eesmärkide täitmise kui ka asjaomase valdkonna tööstuse arengu jaoks;

24. märgib, et Euroopa avalike teenuste koostalitlusvõime raamistiku avaldamisest on möödunud juba mitu aastat, ning tervitab komisjoni kavatsust seda ajakohastada, mille käigus võetakse loodetavasti arvesse ka asjade interneti võimalusi ⁽⁷⁾;

Euroopa pilvandmetöötlus

25. märgib pilvandmetöötluse kiiret arengut Euroopas. Komisjoni uuringu kohaselt võib see viia Euroopa pilvandmetöötluse turgude kasvuni 9,5 miljardilt eurolt 2013. aastal 44,8 miljardi euroni 2020. aastaks, mis tähendab turgude peaaegu viiekordset kasvu ⁽⁸⁾. Eurostati 2014. aasta lõpu andmed osutavad järgmist ⁽⁹⁾:

- a) 2014. aastal kasutas 19 % ELi ettevõtetest pilvandmetöötlust peamiselt e-postisüsteemide haldamiseks ja failide elektrooniliseks säilitamiseks;
- b) 46 % kõnealustest ettevõtetest kasutas täiustatud pilvandmetöötlust, mis on seotud finants- ja raamatupidamistarkvara rakenduste, kliendisuhete haldamise või äritegevuse rakenduste jaoks vajaliku töötlemisvõimsusega;
- c) kümnest pilvandmetöötlust kasutavast ettevõttest neli (39 %) nimetas küberturvalisuse rikkumise ohtu peamise tegurina, mis piirab pilvandmetöötluse kasutamist;
- d) sama suur hulk ettevõtteid (42 %), kes ei kasuta pilvandmetöötlust, leidis, et peamine põhjus, mis takistab neid pilvandmetöötlust kasutamast, on pilvandmetöötluse alaste teadmiste puudumine;

26. toonitab eespool toodut silmas pidades, et on vaja võtta selge poliitiline kohustus rahastada pilvandmetöötluse teadustaristut, et kasutada ära pilvandmetöötluse tohutu potentsiaal;

27. märgib, et pilvandmetöötlus põhineb usaldusel ning et usalduse võitmiseks ja säilitamiseks on vaja pöörata suurt tähelepanu andmeturbele ja privaatsuse kaitsele;

28. loodab, et avatud andmete pilvandmetöötluses võetakse arvesse selle hariduses kasutamise võimalusi;

29. toonitab avaliku ja erasektori partnerluste tähtsust avatud andmete pilvandmetöötluse arendamisel ning kordab oma varasemat seisukohta, et riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil olemasolev või arendatav pilvandmetöötlus tuleks muuta Euroopa lahendustega ühendatavaks ja koostalitlusvõimeliseks ⁽¹⁰⁾;

30. märgib, et pilvandmetöötluse kaudu edastatavate andmete ja muu materjali laialdane kasutamine eeldab intellektuaalomandi õigustega seotud küsimuste lahendamist ⁽¹¹⁾;

Andmete jagamine

31. kutsub komisjoni üles toetama Euroopa andmete ulatuslikumat jagamist isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitse kehtivate õigusaktide raames. Sellega seoses innustab komitee komisjoni koostama üldise ülevaate selle kohta, kus on võimalik asjaomastele andmetele detsentraliseeritult juurde pääseda, nii et andmed on kättesaadavad;

⁽⁷⁾ Vt CdR 10/2009, CdR 5514/2014, komisjoni teatise COM(2010) 744 final 2. lisa ja komisjoni teatis COM(2016) 179 final.

⁽⁸⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/final-report-study-smart-20130043-uptake-cloud-europe>.

⁽⁹⁾ Statistika pilvandmetöötluse kasutamise kohta ettevõtetes (Eurostat, november 2014): http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Cloud_computing_-_statistics_on_the_use_by_enterprises.

⁽¹⁰⁾ CdR 1673/2012.

⁽¹¹⁾ CdR 2646/2015.

32. väljendab heameelt komisjoni kavatsuse üle esitada ELi andmete vaba liikumise algatus andmete vaba liikumise edendamiseks ELis⁽¹²⁾;
33. rõhutab, et standarditud andmete jagamine vähendab praegust teadlaste, ettevõtete ja avaliku sektori asutuste vahelist ja ka sisest killustatust ning aitab seega edendada mitmeid digitaalse ühtse turu eesmärke;
34. jagab komisjoni arusaama andmete jagamist praegu takistavatest hoiakutest ning kutsub komisjoni üles teavitama aktiivsemalt andmete jagaja enda saadavatest eelistest⁽¹³⁾;
35. märgib, et andmete avamine toob märkimisväärset kasu ka kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele. Andmete omanik ei kaota andmete jagamisel midagi. Vastupidi, jagamine suurendab andmete väärtust. Valitsussektori andmete avamine suurendab demokraatiat ja pakub ettevõtjatele uusi ärivõimalusi. Andmete jagamine vähendab ka vajadust erakorraliste ja sageli kulukate andmepäringute järele;
36. rõhutab, et kodanike ulatuslikum juurdepääs nende isiklikele elektroonilistele terviseandmetele suurendab nende vastutust oma tervise eest, ning loodab, et inimeste võimalused kasutada oma andmeid suurenevad ka teistes avaliku halduse valdkondades;
37. märgib, et Euroopa avatud teaduspilvest kasusaamiseks vajavad eeskätt avaliku sektori asutused ja VKEd lisaks andmetele endile ka vahendeid andmete, eriti suurandmete analüüsimiseks;
38. toetab komisjoni püüdlust tuua Euroopa andmeühiskond kokku näiteks programmi „Horisont 2020“ alla kuuluva suurandmeid käsitleva avaliku ja erasektori partnerluse abil ning innustab kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi osalema võimaluse korral nimetatud koostöös;
39. leiab, et teadlaste, ettevõtete ja avaliku sektori asutuste andmeid ühendava Euroopa avatud teaduspilvega võidakse suurandmete töötlemismeetodite abil lihtsustada näiteks linnapoliitikat puudutavate paljude mitmemõõtmeliste ja keerukate küsimuste käsitlemist;

Asjade internet

40. märgib, et Euroopa pilvandmetöötlusel on oluline roll ka keskkonnakaitstes tänu dokumentide, teabe ja andmete säilitamisele digitaalsel kujul. Lisaks asjaolule, et eri dokumentide säilitamine ja neile juurdepääs on palju lihtsam, vähendab nende printimata jätmise paberikasutust ja aitab nii kaitsta keskkonda;
41. märgib rahuloluga, et asjade internet on üks komisjoni esitatud standardimise prioriteetidest, kuna sellel on tulevikus suur positiivne mõju kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vastutusalasse kuuluvate teenuste kvaliteedile ja tegevuse tootlikkusele. Euroopa Komisjoni uuringust⁽¹⁴⁾ nähtub, et asjade interneti turuväärtus ELis ületab 2020. aastaks eeldatavalt biljon eurot;
42. loodab, et komisjon võtab rohkem arvesse asjade interneti suurt potentsiaali mitmesugustes avaliku halduse digiteerimisega seotud programmides;
43. leiab, et asjade interneti standardite kindlaksmääramine avalike hangete kontekstis teenib piirkondade ja kohalike omavalitsuste vajadusi ning võib anda Euroopa asjaomase valdkonna tööstusele olulise eelise;
44. märgib siiski, et asjade internet on alles kujunemisjärgus ning et standardite kõrval on vaja ka innovaatilist katsetamist, mille rahastamine peaks olema üks ELi prioriteete;

⁽¹²⁾ COM(2015) 192.

⁽¹³⁾ CdR 4165/2014.

⁽¹⁴⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/definition-research-and-innovation-policy-leveraging-cloud-computing-and-iot-combination>

45. märgib, et mitmetest analüüsides nähtub, et suur osa kohalikest ja piirkondlikest omavalitsustest ei ole veel piisavalt teadlikud asjade interneti eelistest, eeskätt tervishoiu, energiatõhususe, keskkonnaküsimuste, julgeoleku, kinnisvarahalduse ja aruka transpordi valdkonnas, ning loodab, et komisjon võtab meetmeid, et tagada selles valdkonnas teadmiste jagamine ja pöörata senisest enam tähelepanu dokumenteerimisele ning asjade interneti, arukate linnade algatuste ja avatud andmete mõjudele ja eelistele;

46. rõhutab, et kõik komisjoni valitud viis standardimisprioriteeti on omavahel seotud, kuid asjade internet ja tulevased 5G-võrgud on eriti tugevas vastastikus sõltuvuses. Asjade interneti on kõigis Euroopa piirkondades võimalik ühtviisi kasutada vaid juhul, kui 5G-võrkudega kaetakse täielikult kogu geograafiline ala.

Brüssel, 11. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Käibemaksu tegevuskava – Ühtse ELi käibemaksuala suunas“

(2017/C 088/08)

Raportöör: Dainis Turlais (LV/ADLE), Riia linnavolikogu liige

Viitedokument: Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele käibemaksu tegevuskava kohta „Ühtse ELi käibemaksuala suunas – On aeg otsustada“

COM(2016) 148 *final*

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Sissejuhatus

1. toetab komisjoni algatust esitada tegevuskava, mis näitab teed ettepanekuks ühtse ELi käibemaksuala loomise suunas aastaks 2017;
2. tunnistab, et käibemaksusüsteem on oluline ühtse turu element ja seda tuleks reformida, et muuta see lihtsamaks, õiglasemaks, tõhusamaks ja pettustele vähem haavatavaks, eesmärgiga parandada konkurentsitingimusi ettevõtete vahel, vähendada diskrimineerimist tarbijate seas ning optimeerida maksutulude kogumist;
3. märgib, kui oluline võib kohalike ja piirkondlike omavalitsuste seisukohast olla ühtse ELi käibemaksuala loomine, kuna mitmes liikmesriigis vastutavad nemad käibemaksuga maksustamise eest ning kuna käibemaksutulu ümberjaotamine on kesksel kohal kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kasuks teostatava finantstasakaalustamise mehhanismide ellurakendamises. Siiski ei kuulu käibemaksust saadavate maksutulude riigisene ümberjaotamine ELi pädevusvaldkonda;
4. juhib tähelepanu sellele, et käibemaks on samuti oluline ELi omavahendite tuluallikas, kuivõrd 2014. aastal moodustas see 17,6 miljardit eurot ehk 12,3 % ELi kogutuludest;
5. toetab ka komisjoni eesmärki võidelda pettuste vastu. Pettuste tohtu hulk näitab praeguse süsteemi nõrkusi ja tähendab liikmesriikide jaoks igal aastal märkimisväärset kaotust tuludes ning ELi jaoks hinnangulist kahju 170 miljardi euro ulatuses aastas. Sellel on negatiivne mõju avaliku sektori, sealhulgas kohalike ja piirkondlike omavalitsuste eelarvetele mõnes liikmesriigis ning nende suutlikkusele osutada kvaliteetseid teenuseid. Sellega seoses kutsub komitee liikmesriike üles koguma ja jagama statistikat piiriüleste käibemaksupettuste kohta;
6. märgib, et käibemaksusüsteemi killustatus ja keerukus tekitavad piiriülese kaubandusega tegelevatele ettevõtjatele suuri nõuete täitmisega kaasnevaid kulusid. Ebaproportsionaalselt suured on need kulud väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks, kellele toetub piirkondade majandus ja tööhõive. Komitee märgib, et samuti peab käibemaksu tegevuskava viima lihtsustamiseni piiriülese kaubandusega tegelevate seaduslike ettevõtjate seisukohalt. Käibemaksusüsteem ei tohi seada takistusi piiriülesele kaubandusele;
7. juhib tähelepanu asjaolule, et erinevad käibemaksueeskirjad ja -määrad mõjutavad eeskätt piirialasid ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate tegevust nendel aladel. Seepärast tuleb hinnata nende ettepanekute territoriaalset mõju, mis võimaldavad käibemaksu määrade kehtestamisel suuremat paindlikkust;
8. märgib, et käibemaksudirektiivis ette nähtud käibemaksu määrade sätete kehtestamise eesmärk on kaitsta ühtset turgu ja ennetada konkurentsimoanutusi. Komitee on seisukohal, et need põhimõtted on olulised ning et kõiki ettepanekuid, millega antakse liikmesriikidele käibemaksu määrade kehtestamisel suurem tegutsemisvabadus, tuleb põhjalikult analüüsida, tuvastamaks nende võimalikku mõju siseturule ja konkurentsile;

9. toetab käibemaksusüsteemi reforme, millega saaks hoogustada digitaalset ja mobiilset majandust, uusi ärimudeleid ja teenusettevõtteid edasise majanduskasvu, konkurentsivõime ja tööhõive alusena; Sellega seoses tervitab komitee komisjoni ettepanekut laiendada elektrooniliste teenuste mõeldud käibemaksu ühtse kontaktpunkti mehhanismi kaupade pakkumisele, võttes aluseks katseprojekti, mille eesmärk on parandada maksuhaldurite ja elektroonilise kaubanduse valdkonnas tegutsevate ettevõtete koostööd;

10. on seisukohal, et liikmesriikide tõhusus maksuhalduse valdkonnas on väga erinev. Maksuasutuste vahel ei ole piisavat koostööd ega vastastikust usaldust. Komitee on seisukohal, et pangad peaksid oletatavate käibemaksupettuste puhul kehtivate andmekaitse-eeskirjade raames maksuametitega piiramatult koostööd tegema;

11. soovib analüüsida liikmesriikide häid tavasid eraldada osa käibemaksutuludest kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele või alternatiivi anda neile maksustamise volitused;

12. nõuab, et käibemaksusüsteemi mis tahes muutmist käsitletavatesse konsultatsioonidesse kaasatakse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste esindajad riigi tasandil ja Euroopa Regioonide Komitee esindajad Euroopa tasandil, kuna neil otsustel on vahetu mõju inimeste heaolule, ettevõtete konkurentsivõimele ja avaliku sektori tuludele;

Ühtne ELi käibemaksuala

13. nõuab, et analüüsides põhimõtet, mille kohaselt kehtivad piiriüleste tehingute käibemaksu tasumisel samad nõuded kui siseriiklike tehingute puhul, võetaks arvesse selle mõju VKEdele, kui korraga jääb alles mitu käibemaksumäära;

14. jagab seisukohta, et uue süsteemi alus peaks olema sihtriigis maksustamise põhimõte ja ette tuleks näha, et kui kauba müük toimub teises ELi liikmesriigis asuvale kliendile, tuleks käibemaks määrata vastavalt lähteriigi seadustele ja sihtriigis kohaldatavale määrale ning maksu määranud riigis kogutav käibemaksutulu tuleks kanda üle pädevale haldusasutusele tarbimisriigis;

15. toetab kavatsust kanda hoolt selle eest, et ühtsel turul tegutsevad ettevõtted saaksid lahendada kõik käibemaksuga seotud küsimused oma päritoluriigi pädevas haldusasutuses ega peaks end registreerima käibemaksukohuslasena, esitama käibedeklaratsiooni ega tegema makseid kõigis neis ELi liikmesriikides, kus nad tegutsevad. Need lihtsustused ei tohi seada ohtu käibemaksu laekumist ega mõjutada liikmesriikide maksusuveräänsust;

16. on seisukohal, et komisjoni kava on kaugleulatuv ja selle kohaldamine nõuab aega. Seepärast toetab komitee järkjärgulise rakendamise põhimõtet;

17. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma meetmeid maksutõhususe suurendamiseks ja pettuste vastu võitlemiseks, et vähendada liikmesriikide käibemaksu alalaekumist. Need meetmed võivad anda märkimisväärse panuse jõupingutustesse suurendada usaldust maksuasutuste vastu ja edendada nendevahelist tõhusat koostööd, mis on uue süsteemi sujuvaks toimimiseks vältimatult vajalik. Komitee rõhutab, et uute aruandlus- ja auditeerimisvahendite kehtestamine ei tohi ettevõtjatele, eeskätt VKEdele kaasa tuua liigset koormust;

18. kutsub liikmesriike üles tegema konkreetseid otsuseid käibemaksueeskirjade kohta Euroopa Liidus, eeskätt selleks, et kõrvaldada liikmesriikidevahelised erinevused seoses eri riikidele antud eranditega käibemaksu direktiivist ja edendada nende kasutamist kõikides liikmesriikides;

19. märgib, et komisjon peab maksuhalduse suutlikkuse suurendamist käsitlevates ettepanekutes võtma arvesse riikide ja/või piirkondade halduspädevust;

20. innustab tõhusamalt rakendama IT-vahendeid, kasutades ära kõiki kättesaadavaid elektroonilisi andmed, et võidelda pettuste vastu, tagades samas isikuandmete kaitset;

21. pidades silmas mitmes riigis kehtestatud käibemaksu pöördmaksustamise ja jagatud maksmise süsteeme, ⁽¹⁾ rõhutab komitee vajadust suurendada üksikisikute – kes on ühed olulisemad käibemaksu maksjad – usaldust selle vastu, et makstud käibemaks jõuab tõepoolest riigi, piirkonna või kohaliku tasandi eelarvesse. Komitee soovib uurida võimalust kehtestada vabatahtlik elektrooniline maksesüsteem, mille kaudu kantakse inimeste ostudelt võetav käibemaks üle pädeva asutuse eelarvesse ja käibemaksuta ostusumma müüja arvele nagu senini;

Käibemaksumäärad

22. rõhutab, et puuduvad piisavad tõendid selle kohta, et avaliku sektori asutuste teatud tüüpi tegevuste, omavalitsustevahelise koostöö alase tegevuse või avalikke huvisid teenivate tegevuste vabastamine käibemaksust põhjustaks konkurentsimoonusi. Avalik-õiguslike üksuste käibemaksukohustuse kohaldamata jätmine põhineb objektiivsetel ja ELi tasandil ühtlustatud kriteeriumidel ega ole jätud liikmesriikide otsustada;

23. soovib kohalike ja piirkondlike huvide arvestamist mõjuhindangus, mille komisjon eeldatavasti 2017. aastal avaldab; sellega seoses tuleks kohalike ja piirkondlike omavalitsustega konsulteerides selgitada mõistet „(oluline) konkurentsimoonus“;

24. peab hädavajalikuks, et kõigile liikmesriikidele antaks võimalus kohaldada ükskõik millise liikmesriigi poolt seni loodud erandeid;

25. kutsub üles vähendama koolihoonetele kohaldatavat käibemaksumäära 6 %-le;

26. rõhutab, et praegune vähendatud maksumäärade loetelu on äärmiselt läbipaistmatu ega järgi selgelt määratletud loogikat. Seepärast avaldab komitee kahetsust asjaolu üle, et komisjon ei ole teostanud seni võimaldatud vähendatud maksumäärade ammendavat ja läbipaistvat läbivaatamist. Komitee on seisukohal, et vähendatud käibemaksumäärade loetelu tuleb läbi vaadata, võttes arvesse tehnoloogilisi, majanduslikke ja muid suundumusi ning moonutusi, mis on tekkinud sarnastele kaupadele ja teenustele kehtivate erinevate käibemaksumäärade tõttu. See läbivaatamine peaks võimalust mööda andma tulemuseks ühtlustamise, et vältida siseturul konkurentsimoonusi VKEde jaoks;

27. on lisaks seisukohal, et üldist huvi pakkuvaid tegevusi teostavatel üksustel võib olla suurem majanduslik huvi käibemaksu tagantjärele mahaarvamise kui eelneva maksukohustusest vabastamise vastu;

28. on seisukohal, et esimese variandiga (kaupade ja teenuste, millele võib kohaldada vähendatud käibemaksumäärasid, loetelu laiendamine ja korrapärase läbivaatamine) kaasnevad väiksemad riskid kui teise variandiga (kaupade ja teenuste, millele võib kohaldada vähendatud käibemaksumäärasid, loetelust loobumine);

29. on arvamusel, et liikmesriikidele käibemaksumäärade kehtestamisel suurema tegutsemisvabaduse andmine suurendab vältimatult erinevusi nende vahel, mis võib moonutada ühtset turgu ja tekitada kulusid ettevõtjatele, eeskätt VKEdele. Komitee märgib, et komisjon peaks põhjalikult analüüsima, kuidas tema ettepanekud mõjutavad ettevõtjate konkurentsivõimet ja halduskoormust ning millised territoriaalsed mõjud võivad avalduda eeskätt piirialadel;

30. märgib, et teatistes mainitakse ka muid kulusid ja puudusi, mis on seotud maksumäärade vähendamise pädevuse üleandmisega liikmesriikidele, eelkõige ohtu, et käibemaksutulu väheneb ja käibemaksusüsteem muutub keerukamaks, mis tekitab ettevõtjate jaoks lisakulusid ja õiguslikku ebakindlust. Komitee arvates tuleks neid riske põhjalikult analüüsida;

31. toetab kooskõlas oma arvamusega toidujäätmete kohta (juuni 2016) ettepanekut võimaldada suurtel jaemüüjatel müümata toiduainete annetustelt käibemaks maha arvata;

⁽¹⁾ Näiteks on komisjon kiitnud heaks Itaalia taotluse luua käibemaksukohuslastest avaliku sektori asutustele käibemaksu jagatud maksmise süsteem. Kui avaliku sektori asutused tasuvad kaupade või teenuste eest arveid, siis läheb osa käibemaksust otse riigikassasse. See süsteem kehtib 1. jaanuarist 2015 kuni 31. detsembrini 2017, mil on kavas minna täielikult üle avaliku sektori elektroonilisele arveldusele. Teatud hinnangutel kaotas Itaalia avaliku sektori käibemaksu tasumise raames aastas 900 miljonit eurot.

E-kaubandus

32. juhib tähelepanu sellele, et keerulised, liikmesriigiti erinevad käibemaksueeskirjad on üks peamisi elektroonilise kaubanduse takistusi. Komitee tunnustab, et käibemaksusüsteemi tuleb lihtsustada ja vähendada VKEdele tekkivaid eeskirjade täitmise kulusid, eeskätt kõrvaldades tingimused, mis on Euroopa Liidus asuvate ettevõtete jaoks vähem soodsad kui kolmandate riikide tarnijate jaoks;

33. toetab ühtse kontaktpunkti mehhanismi laiendamist materiaalsetele kaupadele ja käibemaksukünnise kehtestamist idufirmadele ja mikroettevõtjatele või selle künnise tõstmist;

34. tervitab ettepanekut kaotada käibemaksuvabastus, mis kehtib kolmandatest riikidest imporditavatele väikesaadetistele, ja kehtestada kontrollid piiriüleste ettevõtete ühtse auditeerimise teel, kuna Euroopa VKEd on praegu kolmandate riikide ettevõtetega võrreldes ebasoodsas konkurentsiolukorras;

VKEde käibemaksupakett

35. juhib tähelepanu sellele, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste majandusareng tugineb VKEdele, kelle jaoks on käibemaksunõuete täitmisega seotud kulud ebaproportsionaalsamad kui suurte ettevõtjate jaoks, mistõttu peavad VKEd tegutsema ebasoodsates konkurentsitingimustes;

36. juhib tähelepanu sellele, et paljudes liikmesriikides on võetud ilmselt ettevõtluskeskkonna parandamiseks meetmeid uute ettevõtjate käibemaksukohuslasena registreerimise lihtsustamiseks, mis aga toob sageli kaasa ettevõtete petturliku loomise (karussellpettus);

37. juhib tähelepanu sellele, et seaduslikult tegutsevate ettevõtjate tegevuse kontrollimise eest peaksid vastutuse võtma ajaomased riigiasutused (sh maksuametid). Seda vastutust ei tohi delegerida vastaspooltele, st teistele ettevõtjatele, nagu Euroopa Kohus on käibemaksu puudutavates kohtuasjades korduvalt sedastanud;

38. rõhutab, et komisjon peab 2017. aastaks kavandatud VKEde käibemaksupaketis ette nägema lihtsustamise meetmed.

Brüssel, 12. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee arvamused „Ülemaailmse kliimakokkuleppe saavutamine — territoriaalne lähenemisviis COP22-le Marrakechis“

(2017/C 088/09)

Raportöör: Francesco Pigliaru (IT/PES), Sardiinia maavanem**Viitedokument:** omaalgatuslik arvamused**POLIITILISED SOOVITUSED**

1. Pariisi kliimakokkulepe on märkimisväärne saavutus, sest see on universaalne, siduv ja tasakaalustatud. Kokkuleppega luuakse ülemaailmne tegevuskava, mille eesmärk on piirata temperatuuri tõusu käesoleval sajandil nii, et see jääks tunduvalt alla 2 °C, ja teha jõupingutusi soojenemise piiramiseks veelgi, nii et see oleks maksimaalselt 1,5 °C võrreldes 1990. aastate tasemega. See on eriti oluline, sest kavandatud tee CO₂-heite vähendamise suunas annab usaldusväärseid suunised kõikide tasandite otsustajatele, väldib kulukaid suure süsinikdioksiidisaldusega investeeringud ning näitab ettevõtetele ja investoritele kätte kindla ja selge suuna. ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 22. istungjärgu (COP22) ülesandeks saab säilitada Pariisist saadud hoogsat tempot ja viia ellu kokkuleppe mitu mehhanismi.

2. Siiski ei ole konventsiooniosaliste antud lubadused (isegi kui need täies mahus täidetakse) piisavad kokkulepitud eesmärkide saavutamiseks. Kohalike kogukondade ja aladega tihedalt seotud piirkonnad ja linnad peavad võtma täiendavaid meetmeid, samal ajal kui konventsiooniosalised peavad esitama oma ajakohastatud panuse juba hõlbustava dialoogi kontekstis 2018. aastal. Rääkides konkreetsemalt EList, on Euroopa Regioonide Komitee endiselt seisukohal, et kasvuhoonegaaside heidet on vaja vähendada 2030. aastaks 50 % ning eesmärgiks on, et ülemaailmne kasvuhoonegaaside heide saavutaks oma maksimumi nii kiiresti kui võimalik ning see tuleb järk-järgult kaotada 2050. aastaks või varsti pärast seda.

3. Kõrgelt arenenud mitmetasandilise valitsemisüsteemiga ELil on eriline vastutus näidata ühtset ja ambitsioonikat juhtrolli kliimamuutustega tegelemisel. Seepärast väljendab komitee heameelt, et Euroopa Liit ratifitseeris õigeaegselt Pariisi kokkuleppe, ning kutsus liikmesriike, kes lepingut veel ratifitseerinud ei ole, seda tegema esimesel võimalusel. Komitee kutsus Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles ajakohastama ja täpsustama 2030. aasta raamistikku ja 2050. aasta tegevuskava, tagamaks kooskõla kokkuleppes võetud kohustustega koostada sajandi keskpaigaks pikaajalised vähese kasvuhoonegaaside heitega arengustrateegiad. Asjaomane protsess peaks algama niipea kui võimalik, et võimaldada laiaulatuslikke arutelusid, millesse oleksid tihedalt kaasatud nii riigi, piirkondliku ja kohaliku tasandi kui ka kodanikuühiskonna ja äri sektori esindajad.

Mitmetasandiline valitsemine

4. Pariisi kokkuleppes tunnistati mitmetasandilise valitsemise olulisust kliimapoliitikas. See põhimõte tuleks nüüd kasutusele võtta kõigil valitsustasanditel, et luua kontakte ja sulgeda riigi, piirkonna ja kohaliku tasandi kliimamuutuste meetmete vahel eksisteerivaid lõhesid. Lisaks on vaja tõhustatud läbipaistvusraamistikku ja ülemaailmse ülevaate jaoks vajalike vahendite arendamist, paremat arusaamist kliimamuutuste erinevast mõjust, sellest tulenevast kaotusest ja kahjust ning asjakohast kliimamuutustega seotud rahastamist ja suutlikkuse toetamist.

5. Komitee kutsus seega üles veelgi edasi arendama Lima-Pariisi tegevuskava ja selle vastavat platvormi, st valitsusväliste osalejate kliimateemalist platvormi. Need võiks täielikult hõlmata ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadi koosseisu vastnimetatud kliimakaitsete (*Climate Champions*) poolt käivitatud üleilmse kliimateemete tegevuskava kaudu ⁽¹⁾. See peaks omakorda saama täieliku mitmetasandilise valitsemise aluseks kliima valdkonnas, nagu on märgitud ka Euroopa Parlamendi resolutsioonis.

⁽¹⁾ <http://newsroom.unfccc.int/climate-action/global-climate-action-agenda/>

6. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kui suurima panuse andjad Lima-Pariisi tegevuskavasse ja valitsusväliste osalejate kliimateemalise platvormi on juba näidanud pühendumust võitlusele kliimamuutustega ja valmisolekut aktiivsemaks tegevuseks. Vabatahtlikud algatused, nagu ELi linnapeade pakt ja vastastikuse mõistmise memorandum Under 2, on eriti suure lisaväärtusega, sest nad annavad Lima-Pariisi tegevuskavale ja valitsusväliste osalejate kliimateemalisele platvormile arvandmeid ning näitavad üles suuremat ambitsioonikust kui riikide seadusandjad. Nii kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ja keskvalitsused kui ka valitsustevahelised organisatsioonid peaksid tunnistama ja toetama nende algatuste panust tegevuse ärgitamisega kõigil tasanditel. Nende jõupingutused tuleb arvesse võtta ja hõlmata need vastavatesse riiklikult kindlaks määratud panustesse, nagu tehakse juba näiteks Mehhiko puhul. Tuleb edendada ka teisi järelevalve- ja aruandlusalgatusi ning -mehhanisme, mille abil mõõdetakse heite vähenemist ning hinnatakse kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise meetmeid.

Linnade ja piirkondade parem integreerimine ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni

7. Vajalik on ka linnade ja piirkondade parem integreerimine ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni protsessi. See võimaldaks edastada kohalikult tasandilt saabuva tagasiside aegsasti ÜRO tasandile. Riikidel oleks juurdepääs parimale teabele, mis võimaldab neil teha kulutõhusaid otsuseid, mida linnad ja piirkonnad saavad ellu viia kohalikul tasandil. Seepärast on vaja luua alaline ja otsene dialoog eri tasandite vahel, alustades kohalikust ja piirkondlikust tasandist.

8. Meetmed selle dialoogi parandamiseks on järgmised:

- korrapärane teabevahetus linnade ja piirkondade esindajate ning COP eesistujariikide, kliimakaitstajate (*Climate Champions*) ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadi vahel;
- kolmepoolsed arutelud linnade, piirkondade ja konventsiooniosaliste vahel ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni struktuuride raames ja eelkõige osaliste konverentsidel;
- osaliste konverentside ajal igapäevane ülevaate andmine Regioonide Komiteele Euroopa Komisjoni ja nõukogu poolt;
- korrapärane teabevahetus Euroopa Parlamendiga, eelkõige parlamendi delegatsiooniga osaliste konverentsil;
- konventsiooniosaliste (riikide) osalemine rühma Friends of Cities mitteametlikel kohtumistel.

ELi tasandil

9. COP21 järel on Euroopa Komisjon ja nõukogu loonud komiteega järjest enam kontakte, et võtta ELi õigusaktides paremini arvesse kohalikku lähenemisviisi, eeskätt ELi linnade tegevuskava kaudu. Lisaks toetatakse Pariisi kliimakokkuleppe ELis rakendamise kavas täielikult mitmetasandilise valitsemise põhimõtet.

10. Euroopa Komisjon on samuti käivitanud ELi linnapeade pakti laiendamise ja tugevdamise. Lisaks sellele, et seda arendatakse maailma eri paigus, hõlmab see nüüd ka kohandamise elementi.

11. Komitee vaatepunktist on äärmiselt oluline sellele tunnustusele toetudes edasi liikuda ja tagada tasakaalustatud lähenemisviis, millega tunnistatakse nii linnade kui ka piirkondade eriomast panust selles kontekstis.

12. Komitee soovib rõhutada, et mitmetasandilise valitsemise põhimõte on kaasav ja kulutõhus, sest see võimaldab kõigil valitsustasanditel kooskõlastada oma tegevust ja viia seeläbi oma tegevuspotentsiaali maksimumini.

13. Piirkondadel on oluline roll laiemal territoriaalse konteksti andmisel linnapoliitikale ning selle sidumisel teiste poliitikavaldkondadega, nagu metsamajandus, roheline ja nn sinise vööndi taristu, territoriaalne ühtekuuluvus ja põllumajandus. Piirkondade see ülesanne on ELis eriti oluline, sest ELi territooriumi moodustavad väikesed ja keskmise suurusega linnad, mille vahendid on sageli piiratud ja tegevussuutlikkus väike. Piirkonnad aitavad vältida jõupingutuste kulukat dubleerimist ning tagada laiapõhjalise sidususe linna- ja linnavälise alade vahel.

14. Näiteks ELi linnapeade pakti kuuluvad paljud piirkonnad piirkondliku koordineerijana. Nad võivad innustada samal ajal mitut linna paktiga liituma.

15. Komitee tõstab seepärast esile piirkondade määravat osa liikmesriikides kõnealuse vertikaalse kooskõlastamise edendamisel kõigi valitsustasandite vahel.

16. Näiteks Itaalias on piirkonnad moodustanud piirkondadevahelise kliimamuutustega kohanemise komitee, mis toob kokku riigi valitsuse ja kõik piirkonnad. See tagab, et Itaalia kliimamuutustega kohanemise strateegiat, mis töötati välja kliimamuutustega kohanemist käsitlevast ELi strateegiast lähtudes, rakendatakse piirkondlikul tasandil.

Piirkondade ülesanne omakorda on samuti oma territooriumil asuvate linnade abistamine vastavate kohalike kohanemiskavade koostamisel.

17. Sellele näitele tuginedes kutsub komitee ELi piirkondi üles näitama eeskju ELi ja riiklike kliimastrateegiate rakendamisel ning kohaliku tasandi muutuste juhtimisel. Ka kutsub komitee Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles lisama selle rolli oma kliima- ja energiaalase kaasava valitsemise määratlusse, samuti oma Pariisi kliimakokkuleppe rakendamise strateegiasse. See tähendab ka seda, et uute toetusvahendite väljatöötamisel allkirjutanutele tuleb nõuetekohaselt arvestada nn piirkondlike koordineerijate rolliga linnapeade pakti kontekstis.

Horisontaalne kooskõlastamine

18. Lisaks vertikaalsele kooskõlastamisele peab komitee vajalikuks süvendada ka horisontaalset kooskõlastamist eri poliitikavaldkondade vahel. Kliimateema kaasamine kõigisse poliitikavaldkondadesse võimaldab kohalikul elanikkonnal saada kaasnevaid hüvesid, nagu parem elukvaliteet ja kohalikud töökohad. Samuti võimaldab see luua koostoiimet ja vähendada tegevuskulusid. Näiteks võib ELi ringmajanduse pakett, kui see nõuetekohaselt ellu viiakse, aidata vähendada kasvuhoonegaaside heidet hinnanguliselt 2–4 % aastas⁽²⁾. Seepärast kutsub komitee COP22 konverentsi üles käsitlema toorainete kasutamise vähendamise ja säästva jäätmekäitluse olulist rolli kliimamuutuste vastu võitlemise kontekstis.

19. Komitee kutsub seepärast linnu ja piirkondi üles edendama ametiasutuste vahelist koostööd. Siinkohal võib mainida Soome linna Espoo ametiasutuste vahelise säästva arengu komitee edukat eeskju. Muu hulgas tänu sellisele integreeritud lähenemisviisile tõusis Espoo hiljuti ELi eesistujariigi Madalmaade tellitud uuringu kohaselt ELi kõige säästvamaks linnaks.

20. Lisaks horisontaalsele koostööle kohalikul ja piirkondlikul tasandil tuleb kapseldumist vältida ka linnadele ja piirkondadele mõeldud ELi toetusmeetmete väljatöötamisel. Seepärast ootab komitee ühtse kontaktpunkti loomist, millest Euroopa Komisjon teavitas oma teatises „Pariisi kliimakonverentsi tulemused“, ning rõhutab ka selle teenuse olulisust piirkondade vajadustega tegelemisel.

Regioonide Komitee panus

21. COP22-ks ja edaspidisekski valmistudes võtab komitee endale kohustuse toetada Euroopa Komisjoni ja nõukogu nende püüdlustes muuta kliimakokkuleppe rakendamine edukaks, tehes seejuures tihedat koostööd Euroopa Parlamendiga.

22. Euroopa Regioonide Komitee peaks püüdlema CO₂-neutraalseks institutsiooniks saamise poole ning peaks selle saavutamiseks tegema koostööd teiste ELi institutsioonide, eelkõige Euroopa Parlamendiga.

23. ELis on komitee võtnud endale ülesande teavitada linnu ja piirkondi nende olulisest rollist tõhustatud kliimateetmetes ja kõigist mehhanismidest, mis aitavad toetada alt-üles suunatud tegevust.

24. ELi linnapeade pakti tulihingelise toetajana innustab komitee oma liikmeid selles algatuses osalema ning on loonud ka komitee nn pakti saadikute rühma, et edendada seda algatust saadikute koduriikides.

⁽²⁾ „Circular Economy Package 2.0: Some ideas to complete the circle“, märts 2015, Euroopa Keskkonnabüroo, <http://www.eeb.org/index.cfm?LinkServID2E1B48-5056-B741-DB594FD34CE970E9>

25. Komitee on seega pühendunud eeskju andmisele. Komitee osaleb keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) ning lubab jätkata oma jõupingutusi koos administratsiooni ja liikmetega, vähendamaks oma CO₂-heidet ja fossiilkütuste kasutamist. Seepärast uurib komitee, kuidas oleks võimalik kompenseerida kasvuhoonegaaside heitkoguseid, mis tekivad paratamatult liikmete ja personali reise tulemusena. See tähendab komitee CO₂-jalajälje arvutamist, milles tuleb arvestada ka komitee lähetuste ja väljaspool Brüsselit toimuvate koosolekutega. Kasvuhoonegaaside heite kompenseerimiseks tuleks rahastada ELis säästvaid projekte. Laiemalt tuleks kasutada uusi tehnoloogiaid, nagu videokonferentsid – seda ka komitee komisjonide koosolekute pidamiseks.

26. Paberivabaks saamist silmas pidades peaks komitee järgima Euroopa Parlamendi eeskju, kus ei trükita enam täiskogu istungjärgu ja komisjonide koosolekute dokumente, välja arvatud juhul, kui liikmed seda eraldi taotlevad, või muudel mõjuvatel põhjustel, mis nõuavad dokumentide väljatrükke.

27. Väljaspool ELi piire on komitee pühendunud koostööle komisjoni kliimameetmete peadirektoraadi, Euroopa välisteenistuse ja liikmesriikidega rohelise diplomaatia võrgustiku raames, et toetada ELi-väliseid konverentsialisi praeguste lubaduste elluviimisel ning julgustada neid andma uusi, Euroopa Liidu võetud kohustustele sarnanevaid lubadusi.

28. Selleks kasutab komitee eeskätt oma struktuure, nagu Euroopa ja Vahemere piirkonna riikide kohalike ja piirkondlike omavalitsuste assamblee, idapartnerluse riikide kohalike ja piirkondlike omavalitsuste konverents, Ukraina rakkerrühm ning ühised nõuandekomiteed ja töörühmad kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikidega, et hoida kliimapoliitika kogu maailmas poliitilises tegevuskavas tähtsal kohal ning toetada selle rakendamist kohalike ja piirkondlike omavalitsuste poolt.

29. Komitee tegutseb aktiivselt Tangieris korraldatava MEDCOP22 raames, et veelgi innustada Vahemere-äärseid linnu ja piirkondi võtma meetmeid kliima ja energia heaks. Eelkõige aitab komitee keskenduda kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rahastamisele ja suutlikkuse suurendamisele Euroopa-Vahemere piirkonnas ning juhib nende küsimustele ELi delegatsiooni tähelepanu COP22 tippkohtumisel.

30. Täpsemalt aitab komitee edendada linnapeade pakti ülemaailmsel tasandil, alustades 2016. aastal Euroopa ja Vahemere piirkonna linnapeade pakti ning vahest ka idapiirkonna linnapeade pakti.

31. Komitee jätkab ka tegevust ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni raames, toetades ELi delegatsiooni ambitsioonikat seisukohta kliimaküsimustes ja eelkõige ELi mitmetasandilise valitsemise mudelit oma partnerite seas kohalike omavalitsuste ja munitsipaalasutuste põhigrupist.

Kogukondade mõjuvõimu suurendamine

32. Arvestades kliima heaks vajatavate meetmete ulatust, peame me kõik muutma oma tootmis- ja tarbimisharjumusi. Üldise heakskiidu saavutamiseks nendele suurtele muutustele on linnadel ja piirkondadel seepärast oluline ülesanne suhelda inimestega ja innustada neid etendama aktiivset rolli selles üleminekus.

33. Nii linnadel kui ka piirkondadel on väga oluline osa harjumuste muutmist puudutava teabe levitamisel ning meetmete võtmisel inimeste kliimaalase tegevuse toetamiseks.

34. Linnad ja piirkonnad peavad ka leidma ja kõrvaldama kitsaskohti, mis ei lase inimestel täielikult osaleda üleminekus vähesel CO₂-heitel ja vastupanuvõimelisele ühiskonnale, kooskõlastades tegevust kõrgemate valitsustasanditega (riik, EL ja maailm).

35. Kliimaalase tegevuse edendamiseks on ülioluline linnade ja piirkondade pikaajaline partnerlus ettevõtete, ülikoolide, kohalike kogukondade, kodanikuühiskonna, valitsusväliste organisatsioonide ja koolidega.

36. Komitee kutsub seega linnu ja piirkondi üles etendama täies mahus oma rolli mitme osalisega projektide edendamisel kohalikul ja piirkondlikul tasandil, et luua säästva arengu kultuur, mis tugevdab riigi ja Euroopa tasandi jõupingutusi. Komitee rõhutab, et ELi eri osade ning linnade ja piirkondade vahel esinevad suured erinevused, mis puudutab nende vajadusi ja haavatavust seoses kliimamuutustega.

Keskendumine teadusuuringutele

37. Väga oluline on teadusuuringute roll asjakohaste poliitikameetmete väljatöötamisel kliimamuutuste probleemiga tegelemiseks. Tihedad suhted akadeemiliste ringkondadega aitavad kujundada head poliitikat, sest otsused toetuvad usaldusväärsetele erialastele nõuannetele.

Komitee kutsub seega linnu ja piirkondi üles looma tihedaid suhteid ülikoolide ja teaduskeskustega oma territooriumil ja ka väljaspool seda ning toetama piirkondadevahelist koostööd neis valdkondades.

38. Ühine teadmiste loome varasest etapist peale ning vastastikune hindamine poliitikakujundajate ja teadlaste vahel edendab koostööd probleemide leidmisel ja ühist probleemide lahendamist kogu teadusprotsessi ja poliitikakujundamise tsükli jooksul.

39. Komitee märgib rahuloluga, et valitsustevahelise kliimamuutuste rühma hiljutine otsus koostada eriaruanne linnade ja kliima kohta 2023. aastal innustab edaspidi tegema rohkem teadusuuringuid linnade tähtsuse kohta kliimamuutustega võitlemisel. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles aktiivselt osalema kõnealuse aruande koostamisel ja kaasama sellesse protsessi ka komitee, samuti edendama mitmetasandilist territoriaalset lähenemist kliimameetmetele. Eelkõige kutsub komitee Euroopa Komisjoni üles edendama neis valdkondades teadusuuringuid, et anda konstruktiivne panus eriaruandesse, mida kasutatakse tulevastes ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni aruteludes, eeskätt ülemaailmses ülevaates, millega hinnatakse 2023. aastal Pariisi kliimakokkuleppe rakendamise hetkeseisu.

40. Komitee pooldab teadusastutuste esindajate kaasamist kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise meetmete kavandamisse ja rakendamisse.

Vastupanuvõimelised ühiskonnad

41. Pariisi kliimakokkuleppe oluline aspekt on see, et selles tunnistatakse kohanemise olulist positiivset mõju leevendusmeetmetele.

42. Komitee koostab eraldi arvamuse kliimamuutustega kohanemist käsitleva ELi strateegia 2017. aastaks kavandatud läbivaatamise kohta. Sellega seoses kutsub komitee üles kindlalt pühenduma leevendus- ja kohanemismetmete integreerimisele ning kohanemismetmete hõlmamisele kõigisse asjaomastesse poliitikameetmetesse.

43. Komitee märgib, et kliimamuutuste võimaliku kahjuliku mõju tõttu inimestele ja nende varale tuleb võimaldada linnadel ja piirkondadel suurendada võimalikult kiiresti oma vastupanuvõimet. Siiski toonitab komitee, et kliimamuutustega kohanemine nõuab vertikaalset ja horisontaalset koostööd ning kliimamuutustega kohanemiseks peavad ka linnad ja piirkonnad üksteisega ühenduses olema.

44. Regioonide Komitee tervitab Euroopa Komisjoni avaldatud tegevuskava Sendai katastroofiohu vähendamise raamistiku 2015–2030 kohta ning katastroofidele vastupanemise võimega arvestamist COP21 kokkuleppes. Seoseid vastupanuvõimelise taristu ehitamise ja kliimamuutustega kohanemise vahel tuleks veelgi tugevdada, et edendada valdkondadevahelist koordineerimist kodanikukaitse teenistuste ja kliimamuutustega kohanemise meetmete vahel kõigil tasandil.

45. Komitee kutsub üles suurendama teadlikkust ja looma toetusmehhanisme, et töötada välja piirkondliku suunitlusega riiklikke kohanemisstrateegiaid. Nende arengut sidusateks piirkondlikeks tegevuskavadeks ja jõudmist kohalikule tasandile tuleb tähelepanelikult jälgida, seades ELi tasandil selged, korrapärase ajavahemike järel saavutatavad vahe-eesmärgid.

ELi linnade ja piirkondade kliimameetmete rahastamine

46. Rahastamise ja rahastamisele juurdepääsu küsimus, eelkõige linnade ja piirkondade puhul, on Pariisi kliimakokkuleppe elluviimisel põhjapaneva tähtsusega.

47. Kuigi ELis on olemas mitmesuguseid rahastamisvõimalusi, on linnade ja piirkondade ees mitu tõket, mis ei võimalda neile juurdepääsu ELi tasandi toetusmeetmetele ei ELi fondidest ega ka Euroopa Investeerimispannga kaudu.

Pärast mitut komitees ja eri sidusrühmadega peetud arutelu kutsub komitee Euroopa Komisjoni, Euroopa Investeeringuspanka ja liikmesriike üles keskendumise linnade ja piirkondade asjakohase haldussuutlikkuse arendamisele, et nad suudaksid täielikult ära kasutada ELi tasandil pakutavad avalik-õiguslikud ja erasektori rahastamisvõimalused, eelkõige väiksemate territoriaalüksuste puhul.

48. Samuti peaksid ELi institutsioonid tegema suuri jõupingutusi, et teavet jagada nende mitmesuguste võimaluste kohta. Komitee võtab endale kohustuse toetada Euroopa Komisjoni ja Euroopa Investeeringuspanka vajalike sihipäraste teavitamisvahendite väljatöötamisel.

49. Komitee on mures ka struktuurifondide võimaliku ebatõhusa kasutamise pärast mitmes liikmesriigis. Samal ajal kui 20 % ELi eelarvest on ette nähtud kliimameetmetele, ei ole struktuurifondidest rahastatavate projektide puhul kliimakriteeriumit süstemaatiliselt kohaldatud või kontrollitud, millised on riskid, et ELi vahendeid kasutatakse ELi kliimaeesmärkidega vastuolus olevates projektides. Euroopa Komisjon ja liikmesriigid peaksid olema eriti valvsad ja uurima neid küsimusi ning võtma vajalikke parandusmeetmeid, pidades silmas tehnoloogilise neutraalsuse põhimõtet ja liikmesriigi õigust valida erinevate energiaallikate vahel.

50. Komitee kutsub liikmesriike üles pidama kinni lubadustest loobuda järk-järgult keskkonnale kahjulikest toetustest. Lisaks on komitee seisukohal, et heitkogustega kauplemise süsteemi käimasoleva reformi tulemusel tuleb kehtestada õiglase CO₂-hind, mis ei kahjusta liikmesriikide konkurentsivõimet, ning mehhanism, mis võimaldab piirkondadel toetada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise püüdlusi. Komitee juhib Euroopa Komisjoni ja nõukogu tähelepanu California ja Québeci vahel loodud CO₂-turude edukale näitele. Miljardeid dollareid investeeritakse nüüd uuesti kohalikkusse majandusse, toetamaks ettevõtteid, linnu ja kodanikke üleminekul vähese CO₂-heitelga majandusele. Komitee kutsub ELi üles võtma sellest näitest eeskujulist kvoote eraldamisel. Samuti kutsub komitee liikmesriike üles võimaldama piirkondadel aktiivselt osaleda heitkogustega kauplemise süsteemis, eeskätt lubades neil hallata ühte osa enampakkumiste tulust ja reinvesteerida see säästvasse projektidesse.

51. EL peab üle vaatama ka oma õigusaktid, et lihtsustada investeringuid taastuenergiasse. Näiteks käsitletakse biokütuste madalamat maksustamist praegu riigiabina, mida võidakse anda erandkorras piiratud aja jooksul. See põhjustab taastuvkütuse tootjatele ja tarnijatele ebakindlaid investeerimistingimusi ja halduskoormust.

Arvestades vajatavate rahaliste vahendite suurust, peavad linnad ja piirkonnad meelitama ligi nii avaliku kui ka erasektori vahendeid. Pariisi kliimakokkuleppe elluviimisega seonduvates valdkondades on veel palju kasutamata äripotentsiaali.

52. Komitee kutsub seepärast linnu ja piirkondi üles toetama mõtteviisi nihet säästva arengu valdkonna elujõuliste äriplaanide „toetamiselt“ nende „rahastamisele“.

53. Selleks tuleb edendada dialoogi avaliku ja erasektori vahel. Lisaks peaksid linnad ja piirkonnad tegema laiaulatuslikumat koostööd Euroopa Investeeringuspanka ja pangandussektoriga, et parandada oma teadmisi innovaatilistest rahastamismehhanismidest vähese CO₂-heitelga ja vastupanuvõimega seonduvate projektide jaoks.

Sellega seoses toonitab komitee, et õiguskindlus ja prognoositavus peavad olema selliste projektide elluviimise peamised eeltingimused. Komitee tõstab samuti esile heade tavade vahetamise tähtsust säästlikkuse kriteeriumite integreerimisel rahandussektoris. Finantstooteid tuleks hinnata ja märgistada lähtuvalt sellest, kui palju neid mõjutavad kliimaga seotud riskid, ning ka lähtuvalt nende panusest üleminekusse vähese CO₂-heitelga majandusele, et anda suuniseid avaliku ja erasektori investeerijatele.

Brüssel, 12. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee arvamused „ELi jalgrattasõidu tegevuskava“

(2017/C 088/10)

Raportöör: Kevin Peel (UK/PES), Manchesteri linnavolikogu liige**POLIITILISED SOOVITUSED**

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Paradigmamuutus ja ELi jalgrattasõidu tegevuskava

1. tuletab meelde, et mitmel pool Euroopas on alates 1950. aastatest transpordi, linna- ja maakasutuse kavandamisel aktiivse liikumise ja ühistranspordi asemel süstemaatiliselt eelistatud eramootorsõidukeid. Autodest on saanud peamine transpordivahend isegi paljude lühisõitude puhul. Nimetatud areng on andnud olulise panuse tööstes probleemidesse, nagu kliimamuutused, õhureostus, müra, liiklusohutus, ummikud, kehv kvaliteediga avalik ruum, maakasutuse segregatsioon, transpordisektori naftasõltuvus ja tarbijate ostujõu vähenemine, suure osa elanikkonna ebapiisav füüsiline aktiivsus jne; iseäranis viimane põhjustab omakorda täiendavaid probleeme (nt laste mootorsete oskuste arengu hilistumine, ülekaalulisus, keskendumisraskused jne);
2. kutsub nimetatud probleemide käsitlemiseks üles paradigmuutusele transpordi- ja kavandamise/maakasutuse poliitika valdkonnas. See nõuab uut, säästvat liikumishierarhiat, mis seab esikohale aktiivsete liikumisviiside (kõndimine ja rattasõit) innustamise ning ohutuse ja atraktiivsuse, teisele kohale ühistranspordi edendamise, mis peab esimesega koos käima, kolmandale ühisauto kasutamise/koossõidu edendamise ja viimasele eraauto kasutamise isiklikuks otstarbeks ja võimaldab eri transpordiliikide vajalikku integreerimist. See tuleb kanda üle liikluse planeerimise kõigile aspektidele, sh prioriseerides aktiivse transpordiviisi kasutajate liiklusvoogu, taristuinvesteeringuid, teela eraldamist, prioriseerimist liikluseeskirjades jne;
3. tunnistab, et paradigmuutus transpordipoliitikas on kõigi tasandite ühine jõupingutus, alustades kohalikust ja piirkondlikust kuni liikmesriigi, Euroopa ja isegi ülemaailmse juhtimise tasandini. Seepärast kutsub komitee üles parandama integratsiooni kõigi planeerimisse kaasatud tasandite, eelkõige kohaliku ja piirkondliku tasandi vahel, hõlmates sellega kõigi kodanikuühiskonna osalejate, sh ettevõtjate, valitsusväliste organisatsioonide, ametiühingute, akadeemiliste ringkondade jne aktiivset kaasatust;
4. rõhutab vajadust parandada territoriaalse programmitöö vahendite raames jalakäijate ja ratturite juurdepääsu ühistranspordipeatustele ning luua transpordisüsteemi sõlmpunktidesse turvalised ning kõigile juurdepääsetavad ja atraktiivsed parkimisalad ja -kohad jalgrataste jaoks ning võimalusel ka ühisjalgrataste kasutamise teenused;
5. juhib tähelepanu sellele, et poliitikamuutust ja vahendite jaotamist tõukavad tagant ambitsioonikad poliitilised eesmärgid, ja seetõttu soovib komisjonil kiita heaks eesmärk kahekordistada rattasõitu ELi liikmesriikides järgmise 10 aasta jooksul (tõstes rattasõidu osakaalu teiste transpordiliikide seas praeguselt umbes 7–8 %-lt ligikaudu 15 %-le);
6. nõuab tungivalt, et komisjon analüüsiks jalgratta potentsiaali ELi transpordivahendina teiste transpordiliikide hulgas pikemas perspektiivis (2030/2040/2050), annaks hinnangu investeeringutele ja muudele meetmetele, mida on vaja selle potentsiaali ärakasutamiseks, ja korraldaks laiaulatusliku kulude-tulude analüüsi. Komisjon peaks selle rajama olemasolevatele, hästi katsetatud vahenditele, nagu Maaailma Tervishoiuorganisatsiooni rattasõidu ja kõndimise tervisekasu majandusliku hindamise vahend, ja arendama neid edasi, võttes arvesse valdkonnatülest lähenemisviisi rattasõidule ning arvestades seejuures selliste valdkondadega nagu majandus, keskkond, kliima, energiatõhusus, transpordisektor, haridus, tervishoid, sport jne;

7. väljendab suurt heameelt algatuse üle, mille võtsid Euroopa Parlament ⁽¹⁾ ja liikmesriigid, ⁽²⁾ paludes komisjoni esitada Euroopa jalgrattasõidu teekava/ELi tasandi strateegiline dokument. Liikmesriikide deklaratsioonis jalgrattasõidu kui kliimahoidliku transpordiliigi kohta, mis kiideti heaks Luksemburgi eesistujariigi olemise ajal 2015. aasta oktoobris, nõutakse ka Euroopa jalgrattasõidu kontaktasutuse loomist komisjoni juures;
8. väljendab heameelt 2014. aasta Pariisi deklaratsiooni üle, mille võttis vastu transpordi, tervishoiu ja keskkonna üleeuroopaline programm (THE PEP), ning toetab tugevalt üleeuroopalise üldkava väljatöötamist jalgrattasõidu edendamiseks oma liikmesriikide, WHO, UNECE ja teiste sidusrühmade poolt ⁽³⁾;
9. kutsub üles lisama ELi jalgrattasõidu tegevuskava komisjoni 2018. aasta tööprogrammi. Tegevuskava peaks käsitlema kasvavat vajadust ELi tasandi kooskõlastatud tegevuse järele, et aidata kasutada jalgrattasõidu hästidokumenteeritud keskkonnavalitsusi, tervishoiuvalitsusi ja majanduslikke eeliseid. Samas tuleb tagada, et asjaomane tegevuskava sisaldaks meetmeid, mis aitavad tõsta teadlikust ja levitada teavet nimetatud eeliste kohta, et jalgrattaga sõitmine muutuks harjumuseks ja tekiks jalgrattakultuur;
10. tuletab meelde, et vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele on riigisisese jalgrattateede võrgu strateegiline arendamine liikmesriikide pädevuses ja et EL peaks võtma toetava rolli, iseäranis asjaomaste võrkude piiriülese ühenduvuse puhul, nende riikide ja piirkondade strateegiates, kus on vähem igapäevaseid jalgrattaga sõitjaid, ning Euroopa jalgrattateede võrgu koordineerimisel ja väljaarendamisel;
11. rõhutab siiski, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on peamised osalejad homse linna- ja piirkondliku transpordi ja liikuvussüsteemi tingimuste kujundamisel, tulenevalt subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtete täielikust kohandamisest, kuna linnatransport ja linnaliikuvus kuuluvad kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pädevusse. Kogemus näitab, et üksikasjalikke jalgrattasõidu kavasid saab integreerida kohalikesse transpordistrateegiatesse, et arendada ambitsioonikaid rattasõidu visioone, mida kohalikud omavalitsused võivad toetada. Piirkondlikud transpordialased partnerlused ja strateegiad võivad omakorda integreerida jalgrattasõidu piirkondlikku poliitikasse ja pakkuda programme jalgrattasõidu toetuseks;
12. tuletab seetõttu veel kord meelde komitee üleskutset kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi aktiivsemalt otsuste tegemise protsessi ⁽⁴⁾ ja on veendunud, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste häälena peaks komitee juhtima arutelu ELi algatuste üle jalgrattasõidu edendamiseks, sest eeldatakse, et linnad ja piirkonnad saavad sellistest meetmetest kõige rohkem kasu;
13. peab ühtlasi jalgrattasõitu jätkusuutliku linnalise liikumise üheks keskseks elemendiks ja ELi integreeritud linnade tegevuskava keskmeks;

Rahastamine

14. juhib tähelepanu sellele, et teaduslikud tõendid kinnitavad selgelt, et rattataristu investeeringute tasuvusmäär on vähemalt 5: 1 ⁽⁵⁾. Majanduslikku kasu tuleb mitmest suunast: esiteks, luues peamiselt kohalikke töökohti jalgrattatööstuses ja jalgrattate jaekaubanduses, paranduses, taristu loomisel või hooldamisel ning samuti sellistes valdkondades nagu jalgrattaturism ning veo- ja muud teenused. Teiseks rahvatervise mõttes, mis on paranenud tänu enamale füüsilisele tegevusele ja vähesemale õhu- ja müraaastetele. Kolmandaks viib vähem liiklusummikuid blokeeritud teede arvu, hilinevate ja kaotatud töötundide ning raisatud kütuse vähenemiseni. See viib üldiselt linnade elukvaliteedi paranemiseni ja samas nende atraktiivsuse suurenemiseni. Lõpuks võib majanduslikke eeliseid näha tõhusama maakasutuse aspektist;

⁽¹⁾ Dokumentis 2015/2005(INI) nõutakse „jalgrattasõidu alase ELi tegevuskava võtmist komisjoni 2016. aasta tööprogrammi“.

⁽²⁾ Deklaratsioon jalgrattasõidu kui kliimahoidliku transpordiliigi kohta, ELi transpordiministrite mitteametlik kohtumine Luxembourgis 7. oktoobril 2015. <http://www.eu2015lu.eu/en/actualites/communiqués/2015/10/07-info-transport-declaration-velo/07-Info-Transport-Declaration-of-Luxembourg-on-Cycling-as-a-climate-friendly-Transport-Mode—2015-10-06.pdf>

⁽³⁾ http://www.unece.org/fileadmin/DAM/thepep/documents/Déclaration_de_Paris_EN.pdf

⁽⁴⁾ Arvamus teemal „Transpordipoliitika 2011. aasta valge raamatu rakendamine“, raportöör: Spyros Spyridon (EL/EPP) (ELT C 195, 12.6.2015, lk 10).

⁽⁵⁾ Ühendkuningriigi transpordiosakonna hinnangul on rattasõidutoetuste investeeringute tasuvusmäär 5,5: 1 (allikas: Value for Money Assessment for Cycling Grant“, 2014); uuringuettevõtja Transport and Mobility Leuven hinnangul annavad investeeringud pealinnas Brüsseli piirkonda tasuvusmääraks 5: 1 – 9: 1 (allikas: „Impact et potentiel de l'usage du vélo sur l'économie et l'emploi en Région de Bruxelles-Capitale: Les effets directs et indirects de l'usage du vélo en 2002, 2012 et 2020“, 2014); tasuvusmäär Helsingis on 8: 1 (allikas: Helsingi linn, „Helsinki Bicycle Account 2015“).

15. kordab seetõttu veel kord deklaratsioonis jalgrattasõidu kui kliimahoidliku transpordiliigi kohta esitatud transpordiministrite üleskutset töötada välja ELi tasandi strateegiline dokument jalgrattasõidu kohta, mis määratleb ELi poliitika ja rahastamisvahendid, mida juba kasutatakse või mis tuleks kasutusse võtta, et suurendada jalgrattasõidu osakaalu ja rattasõiduga seotud tööhõivet ELis, ning lisada rattasõit ELi poliitikasse ja rahastamisvahenditesse ⁽⁶⁾;

16. nõuab lisaks tulevikku vaatavat ELi transpordiinvesteeringute poliitikat, mis peaks parandama ka rahvatervist ja mille raames investeeritaks ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 21. konverentsi Pariisi kokkulepet täiel määral arvesse võttes ELi transpordivahenditest jalgrattasõitu ⁽⁷⁾;

17. teeb ettepaneku, et üldreeglina tuleks iga ELi kaasfinantseeritava olulise taristuprojekti puhul võtta nii palju kui võimalik arvesse rattasõitu, sh vältimaks kiirteede, raudteede jne ehitamise võimalikku negatiivset mõju rattasõidule (st „Jalgrattad igasse taristuprojekti“ põhimõte). Lisaks tuleks rattasõit eraldi rahastamisprioriteedina lülitada komisjoni teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ (liikumus ja majanduskasv) 2018.–2020. aasta tööprogrammidesse;

18. nõuab, et komisjon kehtestaks ELi vahenditest kaasfinantseeritud olulistele projektidele rattataristu miinimumkvaliteedinõuded, eelkõige jalgrattateede võrgu kujundamise kriteeriumid, mis keskenduvad turvalisusele, funktsionaalsusele ja märgistusele, et tagada Euroopa maksumaksjate raha arukas kasutamine; nõuab lisaks, et komisjon teeks liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsustega koostööd, et koostada rattataristu pakkumise kohta riiklikud juhendid ja parimate tavade andmebaas ja arendada välja kogemustevahetus. Samuti kutsub komitee Euroopa Komisjoni üles kehtestama peamiste meetmete rahastamise, juhtimise ja majandusliku elujõulisuse kriteeriumid;

19. teeb ettepaneku lisada EuroVelo, pika vahemaa jalgrattamarsruudi võrgustik, ⁽⁸⁾ üleeuroopalisse transpordivõrku, parandades seeläbi piiriüleseid ühendusi, arendades turismivõimalusi ja edendades paremat juurdepääsu kesklinnale, ning soovib kasutada Euroopa ühendamise rahastu vahendeid linnatranspordisõlmede jaoks, näiteks (kiirete) rattateede ehitamiseks linnades ja linnade lähiumbruses;

Liiklusohutus

20. tuletab meelde, et hirm õnnetuse ees mootorsõidukite liikluses jalgrattaga sõitmisel toidab laialt levinud arusaama, et jalgrattasõit on ohtlik tegevus. See hirm on osaliselt põhjendamatu, sest kõige enam toimub selliseid liiklusõnnetusi, milles osaleb vaid jalgrattur ja mitte ükski muu liiklusvahend. See hirm mõjub siiski jalgrattasõidule pidurdavalt ja võib oluliselt tõkestada selle laiemat levikut;

21. tuletab meelde, et kiirusepiirangud linnaalal ja nende järgimine on üks tähtsamaid tegureid, mis aitab vähendada liiklusrasmasid. Kokkupõrked jalgratturite ja suurel kiirusel liikuvate mootorsõidukite vahel on peamiseks surma- ja tõsiste vigastuste põhjuseks. Seetõttu nõuab komitee, et EL esitaks riiklikele ametiasutustele ning kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele soovitusi kiiruse paremaks haldamiseks ja liikluse rahustamise meetmete loomiseks, muu hulgas 30 km/h (ehk 20 miili tunnis) kiiruse kehtestamine vaikeväärtusena linnapiirkondade tänavatel ja jalgratastega arvestamine, muutes võimalikuks eri kasutajate – jalakäijad, jalgrattad, autod, raskeveokid, abisõidukid (kiirabi, tuletõrje jne) – kooseksisteerimise. Lisaks tuleks kõik uued ELi avalike teede jaoks litsentseeritavad mootoriga neljarattalised sõidukid, bussid ja rasked kaubaveokid tüübikinnituse kaudu järk-järgult varustada intelligentsete kiiruse kohandamise süsteemidega. Komitee juhib tähelepanu asjaolule, et on ilmne erinevus rattasõidu objektiivse tegeliku ohutuse ja paljude inimeste tajutava subjektiivse ohutustunde vahel. Selle erinevuse vähendamiseks tuleb ellu viia iseäranis just pehmeid teavitamis- ja kommunikatsioonimeetmeid, nt laiale avalikkusele suunatud tõhusaid selgituskampaaniaid. Üksnes siis, kui väheneb hirm rattasõidu ees ja seega suureneb subjektiivne ohutustunne, tunnevad end hästi ka ebakindlad ratturid ja kasutavad ratast liiklusvahendina;

⁽⁶⁾ Deklaratsioonis mainitud poliitikasuunad hõlmavad järgmist: säästva linnalise liikumiskeskonna kavad 2013. aasta linnalise liikumise paketi raames, poliitikasuunised liiklusohutuse valdkonnas aastateks 2011–2020, CIVITAS 2020, ELTIS, URBACT ja Euroopa liikuvusnädal ning asjaomased rahastamisvahendid (sh Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid, COSME ja Horisont 2020).

⁽⁷⁾ See hõlmab taristut, aga ka liikuvusteenuseid, nagu jalgrataste jagamine, intelligentsete transpordisüsteemid, jalgrattasõbralik veerem jne.

⁽⁸⁾ <http://www.eurovelo.org/>

22. tuleb lisaks meelde, et vaatamata suuremate ja raskemate sõidukite suhteliselt väikesele arvule linnapiirkondades võrreldes moorsõidukite üldarvuga on nende osalus jalgrattasõitjate surmades ebaproportsionaalselt suur;

23. väljendab kahetsust jalgratturite surmade liiga aeglase vähenemise pärast ja toetab sellega seoses kogu ELi hõlmavate tõsiste vigastuste sihtmäärade kehtestamist ning tõsiste vigastuste võimaliku alakajastamise uurimist. Selles mõttes peab ELi jalgrattasõidu tegevuskava tööpõhimõtte olema liikuda jalgrattasõitjate surmade nullini viimise eesmärgi poole ning tagada jalgrattasõidu ohutuse ja kaitse osas maailmas liidripositsioon;

24. nõuab üldise ohutuse määrase õigeaegset läbivaatamist, eelkõige seoses raskete kaubaveokite juhtide otsese nägemisvälja parandamisega, mida võiksid täiendada muud kohustuslikud aktiivsed ohutussüsteemid, nagu jalgratturite tuvastamise andurid ja automaatsed pidurdamissüsteemid, et vältida kokkupõrkeid;

25. kutsub üles ajakohastama määrust, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses jalakäijate ja teiste haavatavamate liiklejate kaitsega,⁽⁹⁾ nii et see sisaldaks katsemenetlust jalgratturite kaitseks laupkokkupõrkel autodega;

26. kutsub üles kaaluma linna- ja maapiirkondade teedel jalgrattasõidu ohutust parandavate erimeetmete lisamist kehtivatesse ELi direktiividesse, nagu ELi direktiiv tunnelite ja üleeuroopalise teedevõrgu taristu miinimumohutusnõuete kohta⁽¹⁰⁾;

Linnaliiklus ja intelligentsete transpordisüsteemid

27. nõuab, et peatsete komisjoni linnalogistika teemaliste suunistega⁽¹¹⁾ tunnustataks tohutut potentsiaali, mida pakub teenuste osutamisel ja kuni 250 kg kaaluvate kaupade kättetoimetamisel üleminek elektrijalgratastele, ja seega soovitada alati kui võimalik eelistada kättetoimetamisel jalgrattaid;

28. juhib tähelepanu asjaolule, et lähiliiklust silmas pidades peab linna- ja liiklusplaneerimine olema kõigis valdkondades tihedalt seotud ja integreeritud;

29. rõhutab, et ülimalt oluline on alustada liiklusohutuse, liikluseeskirjade, liiklusreeglite ja mõningate jalgrattapõhiste reeglite alase hariduse andmist juba koolides ning et see aitaks kaasa jalgrattaõnnetuste vähendamisele. Euroopa Komisjon peaks aitama lihtsustada kohalikes koolides läbiproovitud ja testitud kavade levitamist, mis viivad kokku koolid, politsei ja muud sidusrühmad, et tõsta noorte jalgratturite teadlikkust headest jalgrattasõidu tehnikatest ning anda ka üldine arusaam jõu ja kiiruse mõõtmisest, et nad oskaksid hinnata võimaliku liiklusõnnetuse tagajärgi. Lisaks on oluline propageerida ka rattasõidu kui sotsiaalse, tervisliku ja oma olemuselt ohutu transpordiliigi eeliseid;

30. tuleb meelde komitee seisukohta, et riikliku ja kommunaaltasandi linnalise juurdepääsu eeskirjad ja teekasutajate maksustamine võivad olla tulemuslikud vahendid haldamiseks konkureerivaid nõudeid linna teeruumile ja käsitlemaks olulisi probleeme, näiteks ummikud, reostus ja valglinnastumine,⁽¹²⁾ ja rõhutab sellega seoses, et komisjoni eelseisvate mittesiduvate linnalise juurdepääsetavuse suunistega⁽¹³⁾ tuleks järjepidevalt prioriseerida jalgrattasõitu; soovib, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused reinvesteeriaks rattasõitu osa juurdepääsu piiramise kavades ja teekasutusmaksudest saadud tulust, et luua atraktiivseid alternatiive autosõidule;

31. märgib, et jalgrataste ja ühistranspordi kombineerimine on vastastikku kasulik ja et mitmeliigilisus on keskse tähtsusega edukate sujuvate linnatranspordivõrkude tagamiseks; kordab veel kord komitee üleskutset muuta sõiduplaanide ja muu reisimise alase teabe avaldamine kohustuslikuks ja teha see kõigile ELi kodanikele täielikult kättesaadavaks,⁽¹⁴⁾ samuti arendada mitmeliigilisusega arvestavaid IT-süsteeme ja marsruudi kavandamise rakendusi, ning nõuab, et mitmeliigilise transpordi, jalgrattasõidu ja jalgrataste ühiskasutuse kavad tuleks täielikult integreerida tehnilistesse

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. jaanuari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 78/2009, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses jalakäijate ja teiste haavatavamate liiklejate kaitsega ning millega muudetakse direktiivi 2007/46/EÜ ja tunnustatakse kehtetuks direktiivid 2003/102/EÜ ning 2005/66/EÜ (ELT L 35, 4.2.2009, lk 1).

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/54/EÜ tunnelite miinimumohutusnõuete kohta üleeuroopalises teedevõrgus (ELT L 167, 30.4.2004, lk 39), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/96/EÜ maanteed infrastruktuuri ohutuse korraldamise kohta (ELT L 319, 29.11.2008, lk 59).

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/transport/facts-fundings/tenders/index_en.htm

⁽¹²⁾ Arvamus teemal „Linnalise liikumiskeskonna pakett“, raportöör: Sir Albert Bore (UK/PES) (ELT C 271, 19.8.2014, lk 18).

⁽¹³⁾ http://ec.europa.eu/transport/themes/urban/news/2015-11-27-guidance-acces-regulations_en.htm

⁽¹⁴⁾ Arvamus teemal „Teabe-, planeerimis- ja piletimüügiteenused mitmeliigilise reisimise valdkonnas“, raportöör Petr Osvald (CZ/PES) (ELT C 19, 21.1.2015, lk 36).

standarditesse, ELi õigusaktidesse ja ELi rahastatavatesse teadus- ja arendustegevuskavadesse, eelkõige seoses marsruudi kavandamise, piletimüügi, parkimisega jne. Bussi- ja raudteejaamade ning nende ümbruse taristut ja ühistranspordi enda rajatise tuleb parandada, et hõlbustada rongide, busside ja jalgrataste puhul lihtsat üleminekut ühelt transpordivahendilt teisele⁽¹⁵⁾;

Elektromobiilsus ja riigihankepoliitika

32. teeb ettepaneku, et elektromobiilsuse poliitikasuunad kõigil valitsustasanditel peaksid alati võtma arvesse elektrijalgrattaid;

33. soovib komisjonil hõlmata rattasõit oma ELi transpordialaste keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumide läbivaatamisse. Hankekriteeriumides ei tohiks riigihankemenetluse alusel ostetavate autode ja väikeste tarbesõidukite puhul taotleda pelgalt väheseid parandusi, vaid tuleks püüda saavutada üleminek keskkonnahoidlikele transpordiliikidele, näiteks rattasõidule. Seepärast peaks ELi transpordialaste keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumide kohase riigihankemenetluse käigus kohustuslikus korras kontrollima, kas sõiduauto asemel saaks soetada jalgratta (sh elektrilise abimootoriga ratta) ning väikese tarbesõiduki asemel veojalgratta (sh elektrilise ja elektrilise toega veojalgratta). Sarnaselt soovib komitee hõlmata innovatsiooni puudutavad riigihangete kriteeriumid, et lihtsustada tehnoloogia arengu kõiki aspekte ja levitamist liikmesriikides;

Kliimamuutuste leevendamine ja õhukvaliteet

34. tunnistab, et kliimamuutuse leevendamiseks on vaja kõikehõlmavat poliitikat, mis vastab ELi transpordisektori süsinikdioksiidheite vähendamise eesmärkidele ja parandab linnaõhu kvaliteeti. Siiä alla kuuluvad tehnoloogilised lahendused, poliitikamuutused ning ebavajalike sõitude tegemata jätmise motiveerimine. Ambitsioonikate jalgratta abil kättetoimetamise programmide elluviimine peaks moodustama iga kliimamuutuste leevendamise ja õhukvaliteedi strateegia lahutamatu osa, ja seda mis tahes valitsustasandil. Ambitsioonikas jalgrattasõidu poliitika võib anda oma panuse ka ÜRO 11 säästva arengu eesmärgi saavutamisse⁽¹⁶⁾;

Andmed rattasõidu kohta

35. rõhutab, et usaldusväärsed ja võrreldavad andmed on teadlike otsuste tegemiseks ja poliitikameetmete mõju mõõtmiseks ning nende rahastamiseks üliolulised, ja soovib seetõttu komisjonil (Eurostatil) töötada välja ühine andmekogumise meetodika ning jalgrataste kasutamise riiklike ja linnapõhiste andmete ühtlustatud määratlused;

Jalgrattasõidu kontaktasutus komisjoni juures ja parimate tavade vahetamine

36. väljendab heameelt jalgrattasõidu kontaktisiku nimetamise üle liikuvuse ja transpordi peadirektoraadis, kuid juhib tähelepanu sellele, et kõnealune ametikoht tuleks muuta kogu komisjoni hõlmavaks kontaktasutuseks, eraldades selleks vähemalt ühe täistööajale taandatud töötaja ning täiendades seda jalgrattasõidu kontaktpunktidega kõigis asjaomastes komisjoni peadirektoraatides, mis tagaks tõhusad talitustevahelised konsultatsioonid ja komisjonisisese koordineerimise;

37. palub komisjonil toetada keskset asutust, millel on piisavad vahendid, et pakkuda liikmesriikidele ja omavalitsustele vajalikku juurdepääsu jalgrattasõitu puudutavatele parimatele tavadele, juhtumiuuringutele, aruannetele, rahastamisvõimalustele jne⁽¹⁷⁾.

Brüssel, 12. oktoober 2016

Euroopa Regioonide Komitee
president

Markku MARKKULA

⁽¹⁵⁾ Bitibi projekt, mida on toetatud programmiga „Arukus energeetika – Euroopa“.

⁽¹⁶⁾ World Cycling Alliance/ECF, „Cycling delivers on the Global Goals“, 2015. https://ecf.com/sites/ecf.com/files/The%20Global%20Goals_internet.pdf

⁽¹⁷⁾ Linnalise liikumiskeskonna vaatluskeskus Eltis on kogunud hulgaliselt näiteid heade tavade kohta (www.eltis.org).

III

(Ettevalmistavad aktid)

REGIOONIDE KOMITEE

TÄISKOGU 119. ISTUNGJÄRK 10.–12. OKTOOBRI 2016

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa e-valitsuse tegevuskava 2016-2020“

(2017/C 088/11)

Raportöör: Martin Andreasson (SE/EPP), Västra Götalandi piirkonna volikogu liige

Viitedokument: Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi e-valitsuse tegevuskava 2016-2020. Valitsussektori digitaalse arengu kiirendamine“

COM(2016) 179 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. tervitab ettepaneku üldist visiooni ja eesmärki kõrvaldada ühtselt turult senised digitaalsed tõkked ja vältida edasist killustumist seoses avaliku halduse ajakohastamisega;
2. rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste keskset rolli ühest küljest valitsemissektori ajakohastamisel digitaalse taristu ja digitaalsete teenuste loojate ja haldajatena ühiskonna jaoks olulistes valdkondades ning teisest küljest vastutavate osalejatena otse elanikele selliste teenuste pakkumisel, mis vastaksid üha digitaalsemaks muutuva maailma ootustele;
3. toonitab, et lisaks e-valitsusele on avalikel teenustel võtmetähtsus Euroopa majanduse digitaalse ümberkujundamise tõukejõuna ning märgib, et isegi kui kavandatud ettepanekud hõlmavad enamikke igapäevaseid olukordi, ei sisalda nad meetmeid kultuuri- ja haridussektori jaoks;
4. märgib seda, kui oluline on ajakohastada avalikud institutsioonid ning teha nad digitaalsete teenuste abil kodanikele ja ettevõtjatele juurdepääsetavaks, ning kinnitab seega oma toetust piiriüleste avalike teenuste arendamisele, eelkõige selliste koostalitlust ja teabe edastamist võimaldavate teenuste osas nagu e-identimine, e-allkirjad, dokumentide e-teenindus ning muud e-valitsuse komponendid⁽¹⁾;
5. soovib, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, kellel on otsustav roll kavandatud meetmete edukal rakendamisel, tuleks kaasata tegevuskavas määratletud riiklike meetmete ja vahendite väljatöötamisse, mitte ainult nende rakendamisse;

⁽¹⁾ Vt CdR 4165/2014, 5960/2013, 5559/2013, 3597/2013, 1646/2013, 2414/2012, 1673/2013, 626/2012, 402/2012, 65/2011, 104/2010 ja 5514/2014.

6. teeb ettepaneku kaasata Euroopa Regioonide Komitee e-valitsuse tegevuskava juhtnõukokku vähemalt vaatlejana, et integreerida kohalik ja piirkondlik mõõde aruteludesse, kuna suurem osa sotsiaalteenustest osutatakse kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

Sissejuhatus

7. jagab komisjoni seisukohta, mille kohaselt e-valitsus muudab valitsemissektori avatumaks, lihtsamaks ja tõhusamaks;

8. leiab, et ametiasutuste digitaliseerimine Euroopa, riiklikul ja kohalikul tasandil on positiivne, eelkõige aeganõudvate haldusmenetluste lihtsustamise seisukohast. Digitaliseerimine võimaldab ühtlasi kodanikel jälgida õigusloomealast tegevust, et olla kursis neid otseselt puudutavate küsimustega ja osaleda aktiivselt otsustusprotsessis;

9. nõustub samas komisjoniga selles, et paljud kodanikud ja ettevõtjad ei kasuta ikka veel täielikult ära avalike digitaalsete teenuste pakutavaid võimalusi, ning märgib, et e-valitsuse areng on olnud ELi liikmesriikide ja piirkondade lõikes ebahühtlane;

10. tervitab kõnealusel taustal komisjoni kavatsust teha tegevuskavast tööriist, mis võimaldab ajakohastada Euroopa haldusasutused;

11. tervitab asjaolu, et tegevuskava dünaamilisus ja paindlikkus võimaldavad võtta täiendavaid meetmeid seal, kus kohalike ja piirkondlike omavalitsuste teadmisi digitaalsete avalike teenuste osutamisel sellistes ühiskonna jaoks olulistest valdkondades nagu haridus, sotsiaaltoetamine, ettevõtted, tervishoid, taristu jms, on võimalik ära kasutada;

12. rõhutab digitaalse valitsemise potentsiaali paljudes valdkondades, sh katastroofidele reageerimisel. Mobiiltehnoloogia, interneti ja sotsiaalmeedia kasutamine teabevahetuseks võib olla kasulik mitte ainult andmete kogumiseks, levitamiseks ja kooskõlastamiseks, vaid ka demokraatliku aruandekohustuse ja läbipaistvuse toetamiseks;

13. rõhutab tegevuskava ambitsiooni olla katalüsaator avaliku sektori ajakohastamisel. Läbimurde saavutamiseks tuleb kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kaasata kõnealusesse töösse ning tagada neile hea juurdepääs rahastamisallikatele ja ELi programmide toetusmeetmetele, mida koordineeritakse tegevuskava raames;

Visioon ja aluspõhimõtted

14. jagab komisjoni nägemust, mille kohaselt peavad haldusasutused ja avalikud institutsioonid hiljemalt 2020. aastaks olema avatud, tõhusad ja kaasavad, ning pakkuma kõigile ELi kodanikele ja ettevõtjatele piirideta, personaalseid, kasutajasõbralikke ja algusest lõpuni digitaalseid avaliku sektori teenuseid;

15. kinnitab sellise avatud valitsemissektori tähtsust, mis tagab andmetele ja teenustele turvalise juurdepääsu, et suurendada läbipaistvust ja tulemuslikkust; samas nendib komitee, et teatud osa avalike institutsioonide hallatavast teabest nõuab kõrgetasemelist kaitset;

16. kiidab heaks põhimõtte „digitaalsus normiks“, mille kohaselt peavad haldusasutused osutama teenuseid digitaalselt, ning rõhutab seetõttu, et teadlik, pikaajaline ja struktureeritud töö on vajalik e-kaasatuse suurendamiseks, et üha enam inimesi saaks juurdepääsu taristule ja pädevustele, et saada osa digiteerimisega kaasnevatest võimalustest;

17. toetab ambitsioonikat põhimõtet, mille kohaselt küsivad haldusasutused kodanikelt ja ettevõtjatelt sama teavet ainult ühe korra;

18. juhib samas tähelepanu juriidilistele, tehnilistele ja korralduslikele probleemidele, mis tuleb lahendada, et võimaldada teabe taaskasutamist, ning tervitab sellega seoses katseprojekti, eesmärgiga rakendada ühekordsuse põhimõtet ettevõtjate piiriüleste kontaktide suhtes, ning leiab, et ettevõtjate laiaulatuslikke kontakte kohalike ja piirkondlike omavalitsustega tuleks analüüsida katsefaasis;

19. tõdeb vajadust uurida innovaatilisi e-valitsuse lahendusi, nagu e-residentsus, mis annab kodanikele ja ettevõtjatele juurdepääsu turvalistele e-valitsuse teenustele, nõudmata neilt füüsilist residentsust. See vähendab tülikat paberitööd ning muudab investeerimise atraktiivsemaks välismaiste ettevõtjate jaoks;

20. märgib, et digitaalse infosisu ja digitaalsete teenuste kaasav arendamine on põhimõte, millest saavad kasu kõik kasutajad, eelkõige puudega inimesed. Seetõttu on oluline jätkata koostööd ja teadusuuringuid, et ajakohastada olemasolevad standardid, pidamaks sammu tehnoloogia arenguga;

21. nõustub põhimõttega, et haldusasutused peaksid jagama teavet ja andmeid omavahel, aga ka kodanike ja ettevõtjatega läbipaistvalt ja kaasavalt. Juhib samas tähelepanu sellele, kui suurt tähtsust omab asjaomaste organisatsioonide suutlikkus otsustada, millisele teabele peaks olema avatud juurdepääs ja milline teave peaks olema kaitstud;

22. toetab põhimõtet „piiriülesus normiks“ avaliku sektori e-valitsuse puhul ning rõhutab, et eriti piirialade kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel võib olla otsustav roll asjakohaste, tõhusate ja sujuvate piiriüleste teenuste määratlemisel ja arendamisel;

23. toetab põhimõtet „koostalitlusvõime normiks“, mis on võtmetegur digiteerimisega kaasnevate võimaluste kasutamisel;

24. nõustub komisjoniga selles, et piisav isikuandmete kaitse, privaatsus ja IT-turve peab sisalduma digitaalsete teenuste arendamise varases faasis, kuna usaldamatus digitaalsete teenuste vastu on ikka veel takistuseks e-valitsuse arengule;

25. rõhutab samas, et e-valitsuse „piiriülesus normiks“ põhimõte ja riigiasutuste koostalitlusvõime ei tohi asendada juba hästi toimivaid riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke lahendusi, vaid peab pakkuma ülevaate normidest ja spetsifikatsioonidest, mida asutused saavad koostalitlusvõime saavutamiseks rakendada, kui nende olemasolevad süsteemid uuendamist vajavad;

26. märgib, et iga organisatsioon, kes haldab mingit liiki tundlikke andmeid, peab töötama süstemaatiliselt teabe klassifitseerimise ja andmeturbega. Eelkõige seetõttu, et sellised tegevused nagu tehniliselt keerukad küberrünnakud, kübersõda ja küberterrorism võivad tekitada väga suurt kahju. Isegi kui lähtutakse avatusest, tuleb igat teabekogust, mis on salastatud, kaitsta ka tegelikult asjakohasel viisil. Mõnel äärmuslikul juhul võib see tähendada teabe või kogu süsteemi füüsilist eraldamist internetist;

27. tervitab seetõttu õigusraamistiku ühtlustamist isikuandmete kaitse üldmääruse kaudu, kuid kordab, et selles valdkonnas valitseb globaalne konkurents, ning rõhutab sellise õigusraamistiku tähtsust, mis ei takista uute lahenduste ja teenuste kiiret arengut;

28. toonitab tõhusate suuniste tähtsust isikuandmete kaitse üldmääruse puhul ning vajadust kaasata kõik asjaomased sidusrühmad arutellu isikuandmete töötlemisega seonduva omandiõiguse ja vastutuse üle;

29. rõhutab komisjoni rolli koostalitlusvõime ja ühtlustamise jaoks vajalike eeltingimuste loomisel, et võimaldada kõnealustel põhimõtetel rajanevat teabejagamist;

Poliitilised prioriteetid

30. viitab sellele, et Euroopas leidub ikka veel elanikerühmi, kellel ei ole juurdepääsu internetile või puuduvad digitaalsete teenuste kasutamiseks piisavad digitaaloskused, mistõttu on vaja aktiivselt tegutseda selle nimel, et suurendada e-kaasatust;

31. rõhutab, et usaldusväärsed, kõrgjõudlusega ja taskukohased võrgud kõigis piirkondades on eeltingimus, et kõik kodanikud ja ettevõtjad saaksid juurdepääsu ajakohastele avalikele digitaalsetele teenustele ning maksimaalset kasu järgmise põlvkonna tehnoloogiast (asjade internet, suurandmed, e-tervis, arukad linnad jms);

32. juhib tähelepanu sellele, et toetusvõimaluste väljatöötamist tuleb Euroopa ja riiklikul tasandil sidusalt ja järjekindlalt jätkata, et toetada kiirete lairibaühenduste väljaehitamist kõigis piirkondades, eelkõige maapiirkondades, kus vähene tasuvus takistab sageli turupõhist rajamist;

33. rõhutab, et avaliku sektori ajakohastamiseks on vaja ühtlustatud standardeid ja tehnilisi kirjeldusi, mis on välja töötatud kõigi asjaomaste sidusrühmade osalusel ning mis võimaldavad osutada äärmiselt koostalitlusvõimelisi taaskasutatavaid ja tõhusaid digitaalseid teenuseid;
34. tervitab Euroopa koostalitlusvõime raamistiku kavandatud läbivaatamist ja kutsub komisjoni üles toetama jätkuvalt raamistiku soovitude kasutamist haldusasutuste poolt;
35. rõhutab, et kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ei tuleks Euroopa koostalitlusvõime raamistikus vaadelda üksnes piiriüleste standardite ja teenuste kasutajatena, vaid ka oluliste arendajatena;
36. tervitab komisjoni kavatsust töötada välja avalike hangete IKT standardite Euroopa kataloogi prototüüp ning rõhutab avalike hangete otsustavat tähtsust, eelkõige kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks, et vältida ühe pakkuja külge kinnistamist ning võimaldada äärmiselt koostalitlusvõimeliste ja uuenduslike lahenduste ja teenuste rakendamist;
37. kutsub komisjoni üles tegema kohalike ja piirkondlike omavalitsustega tihedamat koostööd oma jõupingutustes toetada 2019. aastaks täieliku e-hanke saavutamist, eeskätt seepärast, et probleemid võivad tekkida just kohalikul ja piirkondlikul jõustamistasandil. On esmatähtis töötada koos kohaliku ja piirkondliku valitsustasandiga, samuti erasektoriga, et saavutada täies mahus sääst, mida riigihanke turul on võimalik luua ja mis on hinnanguliselt üle 2 triljoni euro;
38. märgib, et e-identimine on esmatähtis eeltingimus turvaliste, tõhusate ja juurdepääsetavate digitaalsete avalike teenuste tagamiseks, ning tervitab komisjoni kavandatud meetmeid, et kiirendada eIDASe teenuste kasutuselevõttu ⁽²⁾;
39. märgib, et töö koostalitlusvõime ja standarditega võtab aega ja nõuab pikaajalist visiooni ning piisavat ja kestvat rahastamist;
40. tervitab seetõttu komisjoni kavatsust selgitada, kuidas tagada piiriüleste digitaalsete teenuste pikaajaline jätkusuutlikkus. See on vajalik, et tugevdada usaldust teenuste endi ja nende tehniliste aspektide vastu, ning tagada, et kõnealuses valdkonnas tehtud jõupingutused ei oleks asjatud;
41. leiab, et avalikud institutsioonid peaksid koostöös era- ja mittetulundussektoriga töötama selle nimel, et tagada asjakohaselt juurdepääsetav taristu, kuid kutsub komisjoni üles analüüsima põhjalikult pärandsüsteemidest hoidumise põhimõtte võimaliku kehtestamise tagajärgi ja piiranguid, kuna sobiva ajakava määratlemine süsteemide ja tehnoloogiate uuendamiseks digitaalses keskkonnas on keerukas;
42. tervitab komisjoni püüdlusi teha e-õiguskeskkonna portaalist ühtne kontaktpunkt juurdepääsuks ning teabe saamiseks ja otsimiseks Euroopa kohtupraktika ja menetluste kohta, samuti äriühinguid puudutava teabe ja maksejõuetusregistrite kohta;
43. tervitab kõigi liikmesriikide äriregistrite kohustuslikku omavahelist sidumist, kuna äriühingud tegutsevad üha suuremal määral piiriüleselt, millega kaasneb üha kasvav vajadus ja nõudlus äriühinguid puudutava teabe järele piiriüleses kontekstis, sh ka Euroopa piirialadel;
44. tervitab sellega seoses ka maksejõuetusregistrite elektroonilist sidumist, et suurendada avatust ja õiguskindlust ühtsel turul ja vältida meeletu kohtualluvuse valimist;
45. toetab algatust edendada digitaalsete lahenduste kasutamist kogu äriühingu elutsükli jooksul ning nõuab, et algatus vähendaks ettevõtjate halduskoormust;

⁽²⁾ Määrus (EL) nr 910/2014.

46. tervitab komisjoni kavatsust esitada ettepanek laiendada käibemaksu registreerimise ja tasumise ühtset elektroonilist mehhanismi ning nõuab keerukate käibemaksueeskirjade sihipäraselt väljaarendamist, et hõlbustada piiriülest e-kaubandust. See on eriti soodne väikeste ja mikroettevõtete jaoks, kuna neil on teistest raskem toime tulla halduskoormusega, mis keerukate eeskirjadega paratamatult kaasneb;
47. suhtub positiivselt kavatsusse suurendada kodanike piiriülest liikuvust tänu sotsiaalkindlustusalase teabe elektroonilisele vahetamisele (EESSI) ning teabe jagamisele töötajate ja tööandjate vahel ELis (EURES);
48. toetab ELi algatust, mis võimaldab kodanike terviseandmete ja tervishoiuteenuste vahetamist piiriülesele, sh digireseptide koostalitlusvõimelised süsteemid, sest see suurendab patsiendi ohutust, on kooskõlas patsientide liikuvuse direktiivis⁽³⁾ väljendatud kavatsustega ning parandab tervishoiuteenuste kvaliteeti ja tõhusust;
49. nõustub komisjoniga selles, et kodanike, ettevõtjate ja teadlaste aktiivne kaasamine avalike digitaalsete teenuste väljakujundamisse ja osutamisse suurendab teenuste kvaliteeti, tõhusust ja kasutamise võimalusi;
50. rõhutab, et avatud andmed, millele kolmandal osapoolel on turvaline ja usaldusväärne juurdepääs, on eeltingimus kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ajakohastamiseks ja ümberkujundamiseks, et osutada tulevikku suunatud uuenduslike teenuseid oma tegevusvaldkondades;
51. tervitab seetõttu algatust luua ELi platvorm, mille kaudu riigiasutused saavad oma andmed ja teenused kättesaadavaks teha, kuid toonitab, et komisjon peaks toetama andmete avamise strateegiate arendamist ja kooskõlastamist, pakkudes kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele tehnilist ja meetoodilist tuge;
52. toonitab, et juurdepääs kvaliteetsetele koostalitlusvõimelistele andmetele nõuab mh teabearhitektuuri, teabe klassifitseerimise ja koostalitlusvõime arendamist kõigil tasanditel ning tervitab seetõttu ELi tasandi andmetaristu väljaehitamist ja kasutuselevõttu, võttes ühte andmekirjelduse koostamisel eeskujuks Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuuri direktiivi raames tehtud tööd;
53. tervitab kõnealuses kontekstis Euroopa pilvandmetöötamise algatust⁽⁴⁾ kui üht võimalust suurendada läbipaistvust ja tõhusust tänu pilvetaristu jagatud kasutamisele avalike digitaalsete teenuste osutamisel;
54. rõhutab kodanike, töötajate ja töötajate digitaaloskuste ja -teadmiste tohutut tähtsust digitaliseerimise ulatusliku rakendamise jaoks nii majanduses kui ka valitsemissektori ajakohastamisel;

Tegevuskava rakendamine

55. nõustub sellega, et tegevuskava rakendamine nõuab ühist pühendumist ja vastutust kõigil valitsustasanditel, ning rõhutab vastutust, mis lasub kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel, kes kujutavad endast tähtsaimat ühenduslüli avaliku sektori ning kodanike ja ettevõtjate vahel.

Brüssel, 11. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

⁽³⁾ 2011/24/EL.

⁽⁴⁾ COM(2016) 178 final.

Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Euroopa sotsiaalõiguste samm“

(2017/C 088/12)

Raportöör: Heinz-Joachim Höfer (DE/PES), Altenkircheni linnapea**Viitedokument:** komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa sotsiaalõiguste teemalise arutelu käivitamine“

COM(2016) 127 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. tervitab ettepanekut luua Euroopa sotsiaalõiguste samm, sest see aitaks rakendada Euroopa Liidu lepingu artiklis 3 sätestatud Euroopa Liidu eesmärgi, nimelt taotleda „Euroopa säästvat arengut, mis põhineb tasakaalustatud majanduskasvul, hindade stabiilsusel ja kõrge konkurentsivõimega sotsiaalsel turumajandusel, mille eesmärk on saavutada täielik tööhõive ja sotsiaalne progress“, võidelda „sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimise vastu“ ning edendada „sotsiaalset õiglust ja kaitset, naiste ja meeste võrdõiguslikkust, põlvkondade solidaarsust ja lapse õiguste kaitset“;
2. ootab, et Euroopa Komisjon järgiks Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta ettepaneku tegemisel subsidiaarsuse põhimõtet ning austaks riiklike ja piirkondlike omavalitsuste pädevusi sotsiaalpoliitika alal. Samuti tuleb tagada, et samba sisu on kooskõlas parema õigusloome tegevuskava üldiste põhimõtetega;
3. tervitab asjaolu, et Euroopa Komisjon on otsustanud käivitada avalikkusega konsulteerimise sotsiaalõiguste samba teemal, sest pärast aastatepikkust kriisi, millega kaasnesid kõrge töötuse määr ja kokkuvõttes, oli väga tarvis poliitilist arutelu uue sotsiaalõiguste algatuse üle. Komitee leiab, et sammast võib anda panuse liikmesriikide sotsiaalmeetmete ja -õiguste koordineerimisse ja edendada ülespoole ühtlustamist;
4. tervitab komisjoni püüet arutada sotsiaalse samba ulatust ja sisu ning rõhutab, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine sellesse arutellu annab lisaväärtuse, iseäranis kinnitades ja toonitades territoriaalse mõõtme olulisust sotsiaal-majanduslike teemade puhul ELi üldises poliitilises lähenemisviisis ning kohapõhise lähenemisviisi tähtsust sotsiaal-majanduslike poliitikameetmete kujundamisel ja rakendamisel;
5. kordab oma üleskutset majandus- ja sotsiaalpoliitikat ELi ja riigi tasandil Euroopa poolaasta raames paremini kooskõlastada ning taotleb, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kaasataks rohkem sellesse kooskõlastamisse⁽¹⁾;
6. rõhutab, et sotsiaalset sammast peab arendama nähtava kohaliku, piirkondliku ja riikliku lisaväärtuse alusel ning see peaks olema oma olemuselt valdkonnaüleline, et tagada majandus- ja rahaliidu majandusjuhtimise sotsiaalse mõõtme parem arvessevõtmine. See on eluliselt tähtis majandus- ja rahaliidu toimimise ja elujõulisuse ning Euroopa integratsiooniprotsessi õiguspärasuse seisukohast;
7. toonitab, et kui selle algatuse alusel kujundatakse välja tugevad sotsiaalsed tagatised, sealhulgas seoses juurdepääsuga tervishoiu-, haridus- ja sotsiaalteenustele, samuti üldist huvi pakkuvatele sotsiaalteenustele ja sotsiaalkindlustusteenustele, võib seda vaadelda koordineeriva vahendina, mis aitab liikmesriikidel käsitleda sotsiaalset ebavõrdsust, võidelda sotsiaalse dumpingu vastu, edendada sotsiaalsete standardite ülespoole ühtlustamist euroalal ning konsolideerida ELi kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu eesmärgi;

⁽¹⁾ Komitee arvamus „Majandus- ja rahaliidu sotsiaalne mõõde“ (CDR 6863/2013).

8. kordab oma üleskutset, et majandus- ja rahaliidu sotsiaalse mõõtme täiendamiseks on ülioluline tegeleda piirkondlike erinevustega, ning selleks tuleb asjakohasel juhul ajakohastada olemasolevaid õigusakte ja/või kaaluda uusi toetusmeetmeid lähenemise tugevdamiseks; soovib seepärast lisada sotsiaalnäitajate tulemustabelile piirkondlike erinevuste näitajad ⁽²⁾;
9. ootab, et Euroopa Komisjoni ettepanek Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta aitab veelgi tugevdada nii individuaalseid kui ka kollektiivseid sotsiaalõigusi, mis on loetletud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ⁽³⁾;
10. tervitab asjaolu, et Euroopa Komisjoni konsultatsiooni käigus käsitletakse olulisi võrdõiguslikkuse poliitika seonduvaid väljakutseid, näiteks naiste vähenenud osalus ja sooline segregatsioon tööturul (põhimõte 5), sooline palga- ja pensionilõhe (põhimõtted 5 ja 13), töö- ja eraelu vähenenud ühitatavus (põhimõtted 5 ja 18) või naiste mitmekordne koormus pereliikme pikaajalise hooldamise tõttu (põhimõte 17). Samuti peaks Euroopa Komisjon selgitama, kas väljapakutud meetmed on naiste diskrimineerimise vähendamiseks piisavad või tuleb lisaks ka soolist aspekti ulatuslikumalt süvalaiendada;
11. tervitab seda, et kuigi komisjoni ettepanek hõlmab ainult euroala liikmesriike, kutsuti selles osalema ka euroalasse mittekuuluvaid liikmesriike;
12. toonitab, et majandus- ja rahaliidu tihedam koordineerimine euroalal peab toimuma käsikäes majandus- ja eelarvepoliitika sotsiaalse mõõtme täieliku arvessevõtmisega;
13. soovib, et suuremat rõhku pandaks sotsiaalpoliitika rahastamisele, mis on eriline väljakutse kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele. Sellised väljakutsed ei teki mitte ainult seetõttu, et kulutused hoolekandesüsteemile on üle Euroopa väga erinevad, vaid ka seetõttu, et vähenevad koguinvesteeringud riigi tasandil madalamal valitsustasandil ⁽⁴⁾;
14. rõhutab, kui tähtis on tugev Euroopa sotsiaalmeetmete kava, milles konkurentsivõime ja sotsiaalne õiglus täiendavad üksteist ja mille keskne tegur on õiglane töötasu – see on valdkond, milles ELil on ainult koordineerimisvõimused ja mille iga liikmesriik määrab kindlaks kas seadusega või kollektiivlääbirääkimiste kaudu, ent igal juhul järgides täiel määral oma traditsioone ja tavasid; selline kava peab kooskõlas põhiõiguste harta artikliga 21 täielikult järgima mittediskrimineerimise põhimõtet;
15. rõhutab, et seoses viimastel aastatel üha suureneva noorte tööpuuduse ning vaesuses elavate või vaesusest ohustatud inimeste hulga suurenemisega peab sotsiaalne samm arvestama ka pakilist vajadust vähendada vaesust, edendada sotsiaalset kaasatust ja võidelda noorte töötusega;
16. toonitab vajadust tihedama koostöö järele eri valitsustasandite, sektorite ja sidusrühmade vahel, mis hõlmaks sotsiaalpartnerite rolli suurendamist ja kodanikuühiskonna dialoogi jaoks tõhusa vahendi kasutuselevõttu, mis tugevdaks liidu demokraatlikku legitiimsust;
17. juhib tähelepanu sellele, et mõned kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on kasutanud oma riigihankepoliitikat selleks, et julgustada ja kohustada töövõtjaid maksma oma töötajatele õiglast töötasu – see võib olla täiendav hoob julgustamiseks organisatsioone võtma kasutusele õiglasel tööhõivetaval. Seoses sellega tuleb komitee meelde, et liidu õigusega ei ole vastuolus see, kui hankemenetlusest välistatakse pakkuja, kes keeldub kohustusest maksta töötajatele seadusega ettenähtud miinimumtöötasu ⁽⁵⁾;
18. väljendab kahetsust, et komisjoni ettepanekus ei panda suuremat rõhku muutuva tööeluga, sh suurenenud digiteerimisega kaasnevate väljakutsetega toimetulekule, mida tuleks käsitleda, pöörates erilist tähelepanu töötajate digitaalsete oskuste arendamisele. Mittestandardsete töövormide esilekerkimine põhjustab riski, et tööõiguste ja sotsiaalhoolekandele ligipääsu valdkonnas tekivad uued hallid tsoonid. Seega palub komitee komisjonil määratleda asjakohaselt töötajate paindlikkuse mõiste, et saavutada tasakaal paindlikkuse ja turvalisuse vahel;

⁽²⁾ Resolutsioon Euroopa Komisjoni 2016. aasta tööprogrammi kohta (COR-2015-5929).

⁽³⁾ IV jaotis – SOLIDAARSUS.

⁽⁴⁾ <https://www.oecd.org/els/soc/OECD2014-Social-Expenditure-Update-Nov2014-8pages.pdf>

⁽⁵⁾ Euroopa Liidu Kohtu otsuses kohtuasjas C-115/14 (17. november 2015) leiti, et liikmesriigi piirkondliku üksuse õigussäte, millega pakkujaid ja nende allhankijaid kohustatakse maksma miinimumtöötasu töötajatele, kes osutavad riigihanke esemeks olevaid teenuseid, on ELi õigusega kooskõlas.

19. tuletab meelde, et majanduse ja ühiskonna kiire digitaliseerimise kontekstis on tähtis, et kaasavama sotsiaalse mudeli saavutamiseks omandaksid kodanikud – eriti vanemad inimesed – digitaalsed oskused;
20. toonitab, et oskuste omandamine hariduse ja koolituse kaudu ning ligipääs pidevõppele on töömaailma muutuvat tegelikkust arvestades üha olulisemal kohal, rõhutades samas, et oluline on sobitada oskused tööturu vajadustega;
21. on veendunud, et majandus- ja rahaliidu demokraatlikku legitiimsust on võimalik tugevdada, kui Euroopa kodanikud on kindlad, et kaitstakse sotsiaalse progressi põhimõtet ja võrdseid võimalusi, nii et tööhõivet ja sotsiaalseid standardeid ei käsitata ainult makromajandusliku kohandamisprotsessi kõrvalsoodustustena;
22. ärgitab Euroopa sotsiaalõiguste sambaga tagama, et kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi toetataks nende jõupingutustes asjakohase tööhõive- ja sotsiaalpoliitika elluviimisel, pidades sealjuures silmas ka toetust ja suutlikkuse arendamist töö ja eraelu tasakaalu tagamise meetmete arendamisel kooskõlas Euroopa Komisjoni hiljutise ettepanekuga. See lähenemisviis eeldab tegelemist kohalike ja piirkondlike väljakutsetega kõnealustes valdkondades ning heade tavade tutvustamise lihtsustamist kohalikul ja piirkondlikul tasandil;
23. märgib, et Euroopa seisab silmitsi suurte sotsiaalsete probleemidega, kusjuures majanduslikud ja demograafilised erinevused Euroopa piirkondade vahel on silmatorkavad ning paljud noored on silmitsi arvukate väljakutsetega, nagu tööturu nõudmistele mittevastav haridussüsteem, töötusimisel kogetavad raskused, liikuvustakistused iseäranis noortele, kes elavad väikestes kogukondades, mis asuvad äärepoolsetes, äärepoolseimates, saare- või maapiirkondades, sunnitud liikuvus või sotsiaalne isoleeritus. Seega puudub ühtne, kõigile sobiv poliitiline lahendus ja iga poliitilise sekkumise puhul – olgu tegemist avaliku või erasektori meetmega – tuleb võtta arvesse kohalikke ja piirkondlikke iseärasusi, näiteks piirkondade puhul, mis on silmitsi demograafiliste probleemidega ja/või ajude äravooluga, tagades samas noortele sotsiaalsete, majanduslike ja hariduslike võimaluste miinimumi. Samal ajal, arvestades noorte jätkuvalt kõrget töötuse määra, kordab komitee, et on oluline laiendada noortegarantii ulatust nii, et sellest saaksid kasu kuni 30aastased (ja mitte ainult kuni 25aastased) noored ⁽⁶⁾;
24. toonitab, et Euroopa sotsiaalõiguste sambas tuleks esmatahtsaks pidada vajadust tagada üldine juurdepääs kvaliteetsetele hoolekandesüsteemidele ja avaliku sektori teenustele, samas tuleb täielikult austada liikmesriikide pädevust kõnealuses valdkonnas;
25. tõstab esile kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli uuenduslike paindlike töökorralduste juurutamises ning töökohal õiglase töötingimuste loomises, konsulteerides töötajate ja ametiühingutega ning toetudes võrdsuse ja austuse põhimõtetele;
26. soovib komisjonil kaaluda võimalust luua stiimulimehhanisme majandus- ja rahaliidu riikidele, kes viivad läbi reforme strateegia „Euroopa 2020“ sotsiaalsete eesmärkide saavutamiseks ja sotsiaalse ebavõrdsuse vastu võitlemiseks;
27. innustab komisjoni toetama liikmesriike Euroopa poolaasta raames nende jõupingutustes sotsiaalkaitsesüsteemide ajakohastamisel; lisaks ootab, et komisjon teeks ettepaneku euroala fiskaalvõimekuse kohta, mis oleks avatud kõigile liikmesriikidele ja võimaldaks ka antitsükilise poliitika koordineerimist Euroopa tasandil;
28. tuletab meelde, et pikaajaline töötus võib tekitada nõiaringi, mis viib tööhõivevõimaluste, oskuste ja teenimispotentsiaali vähenemiseni ning suurendab eluaegset vaesus- ja sotsiaalse tõrjutuse riski;
29. toonitab, et Euroopa vananev elanikkond viib paljudes liikmesriikides lünkade tekkimiseni tööturul ja et üks lahendus sellele probleemile võivad olla liikuvad töötajad; jagab komisjoni arvamust, et liikuvate töötajate hulk Euroopas on ikka veel liiga väike selleks, et rääkida tõelisest Euroopa tööturust. Seepärast on äärmiselt oluline tunnustada ELi liikuvate kutsetöötajate kutsekvalifikatsioone kiirel, lihtsal ja usaldusväärsel viisil ⁽⁷⁾;

⁽⁶⁾ CDR789-2013.

⁽⁷⁾ Kutsekvalifikatsioonide tunnustamise direktiivi ajakohastamine (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/55/EL; ELT L 354, 28.12.2013, lk 132).

30. rõhutab, et eakamad kodanikud on nende rahvastikurühmade hulgas, mida vaesus ja sotsiaalne tõrjutus tõenäoliselt kõige enam ohustab. Enamikus liikmesriikides puudutab see peaaesjalikult neid inimesi, kes elavad kauges maapiirkonnades või ebasoodsate tingimustega linnapiirkonnades. Lisaks sellele on need sageli eakad, kes jätkavad elamist tühjenenud või isegi kaduvates kogukondades;

31. märgib, et nagu öeldi komitee arvamuses „ELi vastus demograafilistele väljakutsetele“, tuleb luua tõhusamad ja tulemuslikumad avalikud teenused ning leida uusi viise kõigi kodanike elukvaliteedi ning nende füüsilise, vaimse ja sotsiaalse heaolu suurendamiseks. Tuleb kasutada ära demograafiliste muutuste pakutavad võimalused, nagu tööhõivevõimalused, mis seonduvad eakatele osutatavate teenustega nn hõbedases majanduses (füüsilised ja e-teenused, tervisliku elustiiliga seonduvad teenused jne). Juurdepääs neile teenustele on eakate üks põhiõigus;

32. juhib tähelepanu asjaolule, et eurooplased elavad kauem, seega kasvavad tervishoiu ja sotsiaalhoolekande kulud oluliselt, ulatudes 2050. aastaks umbes 9 %-ni ELi SKPst. Seoses sellega võib IKT osutada tugevaks liitlaseks kulutõhusa ja kvaliteetse tervishoiu ja sotsiaalhoolekande säilitamisel, sest see võimaldab igas vanuses inimestel, kus nad ka ei asuks, hoolitseda oma tervise ja elukvaliteedi eest;

33. tuletab meelde, et IKTsse investeerimine annab piirkondadele ja linnadele olulise vahendi nende jõupingutustes vananeva elanikkonna väljakutsele vastamisel. Sellised investeeringud võivad parandada elukvaliteeti ja toetada sotsiaalset kaasamist, võimaldavad eakatel olla kursis uute arengutega Euroopa või riigi tasandil, aidata oma pikaajsete kogemuste ja oskustega kaasa ühiskonna arengule ning ergutada uute toodete ja teenuste kaudu kohaliku ning piirkondliku tasandi konkurentsivõimet ja majanduskasvu;

Konkreetsed soovitusel lisa muutmiseks

34. I peatüki teise punkti alapunktis a tuleks lõigu „Tagatakse võrdne kohtlemine [...]. Hoidutakse ebakindlate ja ajutiste töösuhete väärkasutusest ja kuritarvitamisest“ lõppu lisada järgmine tekst: „muu hulgas tugevdades töölepinguid reguleerivaid sätteid, mida ettevõtjad peavad järgima, et saada juurdepääs ELi rahastamisvahenditele, vältides sotsiaalse dumpingu ohtu.“;

35. põhimõtte 2b (I peatükk) peaks kõlama järgmiselt: „Paindlikud töötingimused võivad võimaldada juurdepääsu tööturule ja säilitada tööandjate võime kiiresti reageerida nõudluse muutumisele. Samas tuleks vastavalt võimalustele tagada üleminek tähtajatutele lepingutele.“;

36. põhimõtte 7c (II peatükk) peaks kõlama järgmiselt: „Katseaja edukalt läbinud töötaja vallandamine peab olema põhjendatud, sellele peab eelnema mõistlik etteteatamisperiood, mis on kindlaks määratud riiklikul tasandil. Samuti kaasneb sellega piisav hüvitis, juhul kui vallandamine on põhjendamatult, ning võimalus esitada kiiresti ja tulemuslikult kaebus erapooletule vaidluste lahendamise süsteemile.“;

37. põhimõtte 8a (II peatükk) peaks kõlama järgmiselt: „Töö eest makstakse õiglast tasu, mis võimaldab inimväärse elatustaseme. Palga ja asjakohasel juhul miinimumpalga kehtestab iga liikmesriik läbipaistva ja prognoositava mehhanismi kaudu kas seadusega või kollektiivläbirääkimiste kaudu, ent igal juhul järgides täiel määral oma traditsioone ja tavasid. Palgakujundusega tagatakse juurdepääs tööturule ja motivatsioon tööd otsida ning palgad muutuvad kooskõlas tootlikkuse arenguga.“;

38. põhimõtte 11a (III peatükk) peaks kõlama järgmiselt: „Sotsiaaltoetused ja -teenused tuleb võimalikult suurel määral integreerida, vähemalt naaberpiirkonnades ja seal, kus kohalikel omavalitsustel on suurem roll, et tugevdada nende meetmete järjepidevust ja tõhusust ning toetada sotsiaalset ja tööturule integreerumist.“;

39. põhimõtte 12a (III peatükk) esimene lause peaks kõlama järgmiselt: „Igaühele tuleb võimaldada õigeaegne juurdepääs kvaliteetsetele ennetavatele ja raviteenustele ning eakate ja/või ülalpeetavate inimeste hooldusteenustele ning vajadus tervishoiu- või eakate hooldusteenuste järele ei tohi põhjustada vaesust või majanduslikku survet.“;

40. põhimõtte 12c (III peatükk) esimene lause peaks kõlama järgmiselt: „Kõikidel töötajatel, olenemata nende töölepingu liigist, peab olema võimalus võtta haiguspuhkuse ajal piisavalt tasustatud haiguspäevi sõltuvalt riiklikus sotsiaalkaitse-süsteemis seni omandatud õigustest; füüsilisest isikust ettevõtjaid tuleb julgustada osalema kindlustusskeemides.“ Haiguspuhkuse ajal makstavaid hüvitusi ei saa kindlaks määrata liikmesriigi muid sotsiaalkaitse-eeskirju arvesse võtmata, muidu tähendaks see omapoolset panust mitteamvestavaid sotsiaalkindlustusõigusi, mis omakorda oleks vastuolus subsidiaarsuse põhimõttega;

41. põhimõtte 13a (III peatükk) esimene lause peaks kõlama järgmiselt: „[...] näiteks võtta suuremal määral arvesse lapsehoolduspuhkust, mille vältel on töötajal endiselt õigus jätkuvatele palgamaksetele või sissetuleku kaotuse eest makstavale hüvitisele sõltuvalt sotsiaalkindlustussüsteemis seni omandatud õigustest. Võttes arvesse riikide eripära, tuleb edendada füüsilisest isikutest ettevõtjate osalemist pensioniskeemides.“;
42. põhimõtte 15a (III peatükk) peaks kõlama järgmiselt: „Neile, kellel puuduvad piisavad vahendid rahuldava elatustaseme tagamiseks, tuleb tagada piisav miinimumhüvitis vastavalt riiklikule tavale. Tööealiste ja -võimeliste isikute puhul peab elatusmiinimumi tagamine riigi poolt olema seotud osaluskohustustega, nt kohustusega osaleda aktiivsetes tööturumeetmetes, et innustada tööturule naasmist. Hüvitise saamine ei tohiks takistada töötamist.“;
43. põhimõtte 18b (III peatükk) peaks kõlama järgmiselt: „Meetmeid tuleb võtta varakult ning laste vaesuse vähendamiseks tuleb võtta ennetusmeetmeid, sealhulgas erimeetmeid ebasoodsatest oludest pärit laste osalemise soodustamiseks. Selleks tuleb kohandada kaitsesüsteeme, pannes rõhu laste ja ülalpeetavate lastega perekondade kaitsele.“;
44. põhimõtte 19a (III peatükk) peaks kõlama järgmiselt: „Eelkõige ebasoodsas olukorras olevatele ja sotsiaalselt haavatavatele inimestele, sh kodutud, samuti tervist ohustavates, ebasobivates või ülerahvastatud eluruumides elavatele inimestele tuleb tagada juurdepääs sotsiaalkorteritele ning eluasemetoetusele. Tuleb kaotada nõuetele mittevastavates tingimustes elamine. Haavatavaid isikuid, kellele ei anta muud majutust, tuleb kaitsta väljatõstmise eest.“ (1) Nagu on märgitud varasemates arvamustes, teeb komitee ettepaneku sotsiaalmajutuse mõistet laiendada, et kajastada liikmesriikide kaalutlusruumi sotsiaalmajutuse pakkumisel, osutamisel, rahastamisel ja korraldamisel, kindlustada demokraatlik valikuvabadus ja seada prioriteediks õigus sobivale ja taskukohasele eluasemele, kuna praegused eluasemeturud ei suuda rahuldada vajadusi eluaseme järele. (2) Väljatõstmisi kui selliseid ei tohiks keelustada, sest see läheks vastuollu omandiõiguse ja subsidiaarsuse põhimõttega. Seega peaks kaitse väljatõstmiste eest olema piiratud haavatavate isikutega ja sellele tuleks lisada nõue tagada muu majutus. (3) Madala ja keskmise sissetulekuga kodumajapidamistele ei tohiks kehtestada õigust abile eluaseme omandamiseks – nagu see on ka Euroopa Liidu põhiõiguste hartas –, iseäranis seepärast, et selle majanduslik ja sotsiaalne mõttekus sõltuvad ülemaailmsest, riiklikust, piirkondlikust ja kohalikust kontekstist ning poliitilistest prioriteetidest, mis vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele seatakse riiklikul ja/või piirkondlikul või kohalikul tasandil;
45. põhimõtte 20a (III peatükk) peaks kõlama järgmiselt: „Kõikidele inimestele peab olema tagatud taskukohase hinnaga üldist majandushuvi pakkuvate teenuste, sealhulgas elektroonilise side ning energia-, transpordi- ja finantsteenuste kättesaadavus. Tuleb luua toetusmeetmed, mis lihtsustavad juurdepääsu teenustele.“ Mõiste „põhiteenused“ ei ole erinevalt mõistest „üldist majandushuvi pakkuv teenus“ (vt ka ELi põhiõiguste harta artikkel 36) ELi esmase või teisese õiguse osa. Lisaks sellele tuleks ligipääsu neile teenustele toetada üldiselt ja mitte ainult toetusevajajate puhul.

Brüssel, 11. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Euroopa naabruspoliitika läbivaatamine“

(2017/C 088/13)

Raportöör: Anne Quart (DE/PES), Euroopa asjade ja tarbijakaitseküsimuste riigisekretär, Brandenburgi liidumaa justiits-, Euroopa asjade ja tarbijakaitse ministeerium

Viitedokument: JOIN(2015) 50 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. on arvamusel, et ELi välis- ja julgeolekupoliitika peamiste prioriteetide hulka peaks kuuluma stabiilsuse ja heaolu edendamine ELi naabrus; palub Euroopa välispoliitika väljatöötamisel ja rakendamisel arvestada kohalike ja piirkondlike omavalitsustega; leiab, et Regioonide Komitee peaks andma olulise panuse usalduse suurendamisele ning rahvusvahelisele koostööle kohalikul ja piirkondlikul tasandil;
2. märgib, et Euroopa naabruspoliitika mõju on püsiv üksnes siis, kui ELi liikmesriikide ja Euroopa naabruspoliitika riikide kodanikel on sellest konkreetset kasu; nõuab, et kõnealusel aspektil oleks uue strateegia rakendamisel keskne roll;
3. märgib, et Euroopa naabruspoliitika on eelkõige Euroopa Liidu institutsioonide ning liikmesriikide ja naaberriikide valitsuste projekt; rõhutab, et programmide ja projektide edukal rakendamisel on tuntav mõju kohalikul ja piirkondlikul tasandil nii ELi liikmesriikides kui ka asjaomastes kolmandates riikides; nõuab, et Euroopa naabruspoliitika raames tugedataks esmajärjekorras kohaliku ja piirkondliku tasandi koostööd ja kodanikuühiskondade vahelist suhtlust ning tehtaks kättesaadavaks selleks vajalikud vahendid; nõuab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ning nende liidud oleksid kaasatud igasse Euroopa naabruspoliitika rakendusetappi programmide koostamisest kuni demokraatliku kontrollini; leiab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ja nende liidud osalevad assotsieerimiskomiteede ning -nõukogude töös ning neile tuleks anda alalise vaatleja staatus;
4. nõuab rohkem konkreetseid projekte, et hõlbustada inimestevahelisi kontakte; peab hädavajalikuks teha kättesaadavaks rohkem vahendeid, mida kasutada piiriüleses koostöös, kohalike omavalitsuste vahelistes partnerlussuhetes ning teadus-, kultuuri- ja noorsoovahetuses; kordab oma üleskutset kaasata liidu programmidesse (näiteks Erasmus) partnereid; tervitab asjaolu, et komisjon on seadnud viisalihtsustuse küsimuse tähtsale kohale ning esitanud konkreetseid ettepanekud seondult Ukraina ja Gruusiaga; avaldab toetust koostööle viisa- ja liikuvusküsimustes sellest huvitatud Euroopa naabruspoliitika partneritega, sealhulgas viisanõude kaotamise ja dialoogi lihtsustamise asjus;
5. kinnitab oma 9. juuli 2015. aasta arvamuses „Uus Euroopa naabruspoliitika“ esitatud ettepanekuid; palub Euroopa Komisjonil ja Euroopa välisteenistusel neid strateegia rakendamisel järjepidevalt arvesse võtta;
6. märgib, et paljudes ELi naaberriikides ja -piirkondades on relvakonfliktid, kasutatakse jõudu, rikutakse territoriaalset suveräänsust, inimõigusi ja kodanike võrsete õiguste põhimõtet, terrorism ja tõsine ebastabiilsus põhjustavad hulgaliselt inimohvreid, tekitavad kannatusi, riigisiseseid ümberasustamisi ja sundrännet ning takistavad jätkusuutlike partnerlussuhete arengut; rõhutab, kui oluline on loobuda geopoliitilistest kaalutlustest ja soovunelmatest, panna paika realistlikul hinnangul põhinevad ja tegelikult arvestavad eesmärgid ning korraldada koostööd selliste partnerite vahel, kellel on tegelik huvi koostöö vastu ja kes suudavad saavutada jätkusuutlikke tulemusi; nõuab, et hoolimata vajalikest eristamisest peab ida- ja lõunanaabruse vahel säilima tasakaal;

7. märgib, et jätkusuutlikult on partnerlust võimalik ellu viia vaid võrdse kohtlemise ja vastastikuse kasu põhimõtete alusel; tunnustab asjaolu, et komisjon peab kõnealust küsimust Euroopa naabruspoliitika läbivaatamisel eriti tähtsaks, ning palub Euroopa naabruspoliitika partnerlussuhete puhul võtta kasutusele võrdse vastastikuse vastutuse lähenemisviisi;

8. rõhutab eriti, et ei tohi ohustada inimõiguste ning rahvusvahelise humanitaarõiguse järjepidevat austamist. Seoses sellega tõstab komitee esile, et paljusid Euroopa naabruspoliitika partnerriike raputavad konfliktid tekitavad uusi väljakutseid seoses pagulaste kaitse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse austamisega ning et tuleb võtta uusi lähenemisviise, et tagada uute ja tõhusamate vahendite integreerimine Euroopa ja rahvusvaheliste standardite täieliku järgimise tagamiseks pagulaste kaitse valdkonnas. Lisaks sellele rõhutab komitee, et eelseisvad läbirääkimised paljude Euroopa naabruspoliitika partnerriikidega üldiste kokkulepete üle rändeküsimustes peavad toimuma kohalike omavalitsuste osalusel ja integreerides rändepoliitika paremini naabruspoliitikaga, et vältida vasturääkivusi ja mittevastavust;

ELi ja tema naabruspiirkonna stabiilsus

9. rõhutab, et Euroopa suurim mõju naabruspiirkondade stabiilsuse ja heaolu tagamisel on ELi sotsiaal-majandusliku mudeli, ELi liikmesriikide vahelise ühtsuse ja solidaarsuse, jätkusuutliku arengu, demokraatia ja inimõiguste austamise ning demokraatlike vabaduste atraktiivsus; rõhutab, et olulisim panus naabruspiirkonna stabiliseerimisse on ELi stabiilsus ning kinnipidamine ELi põhimõtetest ja väärtustest;

10. nõuab keerukate julgeolekuohtude analüüsimist ning selle rakendamist ebastabiilsuse põhjuste töötlemisel; rõhutab vajadust tegelda eelisjärjekorras praeguste julgeoleku- ja rändeprobleemide sotsiaal-majanduslike algpõhjustega; tervitab ELi lubadust töötada ÜRO arengueesmärkide elluviimisel koos Euroopa naabruspoliitika partneritega; nõuab täiendava tähelepanu suunamist sotsiaalsete õiguste edendamisele, sest jätkusuutlik majanduslik ja sotsiaalne areng on stabiilse naabruspiirkonna jaoks määrava tähtsusega; rõhutab, et töökohtade loomine on paljude naaberriikide tuleviku jaoks otsustava tähtsusega küsimus; pooldab erilise tähelepanu suunamist noorte tööhõive ning väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamisele; rõhutab, et see nõuab mitmetasandilist lähenemist nii riiklikult, piirkondlikult kui ka kohalikult tasandilt ning piirkondlikku, allpiirkondlikku ja piiriülest koostööd; nõuab, et valdkondlikud koostööprogrammid koostataks nii, et neid oleks võimalik rakendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaudu;

11. tervitab Euroopa Komisjoni esitatud ettepanekuid uue partnerlusraamistiku kohta kolmandate riikidega ja uue välisinvesteeringute kava kohta, mille eesmärk on tegeleda rände algpõhjustega investeeringute kaasamise, tehnilise abi andmise laiendamise ning majandus- ja struktuurireformide toetamise abil, et parandada üldist poliitilist ja ettevõtluskeskkonda, ning kutsub üles kaasama Euroopa kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi kõnealusesse protsessi;

12. loodab, et uutes rändekokkulepetes, mille üle EL peab läbirääkimisi Jordaania ja Liibanoniga 7. juuni 2016. aasta uue partnerlusraamistiku loomist käsitleva teatise alusel, saavutatakse tasakaal pagulaste vajaduste, kõnealuste riikide vajaduste ja olukorra ning ELi ja selle liikmesriikide ootuste vahel, austades inimõigusi ja rahvusvahelises õiguses kehtestatud humanitaarsätteid;

13. kinnitab oma toetust Tuneesia rahvale ning nõuab tõelist, sügavat ja kõikehõlmavat partnerlust ELi ja Tuneesia vahel; rõhutab, et rahumeelse ja demokraatliku arengu jätkumine stabiilse majanduse ja julgeoleku suunas oleks väga positiivne signaal kõigile idapartnerlusriikidele; toonitab vajadust Tuneesiale antava ELi abi märkimisväärseks suurendamiseks, et toetada demokraatiale ülemineku tugevdamist, edendada investeeringuid ja arengut kõigis majandus- ja ühiskonnaelu sektorites, eelkõige töökohtade loomist ning kõigile kättesaadavate kvaliteetsete avalike teenuste osutamise jätkumist; võtab teadmiseks põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu üle peetavate läbirääkimiste alustamise ELi ja Tuneesia vahel ning kutsub komisjoni üles järgima kõikehõlmavat lähenemisviisi, et tagada selle lepingu kasu mõlema poole jaoks, võttes arvesse märkimisväärseid majanduslikke erinevusi kahe poole vahel;

14. nõuab, et nii ELis kui ka Euroopa naabruspoliitika riikides toetataks esmajärjekorras kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, et võimaldada põgenikele piisavaid põhiteenuseid, selle asemel, et suunata pagulasi kolmandatesse riikidesse, ning kujundada kaugemas perspektiivis kõnealuste isikute kaasamisel nende päritolumaade ja -piirkondade jätkusuutlikku sotsiaalset ja majanduslikku arengut; märgib, et naaberriikidest Euroopasse tulnud põgenikud loovad perspektiivse silla ELi ja naaberriikide vahel;

15. teeb seonduvalt usulise radikaliseerumise, ekstremismi ja terrorismiga ettepaneku arendada strateegiaid ning tagada vajalikud vahendid, et edendada kultuuridevahelist dialoogi ELis ja naaberühiskondades; rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vastutust ning potentsiaali selles valdkonnas; vaja on dialoogi mitte ainult poliitikute, vaid ka kodanikuühiskonna ja eelkõige kodanike vahel;

16. märgib, et heanaaberlikud suhted Euroopa naabruspoliitika riikide ja nende naabritega on Euroopa stabiilsuse jaoks hädavajalikud; märgib, et ELi ja Venemaa Föderatsiooni vaheline majanduskoostöö ja poliitiline dialoog on äärmiselt olulised; viitab sellele, et majandus- ja poliitiliste suhete normaliseerumine Venemaaga sõltub Minski kokkuleppe täielikust rakendamisest; märgib, et ELi ja Venemaa vaheline piirkondlik ning kodanikuühiskonna ja ärisektori osalejate koostöö ja dialoog toimivad jätkuvalt, mistõttu tuleks seda potentsiaali erimeelsuste lahendamisel paremini ära kasutada;

Eristamine ja piirkondlik koostöö

17. rõhutab, et koostöö ELiga ei tohiks tekitada naaberriikide seas konkurentsi, et võistelda parimate suhete eest ELiga, vaid viima piirkondliku ja territoriaalse koostööni; rõhutab Euroopa naabruspoliitika mitmepoolsuse mõõtme hädavajalikkust; rõhutab, et naabruspiirkondade stabiliseerimise mitmetahulistele väljakutsetele on võimalik leida vastus vaid juhul, kui ühe piirkonna kõik partnerid teevad süstemaatilist koostööd; märgib, et ELil on vaja teha suuremaid jõupingutusi, et ergutada naabruspoliitika mitmepoolset lähenemisviisi ning seada kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused seejuures keskele kohale;

18. viitab Euroopa Regioonide Komitee piirkondlikus koostöös osalemisele ja selle potentsiaalile, eelkõige Euroopa ja Vahemere piirkonna riikide kohalike ja piirkondlike omavalitsuste assambleele (ARLEM), idapartnerluse riikide kohalike ja piirkondlike omavalitsuste konverentsile (CORLEAP) ning Ukraina rakkerühmale; palub komisjonil ja ELi delegatsioonidel paremini kasutada nimetatud kolme organi ekspertteadmisi;

19. märgib, et Gruusia, Moldova ja Ukraina võtsid pikaajalise kasu ootuses oma riikide demokraatliku ja majandusliku arengu heaks vastu otsuse suhelda eriti tihedalt ELiga ning allkirjastasid assotsieerimislepingud; väljendab muret reformiprotsesside sotsiaalsete kulude pärast, need kulud võivad ohustada ühtlustamisprotsessi tunnustamist ühiskonnas, ning palub ELil teha asjaomaste riikidega veelgi tihedamat koostööd probleemi haldamiseks; rõhutab kõnealuste riikide puhul detsentraliseerimisreformide olulisust lepingute rakendamiseks ning palub eelisjärjekorras edendada demokraatlikke muudatusi kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

20. kutsub üles looma strateegiaid, et ennetada olukorda, kus riigid peavad valima koostöö vahel ELiga või teiste riikidega; tunnustab asjaolu, et uute läbirääkimistega ELi ja Armeenia vahel luuakse uued võimalused ELiga tiheda koostöö võimaldamiseks, pärssimata teisi rahvusvahelisi kohustusi; avaldab arvamust, et neid kogemusi tuleks kasutada ka suhete arendamisel Valgevene ja Aserbaidžaaniga;

21. nõuab allpiirkondlike strateegiaid, mis käsitlevad lõunanaabruskonnas esinevaid erinevaid probleeme ja olukordi, näiteks strateegia Aadria ja Joonia mere piirkonna jaoks, strateegia Vahemere läänepiirkonna ning strateegia Vahemere idapiirkonna jaoks;

22. palub kõrgel esindajal ja komisjonil esitada konkreetne strateegia naaberriikide naabrite, esmajoones Vene Föderatsiooni Euroopa naabruspoliitika riikidesse kaasamiseks, et see lähenemisviis ellu viia;

23. rõhutab, et partnerlussuhted algavad piirialadel; palub komisjonil tunnustada nende rolli ja toetada arenevat piiriülest koostööd naaberriikide kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel ning näidata sellega eeskujuna teistele Euroopa naabruspoliitika riikidele; nõuab praegust finantsraamistikku ületava pikaajalise ja laiaulatusliku kontseptsiooni väljatöötamist; kutsub kõnealuses kontekstis üles rakendama Euroopa territoriaalse koostöö rühmitusi ELi ja naaberpiirkondade vahel ning Euroopa naabruspoliitika riikidega piirnevate ELi kõigi piirialade arengut arvestades sõlmima kiiresti kokkuleppe ELi vahendite ühtlustatud kasutamiseks Interreg Europe'i ja Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi vahel;

Vastutus ja lähtumine kodanikest

24. rõhutab, et kohalik ja piirkondlik vastutus on eduka Euroopa naabruspoliitika jaoks hädavajalik ning et ELi poliitika ja meetmed ning rahastamine tuleks määrata piirkondlike vajaduste alusel, sellega seoses tuleks valida ulatuslikum lähenemisviis, mis on kasulik kõigile ühiskonnarühmadele ning toetab piirkondlikku arengut; märgib, et kohalike ja piirkondlike ning eeskätt piirialadel asuvate omavalitsuste rolli kahepoolsetes tegevuskavades tuleks tugevdada ning et see nõuab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste õiguste ja pädevuse tugevdamist ning kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele kättesaadavate piisavate rahaliste vahendite eraldamist;

25. nendib, et piirkondlikul tasandil ning kodanikuühiskonnas napib teadmisi EList ning Euroopa naabruspoliitika riikide kokkulepetest ELiga teatakse vähe; palub komisjonil koostöös ELi delegatsioonidega märkimisväärselt parandada koostööprogrammide nähtavust kohalikul ja piirkondlikul tasandil, paremini teavitada ja koolitada kohalikke ja piirkondlikke osalejaid, iseäranis õpetajatele mõeldud koolitusprogrammide ja õppematerjalide jagamise kaudu, ning parandada piirkondliku tasandi suutlikkust, et saada kasu Euroopa naabruspoliitika programmidest;

26. peab ülioluliseks julgustada naaberriikide arengu keskse tingimusena noorte kaasamist ja naiste osalust;

27. nõuab rohkem konkreetseid kohalikke projekte, millel on tuntavad tulemused ja positiivne mõju kodanike igapäevaelule;

Hea valitsemistava, õigusriigi põhimõte ning inimõiguste ja kodanikuvabaduste austamine

28. rõhutab, et hea valitsemistava, õigusriigi põhimõte, demokraatia ning inimõiguste ja demokraatlike vabaduste austamine on stabiilsuse alus; juhib tähelepanu sellele, et ELi naaberühiskondadel on erinevad ajaloolised kogemused ja tingimused ning et demokraatlike ja inimõiguste standardeid ei saa ei väljast- ega ülevaltpoolt peale suruda, vaid need tuleb arendada suunaga alt üles; rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli demokraatia kindlustamisel ning õigusriigi põhimõtet ühiskonnas; toonitab, et põhiväärtused moodustavad Euroopa naabruspoliitika alustala, mida ei tohi nõrgendada; rõhutab vajadust lisada partnerluslepingutesse tõhusamad institutsioonilised mehhanismid, mis võimaldavad jälgida, kuidas järgivad partnerid neid väärtusi;

29. juhib tähelepanu sellele, et enamiku naabruskonna riikide administratiivset suutlikkust omavalitsustasandil on tarvis parandada; kordab komitee ja selle liikmete ning seotud omavalitsuste ja nende riiklike liitude valmisolekut osaleda naaberriikides haldussuutlikkuse suurendamise programmides; kutsub komisjoni üles looma selleks vajalikud haldus- ja finantstingimused; nõuab tugevamat toetust naabruspiirkonna riikide detsentraliseerimisreformidele; teeb ettepaneku leppida naaberriikidega kokku valdkondlikes pilootprojektides, mille rakendamise eest vastutavad kohalikud ja piirkondlikud asutused, et võimaldada sel viisil saada kogemusi detsentraliseerimisprotsessidest;

30. palub komisjonil töötada kohalike ja piirkondlike saadikute ning kohalike haldusasutuste jaoks välja projektid, mille raames on võimalik korraldada kogemustevahetust ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsustega; palub kohalike ja piirkondlike omavalitsuste riiklike liite rohkem toetada, et edendada Euroopa naabruspoliitika riikides kogemustevahetust kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel; pooldab linnade partnerlusprogrammide ning tehnilise abi ja teabevahetuse (TAIEX) programmi ning mestimisprogrammi märkimisväärset laiendamist; kutsub komisjoni üles toetama Euroopa Regioonide Komitee juhtimisel ARLEMi, CORLEAPi ja Ukraina rakkerühma raames välja arendatud tegevusi mitte üksnes poliitiliselt, vaid ka piisava rahalise abiga;

31. kordab oma palvet Euroopa välisteenistusele: määrata praktilise meetmena kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kontaktpunkt igas komisjoni 16 delegatsioonis Euroopa naabruspoliitika riikides;

Energiakoostöö

32. märgib, et energiaprobleemide lahendamisel on tihe koostöö olulisel kohal ELi suhetes oma naaberriikidega, sest mitu neist on olulised energiatarnijad ELi liikmesriikidesse; leiab, et EL saab vähendada oma sõltuvust välistarnijatest ja energiaallikatest, parandades energiatõhusust energiaahela kõigis etappides, kasutades maksimaalselt taastuvaid ja teisi omamaiseid energiaallikaid ning eelistades keskkonnahoidlikke kütuseid ja tehnoloogiad. Sel moel antakse panus ka Pariisis kokku lepitud COP21 eesmärkidesse; rõhutab, et ELi ja naaberriikide vaheline energiakoostöö peaks hõlmama eelkõige projekte, mis arendavad energiataristut ja suurendavad energiatõhusust;

33. märgib, et kliima- ja energiaalane linnapeade pakt võiks olla üks koostööplatvorme kõnealusel valdkonnas, ning sellega seoses on valmis pakkuma komitee linnapeade pakti saadikute ekspertteadmisi ja oskusteavet, et viia ellu kliima- ja energiaeesmärgid Euroopa naabruspoliitika riikides;

34. tunnustab riikide õigust ise otsustada energiaga varustamise üle; soovib, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning kodanike seisukohti tuleb sealjuures järjepidevalt arvesse võtta, ning viitab paljude ELi omavalitsuste tugevale vastuseisule maagaasi ja nafta tootmisele hüdrolohkumise meetodil; nõuab, et maagaasi ja nafta tootmisel ja töötlemisel võetakse Euroopa naabruspoliitika riikidega toimuva energiakoostöö aluseks põhimõtte, et tuleb järgida ELi kõige kõrgemaid keskkonnastandardeid;

35. palub energiavõrkude seotavuse parandamist mitte ainult ELi-siseselt, vaid ka ELi ja selle naaberriikide ja omakorda nende naaberriikide vahel;

36. väljendab muret, et energiahinnad on mõnes Euroopa naabruspoliitika riigis tohutult tõusnud; nõuab, et komisjoni poolehoiuavaldus energia taskukohasuse edendamisele avalduks konkreetses kavas, toetamaks Euroopa naabruspoliitika riikide elanikkonda, keda puudutab kütteostuvõimetus;

37. on kindlalt veendunud, et uued energiaprojektid peaksid keskenduma energiavarustuse mitmekesistamisele ega tohiks õõnestada Euroopa naabruspoliitika riikide staatust transiidiriikidena;

Sünergia loomine

38. soovib ida- ja lõunanaabritega tehtud koostööst saadud kogemuste paremat vahetust ning tervitab ARLEMI, CORLEAPI ja Ukraina rakkerühma liikmete asjaomaseid kohustusi;

39. nõuab tihedamat kooskõlastamist Euroopa naabruspoliitika ja ELis välja töötatud programmide vahel, leevendamaks pagulasolukorda naaberriikides;

40. väljendab heameelt, et Euroopa Liidu üldises välis- ja julgeolekupoliitika strateegias tunnustatakse piirkondi, kes „täidavad detsentraliseeritud maailmas kriitilise tähtsusega valitsemisrolli“, ja kutsutakse üles edendama ja toetama „piirkondlikke koostöökorraldusi kogu maailmas“; kutsub kõrget esindajat ja Euroopa välisteenistust üles kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kogemust arvesse võtma ja kasutama;

Rahalised vahendid

41. rõhutab, et Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendite raames eraldatav rahastamine ei vasta ELi naabruse poliitilistele ambitsioonidele ja probleemidele, ning avaldab kahetsust, et Euroopa naabruspoliitika läbivaatamise käigus ei antud soovitud rahaliste vahendite suurendamiseks;

42. märgib, et praegu on EL vastakuti kriisidega, mida on rohkem kui eales varem: pagulaskriis, loodusõnnetused ja relvakonfliktid, mis on viinud põhiväärtuste ohustamiseni; rõhutab, et kõnealuseid kriise ei olnud mitmeaastase finantsraamistikuga 2014–2020 lepingu sõlmimise ajal veel võimalik ette näha; palub komisjonil esitada ettepanek mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamiseks seoses ülemäärade suurendamisega kõnealuse rubriigi 4, aga ka rubriigi 3 all, mis läbi suurenevad märkimisväärselt ka Euroopa naabruspoliitika vahendid, muu hulgas rände ja pagulaskriisiga tegelemiseks ning pagulaste ja rändajate vastuvõtmise ja integratsiooni tagamiseks, mille eest vastutavad peamiselt kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused. Uus mitmeaastane finantsraamistik annab võimaluse eraldada rohkem ressursse Euroopa rände tegevuskava välismõõtme prioriteetide elluviimiseks;

43. nõuab sellise praktika järkjärgulist vähendamist, kus Euroopa naabruspoliitika rahalised vahendid suunatakse eelisjärjekorras riikliku tasandi koostööle; nõuab, et üksikutele riikidele kehtestataks võimalusel vastavate protsendimäärade tingimused, et rahastada omavalitsustasandi projekte; rõhutab vajadust kohandada ELi rahalised vahendid sihipäraselt piirkondlike ja kohalike osalejate vajadustega, sh väikeste projektide toetamise ja kaasrahastamise paindliku korraldamise kaudu; teeb ettepaneku, et komisjon kaaluks võimalust võtta uuesti kasutusele varasem läbirääkijariikide poolt kasutatud kohalike omavalitsuste programm ja laiendada selle kasutamist Euroopa naabruspoliitika riikidele rangemate hüvituseeskirjadega, milles seatakse tingimused konkreetsemate ja jätkusuutlikumate projektide rakendamiseks; nõuab rahastamisvahendite kasutamise hoolikat kontrollimist, sh kodanikuühiskonna kaudu.

Brüssel, 11. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee aramus „Lennundustrateegia“

(2017/C 088/14)

Raportöör: Ulrika Carlefall-Landergren (SE/ALDE), Kungsbacka vallavolikogu liige**Viitedokumendid:** teatis „Euroopa lennundustrateegia“

COM(2015) 598 final;

teatisele „Euroopa lennundustrateegia“ lisatud tödokument

SWD (2015) 261 final;

ettepanek: määrus, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühiseeskirju ja millega luuakse Euroopa Liidu Lennundusohutusamet ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 216/2008

COM(2015) 613 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. jagab komisjoni arvamust lennundussektori tähtsusest majanduskasvu, töökohtade loomise, kaubanduse ning nii ELi siseste kui ka ELi väljapoole suunduvate liikumiste seisukohalt. Lennundussektor on oluline majandustegevus, luues paljusid töövõimalusi;
2. soovib samuti rõhutada lennunduse sotsiaalset rolli ja selle suurt tähtsust territoriaalse ühtekuuluvuse jaoks, eelkõige tänu suurematele ühisturgudele juurdepääsule ja kultuurivahetusele, mida pakub lennuühendus äärepoolsetele ja hõredalt asustatud piirkondadele, sh saare- ja äärepoolseimatele piirkondadele. Komitee seisukohalt on konkurentsivõimelisel ja pikaajaliselt jätkusuutlikul Euroopa lennundussektoril oluline mõju ka kohaliku ja piirkondliku tasandi arengule;
3. jagab komisjoni arvamust, et viimaste aastate struktuurilisi muutusi rahvusvahelisel lennundusturul silmas pidades on vaja ühtset lennundustrateegiat, ning toetab strateegia eesmärki toetada ELi kodanike liikuvust, muuta kogu ELi lennutranspordi väärtusahel veelgi konkurentsivõimelisemaks ja saavutada selle keskkonnavaline, majanduslik ja sotsiaalne jätkusuutlikkus;
4. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on lennujaamade ja lennunduse arengus määrav roll, sest neil on vastutus elanike elukvaliteedi, keskkonnatingimuste ning ruumilise planeerimise eest. Euroopa lennunduse kestav jätkusuutlik areng lennujaamade läbilaskevõime tõhusama kasutamise ja selle suurendamise abil nõuab ruumilise planeerimise küsimustes avatud, läbipaistvat ja usalduslikku koostööd kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning lennundussektori ja lennujaamade esindajate vahel. See on vältimatu tingimus, et saavutada konkurentsivõime tugevdamiseks ja Euroopa lennundussektori tippu viimiseks hädavajalik heakskiit;
5. peab seda silmas pidades väga kahetsusväärseks, et ei kohaliku ja piirkondliku tasandit ega omavalitsusasutusi ei ole ühiste pingutuste ja koostöö vajalikkuse käsitlemisel üldse nimetatud. Samamoodi puudub territoriaalne ja ruumiline perspektiiv ega pöörata tähelepanu kohaliku ja piirkondliku tasandi keskkonnamõjule, mis on aga lennunduse pikaajalise arengu vältimatu eeltingimus. Lennundussektori esindajad on sellest teadlikud, kuid strateegias see ei sisaldu;

Lennundusturu areng

6. leiab, et viimase 20 aasta jooksul toimunud Euroopa lennundusturu liberaliseerimine on tulnud piirkondadele ja kodanikele kasuks, ning toetab lennundusturu arendamiseks kavandatud meetmeid, näiteks võivad lennunduse jätkuvale liberaliseerimisele samuti kaasa aidata läbirääkimised mitme riigi ja piirkonnaga üldiste lennunduslepingute sõlmimiseks ELi tasandil ja läbirääkimised konkurentsieeskirjade üle, et tagada lennundussektoris ausaks konkurentsiks vajalikud võrdsed tingimused. Läbirääkimiste käigus saavutatud terviklikus lennunduslepingus tuleb kinni pidada ILO põhikonventsioonidest;

7. märkides liberaliseerimise mõju ELi lennundussektorile, tuleb samuti meelde lennunduse ees seisvaid peamisi uusi väljakutseid, nimelt vajadust edendada tasakaalustatud territoriaalset arengut, tagada olemasolevate ja uute töökohtade vastavus Euroopa standarditele ning kohaldada riigiabi eeskirju;

Kas läbilaskevõime õhus ja maa peal on puudulik?

8. tõdeb, et õhuruumi läbilaskevõime küsimuses koorub turuosalistega toimuvatest dialoogidest välja, et õhuruumi läbilaskevõime osas tegelikult vajakajäämisi ei esine ja keskmised hilineemised on vägagi mõõdukad. Samas on märkimisväärseid võimalusi tõhususe ja keskkonnamõju suurendamiseks ning kulude vähendamiseks „Ühtse Euroopa taeva“ kasutuselevõtu ja lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi (SESAR) tulemusel muu hulgas ühtsete standardite abil, mis võivad aidata kaasa lennuliikluse juhtimissüsteemi turu avamisele. Tõhus ja hästi integreeritud lennuliikluse korraldus toob kasu piirkondadele ja toimub nende huvides – eriti kehtib see väikeste lennujaamadega äärepoolsete piirkondade puhul. Lennuliikluse kaugjuhtimine on näide tehnoloogia arengust, mis võib tõhustada väikeste piirkondlike lennujaamade käitamist;

9. toetab ettepanekut koostada ELi tasandil lennujaamade läbilaskevõime strateegiline planeerimine olukorras, kus mitmel suuremal lennuväljal valitsevad puudujäägid, samas kui paljud lennuväljad on alakasutatud. Kuna valitseb üldine ülevõimsus, on asjakohane tagada olemasoleva taristu tõhusam kasutamine, millega kaasneks selge mõju keskkonnale. Komitee rõhutab, et riikliku ja piirkondliku tasandi planeerimises peab aluseks võtma territoriaalse mõõtme. Keskne küsimus on, kuidas parimal moel kasutada praegust lennujaamade läbilaskevõimet. Strateegias tuuakse esile erinevused eri piirkondade ühenduvuse osas, mida alati ei saa seletada valitseva olukorra ning pakkumise poole nõudluse või tingimuste erinevustega. Need erinevused toovad teatud piirkondade jaoks kaasa olulist konkurentsihalvemust ning kogupotentsiaali kehvemat ja ebahõltsamat kasutamist, kahjustades territoriaalset ühtekuuluvust. Lähtepunkt peab olema Euroopa kõigi piirkondade asjakohane piirkondlik ühenduvus, vältides kahjulike lennujaamade tegevuse dubleerimist, nagu ka konkurentsimoonusi juhtudel, kui on olemas tingimused toimiva turu jaoks;

10. väljendab heameelt, et komisjon teeb jätkuvalt koostööd lennujaamade läbilaskevõime vaatluskeskusega, et jälgida nii ELi-siseste kui ka ELi väljapoole suunduvate lennuühenduste arengusuundumusi Euroopas ning teha kindlaks puudujäägid ja nende kõrvaldamiseks vajalikud meetmed. Lennujaamade läbilaskevõime kavandamisel ja arendamisel peaks väärtuslikku alusteavet saama koordineeritud jooksvast analüüsist piirkondade ühenduvuse prognoositud nõudluse kohta, mis näitab, millised piirkonnad on alateenindatud, esitades samas teabe lennujaamade olemasoleva läbilaskevõime kohta. Juurdepääsu parandamiseks ja teeninduspiirkonna suurendamiseks kavandatud meetmete abil saab mõjutada alakasutatud lennuväljade atraktiivsust. Komitee arvates on esmatähtis, et sellise kavandamise käigus peetakse silmas nii reisijate kui ka kaupade vedu ning võetakse aluseks ühendveod, pöörates tähelepanu majanduslikule, sotsiaalsele ja keskkonnamõjule;

11. märgib, et komisjon kannustab strateegias nõukogu ja Euroopa Parlamenti kiiresti vastu võtma teenindusaegade määruse läbivaadatud versiooni, mille komisjon esitas 2011. aastal. Komitee on seisukohal, et piirkondade ühenduvus tuleb seada selgemaks prioriteediks, kui juhtus läbivaatamisetpaneku esitamisel, ning leiab, et teenindusaegade määruse läbivaatamise ettepanek tuleb ümber töötada nii, et see oleks paremini kooskõlas piirkondliku ühenduvuse prioriteediks seadmisega;

Lennulast

12. märgib, et lastimine on lennundussektori mõjuvõimas osa, kuid lennundusstrateegias ei pöörata sellele üldse tähelepanu. Lastimine on kauba- ja logistikatoimingute oluline osa, mis mõjutab piirkonna arengutingimusi, eriti äärepoolsete piirkondade puhul, ja on tähtis teema piirkondliku planeerimise käigus. Planeeringutes on vaja pöörata tähelepanu kaubalendudele ühendvedude logistikast lähtuvalt. Komitee leiab, et ELi ühtne lennundusstrateegia peab lennujaamade läbilaskevõime, ühendvedude ja logistikavõrgustikuga seoses osutama tähelepanu lastimisele, aga samuti erilistele müraprobleemidele, mis võivad esineda hilisõhtuste, öiste ja varahommikuste lendude puhul;

Ühenduvus

13. nendib, et mis tahes piirkonna arengutingimused sõltuvad suurel määral selle piirkonna rahvusvaheliste ühenduste kvaliteedist. Piirkondlikust perspektiivist on hea ühenduvuse pakkumine olulisim kasu, mida oodatakse lennundussektorilt. Komitee leiab seepärast, et piirkondadel on õigustatud huvi tegutseda lennuliinide arendamise abil piirkonna ühenduvuse ja arendamise heaks. Äärepoolseimate lennujaamade puhul on lennuühendus nende geograafilisest asendist ja transpordialternatiivide puudumisest tulenev vajadus. See võib kätkeda näiteks stiimuleid uute otselendude loomise ja sihtkoha reklaamimise jaoks. Konkurentsimoonutuste vältimiseks ja usaldusväarsuse säilitamiseks on vaja läbipaistvust;

14. rõhutab samas, et piirkondade ühenduvuse aluseks on integreeritud ühendvedudega transpordisüsteem. Lendudel on pikamaaühenduste ning mandrisise ja ülemandrilise ühenduvuse jaoks määrav tähtsus, kuid uksest-ukseni sõidu ja heaolu seisukohalt on otsustav tähtsus sellel, kui hästi teeb lennundus terviklikus transpordisüsteemis koostööd teiste transpordiliikidega. Sellega seoses tuleb tähelepanu alla võtta ka lennuväljadel või nende läheduses töötavate isikute vajadused sellise ühistranspordi järele, mis oleks kohandatud töö- ja koduvahelistele sõitudele, mis enamasti toimuvad väljaspool tavapärasest tööaega;

Lennujaamatasud kui mõjuvahend

15. toonitab lennujaamatasude määramisel läbipaistvuse ning lennujaama- ja lennuettevõtjavahelise dialoogi tähtsust. Komitee soovib ELi lennundusstrateegias näha ka üleskutset kasutada kooskõlastatult võimalust siduda lennujaamatasud keskkonnamõjuga, näiteks müra ja õhukvaliteediga. Keskkonnamõjuga seotud lennujaamatasude ulatuslik ja kooskõlastatud kasutamine võib olla üks paljudest stiimulitest, mis koos kütusetarbimisele ja kliimamõjudele keskenduvate majandushoobadega saab anda oma panuse lennukipargi kiiremasse uuendamisse, mida on vaja kliima- ja keskkonnaprobleemide tõttu. Komitee näeks hea meelega ka seda, et lennukipargi kiirema uuendamise ergutamise eesmärgiga vähendada lendude kliima- ja keskkonnamõju leiaks strateegias üldist äramärkimist;

Toetus alateenindatud piirkondadele

16. väljendab kahetsust, et komisjon ei ole strateegias toonud esile piirkondlike lennujaamade rolli ja tähtsust lennunduse arengu seisukohalt. Tasakaalustatud strateegias, mida komisjon kavatses järgida vastavalt suunistele lennujaamadele ja -ettevõtjatele antava riigiabi kohta (ELT C 99, 4.4.2014, lk 3), tuleb arvesse võtta kõigi Euroopa piirkondade, sh eelkõige hõredalt asustatud äärepoolsete ja äärepoolseimate piirkondade vajadust piirkondliku arengu ja ühenduvuse järele, sest nende puhul on ilmne oht, et turg ei rahulda neid vajadusi. Komitee rõhutab, et avaliku teenindamise kohustus on piirkondlikust vaatenurgast väga oluline küsimus. Samas tuleb arvesse võtta ka seda, et piirkondlikel lennujaamadel peab olema võimalik saada toetust jätkusuutliku ja pikaajalise majandusliku tasakaalu saavutamiseks. Äärepoolseimate, äärepoolsete ja hõredalt asustatud piirkondade ning piirkondade jaoks, mis kannatavad praegu muudel põhjustel halva ühenduvuse tõttu, on lennuühendus riigi majandus- ja halduskeskuste ning välismaailma edasilendu võimaldavate sõmlennujaamadega pikaajalise püsijäämise seisukohalt määrav. Mõistlike arengutingimuste loomine selliste piirkondade jaoks nõuab paljudel juhtudel peale avalike hangete alustel toimuva liikluse ka investeerimis- ja tegevustoetust lennujaamadele ning sõmlennujaamades teenindusaegade kindlustamist tiptundidel, mis võimaldab edasilendu sihtkohtadesse Euroopas ja mujal maailmas. Sel on määrav tähtsus territoriaalse ühtekuuluvuse jaoks ELis ja komitee arvates peaks see lennundusstrateegias selgemini esile tulema. Komitee kordab oma varasemat seisukohta, et komisjon peaks keskenduma suurtele lennujaamadele ning et väikeste lennujaamade – reisijateveo mahuga kuni 300 000 reisijat aastas – riigiabi meetmed ei peaks kuuluma riigiabi sätete alla, sest need ei avalda liikmesriikidevahelisele kaubandusele märkimisväärset mõju, kuna sellised lennujaamad ei suuda struktuuriliselt katta tegevus- ja kapitalikuluseid ning kuna riigiabi piirdub reeglina üldist majandushuvi pakkuvate teenuste hüvitamisega⁽¹⁾ ning on mõeldud ohutu ja majanduslikult elujõulise õhustransporditaristu arendamise toetamiseks puudulike ühendustega piirkondades⁽²⁾. Sellise sättega peaks kindlasti kaasnema riigiabi andmist välistava piirmäära (praegu 200 000 reisijat aastas) märkimisväärne suurendamine lennujaamadele üldist majandushuvi pakkuva teenusena antava abi puhul, viies piirmäära tagasi enne üldist

⁽¹⁾ Komitee 28. novembri 2013. aasta arvamus „Lennujaamadele ja lennuettevõtjatele antavat riigiabi käsitlevad ELi suunised“, COTER-V-043 (ELT C 114, 15.4.2014, lk 11).

⁽²⁾ Vt Euroopa Komisjoni 23. juuli 2014. aasta otsus Angoulême'i lennujaama kohta, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-498_en.htm

majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva nn Almunia paketi vastuvõtmist kehtinud tasemele, st 1 miljon reisijat aastas. Niisuguse meetme eeldus peab siiski olema see, et mõistlikku ühendust ei ole võimalik saavutada mõnel teisel viisil;

17. leiab, et riigiabieskirjade – eelkõige lennujaamadele ja -ettevõtjatele antavat riigiabi käsitlevate 2014. aasta suuniste – kohaldamine koos üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid reguleerivate ELi eeskirjadega tundub keerukana ja toob kaasa ebakindluse selles, kuidas kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad anda majanduslikku abi piirkondlikele lennuväljadele. Selliste juhtumite menetlemine komisjonis näib võtvat kaua aega ning seetõttu tuleks selgitada ja kiirendada loaandmise menetlust. Ebakindlus ja menetlustega viivitamine ähvardavad kokkuvõttes raskendada olulise abi andmist väikestele, äärepoolsetele ja äärepoolseimatele piirkondadele mõistliku ühenduse säilitamiseks ning võib mõjutada negatiivselt nende piirkondade majandusarengut;

18. silmas pidades üldise grupierandi määruse läbivaatamist⁽³⁾ eesmärgiga vabastada teavitamiskohustusest sadamate ja lennujaamade taristu jaoks antav abi, toetab piirkondlikele lennujaamadele antava investeerimisabi puhul selgesõnaliselt Euroopa Komisjoni lähenemist, et „teatamiskünnise kehtestamine riigiabi summast sõltuvalt ei ole asjakohane, kuna riigiabi mõju konkurentsile sõltub eelkõige lennujaama suurusest, mitte investeringu ulatusest“. Komitee loodab, et komisjon tagab piirkondlikele lennujaamadele antava riigiabi mõiste määramisel kooskõla kehtivate ELi õigusaktidega;

Teadusuuringud ja innovatsioon

19. väljendab heameelt, et strateegias tõstetakse esile teadusuuringute ja arendustegevuse ning innovatsiooni tähtsust Euroopa juhirolli kaitsmisel lennundussektoris ja lennundustööstuses. Komitee rõhutab piirkondade rolli koostööl avaliku ja erasektori ning teadusringkondadega teadusuuringute, arendustegevuse ja innovatsiooni vallas eelkõige seoses regionaalarengu raames piirkondadel lasuvate kohustustega. Teadusuuringud ja innovatsioon, mis aitavad kaasa lennunduse keskkonnamõju piiramisele, pakuvad kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele erilist huvi. Mittefossiilsete kulutõhusate lennukituste väljatöötamine on näide ühest olulisest teadusvaldkonnast;

Droonid

20. näeb droonide kasutamises suurt potentsiaali kohaliku ja piirkondliku tasandi jaoks, eriti Euroopa hõredamalt asustatud piirkondades, ning toetab indu viia Euroopa juhtivale kohale droonitehnoloogia ja -kasutuse arendamisel. Üheks suure arenguperspektiiviga valdkonnaks on põllumajandus, kus droonide kasutamine aitab pikemas perspektiivis säästvalt parandada tõhusust. Mitmesuguste droonipõhiste teenuste valik ja arv kasvavad eeldatavasti nii ühiskonna kui ka kodanike hüveks jõudsalt, kuid samas tähendab laiem droonikasutus seda, et käsitleda ja arvesse tuleb võtta küsimusi, mis seonduvad nii õhuruumi kui ka maapealse ohutuse, eraelu puutumatus, vastutuse, raadiospektri kasutuse reguleerimise ja üldsuse heakskiiduga. Seda silmas pidades viis komitee droonide osas läbi territoriaalse mõju hindamise. Komitee soovib ELi tasandil põhjalikke riskipõhiseid ja ühtlustatud eeskirju mis tahes droonide käitamiseks, pidades silmas subsidiaarsuse põhimõtet, ning rõhutab vajadust pidada dialoogi ühelt poolt EASAg, kelle ülesanne on koostada põhjalikud eeskirjad, ja teiselt poolt liikmesriikide asjaomaste riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi sidusrühmadega. Droonitehnoloogia abil saab lennundus teistsuguse kohaliku ja piirkondliku ulatuse kui varem ning selle ruumilist mõõdet tuleb käsitleda õigusaktides ja eeskirjades. Droone reguleeriv ühtlustatud üldmäärus peaks hõlmama sertifitseerimis- ja tüübikinnituseeskirju ka droonide käitamise- ja tehnohooldusalaste koolituste ja oskuste kohta, et tagada kõnealuste spetsialistide vaba liikumine ja äriühingute asutamine kõikjal Euroopa Liidus;

Kliima, keskkond ja ühendveod – säästvat arengut silmas pidav ruumiline planeerimine

21. peab tähelepanuväärseks asjaolu, et kliimaküsimusi, mis on absoluutselt suurim ühiskonna ees seisev tulevikuprobleem, käsitletakse strateegias niivõrd napisõnaliselt. Seoses sellega juhib komitee tähelepanu asjaolule, et

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2016_gber_review/index_en.html

tegeleda tuleb Euroopa õhuruumi killustatuse ja kliimamuutuste leevendamise üleilmsete meetmete puudumisega, kuna need on olulised tegurid, mis takistavad süsinikdioksiidi heite vähendamist. Tegevus selle nimel, et saavutada ICAO kaudu üleilmne mehhanism lennundussektori kliimamõju vähendamiseks, on hea ja oluline, kuid ei tohi takistada Euroopal seadmast ICAO määrast suuremaid ambitsioone, pidades silmas strateegias esitatud eesmärki, et rangeid keskkonnastandardeid tuleb säilitada ja aja möödudes veelgi karmistada. Eritähelepanu tuleb osutada Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 349 märgitud piirkondade ees seisvate mis tahes ligipääsetavus- ja konkurentsivõimeprobleemide leevendamisele;

22. kahetseb, et lennundussektor (koos laevandusega) jäeti välja möödunud aastal sõlmitud Pariisi kliimakokkuleppest. Tuletades meelde, et ELi-sisesed lennud on juba hõlmatud ELi heitkogustega kauplemise süsteemiga (ETS), soovib komitee tungivalt süsinikdioksiidi heidete vähendamiseks võtta selline mehhanism kasutusele ka väljaspool ELi. Seepärast kutsub komitee Rahvusvahelist Tsiviillennunduse Organisatsiooni (ICAO) tungivalt üles astuma oma järgmisel, 39. assambleel selles valdkonnas sammu edasi;

23. rõhutab, et kliimamõju puhul on kõigil osalistel ühine vastutus ja vaja on terviklikku perspektiivi, mitte keskenduda üksnes õhustranspordi kliimamõjudele. Kohalikul ja piirkondlikul tasandil moodustab maismaatranspordi ja lennujaamade tegevuse osakaal kuni 50 % CO₂-heidest. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, erasektori ning lennuväljade koostöö kliimasõbralike ühendveolahenduste arendamisel on näide algatustest, mis saavad anda olulise panuse kliimamõju vähendamisse. Paljud lennuväljad tegutsevad ambitsioonikalt programmides, mis aitavad oluliselt vähendada Euroopa lennujaamade CO₂-heidet. Komitee leiab, et lennundusstrateegias tuleks arvesse võtta kohaliku ja piirkondliku tasandi vastutust ning võimalusi aidata aktiivselt kaasa lennundusega seotud CO₂-heidete vähendamisele;

24. käsitab õhusõidukite müra suure probleemina, millega tuleb tegeleda Euroopa lennunduse edasise arengu võimaldamiseks. Komitee peab märkimisväärseks asjaolu, et kõnealust lennunduse jaoks otsustava tähtsusega küsimust käsitletakse puudulikult. Õhusõidukite müra ohustab tõsiselt nii tervist kui ka heaolu. Kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on kodanike tervise, turvalisuse ja heaolu, samuti ruumilise planeerimise eest vastutajana keskne roll tegeleda õhusõidukite müraga lennujaama ümbruses ja lahendada sellest tulenevaid huvide konflikte;

25. tunneb kahetsust, et põhjalikku käsitlemist ei leia lennukite tekitatav muu keskkonnamõju, eelkõige õhus leiduv lämmastikoksiidide ja tahkete osakeste heide. Strateegias viidatakse selliste teadus- ja arendustegevusprojektide nagu Clean Sky ja SESAR eeldatavatele tulemustele ning osutatakse, et iga-aastane keskkonnamõju käsitlev aruanne võimaldab ELi liikmesriikidel ja lennundussektoril paremini hinnata lennutranspordi keskkonnamõju ning jälgida eri meetmete ja poliitikasuundade tulemuslikkust. Komitee väljendab heameelt keskkonnamõju süsteemse, järjekindla ja regulaarse hindamise üle. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks on väga suureks abiks, kui neile tehakse kättesaadavaks madalama geograafilise tasandi andmed;

26. leiab, et lennundusstrateegias tuleks selgesõnaliselt tõsta esile kohalike ja piirkondlike omavalitsuste keskne roll ning nõuda toimivate koostöövormide väljatöötamist lennujaama käitajate ning kohaliku ja piirkondliku tasandi ametiasutuste vahel. Sellise arengu ergutamiseks ja toetamiseks tuleb esile tõsta häid näiteid;

27. nendib, et keskkonnamõju osas on kaks põhilist lähenemisviisi, mis peavad üksteist täiendama. Esiteks tuleks heidet vähendada heiteallika juures ning sel juhul on suur tähtsus rahvusvahelistel standarditel ja mõjuvahenditel. Teiseks tuleks piirata kohalikku heidet ja/või selle mõju hästi toimiva ruumilise planeerimise ning teiste kohaliku ja piirkondliku tasandi meetmete abil koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning lennujaamade ja lennundussektori esindajatega. Kohaliku ja piirkondliku tasandi planeerimise tähtsust ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste võtmerolli selles ei kajastata strateegias aga üldse ja see on väga tõsine puudus.

Brüssel, 12. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Euroopa hoiuste tagamise skeem“

(2017/C 088/15)

Raportöör: Hans-Jörg Duppré (DE/EPP), Südwestfalzi maavanem

Viitedokument: ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 806/2014, et luua Euroopa hoiuste tagamise skeem

COM(2015) 586 final

I. MUUDATUSETTEPANEKUD

Muudatusettepanek 1

Põhjendus 6

<i>Komisjoni ettepaneku tekst</i>	<i>Komitee muudatusettepanek</i>
<p>Hiljutine kriis on näidanud, et siseturu toimimine võib olla ohus ja et järjest suureneb finantsturgude killustatuse oht. Kui raskustesse satub pank, mis on suhteliselt suur võrreldes liikmesriigi pangandussektoriga, või kui sellega kaasnevad liikmesriigi pangandussektori osa probleemid, võib see muuta liikmesriikide hoiuste tagamise skeemid haavatavaks suurte kohalike vapustuste suhtes, seda isegi Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2014/49/EL sätestatud täiendavate rahastamismehhanismide olemasolu korral. Liikmesriikide hoiuste tagamise skeemide haavatavus suurte kohalike vapustuste suhtes võib soodustada negatiivset vastastikmõju pankade ja vastavate riikide vahel, õõnestades hoiuste kaitse ühtsust, soodustades hoiustajate usalduse kaotust ja põhjustades turu ebastabiilsust.</p>	<p>Hiljutine kriis on näidanud, et siseturu toimimine võib olla ohus ja et järjest suureneb finantsturgude killustatuse oht. Kui raskustesse satub pank, mis on suhteliselt suur võrreldes liikmesriigi pangandussektoriga, või kui sellega kaasnevad liikmesriigi pangandussektori osa probleemid, võib see muuta liikmesriikide hoiuste tagamise skeemid haavatavaks suurte kohalike vapustuste suhtes, seda isegi Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2014/49/EL sätestatud täiendavate rahastamismehhanismide olemasolu korral, juhul kui käesoleva direktiiviga loodavaid riiklikke hoiuste tagamise skeeme ei ole täielikult kasutusele võetud ning neile ei ole tagatud piisavat rahastamist. Liikmesriikide hoiuste tagamise skeemide haavatavus suurte kohalike vapustuste suhtes võib soodustada negatiivset vastastikmõju pankade ja vastavate riikide vahel, õõnestades hoiuste kaitse ühtsust, soodustades hoiustajate usalduse kaotust ja põhjustades turu ebastabiilsust.</p>

Motivatsioon

Kohanduse eesmärk on selgitada, et direktiivis 2014/49/EL sätestatud ja liikmesriikide õigusesse ülevõetavad riiklikud hoiuste tagamise skeemid on eriti haavatavad juhul, kui neid ei ole täielikult kasutusele võetud või kui riiklikke fonde ei ole varustatud piisavate vahenditega.

Muudatusettepanek 2

Põhjendus 8

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Ehkki direktiiviga 2014/49/EL on oluliselt parandatud liikmesriikide skeemide suutlikkust tasuda hoiustajatele hüvitist, on pangandusliidu tasandil vaja tõhusamat hoiuste tagamise korda, et tagada piisavad rahalised vahendid kõikide hoiustajate usalduse toetamiseks ja seega finantsstabiilsuse kaitsmiseks. Euroopa hoiuste tagamise skeem suurendaks pangandusliidu vastupanuvõimet tulevikus esinevate kriiside suhtes ja pakuks võrdset kaitset kindlustatud hoiustajatele, toetades siseturu nõuetekohast toimimist.</p>	<p>Ehkki direktiiviga 2014/49/EL on oluliselt parandatud liikmesriikide skeemide suutlikkust tasuda hoiustajatele hüvitist, on pangandusliidu tasandil asjaomasel juhul vaja tõhusamat hoiuste tagamise korda, et tagada piisavad rahalised vahendid kõikide hoiustajate usalduse toetamiseks ja seega finantsstabiilsuse kaitsmiseks. Toimiv Euroopa hoiuste tagamise skeem suurendaks pangandusliidu vastupanuvõimet tulevikus esinevate kriiside suhtes ja pakuks võrdset kaitset kindlustatud hoiustajatele, toetades siseturu nõuetekohast toimimist. See eeldab aga, et direktiivi 2014/49/EL rakendamise on kõigis liikmesriikides loodud võrdsed eeldused, mida Euroopa Komisjon kontrollib 31. detsembriks 2016 aruande vormis koostatava hinnanguga. Parema õigusloome suuniste kohaselt viib komisjon samaks tähtjaks läbi esitatud ettepaneku mõju hindamise, milles võetakse muu hulgas arvesse ka asutuste kaitse aspekte.</p>

Motivatsioon

Direktiivi 2014/49/EL artikli 19 lõikes 5 sätestatakse, et Euroopa Komisjon esitab 2019. aastaks aruande, milles kirjeldatakse, kuidas liidus tegutsevad hoiuste tagamise skeemid võivad teha koostööd üleeuroopalise hoiuste tagamise skeemi kaudu. Kuna praegu avaldatud määruse ettepanek esitati juba enne aruande avaldamist ja on vahetult üles ehitatud toimivatele riiklikele hoiuste tagamise skeemidele, tuleks Euroopa Komisjoni aruanne esitada veel sel aastal, et võimaldada praktilähedast arutelu. Sama kehtib läbiviidava mõjuhindamise kohta.

Muudatusettepanek 3

Põhjendus 15

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Kogu siseturul võrdsete võimaluste tagamiseks on käesolev määrus kooskõlas direktiiviga 2014/49/EL. See täiendab selle direktiivi norme ja põhimõtteid, et tagada Euroopa hoiuste tagamise skeemi nõuetekohane toimimine ning et tagada viimase piisav rahastamine. Seega on Euroopa hoiuste tagamise skeemi raames hoiuste tagamise suhtes kohaldamisele kuuluv materiaaloigus kooskõlas sellega, mida kohaldavad liikmesriikide hoiuste tagamise skeemid või mitteosalevate liikmesriikide määratud asutused ning mis on ühtlustatud direktiivi 2014/49/EL kaudu.</p>	<p>Kogu siseturul võrdsete võimaluste tagamiseks on käesolev määrus kooskõlas direktiiviga 2014/49/EL. See täiendab selle direktiivi norme ja põhimõtteid, et tagada Euroopa hoiuste tagamise skeemi nõuetekohane toimimine ning et tagada viimase piisav rahastamine. Seejuures võetakse selles eriti arvesse stabiilse majanduse ning kohalike ja piirkondlike pankade ja tugipankade tegevuse vastastikust sõltuvust. Nimetatud asutused toetavad rahaliselt esmajoones toetusmeetmeid kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil. Seega on Euroopa hoiuste tagamise skeemi raames hoiuste tagamise suhtes kohaldamisele kuuluv materiaaloigus kooskõlas sellega, mida kohaldavad liikmesriikide hoiuste tagamise skeemid või mitteosalevate liikmesriikide määratud asutused ning mis on ühtlustatud direktiivi 2014/49/EL kaudu.</p>

Motivatsioon

Muudatuse eesmärk on kindlustada, et ettepanekus pööratakse piisavalt tähelepanu avaliku sektori pankade rollile.

Muudatusettepanek 4

Artikli 1 lõige 3

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Artikkel 2 asendatakse järgmisega:</p> <p>„Artikkel 2</p> <p>Kohaldamisala</p> <p>1. Ühtse kriisilahenduskorra seisukohast kohaldatakse käesolevat määrust järgnevate üksuste suhtes:</p> <p>a) osalevas liikmesriigis asutatud krediidasutused;</p> <p>b) osalevas liikmesriigis asutatud emaettevõtjad, sealhulgas finantsvaldusettevõtjad ja segafinantsvaldusettevõtjad, kui nende suhtes kohaldatakse kooskõlas määruse (EL) nr 1024/2013 artikli 4 lõike 1 punktiga g EKP teostatavat konsolideeritud järelevalvet;</p> <p>c) osalevas liikmesriigis asutatud investeerimisühingud ja finantseerimisasutused, kui nad kuuluvad kooskõlas määruse (EL) nr 1024/2013 artikli 4 lõike 1 punktiga g EKP poolt emaettevõtja suhtes teostatava konsolideeritud järelevalve alla.</p> <p>2. Euroopa hoiuste tagamise skeemi seisukohast kohaldatakse käesolevat määrust järgnevate üksuste suhtes:</p> <p>a) osalevad hoiuste tagamise skeemid, mis on määratletud artikli 3 lõike 1a punktis 1;</p> <p>b) osalevate hoiuste tagamise skeemidega seotud krediidasutused.</p> <p>Kui määrusega kehtestatakse õigusi ja kohustusi osalevale hoiuste tagamise skeemile, mida haldab määratud asutus, mis on määratletud direktiivi 2014/49/EL artikli 2 lõike 1 punktis 18, loetakse õigused ja kohustused määratud asutuse omaks.“;</p>	<p>Artikkel 2 asendatakse järgmisega:</p> <p>„Artikkel 2</p> <p>Kohaldamisala</p> <p>1. Ühtse kriisilahenduskorra seisukohast kohaldatakse käesolevat määrust järgnevate üksuste suhtes:</p> <p>a) osalevas liikmesriigis asutatud krediidasutused;</p> <p>b) osalevas liikmesriigis asutatud emaettevõtjad, sealhulgas finantsvaldusettevõtjad ja segafinantsvaldusettevõtjad, kui nende suhtes kohaldatakse kooskõlas määruse (EL) nr 1024/2013 artikli 4 lõike 1 punktiga g EKP teostatavat konsolideeritud järelevalvet;</p> <p>c) osalevas liikmesriigis asutatud investeerimisühingud ja finantseerimisasutused, kui nad kuuluvad kooskõlas määruse (EL) nr 1024/2013 artikli 4 lõike 1 punktiga g EKP poolt emaettevõtja suhtes teostatava konsolideeritud järelevalve alla.</p> <p>2. Euroopa hoiuste tagamise skeemi seisukohast kohaldatakse käesolevat määrust järgnevate üksuste suhtes:</p> <p>a) osalevad hoiuste tagamise skeemid, mis on määratletud artikli 3 lõike 1a punktis 1;</p> <p>b) osalevate hoiuste tagamise skeemidega seotud krediidasutused.</p> <p>3. Euroopa hoiuste tagamise skeemi seisukohast ei kohaldata käesolevat määrust siiski tugipankadele artikli 3 lõike 1 punkti 16 (uus) tähenduses.</p> <p>Kui määrusega kehtestatakse õigusi ja kohustusi osalevale hoiuste tagamise skeemile, mida haldab määratud asutus, mis on määratletud direktiivi 2014/49/EL artikli 2 lõike 1 punktis 18, loetakse õigused ja kohustused määratud asutuse omaks.“;</p>

Motivatsioon

Tugipangad erinevad oluliselt tavapäraest pangamudelitest. Kuigi nad refinantseerivad end kapitaliturul, on nende maksejõuetuse risk olemasoleva kapitali liigi ja mahu ning toimumisviisi tõttu väga väike. Seetõttu tuleks nad hoiuste tagamise skeemi sätete kohaldamisalast välja arvata.

Muudatusettepanek 5

Artikli 1 lõige 4

<i>Komisjoni ettepaneku tekst</i>	<i>Komitee muudatusettepanek</i>
Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:	Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:
a) lõikes 1 lisatakse järgmised punktid 55, 56 ja 57:	a) lõikes 1 lisatakse järgmised punktid 16 (uus) , 55, 56 ja 57:
	16) (uus) „tugipank“ – liikmesriigi, kesk- või piirkondliku valitsuse asutatud mis tahes ettevõtja või üksus, mis annab tugilaene konkurentsivabal mittetulunduslikul alusel, et edendada kõnealuse valitsuse avaliku poliitika eesmäärke, tingimusel et sellel valitsusel on kohustus kaitsta ettevõtja või üksuse majandusbaasi ning säilitada selle majanduslik elujõulisus kogu eksisteerimisaja jooksul või et vähemalt 90 % tema algsest rahastamisest või tema antud tugilaenust garanteerib otseselt või kaudselt liikmesriigi keskvalitsus või piirkondlik valitsus;
„55) „osalevad hoiuste tagamise skeemid“ on direktiivi 2014/49/EL artikli 2 lõike 1 punktis 1 määratletud hoiuste tagamise skeemid, mis luuakse ja mida tunnustatakse ametlikult osalevas liikmesriigis;	„55) „osalevad hoiuste tagamise skeemid“ on direktiivi 2014/49/EL artikli 2 lõike 1 punktis 1 määratletud hoiuste tagamise skeemid, mis luuakse ja mida tunnustatakse ametlikult osalevas liikmesriigis;
56) „väljamaksesündmus“ on peatatud hoiuste esinemine direktiivi 2014/49/EL artikli 2 lõike 1 punkti 8 määratluse kohaselt seoses osaleva hoiuste tagamise skeemiga seotud krediidasutusega;	56) „väljamaksesündmus“ on peatatud hoiuste esinemine direktiivi 2014/49/EL artikli 2 lõike 1 punkti 8 määratluse kohaselt seoses osaleva hoiuste tagamise skeemiga seotud krediidasutusega;
57) „hoiuste tagamise fondi kasutada olevad rahalised vahendid“ on raha, hoiused ja madala riskiga vara, mida on võimalik likvideerida ajavahemiku jooksul, mis ei ületa direktiivi 2014/49/EL artikli 8 lõikes 1 osutatut.“;	57) „hoiuste tagamise fondi kasutada olevad rahalised vahendid“ on raha, hoiused ja madala riskiga vara, mida on võimalik likvideerida ajavahemiku jooksul, mis ei ületa direktiivi 2014/49/EL artikli 8 lõikes 1 osutatut.“;

Motivatsioon

Kasutada tuleks tugipanga määratlust sellisena nagu see on toodud määruse (EL) 2015/63 1. jao artikli 3 punktis 27. Seda tuleb eelistada ühtsuse põhimõtet silmas pidades, kuna asjaomases määratluses sisalduvad kõik olulised elemendid ja kuna õigusaktides tuleks vältida erinevaid määratlusi.

Muudatusettepanek 6

Artikli 74c lõige 5

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Komisjon on volitatud võtma vastu delegeeritud õigusakte vastavalt artiklile 93, et täpsustada osamaksete arvutamise riskipõhist meetodit vastavalt käesoleva artikli lõikega 2.</p>	<p>Komisjon esitab ettepanekud, milles täpsustatakse osamaksete arvutamise riskipõhist meetodit vastavalt käesoleva artikli lõikega 2.</p>
<p>Võetakse vastu üks delegeeritud õigusakt, milles täpsustatakse osalevatele hoiuste tagamise skeemidele ja ainult edasitagamisperioodi ajal hoiuste tagamise fondile tasumisele kuuluvate osamaksete arvutamise meetod. Delegeeritud õigusaktis peab arvutus põhinema tagatud hoiuste summalt ja riski tasemel, millele iga krediitiasutus on avatud võrreldes kõikide teiste krediitiasutustega, mis on seotud sama osaleva hoiuste tagamise skeemiga.</p>	<p>Komisjon pakub välja korra, millega täpsustatakse osalevatele hoiuste tagamise skeemidele ja ainult edasitagamisperioodi ajal hoiuste tagamise fondile tasumisele kuuluvate osamaksete arvutamise meetodit. Delegeeritud õigusaktis peab arvutus põhinema tagatud hoiuste summalt ja riski tasemel, millele iga krediitiasutus on avatud võrreldes kõikide teiste krediitiasutustega, mis on seotud sama osaleva hoiuste tagamise skeemiga. Seejuures võetakse arvesse ka riiklike hoiuste tagamise muude vabatahtlike skeemide olemasolu.</p>
<p>Võetakse vastu teine delegeeritud õigusakt, milles täpsustatakse alates kaastagamisperioodist hoiuste tagamise fondile tasumisele kuuluvate osamaksete arvutamise meetod. Teises delegeeritud õigusaktis peab arvutus põhinema tagatud hoiuste summalt ja riski tasemel, millele iga krediitiasutus võrreldes kõikide teiste artikli 2 lõike 2 punktis b osutatud krediitiasutustega on avatud. Mõlemad delegeeritud õigusaktid peavad sisaldama arvutamise valemite, konkreetseid näitajaid, liikmete riskiklasse, konkreetsetele riskiklassidele määratud riskikaalusid ja muid vajalikke elemente. Riski taset hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:</p>	<p>Komisjon pakub välja teise korra, millega täpsustatakse alates kaastagamisperioodist hoiuste tagamise fondile tasumisele kuuluvate osamaksete arvutamise meetodit. Teises delegeeritud õigusaktis peab arvutus põhinema tagatud hoiuste summalt ja riski tasemel, millele iga krediitiasutus võrreldes kõikide teiste artikli 2 lõike 2 punktis b osutatud krediitiasutustega on avatud. Mõlemad delegeeritud õigusaktid peavad sisaldama arvutamise valemite, konkreetseid näitajaid, liikmete riskiklasse, konkreetsetele riskiklassidele määratud riskikaalusid ja muid vajalikke elemente. Riski taset hinnatakse järgmiste kriteeriumide alusel:</p>
<p>a) krediitiasutuse kahjukatmisvõime tase;</p>	<p>a) krediitiasutuse kahjukatmisvõime tase;</p>
<p>b) krediitiasutuse võime täita lühi- ja pikaajalisi kohustusi;</p>	<p>b) krediitiasutuse võime täita lühi- ja pikaajalisi kohustusi;</p>
<p>c) krediitiasutuse rahastamisallikate stabiilsus ja mitmekesisus ning krediitiasutuse koormamata väga likviidsed varad;</p>	<p>c) toimiva asutuse kaitseskeemi olemasolu vastavalt krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete määruse (EL) nr 575/2013 artikli 113 lõikele 7 ja hoiuste tagamise skeeme käsitleva direktiivi 2014/49/EL artiklile 4;</p>
<p>d) krediitiasutuse varade kvaliteet;</p>	<p>d) krediitiasutuse rahastamisallikate stabiilsus ja mitmekesisus ning krediitiasutuse koormamata väga likviidsed varad;</p>
<p>e) krediitiasutuse ärimudel ja haldus;</p>	<p>e) krediitiasutuse varade kvaliteet;</p>
<p>f) krediitiasutuse varade koormatuse määr.</p>	<p>f) krediitiasutuse ärimudel ja haldus;</p>
	<p>g) krediitiasutuse varade koormatuse määr.</p>

Motivatsioon

Muudatuste eesmärk on kohandada arvestusmeetodit krediidasutuste osas, millel on vabatahtlikud kaitseskeemid. Tuleb tagada, et (täiendavate) vabatahtlike skeemide ülalpidamise stiimulit ei õõnestataks kahekordse maksekohustusega. Lisaks peab olema selge, et arvestusmeetodi üle ei tohiks otsustada üksnes Euroopa Komisjon, vaid see tuleks kindlaks määrata seadusandliku tavamenetluse käigus.

II. POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Sissejuhatavad märkused

1. tunnistab, et maailma majanduskriis on suurendanud inimeste usaldamatust suure osa pangandussektori vastu. Üksikute suurte pankade kõrge riskitasemega spekulatsioonid on sellele kriisile märkimisväärselt kaasa aidanud või olid isegi üks paljudest rahandussüsteemi kokkuvarisemise põhjustest. Ka päästeabi andmine süsteemselt olulistele pankadele oli rahvamajanduse seisukohast vältimatu, ent tõi siiski kaasa kodanike olulise kriitika, mis puudutas liikmesriikide vastutust esmajoonel erasektori krediidasutuste riskantsete tehingute eest. Seetõttu on tungivalt vaja silmas pidada, et Euroopa hoiuste tagamise skeemi vastavad ettepanekud suurendaksid kodanike usaldust Euroopa pangandussektori vastu kõigis liikmesriikides ühtemoodi;

2. toonitab, et liikmesriikide majandusliku stabiilsuse ja seal asuvate pankade stabiilsuse vahel valitseb ühene seos. Seetõttu ei tohi Euroopa pangandusliidu süsteemi vaadelda isoleeritult, vaid sellega peavad liikmesriikide tasandil alati kaasnema majanduspoliitilised juhtimismeetmed, mis on suunatud majandusliku stabiilsuse taastamisele ja kindlustamisele. Näiteks mõnes liikmesriigis toovad pankrotiõiguse raames kohaldatavad riiklikud eeskirjad kaasa ülipikad menetlused, millega on võimalik täitedokumentideni jõuda vaid märkimisväärse viibega. Sellised eeskirjad on vastuolus komisjoni ettepanekute eesmärkidega, kuna sellega raskendatakse vastutusjuhtumite korral oluliselt pangakriiside lahendamist või isegi faktiliselt välistatakse see;

3. tervitab sellega seoses Euroopa Komisjoni pangandusliidu valdkonnas tehtavaid jõupingutusi, mis peavad taastama kodanike usalduse. Pangandus- ja majanduskriis tõi esile pangandussüsteemi kitsaskohad, mis on vaja sihikindlalt kõrvaldada järgmises etapis. 2014. aasta hoiuste tagamise skeemide direktiiv ning krediidasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiv andsid olulistest valdkondades sellesse oma panuse, kuid neid ei ole endiselt rakendatud veel kõigis liikmesriikides. Seoses sellega tuleb ka märkida, et ettepaneku kohaselt jätkavad liikmesriigid juba loodud riiklike hoiuste tagamise fondide kasutamist ühise Euroopa fondi kõrval vähemalt seni, kui jõutakse hoiuste tagamise skeemi kohase täieliku tagamiseni;

4. tunnistab, et hoiuste tagamise skeemi üleminek riiklikult tasandilt Euroopa tasandile on oluline samm – see protsess on küll riskantne, ent võiks põhimõtteliselt tagada Euroopa Liidu kodanike hoiuste turvalisuse. See eeldab siiski, et komisjon viib kõigepealt läbi mõjuhindangu, et hoiuste tagamise skeemide direktiiv on ellu viidud kõigis liikmesriikides ja et valitsevad ohud minimeeritakse. Vaid nii on skeemi abil lisaks hoiuste kaitsesele võimalik parandada ka finantsstabiilsust, vähendades veelgi seost pankade ja riigivõla vahel;

5. on seisukohal, et kõigepealt peaksid kõik liikmesriigid hoiuste tagamise skeemide direktiivi ellu viima, enne kui hakatakse kaaluma Euroopa hoiuste tagamise skeemi kasutuselevõttu. See kehtib eelkõige ühtlustatud nõuete osas, mis puudutavad hoiuste tagamise skeemide rahastamist ja vahendite kasutamise võimalusi (ka ennetavad ja asutusi kaitsvad meetmed). Euroopa hoiuste tagamise skeemi loomine ilma riiklike hoiuste tagamise skeemide eelneva garanteeritud ühtlustamiseta võtaks rakendamisstiimuli liikmesriikidelt, kes ei ole seni veel hoiuste tagamise skeemide direktiivi rakendanud. Euroopa hoiuste tagamise skeem ei tohi mingil juhul põhjustada seda, et stabiilsed ja tõhusad pangandussüsteemid ja nende tagatisfondid oleksid kohustatud vastutama ebastabiilsete süsteemide eest ilma võimaluseta mõjutada nende riskijuhtimist. Seoses sellega tuleb lisaks märkida, et asjaomases direktiivis eneses nähakse ette riiklike hoiuste tagamise skeemide koostööd käsitleva aruande koostamine 2019. aastaks. Vastav aruanne oleks Euroopa hoiuste tagamise skeemi kasutuselevõtu eeldus;

6. kinnitab sellega seoses veelkord seisukohti, mille ta esitas arvamuses „Viie juhi aruande „Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimine“ järelmeetmed“;

7. märgib, et eri liikmesriikide pangad erinevad üksteisest märkimisväärselt nii vormilt kui ka suuruselt, aga ka toimumisviiside poolest. Lisaks on kasutusel ka erinevad omandi- ja liikmete struktuuri mudelid, mis võib omakorda kaasa tuua suured erinevused strateegilise suunitluse, võetud riskide ja turgudel tegutsemise osas;

8. on seisukohal, et mudelite mitmekesistamine võib kriisiaegadel olla eeliseks. Erinevad riiklikud ja piirkondlikud iseärasused eeldavad alati spetsiaalselt olukorrale kohandatud strateegiat. Selleks et ELi ja tema liikmesriikide konkurentsivõimet mitte ainult hoida, vaid ka tugevdada, tuleb olemasolevad ja hästi toimivad skeemid lülitada Euroopa hoiuste tagamise skeemi;

9. on lisaks arvamusel, et Euroopa pangad mängivad olulist rolli ka ELi sees ja sellest väljaspool tegutsevate ettevõtjate jaoks ning aitavad Euroopa majanduse alustalana kaasa ka Euroopa siseturu toimimisele. Kodanike ja ettevõtjate põhimõtteline usaldus pankade ja krediidasutuste vastu on vältimatu alus avaliku ja erasektori investeeringutele liikmesriikides;

Avaliku sektori pankade roll Euroopa Liidus

10. tunnistab, et hoolimata panganduskriisi hävitavatest tagajärgedest Euroopa majandusele ja krediidasutustele on eri liikmesriikides rida näiteid selle kohta, et kodanike vara oli asjakohaselt tagatud ka neil keerulistel aegadel;

11. kinnitab, et kohalikud ja piirkondlikud avaliku sektori pangad võisid ka pangandus- ja majanduskriisi aegadel tänu oma eesmärgipüstitusele ja kohalikele juurtele jätkuvalt nautida kodanike usaldust;

12. kinnitab, et munitsipaal- ja piirkondlike pankade tegevus ei ole põhimõtteliselt suunatud kasumi taotlemisele, vaid nad tegutsevad kodanike üldistes huvides. Nagu liikmesriikide tugipangad, tegutsevad ka munitsipaal- ja piirkondlikud pangad ennekõike kohalike kodanike ja ettevõtjate tugevdamise nimel. Koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsustega aitavad nad oluliselt kaasa põhitaristu ehitamisele ja säilitamisele, nagu ka VKEde, mikroettevõtjate ja idufirmade rahastamisele;

13. märgib, et avaliku sektori pankade tegevus on madala riskitasemega ja see on reguleeritud juba riiklike või piirkondlike eeskirjadega, mis ennetab juba algselt riskantsete tehingute kumuleerumist või muid kommertspankade tegevusega seotud riske. Avaliku sektori pangad ei olnud mingilgi moel süüdi majanduskriisi puhkemises. Sageli nad pigem kindlustasid avaliku sektori rahastamise, kui finantsturu ülejäänud osa peaaegu täielikult seiskus;

14. nõuab, et Euroopa Komisjoni ettepanekud ei tohi seetõttu seada kohalikke ja piirkondlikke avaliku sektori panku ebasoodsasse olukorda. Selle pangavormi suunitlusest ja toimumisviisist ei tohi saada puudus suurte piiriüleselt tegutsevate pankadega võrreldes. Sama kehtib ka avaliku sektori tugipankade kohta, kes erinevad teistest krediidasutustest oma eesmärgipüsituse ja toimumisviiside poolest. Neid erinevusi tuleks osamakside arvestamisel arvesse võtta;

15. tõdeb, et kaugemale ulatuvad riiklikud hoiuste tagamise skeemid, nagu näiteks asutuste kaitse, kujutavad endast paljudel juhtudel mõistlikku täiendust puhtale hoiuste tagamisele. Vastav süsteem, mis hädaolukorras kaitseb mitte ainult kodanike vara, vaid ka kogu asutuste osalevate pankade toetamise kaudu, suurendab nii kodanike kui ka majanduse usaldust. Lisaks on võimalik vastava süsteemi raames minimeerida ümberkorralduste tõttu turgudele avalduvaid mõjusid;

16. viitab sellega seoses selgesõnaliselt asjaolule, et komisjoni ettepanek ei tohiks asutustele, mis kuuluvad toimiva asutuste kaitse süsteemi alla, tekitada märkimisväärset lisakoormust sissemaksete näol Euroopa hoiuste tagamise fondi, seades nii kahtluse alla selliste ennast õigustanud asutuste kaitse süsteemide olemasolu;

Parema õigusloome suuniste ulatuslikum arvessevõtmine

17. meenutab, et 19. mail 2015 esitas Euroopa Komisjon suuniste parema õigusloome süsteemi kohta. Nende eeskirjade raames tuleb enne ettepaneku avaldamist arutleda asjaomaste sidusrühmadega avaliku konsultatsiooni vormis, käsitledes ettepaneku võimalikke aspekte. Ent sellist avalikkuse usutlemist, mis aitab olulisel määral kaasa mis tahes Euroopa, aga ka riikliku või piirkondliku õigusakti legitiimsusele, kõnealuse Euroopa hoiuste tagamise skeemi ettepaneku puhul ei toimunud;

18. kritiseerib tõsiasja, et esitatud põhjendus ei vasta subsidiaarsuse protokollide artiklite 2 ja 5 (Euroopa Liidu lepingu protokoll nr 2) alusel nõutavatele kriteeriumitele ning et enne ettepaneku avaldamist ei koostatud mõjuhindangut. Mõjuhindangud on parema õigusloome oluline osa. Seadusandliku ettepaneku majanduslike, aga ka sotsiaalsete ja poliitiliste tagajärgede eelnevalt hindamata jätmine võib kaasa tuua mitte ainult märkimisväärsed kulud, vaid ka soovimatud järelmõjud. Lisaks parandab asjaomaste mõjuhindangute tulemuste avaldamine märkimisväärselt seadusandluse läbipaistvust;

19. kutsub seetõttu Euroopa Komisjoni üles kõrvaldama puudujäägid, viies läbi teostamata menetlused ja esitades subsidiaarsust puudutava põhjenduse enne, kui ettepanekut arutavad seadusandlikus menetluses osalevad institutsioonid. Alles pärast kõigi õigusloome alternatiivide kaardistamist ja ettepaneku mõjude ulatuslikku hindamist võivad menetluses osalevad institutsioonid saavutada praktikas teostatavad tulemused. On tõsiseid kahtlusi selle suhtes, kas komisjoni ettepanek on kooskõlas subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega;

20. juhib antud kontekstis tähelepanu asjaolule, et Euroopa Komisjoni ettepanekutes ei ole arvesse võetud asutuste kaitseskeeme. Eeldatavasti tähendab see märkimisväärsed tagajärgi liikmesriikidele, kes on juba loonud vastavad süsteemid 2014. aasta hoiuste tagamise uut korda käsitleva direktiivi elluviimise raames. Seoses sellega palub komitee Euroopa Komisjonil selgitada, kuidas käsitletakse asjaomaseid süsteeme uutest ettepanekutes;

21. nõuab, et osamaksete arvestamise tegelikud kvoodid sisalduksid ettepanekus endas ja et komisjon ei määraks neid kindlaks delegeeritud õigusaktide vormis. Arvestusbaasil on märkimisväärne suunav mõju asjaomastele krediitiasutustele ja hoiuste tagamise skeemide stabiilsusele ning seetõttu tuleks selle üle otsustada koos nõukogu ja Euroopa Parlamendiga;

Sobiv õiguslik alus Euroopa hoiuste tagamisele

22. on seisukohal, et sellise ettepaneku õiguslik alus ei peaks olema mitte Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 114, vaid pigem sama lepingu artiklis 352 sisalduv pädevuste täiendamise klausel. ELi toimimise lepingu artikkel 114 võimaldab nii õigus- kui ka haldusnormide ühtlustamiseks võtta meetmeid, mille eesmärk on siseturu rajamine ja toimimine. See ei anna aga ELile üldist seadusandlikku pädevust siseturu valdkonnas, vaid selle ülesanne on üksnes kõrvaldada siseturu toimimise puudujäägid, mis tulenevad erinevustest riiklikes eeskirjades;

23. on seisukohal, et Euroopa hoiuste tagamise skeemi ettepaneku esmane eesmärk on finantsstabiilsus kui ELi majandus- ja rahapoliitika alus, ja seega peaks ettepaneku õiguslik alus olema ELi toimimise lepingu artikkel 352;

Euroopa finantspoliitika – vara kaitse kui prioriteet

24. nõuab esmajoones allesjäänud riskide kõrvaldamist pankade bilansist, enne kui võetakse kasutusele Euroopa hoiuste tagamise skeem. Euroopa Komisjoni senised ettepanekud selles valdkonnas ei ole mingil juhul piisavalt konkreetsed. Loogiliselt mõeldes eeldab ühtlustatud hoiuste tagamise skeem siiski konkreetseid riski minimeerimise meetmeid, mille komisjon peab igal juhul esitama enne ettepanekute edasist arutamist;

25. on seisukohal, et liikmesriikide pangandussektorite erineva ülesehituse tõttu ei saa olla ühte kõigile sobivat lahendust. Pigem tuleks alal hoida toimivad süsteemid ja integreerida need Euroopa süsteemi. Ettepanek ei tohiks mingil juhul tingida kõigi süsteemide ümberkorraldamist liikmesriikides, mis oleks omakorda seotud märkimisväärsede kuludega ja eelkõige ka olulise ebakindlusega, mis puudutab asjaomaste nõuete funktsionaalsust ja kindlust;

26. nõuab Euroopa panganduspoliitikat, mis kaitseb Euroopa Liidu kodanikke ja nende vara täies ulatuses. Selline süsteem peab esmajoones taastama ja säilitama kodanike usu finantssüsteemide ja -turgude toimivusse. Teisalt ei tohi Euroopa hoiuste tagamise skeem kaasa tuua seda, et edendatakse kõrge riskitasemega spekulatsioone või toetatakse neid mis tahes vormis. Pigem on vaja esmajoones edendada makromajanduslikust seisukohast mõistlikele asutuse mudelitele tuginevat stabiilset finantssüsteemi;

27. on lisaks arvamusele, et Euroopa hoiuste tagamise skeem ei tohi kaasa tuua konservatiivselt tegutsevate finantsasutuste ebasoodsasse olukorda seadmist. Pangad, mis osalevad peaaegselt kõrge riskitasemega tehingutes, peaksid lisaks hoiuste tagamise kõrgemale osamaksele täitma ka täiendavaid nõudeid, et välistada vastutuse ülekandmine väikestele krediidasutustele, kes tegutsevad valdavalt madala riskitasemega alal või üksnes kohalikul tasandil reaalmajanduse rahastamiseks;

28. kritiseerib asjaolu, et komisjoni määruse ettepanek ei sisalda piisavalt üksikasjalikku teavet kavandatud Euroopa hoiuste tagamise fondi konkreetse kasutamise kohta. Seega ei ole selge, kas, millises etapis ja millises ulatuses on võimalik vahendeid kasutada ennetus- või alternatiivmeetmeteks. Üksnes hoiuste tagamine võib küll kompenseerida hoiustajate vara tagatisväärtuse ulatuses, kuid vastutusjuhtumit ennast ei saa siiski nii ära hoida. Rahvamajanduslikust, aga ka poliitilisest seisukohast peaks tähtsaim prioriteet olema vastutusjuhtumi ärahoidmine.

Brüssel, 12. oktoober 2016

Euroopa Regioonide Komitee
president

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „ELi ringmajanduse loomise tegevuskava“

(2017/C 088/16)

Raportöör: Babette Winter (DE/PES), Euroopa asjade ja kultuuriküsimuste kantsler Tüüringi liidumaa kabinetis**Viitedokument:** Komisjoni teatis „ELi ringmajanduse loomise tegevuskava“COM(2015) 614 (*final*)**POLIITILISED SOOVITUSED**

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. toetab komisjoni püüdlusti töötada jõulisema ülemineku abil toodete, materjalide ja ressursside väärtust olulusringis säilitavale ringmajandusele välja jätkusuutlik, vähese CO₂-heitega, tehnoloogiliselt arenenud ja ressursitõhus majandus, mis loob Euroopas püsivaid konkurentsieelseid ja töökohti;
2. rõhutab, et nende eesmärkide saavutamiseks peab meetmetel kõikides liikmesriikides olema sama raamistik, mis võimaldab – vastavalt keskkonnahoidlike töökohtade algatusele ja Euroopa uute oskuste tegevuskavale ⁽¹⁾ – luua Euroopas tööhõivevõimalusi uutes tööhõivenišsides, mida ringmajandus loob (keskkonnasäästlik ehitus, jäätmekäitlus jne), ja koolitada tööjõudu vastavat nõudlusele. Toetuse ja asjakohase koolitusega saaksid paljud töötud tööturule naasta ja teistele avaneksid uued töövõimalused;
3. rõhutab, et paljud probleemid, mis ELis tootmisest ja tarbimisest tingituna tekivad, mõjutavad teisi maailma paiku, eeskätt arenguriike ja tarkava turumajandusega riike, ning et tarbimise ja tootmise muutuste korral on oodata positiivseid mõjusid ka seal. Komitee tunnustab sellest tulenevat vastutust ELi poliitilise tegevuse, majanduse ja ühiskonna jaoks ning soovib 1. jaanuaril 2016 jõustunud ÜRO säästva arengu tegevuskava 2030 silmas pidades seepärast keskendada tähelepanu meetmetele, mis hoolitsevad rahvusvahelisel tasandil selle eest, et ka väljaspool ELi astutakse samme ressursside kaitseks ja säästmiseks vajalike meetmete võtmiseks;
4. rõhutab, et suletud ringmajanduse kõrge eesmärgi saavutamine nõuab kõigi poliitiliste tasandite tahet võtta selleks vajalikke meetmeid. See hõlmab toodete ja teenuste keskkonnasäästlikku kujundamist, jäätmetekke vältimist, materjalide ja komponentide ringlussevõttu, korduskasutamist ja taaskasutamist, samuti kahjulike ja ümbertöötlemist takistavate koostisosade vähendamist selleks, et edendada parandatavust, ringlussevõetavust, moderniseeritavust ja vastupidavust. Lisaks on vaja püsivalt muuta seda, kuidas üldsus kõnealust teemat tajub, samuti tarbijakäitumist. Samuti on vaja luua stabiilne turg teisestest toorainetest valmistatud toodete ja materjalide jaoks;
5. toetab nõukogu järeldusi Euroopa Liidu ringmajanduse tegevuskava kohta, ⁽²⁾ milles nõutakse Euroopa Komisjoni ringmajanduse tegevuskava õigeaegset ja ambitsioonikat rakendamist ning juhitakse tähelepanu sellele, et üleminek ringmajandusele nõuab pikaajalist pühendumist ja tegevust ELi paljudes eri poliitikavaldkondades ning liikmesriikide kõigil valitsustasanditel, sh kõigi majandustegevuses osalejate, ühiskonna sidusrühmade ja kodanike aktiivset kaasamist kõigi valitsustasandite poolt;

⁽¹⁾ COM(2014) 446 (*final*), COM(2016) 381 (*final*)⁽²⁾ 20. juunil 2016 toimunud keskkonna nõukogu järeldused http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/env/2016/06/st10444_en16_pdf/.

6. juhib selles kontekstis tähelepanu asjaolule, et jäätmekäitlusteenuseid osutatakse sageli üldist majandushuvi pakkuvate teenustena Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 14 mõistes ja et protokollis nr 26 üldhuviteenuste kohta antakse muu hulgas kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele laialdane kaalutusõigus. Nii saab välja töötada ja ellu viia optimaalseid kohalikke ja piirkondlikke jäätmekäitluslahendusi;
7. juhib tähelepanu sellele, et osalejad ja sektorid peavad mastaapse ringmajanduse loomiseks tegema omavahel tõhusat koostööd. Eri sektorites platvormide ja klastrite loomine, kus ettevõtjad ja poliitikakujundajad tegutsevad koos, teeks võimalikuks toodete ühise väljatöötamise, infotehnoloogial ja teabevahetusel põhineva läbipaistvuse, ühised andmekogumissüsteemid, sektorite standardid ning stiimulite ja vahendusmehhanismide ühtlustamise;
8. on seisukohal, et tõelise paradigmuuutuse saavutamiseks peab kogu ringmajanduse strateegia tuginema püüdlusele saavutada kogu olelusringi vältel (nn hällist hällini lähenemisviis) ökoloogiliselt parimad lahendused – sõltumata erinevate õiguslike eeskirjade, strateegiate ja vahendite hetkeolukorrast, mille edasiarendamine ja vastav kohandamine või täiendamine peab toimuma üldeesmärki silmas pidades;
9. on veendunud, et see saab õnnestuda vaid siis, kui lisaks tegevuskavas nimetatud lühiajalistele meetmetele seatakse ka konkreetsed ja realistlikud keskpika ja pika perspektiivi eesmärgid, mis võimaldavad kõigil asjaosalistel usaldusväärsetel alustel vajalikke plaane teha ja taristutingimusi luua;
10. soovib seepärast poliitiliste kavandamis- ja rakendamisprotsesside pikaajalisust arvestades võtta sihiks 2050. aasta ⁽³⁾ ning kehtestada vahe-eesmärgid ja -meetmed 2030. aastaks;
11. on seisukohal, et esimese olulise sammuna on vaja luua olukorrast kriitiline ülevaade, et uurida, millised toetusprogrammid, toetused või reguleerivad meetmed on ebatõhusad või lausa kahjulikud ja milliste prioriteetsete probleemidega tuleb millises ajavahemikus tegeleda;
12. on seisukohal, et oma väikese mõjuulatuse tõttu saab teadusprogrammidel, toetusmeetmetel ja vabatahtlikel vahenditel olla ELi ees seisvate probleemide asjakohasel lahendamisel ainult toetav mõju. Väikese mõjususe näiteks võib tuua ELi keskkonnajuhtimissüsteemi EMAS, mis loodi 20 aastat tagasi, kuid millega on kogu ELis liitunud vaid 4 000 ettevõtjat ja mitteäriilist asutust kokku umbes 10 000 asukohas. Sellele vastukaaluks on umbes 30 miljonit ettevõtjat loobunud kõnealuse vahendi kasutamisest;
13. soovib kehtestada kaugeleulatuvad õiguslikud nõuded koos toetusmeetmetega. Sealjuures tuleks kasutada ka uuenduslikke lähenemisviise, nt *top-runner* lähenemisviis ⁽⁴⁾. Lisaks loodusressurssidele ja kliimale võidavad sellest eelkõige ka tarbijad, kelle kulud pikas perspektiivis vähenevad, samuti majandus, saavutades konkureerivate majanduste ees innovatsioonieelise;
14. märgib, et paljud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on juba käivitanud erinevaid ressursitõhususe ja ringmajanduse edendamise algatusi. Need algatused on head näited, millest teised saavad eeskuju võtta. Komisjon peaks toetama olemasolevaid kogemuste vahetamise platvorme;
15. kahetseb, et hariduse ja teadlikkuse suurendamise aspektil ei ole tegevuskavas mingit rolli, ja kutsub komisjoni üles selle koos liikmesriikide, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning teiste partneritega välja töötama ning edendama teadmiste ja parimate tavade arengut ja jagamist selles valdkonnas teadlikkuse suurendamise eesmärgil. Sellega seoses väljendab komitee heameelt spetsiaalsete spetsialiseerumise moodulite loomise üle seonduva tasemeõppe ning asjakohaste koolituste raames tihedas koostöös ettevõtlus-, teadus- ja haridusringkondadega;

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 9. juuli 2015. aasta resolutsioon ressursitõhususe ja ringmajandusele ülemineku kohta (2014/2208(INI)).

⁽⁴⁾ CDR 140/2011.

Tootekujundus ja tootmisprotsessid

16. märgib, et komisjon tugineb juba väljakujundatud strateegiatele ja paljudes valdkondades puuduvad konkreetset meetmed, näiteks puuduvad ühtlustatud kriteeriumid nende strateegiate kohaldamiseks ja rakendamiseks. Kavandatud laiendatud tootevastutuse seadusandlikes ettepanekutes tuleks ka konkreetset välja tuua, kuidas peaks toimuma tootjatepoolne toodete kõigi kulude sisestamine kogu väärtusahelas;

17. soovib kõigi poliitikavaldkondade ülest eesmärkide ja sidususe saavutamiseks lisada toetuste lubade kontrollimise toimeviisiid, mis tagavad selle, et tulevikus ei anta toetust tootmisrajatistele ega tootearendustele, mis ei vasta ökodisaini nõuetele;

18. rõhutab, et ökodisaini nõuded tuleb põhjalikult läbi vaadata⁽⁵⁾ ja uurida tuleks tootepõhiste või valdkondlike ökodisaini nõuete kehtestamist;

19. kutsub sellega seoses Euroopa Komisjoni üles esitama võimalikult kiiresti ambitsioonikat ökodisaini töökava direktiivi 2009/125/EÜ (ökodisaini direktiiv) – mis pidi hõlmama ajavahemikku 2015–2017 – rakendamiseks;

20. rõhutab, et tootmisel tekkivaid jäätmeid ja kõrvalsaadusi saaks kasutada ringlussevõetud toorainena muu tootmise puhul ja et eeskätt väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel, kes on paljude piirkondade tugisammas, on tänu tööstuslikule sümbioosile veel suur tõelise ringmajanduse potentsiaal. Seejuures tuleks VKEde ees seisvaid õiguslikke takistusi võimalikult suures ulatuses vähendada ja uutes eeskirjades võimalikult suurel määral piirata; Nii tuleks näiteks ellu viia jäätmete raamdirektiivi artikli 5 lõikes 2 ja artikli 6 lõikes 2 nimetatud meetmed kõrvaltoote või oleluringi lõpu deklareerimise kriteeriumide määratlemiseks;

21. soovib komisjonil ja liikmesriikidel kehtestada ka majandusele siduvad säästva hanke ja koostöö eeskirjad kogu väärtusahela ulatuses, kui vabatahtlikult võetud kohustusi asjakohase aja jooksul ja piisavas ulatuses ei täideta; Selleks peaksid nad konsulteerima kohalike ja piirkondlike omavalitsustega;

22. märgib, et vaatamata punktis 12 mainitud EMASi vähesele kasutusele on sellel vahendil põhimõtteliselt suur potentsiaal (tootmis)protsessidesse suunatavate (ebatõhusate ja/või keskkonnale kahjulike) materjalivoogude tuvastamiseks ja määratlemiseks. Seepärast toetab komitee seda, et komisjon käsitleb tegevuskavas selle vahendi parandamist ettevõtjate, eeskätt VKEde hüvanguks. Komitee tuleb meelde, et lisaks sellele on EMAS tänu oma süsteemsele läbipaistvusele ja kontrollimisele ainsa juhtimissüsteemina väga sobiv selliste materjalivoogude kindlaks kontrollimiseks;

23. soovib seega integreerida EMASi kui vabatahtliku vahendi nõutavate tõendavate dokumentide ja andmete usaldusväärseks kontrollimiseks teistesse õigusaktidesse ja meetmete jõustamise märksa suuremal määral kui seni;

Tarbimine

24. rõhutab, et järjest lühenevate tootekasutustsükli probleemi puhul (nt elektriseadmed ja rõivad), on tarbijakäitumisel ja ühiskondlikel trendidel tugevam mõju kui oletataval ja tegelikul tehnilisel aegumisel;

25. juhib seda ennekõike ühiskondlikku ja eetilist konteksti arvestades tungivalt tähelepanu sellele, et komisjon, liikmesriigid ja eeskätt kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kui kodanikele kõige lähemal olev poliitiline tasand peaksid võtma haridus-, täiendusharidus- ja kvalifikatsioonimeetmeid, mis aitaksid nii üldsusel kui ka ettevõtjatel oluliselt paremini tajuda ja mõista seoseid säästva ja mittesäästva tarbimise, jäätmetekke vältimise, loodusvarade säilitamise ja keskkonna vahel. Komitee soovib käsitleda kõnealuseid aspekte jõulisemalt haridusprogrammides ja teabekampaaniates;

⁽⁵⁾ CDR 4083/2014, Euroopa Parlamendi resolutsioon 2014/2208 (INI).

26. soovitab muuta toodete kogu olelusringi keskkonnamõjud asjakohase märgistuse abil läbipaistvaks, kasutades seejuures ära olemasolevatest märgistest saadud kogemusi. Sealjuures peab märgis olema lihtne ja arusaadav ning märgisel esitatav teave läbipaistev ja kontrollitav;

27. arvab, et siinkohal oleks sobiv kasutada toodete keskkonnajalajälje lähenemisviisi, ent märgib, et selle meetodeid on vaja veel olulisel määral edasi arendada. Toodete keskkonnajalajälje saab olla märgiste paljususe ja sellega kaasneva läbipaistmatus vastu tõhus vahend vaid siis, kui see on üldiselt kohustuslik. Seepärast peab see olema tootjate jaoks ka nende konkurentsivõimet ja proportsionaalsuse põhimõtet silmas pidades hõlpsalt kasutatav, ilma et see vähendaks vahendi väljendusjõudu ja kontrollitavust. Sellele aitaks kaasa Euroopa märgise loomine, et kujundada ringmajanduse selget ja positiivset mainet ja avada sellele uksed. Märgise ja sellest teavitamise jaoks on vaja strateegiat ja strateegia rakendamise kava, nagu näiteks parendusprogrammid ja üleeuroopalised teabekampaniad;

28. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles maksusüsteemide keskpika ümberkujundamise abil maksustama esmase tooraine tarbimist kõrgemalt kui korduskasutatavate ringlussevõetud toorainete, materjalide ja komponentide kasutamist, et luua nii stiimul majandusringluse juba toodud toorainete, materjalide ja komponentide märkimisväärselt suuremaks taaskasutamiseks uute esmaste toorainete kasutamise asemel. Vajalikuks võib osutada ELi käibemaksudirektiivi läbivaatamine, et mitte takistada erinevate käibemaksumäärade sisseviimist sel eesmärgil. Lisaks peaksid komisjon ja liikmesriigid koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsustega rohkem edendama teiste toorainete, materjalide ja komponentide kasutamist muu hulgas teiste sobivate majanduslike vahenditega;

29. tunnistab, et keskkonnahoidlikud riigihanked võivad tingituna oma suurest osakaalust sisemajanduse koguproduktis olla oluline ringmajanduse hoob. Komitee rõhutab siinkohal, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on kogu ELi hankemahus väga suur osakaal ja seepärast on neil keskkonnahoidlikes riigihangetes võtmeroll. Sellega antakse rohelisele majandusele vajalikud kasvustiimulid ja avatakse suured tööhõivevõimalused, nii et keskkonnahoidlikku tegevuskava VKEde jaoks ja keskkonnasäästliku tööhõive algatust⁽⁶⁾ on võimalik paremini rakendada;

30. märgib, et jätkuvalt ei ole juba aastaid propageeritavat keskkonnahoidlike riigihankeid piisavalt rakendatud ja toetab seepärast komisjoni iga algatust, millega kaasneb kõnealuse hankepoliitika tõhusam elluviimine. Komitee rõhutab, et riigihangete puhul on oluline vaadata mitte ainult kõige madalamat hinda, vaid ka majanduslikult kõige soodsamat pakkumust. See tähendab, et rohkem tähelepanu tuleb pöörata lahendustele, millel on madalamad olelusringi kogukulud, tugev tehnoloogiline suutlikkus ja mis on tervikuna jätkusuutlikumad. Seesugused tavad tuleks hõlmata struktuurifondide määrustega, kuna sel viisil oleks võimalik parandada teiste toorainete turulelaskmist;

31. märgib, et isegi kui ELi liikmesriigid on uued ELi riigihanke-eeskirjad⁽⁷⁾ ellu viinud, on olemas täiendavad võimalused jätkusuutlikeks, konkurentsivõimelisteks, innovatsiooni vallandavateks ja läbipaistvateks riigihangeteks, nagu näiteks arukamad eeskirjad ja elektrooniliste menetluste ulatuslikum kasutamine. Komitee leiab, et ettevõtjate, eelkõige VKEde seas tuleks levitada suuremat teadlikkust uuendatud ELi riigihanke-eeskirjade uutest võimalustest;

32. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles levitama suuniseid ja ettepanekuid, et edendada keskkonnahoidlike riigihangete kasutamist. Komisjoni avaldatud käsiraamat „Bying Green!! A Handbook on green public procurement“ on selleks sobiv algus. Lisaks kutsub komitee üles koostama nimetatud käsiraamatu jaoks loetelu keskkonnahoidlike riigihangete jaoks sobilikest teisestest toorainetest ja -materjalidest ning toodetest, mis on toodetud selliseid aineid ja materjale kasutades, ning seda loetelu korrapäraselt ajakohastama;

33. pidades silmas eelseisvaid muudatusi 2016. aastal jõustunud ELi õigusraamistikus, nõuab komitee, et keskkonnahoidliku riigihanke põhimõtte järgimine oleks kohustuslik riigihangete puhul, mis ületavad kogu ELis kehtivaid künniseid, samuti avaliku sektori vahenditest toetatavate projektide puhul. Keskkonnahoidlike riigihankeid tuleks rakendada kõigi ELi toetusprogrammide osana, et neist projektidest saaks keskkonnahoidliku riigihanke rakendamise eeskujuga ja stiimul;

⁽⁶⁾ COM(2014) 440 (final), COM(2014) 446 (final)

⁽⁷⁾ Direktiivid 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL.

34. soovib sellega seoses ELi õiguse sidususe tagamiseks ja kooskõlas eelmise soovitusena muuta riigihangete direktiivi (2014/24/EL) nii, et avalike hankemeetmete puhul peaks põhimõtteliselt eelistama säästvaid ja ressursitõhusaid tooteid ja lahendusi ning nende tagasilükkamise korral tuleks otsust põhjendada. Lisaks sellele soovib komitee kohaldada seiret, mille käigus võrreldaks kogu väärtusahela arvestuses tavapärase, ainuüksi kulutõhususes lühiajaliselt saadavale kasule suunatud hankemeetmeid keskkonnanahoidlike riigihangetega ja antaks neile hinnang. Lisaks soovib komitee arendada hangete väljakuulutamise süsteemi nii, et neist võiks vajaduse korral saada võrreldavat teavet eri hangete ja nende kriteeriumide kohta;

Jäätmete kõrvaldamine

35. toetab komisjoni kavatsust edendada koostööd liikmesriikidega, et parandada ELi jäätmealaste õigusaktide rakendamist, ja rõhutab, et sealjuures on oluline roll kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel. Seepärast palub komitee komisjonil kanda hoolt selle eest, et liikmesriigid kaasaksid kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tihedalt vajalikesse tehnilistesse ja fiskaalmeetmetesse, samuti parimate tavade tutvustamisse;

36. kordab oma üleskutset Euroopa Komisjonile ja liikmesriikidele, edendada eeskätt seni vähem arenenud piirkondades kvaliteetset ringlussevõttu ja kehtestama selleks kiiresti ka majanduslikud vahendid, nt „saastaja maksab“ põhimõte, prügilamaksud ja jäätmetootmise maksustamise süsteemid⁽⁸⁾;

37. rõhutab, et arvestades ELi piirkondade ja liikmesriikide vahelisi erinevusi kehtivates jäätmekäitluse alastes ELi õigusaktides kehtestatud eesmärkide täitmisel, on väga oluline innustada koostööd ja heade tavade levitamist kõnealuses valdkonnas, et aidata ka maha jäänud riikidel ja piirkondadel lõppeesmärkideni jõuda. See kehtib eelkõige hõreda asustuse, saareliste ja äärepoolseimate piirkondade puhul, kes seisavad silmitsi suure demograafilise survega ja kus vahemaad jäätmekäitluskeskuseni on pikad, mis teeb nende jaoks jäätmevabaduse eesmärgi saavutamise sisuliselt võimatuks;

38. rõhutab, et tarbijad on vaja palju suuremal määral kaasata kõigisse jäätmete kõrvaldamise meetmetesse. Seepärast peavad tahkete olmejäätmete käitlemise eest vastutavad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused andma läbipaistvat teavet kõikide materjalide käitlemis- ja ringlussevõutupsesside kohta, et kaasata tarbijad rohkem jäätmete asjakohasesse kõrvaldamisse või ringlussevõttu;

39. rõhutab, et võrdsed võimalused jäätmete kõrvaldamise eeskirjade rakendamisel on oluline tegur VKEde konkurentsivõime jaoks ELi siseturul;

40. toetab komisjoni kavatsust tegeleda jäätmete energia taaskasutamise rolliga energia- ja kliimapoliitikas. Komitee rõhutab, et sealjuures tuleb lähtuda ELi jäätmehierarhiast jäätmevoo maksimaalseks vähendamiseks ja olelusringi mõtteviisist ning et suurte taaskasutuse ja ringlussevõtu määradega ringmajanduse mudelit ei tohi energiatootmise nimel õhnestada⁽⁹⁾;

41. juhib lisaks tähelepanu sellele, et jäätmete puhul, mida ei ole võimalik vältida või ringlusse võtta, on mõttekas käitlemine väga tõhusates termorajatistes (jäätmed energiaks), eriti kui samaaegselt energiat kasutatakse. Samas tuleb vältida ülemäärast jäätmete kõrvaldamise või põletamise taristuid;

42. toetab kindlalt Euroopa Komisjoni kavatsust tõhustada läbivaadatud jäätmesaadetiste määruse jõustumist, võideldes sellega tarbimisjärgsete jäätmete ebaseadusliku ekspordi vastu ning jäätmesaadetiste saatmise vastu nõuetele mittevastavatesse käitlemisettevõtetesse ELi sees või sellest väljaspool. Euroopa Komisjon peaks aktiivselt kaasama oma tegevusse pädevaid kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ning edendama jäätmesaadetisi puudutavat elektroonilist andmevahetust ja töötama välja suuniseid nõuetekohase kontrolli kavandamise kohta; nõue selle kohta lisati direktiivi viimase läbivaatamisega;

Ringlussevõetud tooraine turu tugevdamine

43. on põhimõtteliselt seisukohal, et kvaliteedistandardid peab vajadusel kehtestama tooraineid kasutav tööstus, kuna vaid toodete tootjad teavad, milline peab olema nende tootmiseks vajalike toorainete ja materjalide kvaliteet. Küll aga rõhutab komitee siinkohal, et otsustav peab siiski olema toote kvaliteet ja mitte selle päritolu;

⁽⁸⁾ CDR 4083/2014.

⁽⁹⁾ CDR 3751-2013.

44. on siiski arvamusel, et komisjoni ülesanne on analüüsida kehtivaid õiguslikke tõkkeid, mis takistavad või raskendavad ringlussevõetud tooraine kasutamist, ja need kõrvaldada, kui seda ei takista ohutuse aspektid (nt saasteained, loomahaigused, hügieen);

45. toetab komisjoni kavatsust pakkuda välja meetmed jäätmeid, tooteid ja kemikaale käsitlevate õigusaktide vastastikuse seose loomiseks, ja leiab, et seda tuleks teha võimalikult kiiresti. Komitee rõhutab sellega seoses, et ringmajanduse sujuvaks toimimiseks on vältimatult vajalik ohtlike ja toksiliste ainete asendamine olemasolevate või veel väljatöötamisel olevate ohutute alternatiividega, samuti ohtlike kemikaalide jälgitavus väärtusahelas ja materjalitsükklites;

Esmatähtsad valdkonnad

46. tervitab asjaolu, et komisjon keskendub plastide valdkonnale, ja tõstab esile oma arvamust teemal „Roheline raamat keskkonda sattunud plastijäätmeid käsitleva Euroopa strateegia kohta“⁽¹⁰⁾ ning rõhutab, et plastide kasutamisele teatud valdkondades tuleb kehtestada reeglid, et hõlbustada plastide ringlussevõttu või vähendada nende kasutamist teatud valdkondades; Plaste, mis sisaldavad keskkonna ja tervise seisukohast kahjulikke aineid, ei tuleks seega taaskasutusse/ringlusse võtta, kui kahjulikke aineid ei ole võimalik töötlemise teel eraldada ega ringlusest eemaldada. Kahjulike koostisainetega plastid tuleks siis näiteks põletamise teel ringlusest kõrvaldada. On tähtis, et komisjon võtab seda eeskirjade koostamisel ja eesmärgitaseme seadmisel arvesse. Lisaks peaks komisjon tegutsema selle nimel, et tagada, et keskkonda või tervist kahjustavad ained kaoksid esmatootmisest võimalikult kiiresti;

47. märgib, et mitmetel uutel liitmaterjalidel võib olla positiivne keskkonnamõju (isolatsioonimaterjalina, tänu kergemale kaalule jne), kuid teisalt võivad olelusringis tekkida raskused nende korduskasutusel, ringlussevõtul või kõrvaldamisel;

48. kritiseerib asjaolu, et tegevuskavas ei käsitleta üksikasjalikumalt prügistamist ega plastide leostamist, mis on olulised teemad. Seepärast kutsub komitee komisjoni üles käsitlema neid valdkondi asjakohasel viisil 2017. aastaks kavandatud strateegias plastide kohta ringmajanduses ning seadma probleemide lahendamiseks selged eesmärgid;

49. soovib komisjonil ja liikmesriikidel toetada turupõhiseid algatusi ringlussevõetud materjali kasutamise suurendamiseks, luues ettevõtjatele fiskaal- ja majandusstiimuleid ringmajandust toetavate ärimudelite kasutamiseks ning tarbijatele ringmajandust toetavate toodete ja teenuste ostmiseks;

50. peab toidu raiskamise vähendamist nii majanduslikust ja ökoloogilisest kui ka eetilise aspektist oluliseks ringmajanduse valdkonnaks ja juhib tähelepanu oma arvamusele õigusaktide paketi raames, samuti omaalgatuslikule arvamusele toidujäätmete kohta⁽¹¹⁾;

51. on seisukohal, et toidu raiskamise vähendamise meetmed väärtusahela lõikes ei ole üksnes liikmesriikide, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ja ettevõtjate vastutusallas, vaid et Euroopa Komisjonil ja teistel ELi institutsioonidel on selles otsustav roll, kuna kõnealune teema on tihedalt soetud teiste poliitikavaldkondadega (nt hügieenieeskirjad ja tarbijakaitse, kaubandusstandardid, põllumajandustoetused);

52. on seisukohal, et just ehitustööstuse valdkonnas on vältimatult vajalik terviklik käsitlus, tingituna selle valdkonna jäätmete suurest mahust ja üha keerukamaks muutuvast liigitamisest. Just ehitustoodete puhul peab ökodisain arvestama kogu olelusringi ja seepärast tuleb seda kõnealuse tooterühma puhul jõulisemalt rakendada. Kuigi ELi ehitussektoris on vaieldamatult vaja parandada ressursitõhusust, suurendavad eri riikide avaliku ja erasektori erinevad lähenemisviisid töökeskkonna keerukust kõigi sidusrühmade jaoks. Ühiste eesmärkide, näitajate ja andmete puudumine ning eri lähenemisviiside vastastikuse tunnustamise vajakajäämine võivad seni tehtud edusammud minema pühkida ja teha võimalikuks siseturu moonutused kavandamise, disaini, ehitamise ja tootmise valdkonnas;

⁽¹⁰⁾ CDR 3751-2013.

⁽¹¹⁾ CDR 6646/2015.

53. on seisukohal, et ringmajanduse põhimõtete kohaldamisel kinnisvara ja ehituse valdkonnas tuleb projekte kavandada n-ö kihiti, valida hoolikalt materjale ja koostisosi ja juba ehitamise etapis arvestada hoone demonteerimisprotsesside ja kohandatavusega. Seoses sellega tuleb kaasata tööstussektor, jääke tuleb hakata käsitama väärtusliku ressursina ja hoonetest peavad saama tulevaste põlvete n-ö materjalipangad. Selleks on vaja luua materjalstruktuurid ja osad, mida on võimalik kas osaliselt või täielikult lammutada või demonteerida, et saaks nii eri koostisosi korduskasutada, materjale taaskasutusse võtta ja terveid hooned mujal uuesti üles ehitada;

54. rõhutab ehitusjätmete ringmajanduse piirkondlikku olulisust, sest oma massi ja kaalu tõttu ei sobi nad majanduslikust aspektist kaugele transportimiseks ja jäävad seepärast suures osas oma päritolupiirkonda;

55. on seisukohal, et ehitustööstus on oluline tegevusvaldkond kõigi tasandi haldusasutuste jaoks, kuna nii avaliku sektori hoonete omanike kui ka taristu loomise ja säilitamise eest vastutajatena peaksid nad olema teerajajad selliste innovaatiliste keskkonnahoidlike protsesside ja toodete laialdasel turulepääsul nagu ehitus- ja lammutusjätmetest saadavad teised täitematerjalid teedeehituses ja muus ehitustegevuses ⁽¹²⁾;

56. toonitab, et eeskätt kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on oluline roll ehitus- ja lammutustegevuse lubade andmisel ja et nad peaksid saama ELil suuniste kaudu tuge ringmajanduse integreerimiseks sellesse sektorisse;

57. kordab, et ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks on oluline, et hoonete olelusringi keskkonnahoidlikkuse hindamiseks töötatakse välja näitajad, mis on eeldus keskkonnakaitse üldiste eesmärkide ja standardite väljatöötamiseks ehitussektoris. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tuleks kaasata nende näitajate väljatöötamise ⁽¹³⁾;

58. märgib, et tegevuskavas ei leia käsitlust ravimitest või nanomaterjalidest tekkivate jätmete ega nende keskkonda sattumise teemad, mida tuleks lähiajal täiendavate esmatähtsate valdkondadena käsitleda vastavates strateegiates;

Innovatsioon, investeeringud ja muud horisontaalmeetmed

59. toetab asjaolu, et komisjon võtab tegevuskavas kohustuse toetada sihipäraste meetmetega liikmesriike ja kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi oma ringmajanduse tugevdamisel ja teeb neile ringmajanduse projektide arendamiseks kättesaadavaks vahendid erinevatest ELi rahastamisprogrammidest, nagu Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid, Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond, LIFE, programm „Horisont 2020“ ja COSME. Komitee toonitab vajadust parandada erinevate fondide ja programmide koostoimet ning lihtsustada nende kasutamist. Komitee nõuab ühtse kontaktpunkti lähenemisviisi sisseviimist;

60. juhib sealjuures tähelepanu asjaolule, et sageli ei vasta kõnealused rahastamisprogrammid piirkondade ega kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vajadustele. Seepärast palub komitee suunata rahastamisprogrammid ka nende vajadustele ja rahaliste ja haldustehnilistele võimalustele. Meetmeid ja vahendeid tuleb kohandada vastavalt Euroopa piirkondade erinevatele kohalikele oludele, võttes eeskätt arvesse rahvastiku- ja asustustihedust;

61. viitab sellele, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendusprogrammid määrati kindlaks juba enne tegevuskava. Seepärast ei saanud ringmajanduse jaoks vajalikke innovatsioonimeetmeid kavandada nii, et need võimaldaksid ka väiksemaid projekte jätmetekke kõrvaldamise, taaskasutuse, remondi- ja jagamismajanduse võrgustike ülesehituse, jätmete sorteerimise ja käitlemise uute meetodite katsetamise, VKEdes suutlikkuse suurendamise või üldsuse teadlikkuse suurendamise valdkonnas;

62. kutsub seepärast Euroopa Komisjoni üles seda järgmisel toetusperioodil rohkem arvesse võtma ning kokkuvõttes omistama struktuuri- ja investeerimisfondide tulevastel toetusperioodidel ringmajandusele sama suure tähtsuse kui seni kliimamuutuste teemale;

⁽¹²⁾ Vt komisjoni talituste töödokument „EU GPP Criteria for Office Building Design, Construction and Management“, 20. mai 2016, SWD(2016) 180 (final).

⁽¹³⁾ CDR 4084/2014.

63. kutsub Euroopa Komisjoni üles toetama ringmajanduse raames ka rohkem nn murrangulisi tehnoloogiaid – mis võivad praegu ulatuslikult muuta või asendada terveid turusegmente –, et tagada teadmiste parem kasutamine;

Järelevalve ja valitsemine

64. kutsub Euroopa Komisjoni üles esitama Euroopa Regioonide Komiteele korrapäraselt eduaruandeid tegevuskava rakendamise seisu kohta, arutama regulaarselt Euroopa Regioonide Komiteega saavutatud edusamme ja uurima võimalusi esitada Euroopa Regioonide Komiteele perspektiivarvamuste taotlusi, mis võimaldavad komiteel anda oma panus juba poliitikameetmete ettevalmistamise etapis.

Brüssel, 12. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „ELi kütte- ja jahutusstrateegia“

(2017/C 088/17)

Raportöör: Daiva Matonienė (LT/ECR), Šiauliai linnavolikogu liige**Viitedokument:** Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi kütte- ja jahutusstrateegia“

COM(2016) 51 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. tervitab Euroopa Komisjoni ettepanekut käsitada kütet ja jahutust ühise energiasüsteemi osana ning tõdeb, et siinkohal tõstetakse küttesektorit esmakordselt esile energiaspektori olulise valdkonnana, mis on väga sobiv aitamaks suurendada energiaravustuse sõltumatust, tagada energiapuudusele, saavutada kliimakaitse eesmärgid ja vähendada tarbijate kulutusi;
2. on seisukohal, et kütte- ja jahutussektori säästlikkuse tagamiseks ei saa olla üht kõigile sobivat lahendust, ja toonitab, et mõjusate tulemusteni jõudmiseks on tarvis väga mitmesuguseid lahendusi, st erinevaid tehnoloogiasid ja eri lahendusi nii üksikjuhtumiteks kui ka kogu sektoris rakendamiseks;
3. märgib siiski, et strateegia on väga üldine, puudu jääb selgusest ja selles ei öelda piisavalt konkreetset, kuidas ja millises suunas tuleks kütte- ja jahutussektorit edasi arendada, milliseid konkreetseid meetmeid tuleks seadud eesmärkide täitmiseks võtta, milline oleks nende mõju kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, ettevõtjatele ja tarbijatele (kodumajapidamistele) ning milliseid finantstoetuse ja stimuleerimise eeskirju tuleks jätkusuutliku energiaravustuse eesmärgid silmas pidades rakendada;
4. rõhutab, et EL on endiselt äärmiselt sõltuv imporditud energiast. Kütte ja jahutus moodustavad praegu 50 % ELi aastastest energiatarbimisest. See on 59 % gaasi kogutarbimisest ja 13 % nafta kogutarbimisest Euroopas ⁽¹⁾. Need arvud näitavad suurt potentsiaali energia säästmiseks. Selle potentsiaali ära kasutamiseks on vaja võtta meetmeid kütte- ja jahutussektori ümberkorraldamiseks ning kütte ja jahutuse tõhususe tagamiseks;
5. toetab Euroopa Komisjoni ettepanekut, et kütte- ja jahutussektori võiks hõlmata liikmesriikide riiklikesse energia- ja kliimakavadesse, mis on osa energialiidu juhtimisest;
6. rõhutab, et ELi õigusaktid – nt energiatõhususe direktiiv, hoonete energiatõhususe direktiiv ja taastuvenergia direktiiv –, milles on ette nähtud konkreetsete meetmete energiatootmise või -tarbimise valdkonnas, on olulised kütte- ja jahutussektori arendamiseks. Komitee toonitab seetõttu, et nende õigusaktide tulevasel läbivaatamisel tuleks arvestada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kesksel rollil kõnealuses sektoris ning iseäranis käesolevas arvamuses esitatud soovitusi;
7. märgib, et üleilmne suundumus taastumatute energiaallikate vähenemisele, üleilmne kliimamuutus ning suurem rõhuasetus keskkonnavõimele ja inimeste tervisele määravad järjest suuremal määral kindlaks nüüdisaegsete ehituspõhimõtete suuna ja nende põhifookuse: energia säästmine ja tõhus kasutamine ning mõju keskkonnale ja inimeste tervisele;

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52016DC0051>

8. leiab, et strateegia võimaldab liikmesriikidel objektiivselt hinnata oma seniseid poliitilisi ja haldusotsuseid kaugküttesektori kohta ning edendada sektori arengut küttesüsteemide ajakohastamise, hoonete renoveerimise, maagaasilt taastuvatest energiaallikatest saadud või muudele, puhastest energiaallikatest toodetud kütuseliikidele ülemineku ja uute kasutajate liitmise võimaldamise kaudu. See muudaks asjaomase teenuse isegi vähem kulukaks, vähendaks tarbijate kulutusi ja tagaks linnades tervislikuma õhu;

9. kutsub Euroopa Komisjoni üles vaatama läbi ELi poliitika, et arendada välja jätkusuutlik kütte- ja jahutussektor. Üks näide, mis illustreerib ELi õigusaktide eri elementide puudulikku sidusust, on komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 244/2012,⁽²⁾ millega täiendatakse hoonete energiatõhususe direktiivi. Delegeeritud määrus võimaldab arvata taastuvatest energiaallikatest saadud soojus- ja elektrienergia hoone energiatõhususest maha, kui energiat toodetakse kohapeal, kuid mitte tsentraliseeritud energiatootmise korral. See ebakõla peidab endas ohtu, et õõnestatakse kaugkütte-, kaugjahutus- ning soojus- ja elektrienergia koostootmise süsteeme ning kahjustatakse taastuenergia aktiivsema kasutamise, jäätmetest soojusenergia tootmise ja CO₂-heite vähendamise eesmärki; on seisukohal, et hoonete energiatõhususe valdkonnas peaks tähelepanu keskmes olema hoone energiatarbimine ja -nõudlus;

10. kutsub Euroopa Komisjoni üles soovitada liikmesriikidel nende oma potentsiaali arvestades kujundada välja säästlik kütte- ja jahutussektor, võttes kasutusele tõhusad tehnoloogiad, edendades innovatsiooni ja kõrvaldades õiguslikud ja haldustakistused;

11. avaldab kahetsust asjaolu pärast, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll ei ole strateegias piisavalt määratletud, ja rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on peamised institutsioonid, kes vastutavad kütte- ja jahutussektori eest. Kohalikud omavalitsused ei ole mitte ainult hõlmatud taristu arendamise ja haldamise, vaid on ka suurimate energiatarbijate hulgas;

12. toonitab asjaolu, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused püüavad nii palju kui võimalik kaasa aidata säästva energia eesmärkide saavutamisele. Paljudel linnadel kogu Euroopas on juba aastaid olemas kliimalased ja säästva energia tegevuskavad, mis hõlmavad vähese CO₂-heitega soojus- ja elektrienergia tootmist, taastuvate energiaallikate kasutamist ja energiatõhususe suurendamise meetmeid;

13. rõhutab, et Regioonide Komitee kui ELi kohalike ja piirkondlike esindajate kogu omistab oma tegevuses energiaküsimustele suurt tähtsust ning energialiitu käsitlevate ettepanekute kontekstis on mitmes arvamuses⁽³⁾ esitatud soovitusi energiasektori arendamise kohta, konkreetseid viiteid kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tähtsale rollile säästva energiapoliitikaeesmärkide täitmisel ning soovitusi liikmesriikide kesktasandi asutuste ja kohalike omavalitsuste aktiivsemaks omavaheliseks koostööks, pidades silmas otsustusprotsessi ja tarbijahuvide kaitset;

14. tuletab meelde, et Regioonide Komitee on juba korduvalt juhtinud tähelepanu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste määravale rollile koostootmise arendamisel. Asjaomane elektri- ja soojusenergia koostootmise tehnoloogia võimaldab ära kasutada peaaegu 90 % kütuse primaarenergiast. EL peaks looma vajalikud tingimused nende väga tõhusate rajatiste tegevuskuludid katva käitamise edendamiseks⁽⁴⁾;

⁽²⁾ Komisjoni 16. jaanuari 2012. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 244/2012, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta ja kehtestatakse võrdlusmeetodite raamistik hoonete ja ehitusdetailide energiatõhususe miinimumnõuete kuluoptimaalse taseme arvutamiseks (ELT L 81, 21.3.2012, lk 18).

⁽³⁾ Regioonide Komitee arvamus „Energialiidu pakett“.
Regioonide Komitee arvamus „Taskukohane energia kõigile“ (ELT C 174, 7.6.2014, lk 15). ELi Nõukogu eesistujariigi Kreeka 4. novembri 2013. aasta kiri.
Regioonide Komitee arvamus „Taastuenergia, Euroopa energiaturu oluline osaline“ (ELT C 62, 2.3.2013, lk 51).
Regioonide Komitee arvamus „Energiatõhusus“ (ELT C 54, 23.2.2012, lk 49).
Regioonide Komitee arvamus „Euroopa Liidu energia tegevuskava 2011–2020“ (perspektiivarvamus) (ELT C 42, 10.2.2011, lk 6).
Regioonide Komitee arvamus „Strateegiline energiaülevaade ja ehitiste energiatõhusus“ (ELT C 200, 25.8.2009, lk 41).
Regioonide Komitee arvamus „Taastuenergia edendamine“ (ELT C 325, 19.12.2008, lk 12).

⁽⁴⁾ Regioonide Komitee arvamus „Taastuenergia, Euroopa energiaturu oluline osaline“.

15. peab oluliseks, et energiahinnad jääksid taskukohaseks ELi vaesematele elanikele, kes kulutavad sageli suure osa sissetulekust küttele, jahutusele, valgustusele ja kodumasinatele, ning et energiatõhususe kavade puhul arvestataks esmajoones kõige raskemas olukorras elavate inimestega ⁽⁵⁾;

Kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemid, individuaalne soojusenergiavarustus

16. on seisukohal, et kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemid sobivad suurepäraselt selleks, et ühendada erinevad energiaallikad energiatootjate ja tarbijatega. Kaugküte võib olla soojusenergiaga varustamise üks puhtamaid vorme ning see võib etendada kesksel rollil CO₂-heite vähendamisel, samuti aitab see tagada energiasõltumatus ja energiapuuduse. Seepärast tuleks kõikjal, kus tingimused soodsad ja on võimalik tõendada üldisi keskkonnavalaseid eeliseid, pidada esmatähtsaks selliste süsteemide arendamist;

17. juhib tähelepanu asjaolule, et suure rahvastikutihedusega piirkondades võivad kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemid olla suurepärase kütte ja jahutusega varustamise viis ning et sellisel juhul tuleb kõik meetmed suunata energiatootmise tõhususe tagamisele ja anda tarbijatele suuremad võimalused kasutada CO₂-neutraalsetest energiaallikatest toodetud soojusenergiat ja elektrit. Tuleb märkida, et erinevused liikmesriikide energiastruktuuride vahel on märkimisväärsed ja puudub üks universaalne mudel, mis sobiks kõigile riikidele. On oluline, et stiimulid energiatootmise uute vormide edendamiseks on kavandatud nii, et nad ei õhnestaks hästitoimivaid süsteeme kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

18. leiab, et kaugküttevõrgud võimaldavad tõepoolest kodumajapidamisi tõhusalt energiaga varustada, ning kutsub riigi ja ELi tasandi valitsusi üles pakkuma toetust võimaliku vajaduse korral olemasolevaid võrke ajakohastada ja laiendada. See puudutab ka kohalikke (üldvõrgust eraldatud) biogaasi ülekandevõrkusid, mis on kohandatud eratarbijate kütusega varustamiseks kohapeal;

19. märgib samuti, et ELis on mitmeid piirkondi, kus rahvastiku paiknemist arvestades on individuaalküte kõige tõhusam või isegi ainus majanduslikult või tehniliselt teostatav lahendus; rõhutab, et nendes piirkondades tuleks suuremat tähelepanu pöörata sellele, kuidas edendada hoonete varustamist taastuvatest energiaallikatest toodetud soojus- ja elektrienergiaga ning soodustada vanade katelde asendamist uutega, mis on tõhusamad ja saastavad vähem. Seda tuleks teha, pidades silmas ka õhukvaliteedi küsimust, sest mõnes Euroopa riigis põhjustab kuni kolm neljandikku peentolmu tekitatud õhusaastest eramajapidamistes soojatootmiseks kasutatav tahkekütus;

20. märgib, et kütte- ja jahutussüsteemide tõhus arendamine hõlmab ka energiaallikate ühendamist tööstuse ja tarbijatega. Näiteks võiks kütte-, jahutus- ja elektrivõrkude ühendamine vähendada energiasüsteemide üldist maksumust ja tuua kasu tarbijatele. Selleks tuleb luua uusi ja innovaatilisi tehnilisi lahendusi;

Hoonete energiatõhususe suurendamine

21. toonitab, et energiatõhusus seondub kindlasti kõige enam hoonetega, sest need pakuvad tohutut potentsiaali energia säästmiseks. 45 % Euroopa Liidus kasutatud kütte- ja jahutusenergiast langeb elamusektori arvele ⁽⁶⁾. Seega peab energiatõhususe parandamine selles valdkonnas jääma prioriteediks ka edaspidi;

22. toonitab, et hoonete energiatõhusus tuleneb eri meetmete kombineeritud kasutamisest ja kujutab endast võimet saada igast energiaühikust võimalikult suurt kasu: ratsionaalne energiakasutus, energiasäästlike tehnoloogiate rakendamine ja taastuvate energiaallikate kasutamine ning tarbijate energiasäästliku käitumise edendamine. Tuleks märkida, et ehitusmaterjalide ja -tehnoloogiate valikus tuleks juhinduda terviklikust käsitlusviisist ning kohaldada säästva ehituse prioriteete;

23. juhib tähelepanu asjaolule, et energiasääst hoone kogu olelusringi jooksul sõltub suurel määral otsustest, mis tehakse uue hoone projekteerimisel või olemasoleva hoone renoveerimiskava koostamisel. Seepärast soovib komitee keskenduda protsessi jätkusuutlikule juhtimisele varajases projekteerimise etapist alates, kasutades uuenduslikke vahendeid, nt ehitusteabe modelleerimist (Building Information Modelling – BIM) ⁽⁷⁾;

⁽⁵⁾ Regioonide Komitee arvamus „Euroopa Liidu energia tegevuskava 2011–2020“ (perspektiivarvamus).

⁽⁶⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52016DC0051>.

⁽⁷⁾ https://en.wikipedia.org/wiki/Building_information_modeling

24. teeb ettepaneku vaadata praegused renoveerimismudelid läbi, analüüsides nende tugevaid ja nõrku külgi ning hinnates liikmesriikide kogemusi tarbijate jaoks atraktiivsete rahastamismudelite väljatöötamisel. Samuti tuleb kõrvaldada renoveerimise õiguslikud ja haldustakistused. Ligikaudu 70 % ELi kodanikest elab eraelamutes. Sageli omanikud loobuvad kulutasuvast renoveerimisest, sest neil ei ole piisavalt teavet selle eelistest, nad ei ole tehniliste valikute osas saanud erapooletut nõu ning neil tuleb toime tulla erinevate huvide (nt kortermajades) ja rahaliste piirangutega. Seepärast peavad liikmesriikide ametiasutused ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused keskenduma avalikkusega suhtlemisele, et suurendada teadlikkust energiatõhususe parandamise meetmete rakendamisest ja edendada energia säästmist;

25. kutsub kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles otsima võimalusi erasektori ja energiateenuse ettevõtjate kaasamiseks energiatõhususe parandamise meetmete rakendamisse, luues soodsad tingimused ning kõrvaldades haldus- ja õiguslikud takistused;

26. soovib hoonetes rohkem kasutada arenenud tehnoloogiaid, mis, tegemata järeleandmisi tarbijamugavuse aspektist, aitavad vähendada energiatarbimist siseruumide kütmiseks, jahutamiseks, ventileerimiseks, valgustamiseks, vee soojendamiseks ja muude vajaduste rahuldamiseks. Näiteks on olemas soojustagustehnoloogiad, mis eemaldavad tõhusalt hoone heitõhust soojust ja suunavad selle soojust sissepuhkeõhku – sellega võib säästa märkimisväärse osa siseruumide soojendamiseks kasutatavast energiast;

27. märgib, et üks komisjoni lähenemisviisidest hoonete energiatõhususe parandamiseks toetub suuresti arukatele süsteemidele, mis pakuvad vahendeid mõõtmiseks, kontrollimiseks ja automatiseerimiseks, ning sellega antakse tarbijatele rohkem võimalusi nõudluse juhtimisel kaasa rääkida. Need meetmed on põhimõtteliselt tervitatavad. Siiski on kahtlusi seoses nende mõjuga majanduse ja eraelu puutumatus aspektist, mis vajab täiendavat uurimist ja mille tõttu peaksid arukad mõõtmissüsteemid jääma vabatahtlikuks;

28. rõhutab, et oluline on propageerida passiivmaju, mille energiatarbimine on väga väike, ning toetab ja innustab alternatiivseid energiaallikaid kasutavate aktiivmajade kontseptsiooni suuremat praktikas kasutamist;

29. rõhutab selle olulisust, et ehitussektor järgiks vastutustundlikku lähenemisviisi; soovib kehtestada seadmete ja uute hoonete puhul rangemad soovitused standardid ning karmistada soovituslikke projekteerimis- ja konstruktsiooninõudeid, mis innustaksid arhitekte, planeerijaid ja projekteerijaid looma arukate hoonete nõuetele vastavaid maju;

30. juhib tähelepanu asjaolule, et ELi kütte- ja jahutusstrateegia eesmärkide saavutamiseks on oluline järgida integreeritud käsitlusviisi ja kvartalite kaupa renoveerimist; st, et lisaks hoonete renoveerimisele on mõttekas korraldada kogu ümbruskonnas integreeritud keskkondlik uuendamine, taristu ajakohastamine, rohealade rajamine, jalgrattasõbraliku taristu loomine jne;

Tööstus, koostootmine ja taastuvad energiaallikad

31. juhib tähelepanu tööstuse märkimisväärsele energiasäästu potentsiaalile lähtuvalt tööstussümbioosi kontseptsioonist, mis on oluline element üleminekul ringmajandusele; sedastab, et paljudes kohtades tekivad ülemäärased sooja- ja külmavood, mis juhitakse lihtsalt keskkonda. Komitee jagab seisukohta, et heitsoojus- ja heitjahutusenergia kasutamine kaugkütte- ja kaugjahutusvõrkudes vähendaks primaarenergia kasutust ja oleks kasulik nii majandusele kui ka keskkonnale. Kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on selles tähtis roll, sest nad vastutavad küttesüsteemide kavandamise eest;

32. märgib, et tööstust tuleks energiakulude vähendamiseks julgustada pöörama rohkem tähelepanu olemasolevate tehnoloogiate tõhusamale kasutamisele. Tööstuse osa moodustas ELi kogu energia lõpptarbimisest 2012. aastal neljandiku. 73 % sellest kasutati kütteks ja jahutuseks ⁽⁸⁾;

⁽⁸⁾ Vt joonealune märkus 1.

33. kutsub Euroopa Komisjoni üles keskenduma rohkem innovatsioonile tööstuses ning toetama taastuvate energiaallikate kasutamist ja uute vähese CO₂-heitega tehnoloogiate, sh süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise tehnoloogia arendamist, mis võivad tõhusalt kaasa aidata kliimamuutuse leevendamisele, ning on seisukohal, et heitkogustega kauplemise reformitud süsteem on selles valdkonnas äärmiselt oluline vahend;

34. jagab seisukohta, et soojus- ja elektrienergia koostootmise potentsiaal ei ole praeguseks veel ammendunud. Seepärast kutsub komitee komisjoni üles töötama välja konkreetse tegevuskava, milles tuuakse üksikasjalikult välja soovituslikud meetmed koostootmise soodustamiseks.

35. kutsub riikide ametiasutusi üles konsulteerima koostootmise arendamist käsitlevate otsuste osas kohaliku ja piirkondliku tasandiga. Lisaks sellele tuleks kõrvaldada koostootmise arengu halduslikud ja regulatiivsed takistused, võttes arvesse kohapealseid tingimusi ja võimalusi ning koostootmise laiendamiseks saadavat majanduslikku kasu, mis hõlmab tööstuse konkurentsivõime suurendamist oma heitsoojuse ärakasutamise kaudu;

36. leiab, et taastuvate energiaallikate kasutamine kütte- ja jahutussektoris võiks olla üks viis asjaomaste sektorite töhusa arengu tagamiseks. Kaugküttesüsteemides võiks kasutada erinevaid taastuvaid ja kohalikke ressursse, sh jääenergia, biokütused, olmejäätmed, päikese- ja geotermiline energia jne. Seega tuleks ergutada süsteemide arendamist, võimaldades taastuvate energiaallikate hõlmamist;

Kütte- ja jahutussektori rahastamisvajadus ja -võimalused

37. rõhutab, et töhususe parandamine kütte- ja jahutussektoris nõuab märkimisväärsed rahalisi vahendeid ning seega on äärmiselt tähtis kujundada välja ühine lähenemisviis ja otsida paremat kooskõla erinevate rahastamisallikate vahel;

38. soovib läbi vaadata eri tasanditel olemasolevad finantstoetuste skeemid, mida saab kasutada kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide arendamise, energiatõhususe ja taastuvenergia kasutamise toetamiseks. Teiseks kutsub komitee üles pingutama atraktiivsete rahastamisskeemide loomise edendamiseks, et olla suuteline rakendada kütte- ja jahutussektoris tõhusamaid meetmeid;

39. soovib edendada innovaatiliste rahastamisvahendite kasutamist kütte- ja jahutussektori arendamise rahastamiseks, julgustada investeringuid puhtasse tehnoloogiasse ja hõlbustada erasektori kaasamist. Oluline on otsida sünergiat uute rahastamisviiside ja -võimaluste vahel ning kohaldada finantskorraldusmeetmeid, nagu madala intressiga laenud, tagatised, intressitoetus, kapitaliinvesteeringud, väärtpaberistamine jne;

40. rõhutab, et ELi kütte- ja jahutusstrateegia rakendamine ning suuremate projektide rahastamine võidaksid võimalusest kombineerida Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde (ESIF)⁽⁹⁾ Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI) finantsvahenditega. Seepärast kutsub komitee üles kohaldama ELi liikmesriikides võimalikult ulatuslikult meetmeid kombineeritult ning seda protsessi kiirendama ja lihtsustama;

41. juhib tähelepanu vajadusele edendada energiateenuse ettevõtjate (ESCO) mudeli suuremat kasutust energiaprojektide puhul ning kõrvaldada õiguslikud ja haldustakistused, mis ei lase seda kütte- ja jahutusvaldkonnas kasutada. Komitee märgib samuti, et on oluline jätkata struktuurireforme ELi liikmesriikides eesmärgiga kõrvaldada kütte- ja jahutussektorisse investeerimist takistavad asjaolud ning vähendada bürokraatiat;

42. rõhutab, et koostöö Euroopa Investeerimispannaga (EIP) on oluline ning et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused vajavad toetust täiendavate rahastamisallikate leidmisel ja suuremate energiatõhususe projektide rakendamisel. Näiteks Leedu lõi EIP abil JESSICA programmi raames innovaatilise fondi, kaasas täiendavaid rahastamisallikaid ja saavutas mitmekordistava mõju;

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/contracts_grants/funds_lt.htm

43. tunneb heameelt Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI)⁽¹⁰⁾ osutatava toetuse üle, rõhutades seejuures eriti esimese järjekoha kahju tagatise andmist ja investeerimist laiaulatuslikumatesse kõrge riskiga energiatõhususe projektidesse. Komitee märgib samuti, et EFSI on olnud eriti kasulik väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele. Seepärast rõhutab komitee vajadust tõhustada kohalikul tasandil tegevust teadlikkuse suurendamiseks, et ergutada EFSI ulatuslikumale kasutamisele liikmesriikides, kus fondi tegevus on seni olnud piiratud;

44. tervitab Euroopa investeerimisprojektide portaali (EIPP)⁽¹¹⁾ – veebipõhist platvormi Euroopa projektide arendajate ja investorite ühendamiseks. Komitee soovib täiendada platvormi finantsinstrumentide kirjeldustega, koondades kokku hea tava näited ELi liikmesriikides energiaprojektide rahastamise programmide väljatöötamise kohta;

45. on seisukohal, et oleks kasulik, kui ELi koostaks energiasektori tõhusa haldamise ja rahastamise suunised ning tooks näiteid tõhusa haldamise võimalike mudelite kohta, mida kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saaksid kütte- ja jahutussektoris kasutada;

Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll

46. märgib kohalike ja piirkondlike omavalitsuste olulist rolli kütte- ja jahutussektoris:

- kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on otsene vastutus sektori eest: nad korraldavad teenuste osutamist, vastutavad süsteemi kavandamise eest ning tegelevad süsteemi arendamise ja ajakohastamisega seonduvate rahastamisküsimustega;
- kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on kõiki selle sektori osalejaid – tarbijaid, tarnijaid, tootjaid, investoreid ja süsteemihaldureid – ühendav lüli ning nad aitavad muu hulgas kaasa keskkonnakvaliteedi parandamisele;
- keskse tähtsusega otsuseid tehakse kohapeal ja seal tekivad peamised algatused. Kohalik tasand on koht, kus teooria rakendatakse praktikasse ning õigusnõuded saavad nähtavateks ja käegakatsutavateks tulemusteks;
- tarbijate teavitamine ja konsulteerimine;

47. märgib, et ruumilise planeerimise eest vastutajatena võivad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused aidata edendada taastuvenergia kasutamist ning parandada energiatõhusust kohalikul ja piirkondlikul tasandil, näiteks kehtestades kaugeleulatuvaid eesmärgi ja tegevuskavasid, lihtsustades haldusmenetlusi ja eeskirju või pakkudes rahalist toetust;

48. avaldab kahetsust, et kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ei nimetata strateegias kütte ja jahutuse oluliste sidusrühmadena, ning kutsub Euroopa Komisjoni üles kohtlema kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi selles valdkonnas edasiste meetmete elluviimisel keskkvaliteetiga samaväärsete partneritena;

49. leiab, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli taristu kavandamisel ja rajamisel, investorite kaasamisel ning tarbijate teavitamisel ja nõustamisel arvestades tuleks nendega tulevaste konkreetsete meetmete osas konsulteerida;

50. märgib, et paljudes riikides vastutavad kütte ja jahutuse eest kohalikud omavalitsused (st, et tegemist on kommunaalteenusega). Seepärast on kohalikul tasandil sel alal keskne tähtsus, et julgustada sektori sidusrühmi (kodumajapidamised, tööstus) osalema sektori arendamises, luues tingimused konkurentsi suurendamiseks ja küttekulude vähendamiseks;

Teavitamise ja üldsuse kaasamise olulisus

51. märgib, et energia ja ressursside tõhusat kasutust võimaldavate nüüdisaegsete tehnoloogiate ning tõhusate ja säästlike kütte- või jahutussüsteemide üldise kasutamise edendamine aitab tagada välisõhu kvaliteedi ning individuaalse ja sotsiaalse heaolu;

⁽¹⁰⁾ <http://www.eib.org/efsi/index.htm>

⁽¹¹⁾ https://ec.europa.eu/priorities/european-investment-project-portal-eipp_en

52. märgib, et renoveerimine või üleminek muudele kütuseliikidele või muud meetmed üksi ei anna märkimisväärseid tulemusi, ülioluline on asjakohane teave. Hoonete omanikel puuduvad sageli teadmised renoveerimise eelistest. Kütte ja jahutus moodustavad keskmiselt 6 % eurooplaste tarbimiskuludest. 11 % elanikkonnast ei ole võimelised talvel oma kodu piisavalt soojana hoidma⁽¹²⁾. Tarbijate valikud on piiratud, kuna neil puudub teave tegeliku elektritarbimise ja tegelike kulude kohta, ning sageli ei ole neil ka piisavalt rahalisi vahendeid, et investeerida ülitõhusatesse tehnoloogiatesse. Tehnoloogiaid ja lahendusi on kogu kasutusiga hõlmavate kulude ja tulude ning kvaliteedi ja usaldusväärsuse aspektist keeruline võrrelda. Seepärast soovib komitee, et keskvalitsus ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peaksid tegema koostööd üldsuse teadlikkuse tõstmisel ja tarbijate harimisel energiatõhususe meetmete ja energiasäästlike tehnikate alal;

53. märgib, et teaduse ja tehnika arengut arvestades ei ole kütte- ja jahutussektoris (nagu paljudes teisteski sektorites) piisavalt spetsialiste, kellel oleksid asjakohased teadmised energiatõhusate hoonete ehitamise, energiatõhususe ja taastuenergia tehnoloogiate alal. Selle probleemi lahendamiseks on oluline, et kõik sektori sidusrühmad teeksid koostööd kvalifitseeritud spetsialistide koolitamisel, konsultatsioonide korraldamisel ning teadlikkuse suurendamise ja haridusprogrammide rakendamisel;

54. tervitab Euroopa investeerimisnõustamise keskuse (EIAH)⁽¹³⁾ loomist, mis pakub era- ja avaliku sektori projektide arendajatele tehnilist abi ja kohandatud nõustamist. Komitee märgib siiski, et kohane oleks osutada rohkem nõustamisteenuseid kohapeal, neid vajavatele ettevõtjatele lähemal. Oluline on suurendada avalikkuse ja sektori sidusrühmade teadlikkust energia säästmisest;

55. tervitab komisjoni algatusel põhinevat linnapeade pakti, millega kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kohustuvad vähendama CO₂-heidet ning mis aitab seega kaasa säästva energiapoliitika rakendamisele, ja kutsub Euroopa Komisjoni üles looma stiimuleid sarnastes algatustes osalemiseks.

Brüssel, 12. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA

⁽¹²⁾ Vt joonealune märkus 1.

⁽¹³⁾ <http://www.eib.org/eiah/index.htm>

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET